

STRIDEN VID LITTLE BIGHORN 1876

TAKTISK BLUNDER ELLER OTUR
en kort analys

Bertil Thörn
INDIANKLUBBEN

en E-bok från
INDIANKLUBBEN
alla rättigheter förbehålles
delar får dock kopieras om källan tydligt anges

Omslagsbilden är en oljemålning kallad:
"Custer's Last Stand"

Den är utförd 1986 av Mort Künstler

För Mort Künstlers hemsida se :

<http://www.mortkunstler.com/>

en produktion från
INDIANKLUBBEN i Sverige

Helsingborg, 2014; utgåva 2

LITTLE BIGHORN 1876

TAKTISK BLUNDER ELLER OTUR

EN KORT ANALYS

* * *

av

Bertil Thörn

**INDIANKLUBBEN
Helsingborg 2014**

***Kapten George Kaiser Sanderson, (1844 - 1893);
11th US Infantry, tillsammans med en oidentifierad
soldat vid kapten Myles Keogh's grav på slagfältet i
samband med den första ombegravningen, 1879
Foto: Stanley J. Morrow***

Söndagen den 25 juni 1876 utspelade sig ett drama som fick en våldsam upplösning på en trädlös grässluttning långt borta i USAs ödemark. En då helt okänd ödemark som idag är en del av staten Montanas sydöstra hörn. Invid en flod som av indianerna kallades Greasy Grass och som på dagens kartor har namnet Little Bighorn River, möttes en amerikansk arméenheter ur Sjunde Kavalleriregementet och en stor grupp indianer ur stammarna Sioux, Cheyenne och Arapaho. Den påföljande striden har gått till historien som "Striden vid Little Bighorn", eller som "Custer's Last Stand". Idag är platsen ett "National Monument" och besöks årligen av hundratusentals besökare.

innehållsförteckning

Del 1

<i>kap</i>	<i>kapitelrubrik</i>	<i>sida</i>
1	Förutsättningen	7
2	Armén tar över	9
3	Drabbningen vid Rosebud Creek	12
4	Indianernas förehavande	14
5	Dakotakolonnens uppmarsch	17
6	Custer släpps loss	21
7	Angreppsstyrkans uppmarsch	24
8	Avgörande beslut	28
9	Crows Nest	31
10	Över vattendelaren	35
11	Framryckningen	39
12	Reno får sina order	43
13	Custers nästa drag	46
14	Reno öppnar striden	48
15	Renos reträtt	50
16	Custer på höjderna	54
17	Benteens agerande	56
18	Custers avancemang	59
19	Custers strider	62
20	Slutet	66
21	Belägringen av Reno	71
22	Räddningen	75

Forts. i del 2
sid. 78

- 1 -

FÖRUTSÄTTNINGEN

Kampen om Black Hills var i praktiken redan förlorad för indianerna, även om regeringens sändebud aldrig lyckats få till stånd någon överenskommelse med siouxerna och cheyennerna om en godtagbar köpeskilling. Det faktum att indianerna tvärtom till och med vägrade tala med dem om ärendet i sådana termer, hade gjort att chefsförhandlaren, senatoren William Boyd Allison, från Iowa, sedan han med andan i halsen skyndat iväg från den spända situationen vid Camp Robinson, Nebraska, i september 1875, såg sig föranlåten att föreslå Kongressen, att nu strunta i vad indianerna kunde tänkas tycka och i stället ta initiativ till:

"att helt enkelt lägga ner alla indianagenturer i området och organisera om hela serviceupplägget gentemot siouxerna".

Och vad frågan om Black Hills anbelangade, skrev han:

"precisera ett skäligt bud med utgångspunkt från vad området kunde vara värt för United States och ställ helt enkelt indianerna inför faktum!"

Indianerna var nu splittrade. Den övervägande delen levde huvudsakligen på reservaten, men det fanns en kärna av traditionalister, som envist vägrade att ge upp det gamla livet. De var visserligen inte så många. Kanske kunde de mönstra lite drygt 500 krigare nu vid årsskiftet 1875 till 1876. Och i den siffran ingick att de ändå redan börjat få vissa förstärkningar från reservaten. För sammanbrottet i förhandlingarna, i september 1875, hade inte bara föranlett

krigsminister William Belknap

de vita att tänka i

nya banor. Också vid agenturerna hände det saker. Agenten vid Red Clouds agentur, doktor James J. Saville, rapporterade redan i oktober, att många indianer var på väg att lämna reservatet för att besöka sina släktingar uppe i norr. Men samtidigt lade han till, att han var säker på, att de bara var ute för att jaga inför vintern och att det därför inte fanns något att oroa sig för. Militären däremot ansåg, att situationen nu höll på att utvecklas mot något som kunde bli farligt om inget gjordes. Så krigsminister Belknap skrev i sin årsrapport, redan i november, att oroligheter i Black Hills:

"är oundvikliga om inget görs för att se till att vita pro-spekterare snarast får tillträde till kullarna".

Som på beställning sällade sig nu också Indianbyrån till krigshetsarna. I något som nästan luktar lite beställningsverk avlämnade den speciellt utsände inspektören, E. C. Watkins, den 9 november en rapport, där krigsivrarna nästan i varje ord kunde söka stöd för en konfrontation. Watkins menade:

senator William Boyd Allison

"så länge som några av siouxerna tillåts leva utanför reservaten kommer det att vara helt omöjligt att civilisera de som finns kvar på reservaten. Även om dessa fristövande grupper är små, utgör de en stor fara för hela reservatssystemet, genom att de lockar unga män från reservaten, vilket gör det möjligt för de vilda banden att bygga upp en farlig styrka".

Han (eller kan det ha varit någon annan som dikterade det för honom?) uttryckte sig förvånansvärt krigiskt för att vara en representant för Indianbyrån. Det var ju den myndighet som skulle ta tillvara indianernas rättigheter. Nu gav han i stället militären direkta råd om vad de borde göra! Han skrev:

"Dessa indianer (de fientliga) är inte flera än några hundra och de är aldrig tillsammans allihopa under en gemensam ledare. Så enligt min bedömning skulle en styrka om ettusen man, under några dugliga officerare, som skickades ut i deras land under vintern, vara mer än tillräckligt!"

President Grant

Watkins såg vidare ingen möjlighet att förmå de vilda banden att komma in till reservaten annat än genom militära påtryckningar. Han noterade att de fria grupperna faktiskt strövade omkring i det bästa av alla tänkbara jaktområden, att de var välfödda och välbeväpnade och att deras ledare var sturska, stridbara och högst självsvåldiga. Han rekommenderade därför helt frankt, att indianerna skulle lämnas över till Krigsministeriet för *"vidtagande av lämpliga åtgärder"*!

Även om Indianbyrån inte officiellt kunde uttrycka sig i så tydliga termer, var man ändå villig att gå krigsivrarna till mötes enligt dessa tankar. För den 3 november, bara en vecka innan inspektör Watkins lämpligt inkomna rapport lagts på myndigheternas bord, hade ett hemligt möte hållits i Vita Huset. President Grant, med några få noggrant utvalda kabinettsmedlemmar och armégeneraler, hade då nämligen i princip fattat beslut om en väpnad insats mot siouxindianerna i Powder Riverlandet! Inspektör Watkins rapport gjorde det därför fullt möjligt för Indianbyråns chef, John Q. Smith, att den 6 december skicka ett meddelande till alla reservatsagenter på siouxernas och cheyennernas reservat och uppmana dem att:

"...förmå samtliga kringströvande band att infinna sig på respektive reservat per den 31 januari 1876, eller bli betraktade som fientliga!"

Den 31 januari kom och gick och inga "vilda" indianer hade uppenbarat sig vid agenturerna. Något som för övrigt förmodligen hade varit en omöjlighet, även om de hade velat. Det var mitt i smällkalla vintern. Väglaget var i själva verket så besvärligt, att inte ens de utsända budbärarna hade hunnit tillbaka innan tidsfristen gick ut! Men kanske ingick det också i myndigheternas strategi, att det *inte* skulle vara möjligt för indianerna att leva upp till kravet! Alltnog den 1 februari 1876 kunde Inrikesminister Chandler, utan betänkligheter, "lämna över" indianfrågan till krigsminister Belknap, "för vidtagande av lämpliga mått och steg"! Indianerna hade ju nu tydligt visat att de ville ha konfrontation!

* * *

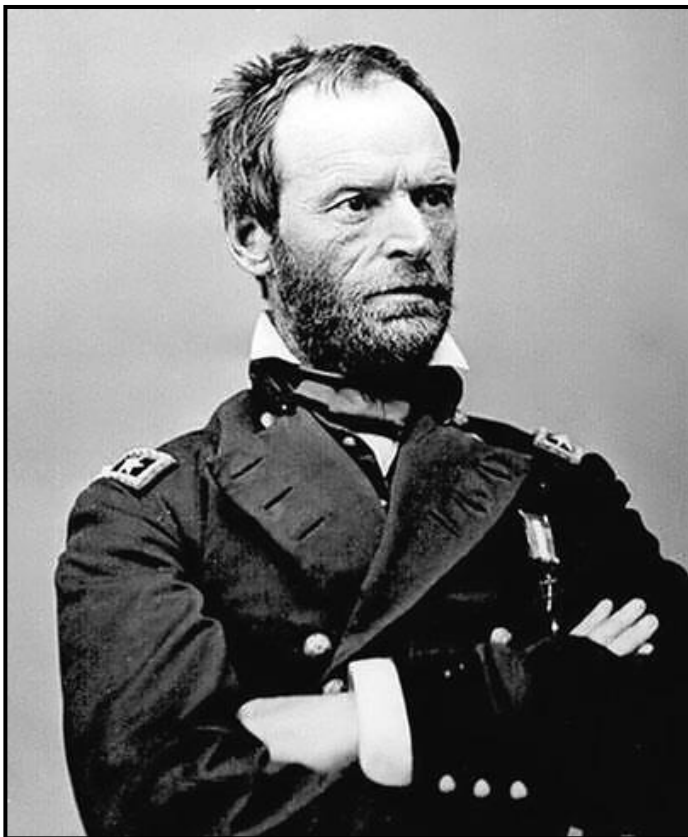
- 2 -

ARMÉN TAR ÖVER

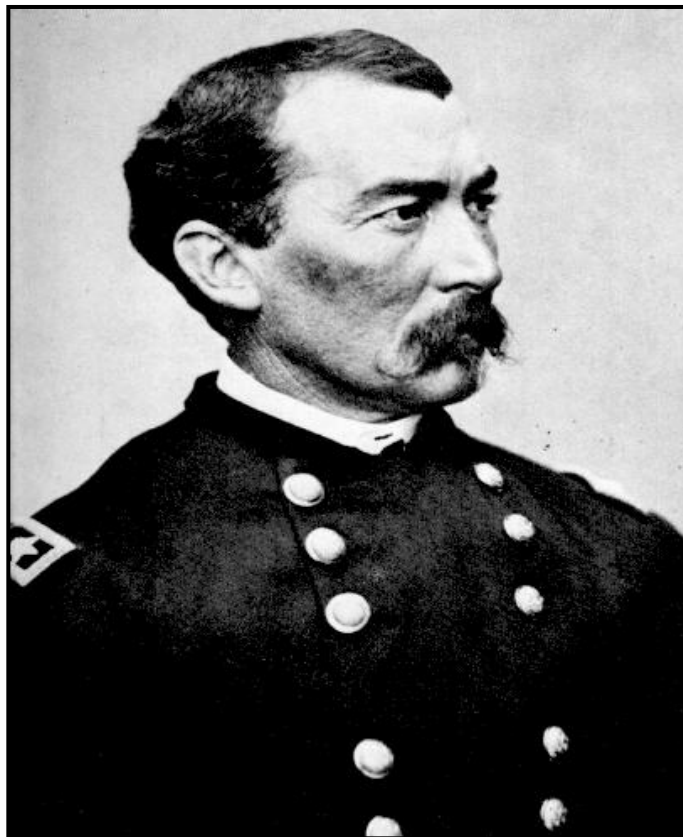
Det här hade militären väntat på länge. Överbefälhavaren Sherman hade sina planer färdiga sedan länge. Det skulle bli en vinterkampanj. Något som han redan i detalj planerat tillsammans med områdesbefälhavaren, general Sheridan, och några av de departementschefer som fanns ute i det aktuella landet, generalerna Terry och Crook. Tre militärkolonner skulle agera samfällt från olika håll och en gång för alla krossa de motsträviga indianerna. Man räknade med att det som högst kunde röra sig om någonstans mellan 500 och 1000 krigare. Men varje kolonn bedömdes vara stark nog att på egen hand kunna ta hand om de indianer man eventuellt träffade på. För det var starka trupper som utrustades. En skulle komma från söder. En annan från öster och dessutom skulle man ha en mindre grupp som skulle vakta norr om Yellowstonefloden, så att indianerna inte skulle kunna smita undan norrut.

General George Crook, som var befälhavare för militärområdet Platte, fick uppdraget att utrusta den södra enheten. Befälhavaren för Dakota-distriktet, general Alfred Terry, skulle samtidigt sätta upp två enheter. En huvudstyrka från de östra delarna av området, men också en vaktstyrka från de mindre forten uppe i Montana-Territoriet. Terry själv skulle följa med huvudstyrkan från Fort Abraham Lincoln, medan överste John Gibbon fick uppdraget att trumma ihop en mindre styrka från nordväst.

Det var dock bara Crook som lyckades få sin styrka i fält medan det ännu var vinter. I början av mars månad tågade han i snöstorm och sträng kyla ut med 800 man från Fort Fetterman, i Wyoming. Vid Powder River stötte man på ett indianläger. Ett läger som man först trodde tillhörde den store krigsledaren Crazy Horse. Alltså ett mycket viktigt mål. Kunde man slå ut honom var ju halva segern redan vunnen. Det var Crooks chefsspanare, halvblodet Frank Grouard, som fick militärledningen att tro att det här var den omta-

*överbefälhavaren, generalmajor
William Tecumseh Sherman*

*chefen för Military Division of Missouri
generallöjtnant Philip Henry Sheridan*

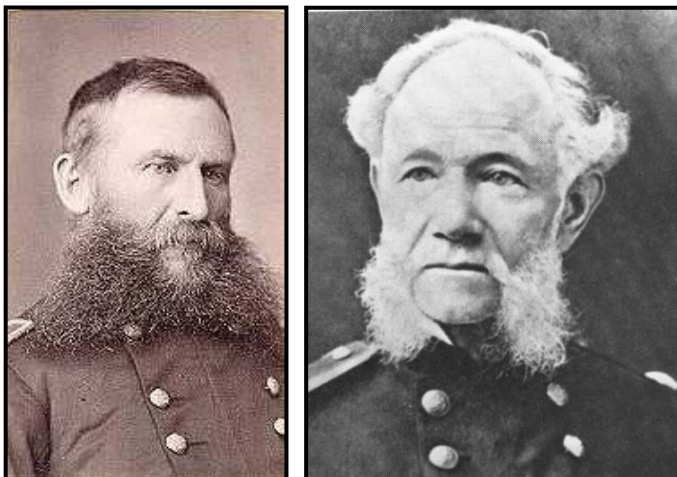
lade oglalaledarens läger. Han påstod nämligen att han i lägret hade observerat en annan oglalaledare, He Dog, som normalt alltid höll ihop med Crazy Horse. Och han påstod sig känna igen flera av Crazy Horses hästar. Men efteråt har det visat sig att den här gången var de två inte tillsammans. He Dog var i stället på väg att ta sig in till reservaten och hade lämnat Crazy Horse några dagar tidigare. Men på grund av dåligt väder hade han blivit tvungen att avbryta sin färd och i stället slå sig samman med ett mindre läger nordliga cheyenner, som sökt skydd här i Powder Rivers dalgång undan det hårda vädret. Ledare för det här lägret var alltså inte Crazy Horse, utan den gamle cheyennehövdingen Old Bear.

Crook överlät nu kommandot till regementschefen för 3:e Kavalleriet, överste Joseph Reynolds, som med sex kompanier ur 2:a och 3:e Kavalleriet, den 17 mars, snabbt iscensatte ett överraskande anfall på byn och drev indianerna ut ur lägret. Allt såg ut att gå som man tänkt sig. Men på något vis lyckades ändå Reynolds

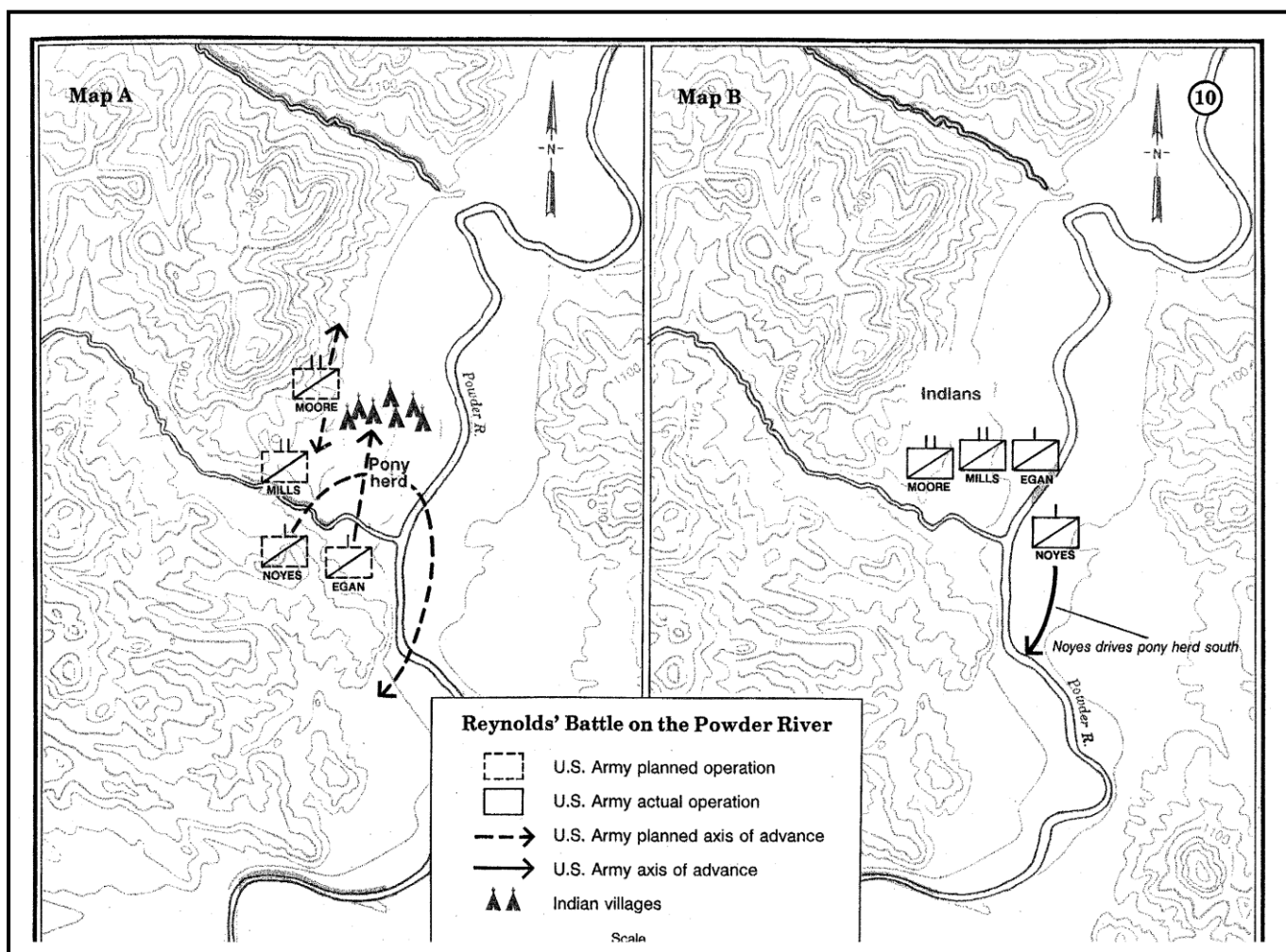
sjabbla bort den från början givna segern. Indianerna samlade sig och tog tillbaka en stor del av sina hästar och medan trupperna höll på att bränna indianernas läger, försatte de soldaterna i ett väldigt utsatt läge.

Det hela slutade med att Crook fick ingripa och med uppståndande av all sin skicklighet manövrera för att över huvud taget ta sig ur knipan. Då Reynolds tanklöst hade bränt förnödenheter i lägret, som soldaterna mycket väl skulle ha behövt, fick han dessutom ge upp hela kampanjen och vända tillbaka till Fort Fetterman, där Reynolds senare ställdes inför krigsrätt.

Det hela hade varit ett fiasko och endast resulterat i att indianerna blivit uppretade och ännu mera benägna att göra motstånd. Dessutom fick det många av de unga krigarna på reservaten att bestämma sig

general George Crook (t.v.) och överste Joseph Reynolds (t.h.)

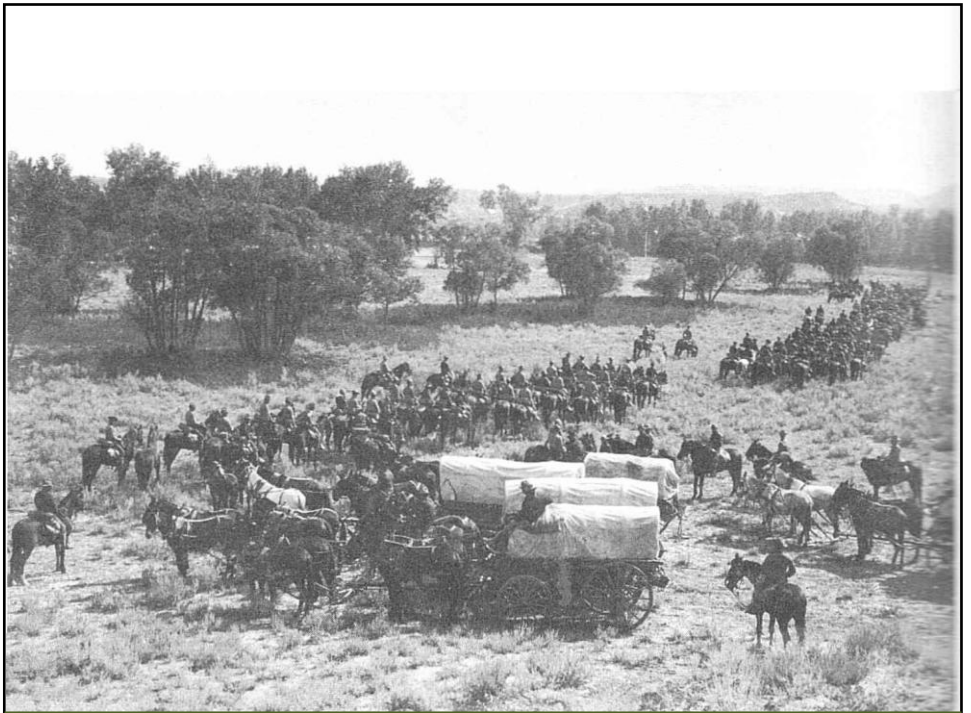

för att ta sig ut till sina bröder och släktingar i vildmarken för att hjälpa till att försvara dem. Sitting Bull, den omtalade ledaren för hunkpapasioxerna, hade alltmer blivit den samlande kraften för de "vilda" sioxerna. Nu startade han en regelrätt värvningskampanj på reservaten för att få flera krigare att ansluta sig till dem. Även cheyennerna tog nu i stor utsträckning ställning för ett krig mot soldaterna, sedan de sett vad deras släktingar i Old Bears band hade utsatts för. Sheridan och hans stab fick snabbt tänka om. Crooks slagkraftiga styrka hade nesligen fått ge upp och de båda andra styrkorna hade inte ens lyckats ta sig i fält på grund av det stränga vintervädret. Det som nu återstod var att planera för en sommarkampanj. En kampanj som dock skulle genomföras efter samma plan och omfatta samma styrkor.

Tidigt i april hade därför överste Gibbon, trots oerhörda svårigheter med stora snömängder, samlat ihop vad han hade av såväl kavalleri som infanteri från de två små militärposterna uppe i Montana-Territoriet, Fort Ellis och Fort Shaw. Förutom 450 man ur 2:a Kavalleriregementet och hans eget 7:e Infanteri, hade han lyckats värva en hel del kråkindianer som spejare och vägvisare. Med sina nästan 500 man tågade han nu österut, ner mot Yellowstonefloden, för att spärra av eventuella flyktvägar norrut för indianerna. Hans

överste John Gibbon

militär trupp i fält- skulle mycket väl kunna vara Gibbons

uppgift var alltså att patrullera längs floden för att förhindra indianerna att slippa ut ur det område, där man antog att de befann sig. För det var det här som var militärledningens stora bekymmer. Hur man skulle kunna tvinga indianerna till en avgörande strid. Den allmänna uppfattningen var att indianer aldrig stod upp i en ordentlig strid. Något som militären alltid upplevde väldigt frustrerande. De taktiska regler som lärdes ut vid West Point och som man alltid byggde sitt agerande på tycktes aldrig passa mot indianer. Många menade till och med att indianer var odugliga krigare. Att de var fega som bara vände om och försvann så fort de konfronterades av militär trupp.

Hela våren marscherade Gibbons soldater upp och ner längs Yellowstone i väntan på kolonnerna från öster och söder. Några få gånger, när de trots de höga vattenflödena lyckades ta sig över Yellowstone, sände de ut spaningsgrupper ner mot landen kring Bighornfloden och Powder River, utan att egentligen upptäcka några spår efter indianer.

* * *

- 3 -

DRABBNINGEN VID ROSEBUD CREEK

General Crook hade, efter en del tidspillan, nu lyckats utrusta sin 900 man starka trupp på nytt och var den 29 maj redo att göra en ny framstöt från söder. Han placerade överstelöjtnant William B. Royall att kommendera kavalleriet, som bestod av tio kompanier ur 3:e Kavalleriet under major Alexander Evans och fem kompanier ur 2:a Kavalleriregementet under kapten Henry Noyes. Dessutom omfattade styrkan fem infanterikompanier ur 4:e och 9:e Infanteriregementena. Samtliga under ledning av Crooks skolkamrat från West Point-tiden, majoren Alexander Chambers. Crook hade hoppats kunna rekrytera välvilligt inställda siouxer från reservaten som spejare, men inte en enda ställde upp. I stället sände han ilbud till shoshonernas hövding, Chief Washakie, på Wind River-reservatet, som lovade komma och hjälpa honom.

Chief Washakie

Den 8 juni, medan truppen låg i bivack vid Tongue River, kom ett överraskande anfall från kullarna på andra sidan floden. Angreppet var snart tillbakaslaget och ingen visste egentligen, varken vilka indianer det var, eller hur många som angripit dem. Vilda gissningar på allt från 50 till 900 förekom. Men i själva verket var det bara några få cheyenner, under Little Hawk, som hade försökt stjäla hästar för soldaterna.

Dagen därpå flyttade Crook sina styrkor till en ny lägerplats vid sammanflödet mellan Goose Creek och Little Goose Creek. En plats som idag ligger mitt inne i staden Sheridan i norra Wyoming. Här låg han stilla i flera dagar och väntade på de förstärkningar i form av Washakies shoshonespejare, som sades vara på väg. Efter en nervös väntan anlände såväl Chief Washakie med ett hundratal shoshonekrigare som en grupp kråkindianer anförda av sådana berömda ledare som Old Crow, Medicine Crow och Plenty Coup. Äntligen kunde general Crook starta sin framryckning norrut.

Han lämnade sina vagnar i baslägret och lastade sin packning på mulåsnor. Ett system som han också tidigare hade praktiserat med framgång på andra ställen. Självt red han alltid på en mulåsna, då han ansåg att mulor var mycket hårdigare än vanliga kavallerihästar. Hästarna klarade sig inte utan

kraftfoder, medan mulor kunde leva på vad som fanns i naturen.

Den 17 juni, medan soldaterna ännu satt och åt frukost i ett tillfälligt läger vid Rosebudflodens stora krök, dök plötsligt indianer upp. De kom över kullarna i norr och de kom som en stormvind. Soldaterna blev helt tagna på sängen och det var enbart tack vare Washakies shoshoner som Crook klarade sig undan de första kaotiska minuterna, innan han lyckats organisera upp motståndet.

Det blev en mycket hård strid. En strid som böljade fram och tillbaka över ett stort område. Stundtals var de olika armégrupperna avskurna från varandra och vissa delar var tidvis riktigt illa ute. Man stred både i avsuttna formationer och till häst och både trupperna och indianerna rörde sig över ett flera kilometer stort område.

Indianerna var närmast jämbördiga med soldaterna i antal. Det var närmare 1000 siouxer och cheyenner ledda av bland andra den unge Crazy Horse, som nu för en gångs skull utkämpade en strid på samma sätt som de vita gjorde. Crook hade inte haft en aning om indianernas närhet. Inte heller om deras styrka. Och det som överraskade mest, var att de nu plötsligt visade sig både kunna och vilja strida på de vitas villkor! Det här var inte alls vad man hade planerat för. Alla hade trott att det största bekymret skulle bli att lyckas ställa indianerna mot väggen. Inte att det skulle vara tvärt om. Och ingen hade ens tänkt tanken att trupperna skulle få kämpa frenetiskt för att över huvud taget kunna freda sig och överleva.

Men det var vad som hände. Crook fick uppåda allt sitt taktiska kunnande och hans soldater fick verkligen bekänna färg i en strid, som i praktiken ingen av parterna egentligen kunde hävda att de vunnit. Striden pågick hela dagen och på eftermiddagen var det mycket nära att Crooks hela vänstra flank skulle ha blivit kringrand. Här var det strid man mot man och indianerna var mycket nära att lyckas erövra kavallerienheternas hästar, när överstelöjtnant Royall i sista stund lyckades föra fram mera infanteri och stoppa indianerna. Här störtade den meriterade kompaniofficeren, kapten Guy V. Henry, från sin häst, sedan han skjutits rakt igenom ansiktet. Märkligt nog så överlevde han den svåra skadan. Förutom sin starka vilja och sitt goda läkekött, hade han dock en av shoshonespejarna att tacka för sitt liv. Indiankrigaren ställde sig nämligen gränslös över den stupade officeren, där han låg på marken och vek inte en tum från platsen, förrän andra soldater lyckats ta sig igenom kulregnet och bära bort sin kompanichef.

kapten Guy V. Henry

Trots de våldsamma och långvariga striderna var förlusterna märkvärdigt små på båda sidor. Men Crook var ännu en gång tvungen att dra sig tillbaka till sitt basläger, där han länge blev liggande för att

en del av det mycket omfattande stridsområdet längs Rosebud Creek

slicka sina sår och invänta ytterligare förstärkningar och nya förråd. Inte minst då ammunition, då det har uppskattats att trupperna under striden gjort av med inte mindre än tjugofemtusen gevärs- och revolverskott! Han hade också ett stort antal sårade att ta hand om.

Samtidigt som Crook fick dra sig tillbaka var den stora Dakota-kolonnen på marsch västerut. Inga kontakter fanns mellan de två befälhavarna. Inte heller överste Gibbon, som fortfarande patrullerade norr om Yellowstone och med jämna mellanrum sökte sig nerför floden, för att leta efter Dakota-kolonnen, hade den minsta aning om att Crook redan haft en hård strid med indianerna och fått dra sig tillbaka. Däremot hade hans spejare nu rapporterat vissa tecken på indianaktivitet i Rosebudflodens dalgång.

* * *

- 4 -

INDIANERNAS FÖREHAVANDEN

Också indianerna hade koll på att soldater närmade sig. Vilka var då indianerna? Under hela våren och försommaren hade det gått en strid ström av indianer från reservaten och ut till de lockande sommarlägren uppe i Powder River-dalen. Lockade av Sitting Bulls och Crazy Horses löften, att man nu på allvar skulle sätta sig till motvärn mot de vita, strömmade både gamla och unga krigare till. Och det var inte bara siouxer, utan även cheyenner och arapahoindianer som hade hörsammat stridsropen från norr. Lägren på slätterna, i dalarna och i bergens fotkullar väster om Black Hills svällde alltmera för varje dag. Något som agenterna på reservaten höll hemligt för myndigheterna, för att inte tilldelningen av de för indianerna avsedda förnödenheterna skulle skäras ned.

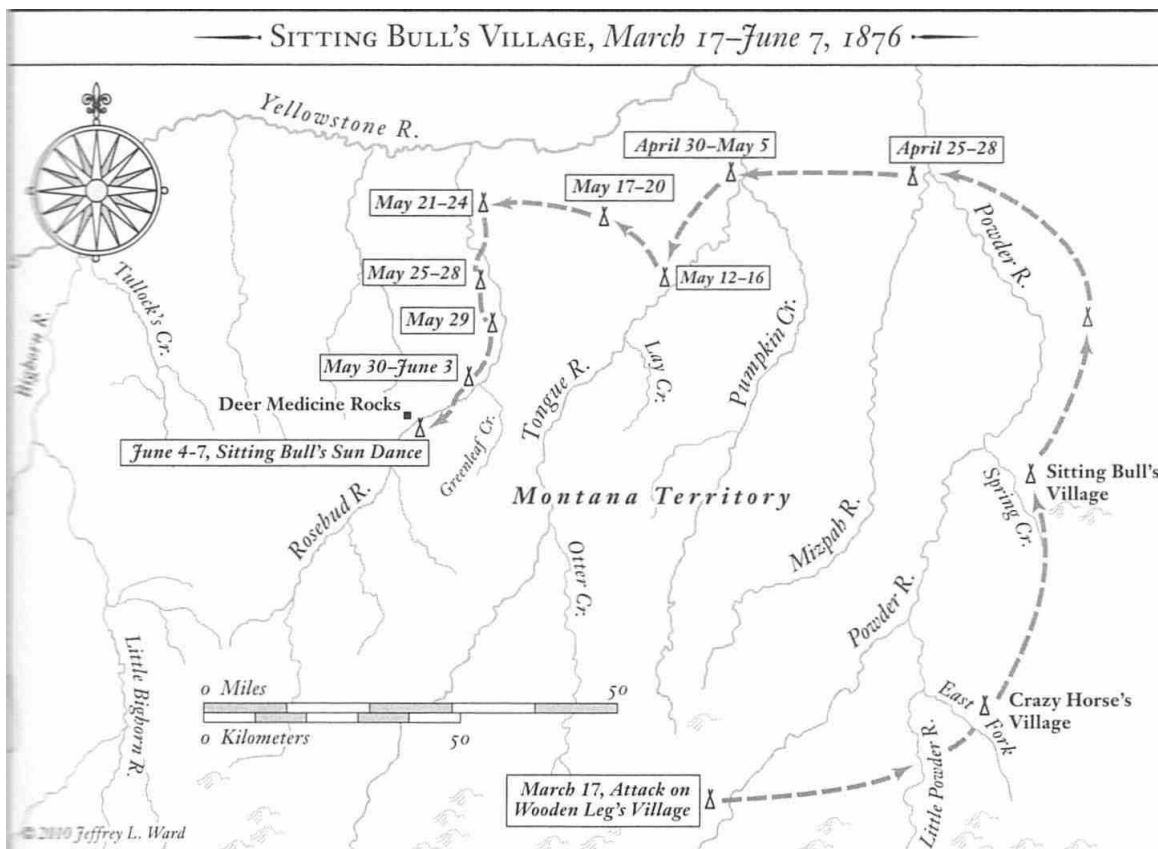
Kärnan av den indianska krigarstyrkan bestod naturligtvis av siouxindianer. Och det var representanter från alla de sju tetonstammarna. Den huvudsaklige ledaren var hunkpapasiouxernas mystiker och dominant, Sitting Bull. Men kring honom fanns sådana män som Black Moon, Crow King, Gall och Rain in the Face från hans egen stam. Ledare för oglalasiouxerna var den unge Crazy Horse, som vi inte har någon fotografisk bild på. Andra betydande oglalaledare var Low Dog, American Horse och He Dog, bland andra. Sans Arcsiouxerna leddes av sin huvudledare Spotted Eagle. Men där fanns också Hump Nose och High Eagle. Den stora miniconjoustammen representerades av sådana ledare som tvåmetersmannen Touch the Cloud, Hump, Red Horse och Iron Star. Bland svartfotssiouxerna, Sihasapa, märktes John Grass och Jumping Bear och den åldrande Two Strike var en av brulésiouxernas förnämsta ledare.

Men det var inte bara siouxer. Flera grupper cheyenner hade också förenat sig med dem. Av cheyennernas fyra huvudledare var dock bara två närvarande. Old Bear och Dirty Moccasin. Men där fanns medicinmannen Charcoal Bear och där fanns en lång rad framstående ledare för olika krigarsällskap. Ledare som Lame White Man, Crazy Head, Strong Left Hand och den unge Two Moon. Men kanske främst av dem alla, Dog Soldier-ledaren Bull Bear. Även bland deras grupper fanns en omtalad medicinman, Ice, eller White Bull, som han också kallades.

***Deer Medicine Rocks i Rosebud Creeks dalgång
platsen för Sitting Bulls stora soldansvision***

Efterhand hade alla dessa kringströvande grupper nu börjat samlas för att fira den årliga soldanshögtiden. Ett jättelikt läger hade efterhand vuxit upp i Rosebudflodens dalgång. Ett läger som ständigt fick lov att flyttas för att kunna försörja de ofantliga hästhjordarna med bete. Här hade Sitting Bull lovat att han skulle offra hundra bitar av sitt skinn, för att om möjligt få andemakternas hjälp med att skåda in i framtiden och kunna se hur den kommande striden skulle utfalla. Det var under den här ceremonin han fick sin omtalade vision. Han såg soldater falla ner i lägret med huvudena före. Ett tecken som han tolkade som att indianerna skulle komma att vinna en stor seger...

Alla undrade nu om det var Sitting Bulls vision som gått i uppfyllelse, när Crazy Horse hade tvingat general Crook att vända om efter striden vid Rosebud. Men andra menade att det skulle komma ännu en strid. Sitting Bull hade ju sett soldater falla ner i lägret! De soldater Crazy Horse hade besegrat hade ju inte

ens varit i närheten av lägret! Så ännu väntade många på att Sitting Bulls vision skulle gå i uppfyllelse. Man visste att det fanns mera soldater i området, även om det bara var några få, som dessutom huvudsakligen höll sig på Yellowstoneflodens norra sida. I det jättelika soldanslägret hade man känt sig helt trygga. Aldrig hade så många indianer varit samlade på en och samma plats och ständigt strömmade det till nya vänner från reservaten nere i söder. Det gick visserligen rykten om större trupprörelser både i söder och i öster. Men alla kände sig trygga i kraft av det stora antalet krigare i lägret. Ingen kunde ju vara så dum, att man anföll ett sådant läger! Dessutom hade ju Sitting Bulls vision förutspått, att om och när soldaterna ändå kom, skulle de obevekligt duka under! För det hade andemakterna försäkrat Sitting Bull! Han hade ju i sin dröm sett soldater falla, med huvudena före, rakt ner i lägret. Det kunde inte betyda något annat än att indianerna skulle vinna en stor seger! Därför kände sig alla trygga.

Det stora lägret hade i flera dagar sakta flyttat sig allt längre uppför Rosebudflodens dalgång. De enorma hästhjordarna hade snart betat av allt gräs och dessutom tvingade de hygieniska omständigheterna lägret att söka nya platser var och varannan dag. Jägare fick också ströva allt längre ut ifrån lägren för att finna nog med vilt för att försörja en så stor människosamling. Men det skedde hela tiden i en anda av tillförsikt. Det festades dag och natt och ständigt hittade man nya vänner att umgås med. Livet lekte!

Det var då budet hade kommit! Bud om att trupper hade siktats i söder! Visserligen ännu så länge mera än en dagsmarsch bort. Men det var många soldater, sades det. Var det nu Sitting Bulls vision skulle gå i uppfyllelse? Var det de här soldaterna som skulle dö, när de försökte angripa lägret? Ledarna hade dock inte suttit stilla och väntat på att soldaterna skulle nå fram till lägret. Man hade bestämt att man skulle sända ut en stor grupp krigare, för att stoppa soldaterna, innan de nådde fram till lägret. Men man förstod att om det skulle lyckas var indianerna nu tvungna att organisera sig på samma sätt som de vita. Det dög inte att en mängd smågrupper nu bara gav sig av på egen hand! Här gällde det inte längre att bara tänka på den egna äran. De här soldaterna var ute efter att förgöra indianerna. Alltså måste de mötas med samma mynt. Det här var ett företag av en typ som indianerna inte var vana vid. Att samordna stora grupper under ledare som hade bestämmanderätt över andra! Det hade aldrig fungerat förut! Hur skulle det fungera nu? Fanns det någon ledare som var stark nog att utöva sådan makt? Sitting Bull var själv alltför svag efter sina blodsoffer under Soldansen. Red Cloud, den gamle krigsledaren från 60-talet, satt nu surmulet kvar nere på reservatet. Visserligen hade han skickat sin son, Jack. Men honom var det ingen som hade någon respekt för, även om ynglingen dagligen stoltserade runt i de stora lägren iklädd faderns stora fjäderhuva och gärna visade upp Red Clouds nya, fina Winchestergevärd för alla som ville beundra det. Det fanns förvisso många dugliga bandleddare i de många lägren och många av de stora krigarsällskapens ledande figurer var också på plats. Men att samordnat kunna leda och manövrera en så stor grupp - nej det fanns det egentligen ingen som

kunde! Helt enkelt därför att det i praktiken var helt emot dessa indianers egna värderingar och traditioner. Traditioner som var så inrotade i folksjälén, att de inte var lätt att rubba på. Ändå måste det ske! De äldre manade sina krigare att underordna sig gruppens vilja och de utsåg den unge Crazy Horse, som i kraft av sitt starka krigarrykte hade de flestas förtroende, att leda gruppen.

Så här i efterhand kan vi kanske konstatera att indianerna faktiskt lyckades i sin föresats. För trots att de lämnade soldaterna i besittning av slagfältet vid Rosebud, hade de ändå tillfogat trupperna så stor skada, att general Crook och överste Royall beslutade att dra sig tillbaka och invänta förstärkningar. Indianerna hade alltså lyckats förhindra ett angrepp på det stora lägret. Men det var ändå en förvarning. Alla var medvetna om att det skulle komma mera, även om man fortfarande var ganska trygga, i förvisningen att Sitting Bulls vision garanterade dem en stor vinst.

Ett större bekymmer var nog hur länge man skulle kunna hålla ihop en stor församling, som lägret nu utgjorde. För nu fick man i princip flytta varje dag och redan var hela Rosebudflodens dalgång och de närmaste omgivningarna praktiskt taget tömda på varje uns av jaktbart vilt. Så man hade beslutat att dra sig över vattendelaren västerut till nästa dal. Greasy Grass (Feta Gräset), som man kallade Little Bighornflodens dalgång, hade alltid varit ett omtyckt sommarviste för Lakotasiouxerna. Det var under passagen över den mellanliggande höjdsträckningen som Crazy Horse och hans stora krigargrupp givit sig av söderut för att möta general Crooks styrka. Och det var medan huvuddelen av det stora lägret ännu var på väg nerför åsarnas västra sluttningar som krigargruppen återvände med sina döda och skadade. De visste nu också att Three Stars och hans soldater hade givit upp och dragit sig tillbaka och de förstod, att de för första gången hade besegrat soldaterna i en strid på deras egna villkor. Men man kunde inte fira seger i ett läger där döda krigare låg utlagda. Så ett tält, med kropparna efter döda krigare, lämnades i dalen där den lilla bäcken Ash Creek (av de vita senare kallad Reno Creek) rann ner mot Greasy Grass. Sedan flyttade resten av det stora lägret ner i Little Bighornflodens dalgång. Det var den 18 juni 1876.

Nu följde en period av segerfirande och festande. I lägret fanns nu omkring 450 tält med cirka 3000 personer, men för varje dag tillkom nya familjer. Medan segerfesterna och välkomstfesterna för de nya, som ständigt anlände, pågick dag och natt den närmaste veckan, ökade så numerären med mer än det dubbla. På morgonen den 25 juni har man beräknat att det kan ha varit så mycket som 1000 tält i det jättelika lägret. 1000 tält kan ha inneburit så många som 7000 människor. Av dem kanske lite drygt 1800 krigare!

* * *

- 5 -

DAKOTAKOLONNENS UPPMARCH

Samtidigt som indianernas firande pågick i Little Bighorndalen, avvaktade överste Gibbons trupper på norra sidan om Yellowstonefloden. Hans spejare hade då sedan länge spanat neråt floden för att finna general Terrys trupper, som varit på väg västerut, från Fort Abraham Lincoln, ända sedan den 17 maj. För ett antal dagar sedan hade de så, mycket kort, sammanstrålat med generalen och fått veta att Custer låg med sitt regemente vid Powder River. Överste Gibbon kontrade med informationen, att hans spanare nyligen hade observerat indianska rörelser uppe i Rosebudflodens dalgång. General Terry beordrade dem då tillbaka uppför floden till den punkt där Rosebud rann ut i Yellowstone, medan Custer med sitt regemente skulle marschera upp till samma punkt, fast på Yellowstoneflodens södra strand.

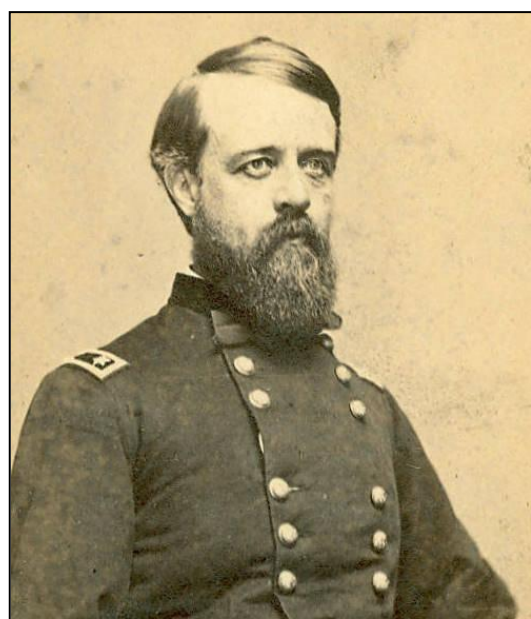
Den 18 juni, medan Gibbons trupp låg i bivack drygt sex kilometer nedanför Rosebuds mynning, hände något. Hans spejare rapporterade stora dammoln längre upp i Rosebudflodens dalgång. Det blev först stor uppståndelse. Men snart skulle det visa sig, att det var en rekognoserings-

styrka från Custers 7:e Kavalleri, som kom ner genom dalen. Genom signalering mellan de båda grupperna, över den breda Yellowstonefloden, fick Gibbon klart för sig, att det var Major Reno, med sex kompanier, som utfört ett spaningsuppdrag i områdena runt Powder och Tongue River. Han hade inte sett några indianer, men i Rosebudflodens dalgång hade hans spejare funnit spår efter en jättelik ansamling av indianer. Majoren var nu på väg tillbaka till huvudstyrkan för att rapportera sina upptäckter. Enligt hans åsikter var indianerna nu troligen på väg över till Little Bighorn Rivers dalgång.

Den 21 juni siktades ånyo hjulångaren Far West på floden och de tre befälhavarna kunde stråla samman vid Rosebud Creeks mynning för en första gemensam konferens ombord på fartyget. Det hade blivit stort rabalder när major Reno äntligen återförenats med huvudstyrkan. General Terry hade varit mäkta förgrymmad över att Reno på eget bevåg även hade avspanat Rosebud, när hans order hade varit att undersöka Tongue Rivers dalgång och inget annat! Det kunde ju ha inneburit att han avslöjat soldaternas närvaro! Det kunde till och med ha inneburit, att han råkat i oplanerad strid med indianerna och dessutom hade han nu utsatt såväl manskap som djur för en ansträngande marsch! General Custer, å sin sida, hade bannat sin underordna-

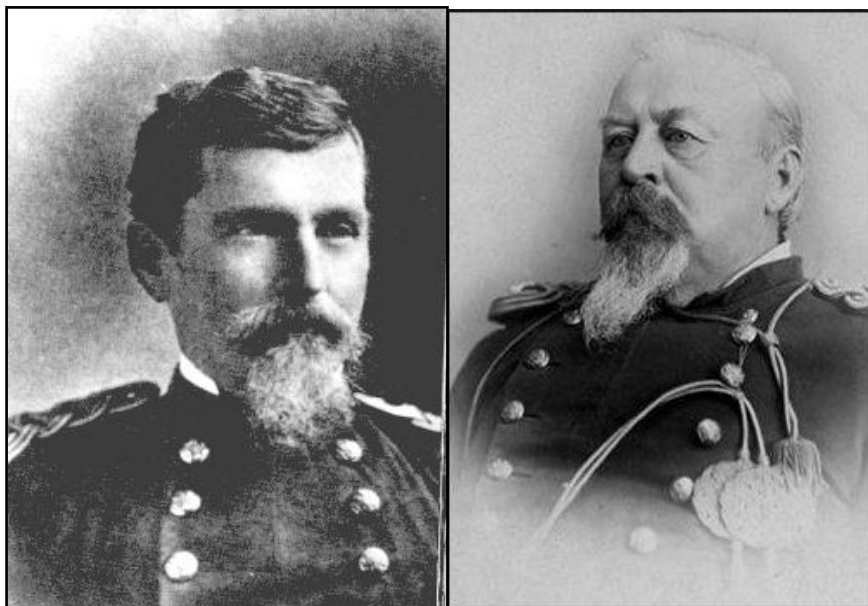
typisk militär vagnstågskaravan

general Alfred Hove Terry

de för att han, när han nu ändå hade funnit spår efter indianerna, inte hade fortsatt och tagit reda på mera om deras styrka, vart de var på väg och så vidare.

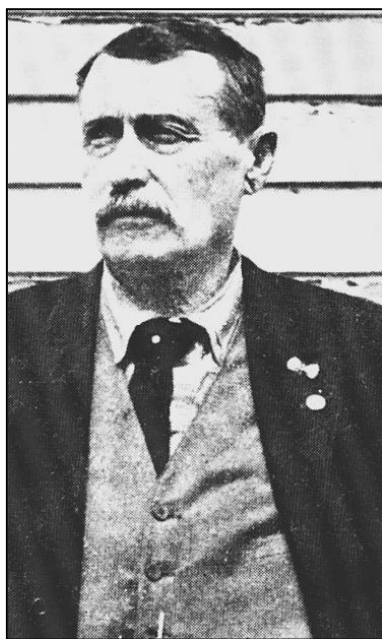
När de tre befälhavarna nu träffades ombord på Far West hade dock stämningen lugnat ner sig. General Terry hade helt omarbetat sin tidigare strategi och de tre befälhavarna, tillsammans med Gibbons kavallerichef, major Brisbin, pratade sig lugnt och sansat samman om hur man bäst skulle utnyttja situationen. Man trodde sig nu veta var fienden fanns. Den allmänna uppfattningen var att lägret, eller lägren, låg någonstans ganska långt upp i Little Bighornflodens dalgång. Däremot visste man inget om var general Crook och den södra angreppsstyrkan befann sig. Den högsta militärledningen hade förvisso inte givit några direkta order om att de olika trupperna skulle samordna sina aktiviteter, men alla visste att det var det som var grundtanken i Phil Sheridans krigsplan. Å andra sidan var man övertygad om att de

överste John O. Gibbon, 7th Infantry (t.v) och major James S. Brisbin; 2nd Cavalry (t.h.)

enskilda truppenheterna, var för sig, var tillräckligt starka för att på egen hand ta sig an de indianska styrkor man kunde tänkas stöta på. Det kunde, enligt de rapporter man hade, inte röra sig om mera än några hundra krigare. Krigare som med största sannolikhet inte heller skulle finnas på samma plats. Befälhavarnas stora bekymmer var i stället hur man skulle lyckas förhindra att indianerna smet undan, när de väl upptäckte soldaterna. Överraskningsmomentet skulle vara av yttersta vikt om man skulle lyckas. Alla visste ju att indianer aldrig stod upp i regelrätt strid med en samlad militär styrka! Åtminstone var det den allmänna uppfattningen inom armén.

Det var utifrån de här förutsättningarna som general Terry nu lade fram sin strategi för hur hans kolonn, tillsammans med Gibbons Montanakolonn, skulle fånga in indianerna. General Custer skulle, med hela sitt regemente, omgående söka sig upp i Rosebud Creeks dalgång, till den plats där major Reno tidigare funnit spåren efter indianerna. Han skulle dock inte omedelbart följa spåren, som enligt Reno tydligt visade att indianerna dragit sig västerut över vat-

George Herendeen

tendelaren till Little Bighorn River. I stället skulle han fortsätta uppför Rosebud, så att han skulle vara säker på att han kommit söder om indianerna, innan han försiktigt skulle vända västerut. På det sättet skulle han vid den kritiska tidpunkten befinna sig bakom de indianer, som nu kunde tänkas uppehålla sig i Little Bighorndalen. Själv skulle Terry följa med Gibbons trupper, som skulle återvända uppför Yellowstone till Bighornflodens utlopp. Där skulle truppen färjas över med hjälp av ångaren Far West, för att sedan ta sig upp i Bighornflodens dalgång. Man bedömde att man först omkring den 26 juni skulle ha hunnit så långt upp, att

den flatbottnade hjulångaren Far West, som var det fartyg som servade trupperna vid övre Missouri

Gibbons infanteri hade kommit in i södra delarna av Little Bighorn Rivers dalgång. Därmed skulle de två arméenheter ha indianerna mellan sig och förhoppningsvis kunna överraska dem med ett gemensamt angrepp från två håll samtidigt. Enligt planen var det dock Custers mera lätttrörliga förband, som skulle utföra angreppet och Gibbons infanteri som skulle blockera indianernas eventuella reträtt nerför floden.

Det var en logisk och bra plan. Den skulle ju nämligen minska indianernas möjligheter att rymma fältet, när soldaterna väl uppenbarade sig. Det enda bekymret var, att man inte visste säkert var indianerna befann sig, eller om alla verkligen befann sig på samma plats eller ej. Därför gav Terry också Custer order om, att hela tiden hålla uppmärksam bevakning både söderut och åt sydväst. Dels för att verkligen vara säker på, att han kom runt alla indiagrupper. Men dels också för att, om möjligt, försöka nå kontakt med general Crook, som nu borde befinna sig någonstans där nere i söder. Ingen visste då att Crook redan hade haft en avgörande batalj med indianerna och tvingats dra sig tillbaka. Custer beordrades även att spana av området kring Tullocks Creek och hela tiden hålla Terry informerad om vad han fann. För det ändamålet skickade Terry med Custer den civile spejaren, George Herendeen, som tidigare ingått i överste Gibbons trupp. Det var han som, mot en ersättning av etthundra dollar i månaden, skulle finnas tillgänglig för att rida med depecher mellan de två kommandanterna. Herendeen kände dessutom till landen kring Tullocks Creek.

Terry gav här Custer sina planer skriftligt. En order som har ältats och luslästs av alla ända sedan dess, i syfte att försöka utröna om Custer genom sitt handlande möjligen kunde ha brutit mot givna order. För att var och en nu själva ska kunna göra sin egen utvärdering bifogas ordern här i originaltext.

*Headquarters of the Department of Dakota (In the Field)
Camp at Mouth of Rosebud River, Montana Territory June 22nd, 1876
Lieutenant-Colonel Custer,
7th Calvary*

Colonel: The Brigadier-General Commanding directs that, as soon as your regiment can be made ready for the march, you will proceed up the Rosebud in pursuit of the Indians whose trail was discovered by Major Reno a few days since. It is, impossible to give you any definite instructions in regard to this movement, and were it not impossible to do so the Department Commander places too much confidence in your zeal, energy, and ability to wish to impose upon you precise orders which might hamper your action when nearly in contact with the enemy. He will, however, indicate to you his own views of what your action should be, and he desires that you should conform to them unless you shall see sufficient reason for departing from them. He thinks that you should proceed up the Rosebud until you ascertain definitely the direction in which the trail above spoken of leads. Should it be found (as it appears almost certain that it will be found) to turn towards the Little Bighorn, he thinks that you should still proceed southward, perhaps as far as the headwaters of the Tongue, and then turn toward the Little Horn, feeling constantly, however, to your left, so as to preclude the escape of the Indians passing around your left flank.

The column of Colonel Gibbon is now in motion for the mouth of the Big Horn. As soon as it reaches that point will cross the Yellowstone and move up at least as far as the forks of the Big and Little Horns. Of course its future movements must be controlled by circumstances as they arise, but it is hoped that the Indians, if upon the Little Horn, may be so nearly inclosed by the two columns that their escape will be impossible. The Department Commander desires that on your way up the Rosebud you should thoroughly examine the upper part of Tullock's Creek, and that you should endeavor to send a scout through to Colonel Gibbon's command.

The supply-steamer will be pushed up the Big Horn as far as the forks of the river is found to be navigable for that distance, and the Department Commander, who will accompany the column of Colonel Gibbon, desires you to report to him there not later than the expiration of the time for which your troops are rationed, unless in the mean time you receive further orders.

*Very respectfully, Your obedient servant,
E. W. Smith, Captain, 18th Infantry A. A. J. G.*

Här ser man tydligt att Terry under sin civila karriär hade studerat till och arbetat som advokat. Man kan utan vidare läsa ut vad som helst ur den här skrivningen. Terry hade helt enkelt sett till, att oavsett vad som hände skulle ingen kunna anklaga honom för bristfällig ordergivning. Samtidigt som han mycket klart hade pekat ut vad han förväntade sig att Custer skulle göra, så gav han honom i praktiken fria händer att göra vad han ville. Om något gick snett, så skulle Custer och inte Terry vara den som skulle få ta ansvaret.

Oavsett avsikten med orderns utformning, kan man nog anta att Custer var tämligen tillfreds med situationen. Äntligen skulle han släppas loss. Äntligen skulle han få en chans att reparera lite av den något skamfilade aura han drabbats av under sina både naiva och, skulle det visa sig, alltför dåligt underbyggda uttalanden i de Senatsförhör han varit kallad till och där han till och med hade lyckats förarga presidenten så till den milda grad, att det behövdes både departementschefen Terrys och divisionschefen Sheridans böner, för att han ens skulle få följa med sitt regemente på kampanjen mot siouxerna. En lysande seger här och allt skulle vara glömt och förlåtet. Och det bästa av allt - han skulle inte behöva dela äran med någon annan. Nu skulle hans Sjunde visa vad de gick för...

* * *

- 6 -

CUSTER SLÄPPS LOSS

Det här är vad man vet om de order Custer fick av Terry, men vi vet egentligen inte riktigt säkert vad Terry dessutom muntligt sade till sin synnerligen erfarne, men också tämligen själviske regementsbefälhavare. Terry kände säkert sin bristande erfarenhet av indianstrid som ett handikapp och säkerligen förlitade han sig på att Custer, med sin dokumenterade erfarenhet, bättre skulle förstå vad som borde göras. Han aktade sig troligen noga för att bakbinda Custer alltför mycket. Dessutom kunde man ju inte förutse precis vad som kunde komma att hända. Till det hade man alltför bristfälliga informationer. Det enda man visste var, att de spår som tidigare upptäckts, tydde på en stor ansamling indianer och att de troligen befann sig någonstans i Little Bighornflodens dalgång, eller kanske längre västerut, kanske ända bort mot Bighornfloden. Men om de befann sig i ett enda stort läger, eller om de var kringsspridda i en mängd små läger över en större yta, det hade man inte en aning om! Inte heller visste man hur många de var. Truppernas indianska spejare hade visserligen redan börjat tala om att det var många indianer. Alltför många...! Men officerarna fäste inte något större avseende vid det. Man hade ju med sig det berömda 7:e Kavalleriregementet. Arméns stolthet! Eliten av de indianbekämpande styrkorna! Och man hade dessutom hela regementet samlat. Alla tolv kompanierna!

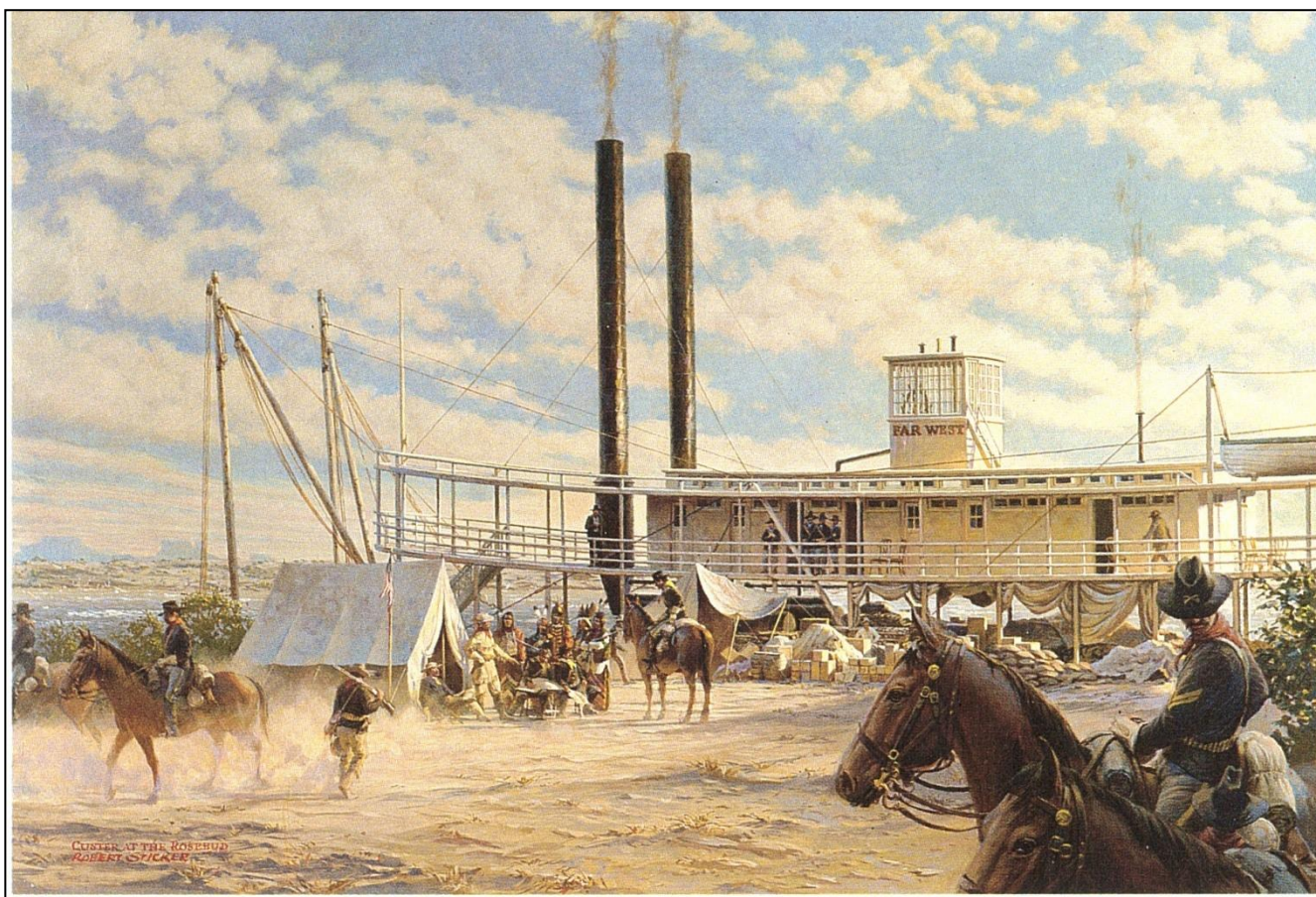
Låt vara att det var långt ifrån sin fulla styrka. Man hade lämnat många, huvudsakligen de färskare rekryterna, som vaktstyrka i baslägret vid Powder River. Numerären var nu endast 31 officerare och 566 meniga. Värst var kanske att så många officerare saknades. Endast tre fjärdedelar av dem var närvarande. Det hade i sin tur gjorts att flera kompanier kommenderades av andra än sina egna kompaniofficerare. Och i flera fall utövades kompanibefälet av yngre löjtnanter i de ordinarie kaptenernas frånvaro. Även en del av kompaniets underofficerare saknades. Dessutom ska man inte bortse från de negativa effekterna av de beryktade slitningarna inom officerskåren mellan de som var för och de som var emot Custer personligen. Regementets chef, överste Sturgis, var på annat uppdrag. Nu gjorde det förmodligen inte så mycket, då regementets överstelöjtnant, George Armstrong Custer, var synnerligen kapabel att föra befäl och i praktiken var den som betraktades som regementets verkliga ledare. Vad värre var kanske, att två av de tre majorerna saknades. Endast den lägst rankade, major Marcus Reno, var närvarande. En officer med tämligen goda meriter från Inbördeskriget, men som ingalunda åtnjöt någon större respekt i regementet. Av regementets tolv kompanichefer saknades fyra. Så också flera av löjtnanterna. General Custer hade dessutom, på eftermiddagen den 21 juni, tackat nej till erbjudna förstärkningar i form av Gibbons fyra kavallerikompanier och också avvisat erbjudandet att ta med löjtnant Lows batteri av Gatlingkanoner, då han ansåg, att de bara skulle vara till hinder under marschen. Däremot hade han tacksamt tagit emot sex av Gibbons kråkindianska spejare och deras tolk, halvblodet Mitch Bouyer. En betydelsefull person, som trupperna respekterade och som Custer skulle komma att ha med sig ända in i det sista.

Charles A. Varnum, löjtnant i kompani A, hade fått uppdraget av Custer att leda kontingenten av indianska spejare. Nu tog han tacksamt emot de kråkindianska förstärkningarna, för de arikaraspejare truppen hade med sig från Fort Abraham Lincoln kände inte alls till de områden man nu var på väg in i. Lika nöjd var inte överste Gibbons spejarchef, löjtnant Bradley, som lite surt konstaterade, att han förutom att ha beordrats släppa sex av sina bästa kråkspejare också fick släppa ifrån sig sin betrodde vägvisare, Mitch Bouyer. Något som föranledde honom att klaga att "det lämnar mig helt utan vägvisning".

Konferensen ombord på hjulångaren Far West hade börjat omkring klockan två på eftermiddagen och var över klockan fyra. Då hade Custer fått sina order. Order som var helt i hans smak. Han lämnades praktiskt taget helt fri att fatta beslut om hur han skulle lösa sitt uppdrag. (Hur general Terrys order egentligen ska tolkas har i alla år varit en av många ivrigt debatterade frågor. Det finns tämligen godtagbara argument för alla tänkbara tolkningar, alltifrån att de ska ses som helt bindande order, till att de gav Custer fullständig

frihet, att själv bestämma hur han skulle agera. Men general Terry, som egentligen var advokat, visste säkert hur han skulle uttrycka sig för att ha ryggen fri oavsett hur företaget skulle komma att avlöpa). Vi vet inte om Terry gav några bindande muntliga instruktioner till Custer. Men på morgonen dagen därpå, torsdagen den 22 juni, lämnade Terry över ett långt brev till Custer. Ett brev som innehöll detaljerade instruktioner om hur överbefälhavaren avsåg att hans underordnade skulle agera, men samtidigt, på alla väsentliga punkter, tillät Custer att fatta egna, avvikande beslut "*skulle oförutsedda händelser inträffa*"! Ordermeddelandet kan sammanfattas så här:

Custers enhet, starkare, mera lättroilig, bättre försedd med dugliga spejare samt utrustad med förnödenheter för en längre tid (15 dagar), förväntades vara den som sökte upp fienden, var än denna kunde tänkas befinna sig. Den förhärskande uppfattningen var dock, att man skulle finna indianerna någonstans längs Little Bighorns övre lopp. Custer förväntades angripa lägret, oavsett om det fanns någon annan samverkande enhet i närheten som kunde ge stöd eller ej. Dock att ett angrepp skulle ske från en sådan riktning, att en flyende fiende tvingades nerför floden och därmed i armarna på Terrys och Gibbons blockerande styrka. En styrka som man beräknade skulle ha hunnit upp till någonstans i närheten av Little Bighorns utlopp i Bighornfloden först framåt kvällen den 26 juni. Det gjordes också klart att Custer skulle vara noga med att verkligen komma "bakom" indianerna innan han inledde sitt angrepp, så att han inte riskerade att de skulle kunna fly undan mot söder eller öster.

Observera att det *inte* finns några direktiv om att angreppet skulle ske på någon bestämd dag, eller att det skulle ske i form av någon gemensam aktion. Tvärtom skriver Terry mycket tydligt:

Det är naturligtvis helt omöjligt att ge Er några definitiva instruktioner om hur Ni ska genomföra Ert uppdrag och även om det hade varit möjligt, har Departementskommendanten (Terry) alltför stor tilltro till Er ambition, vilja och förmåga för att binda upp Er med precisa order, som skulle kunna vara till hinder för Er i ett avgörande läge, i nära kontakt med fienden.

Han (Terry) vill ändå delge Er sin egen uppfattning om hur Ert handlande bör vara och vill att Ni i huvudsak följer denna plan, såvida Ni inte finner tillräcklig anledning att avvika från den...

(sedan kommer alltså Terrys "direktiv", enligt föregående kapitel. "Direktiv" som han menade att Custer skulle följa)

Stämningen i regementet var uppsluppen. Alla visste nu att det var 7:e som hade fått uppdraget att slå till mot indianerna. Terry själv skulle ansluta sig till Gibbons infanteri, som i sin tur alltså bara skulle fungera som blockeringsstyrka, för den händelse indianerna skulle ta till flykten, undan Custers angrepp. General Custer hade, direkt efter konferensen ombord på hjulångaren, skyndat tillbaka till sitt regemente för att påbörja förberedelserna för morgondagens avmarsch. Han meddelade sina officerare, att hela styrkan skulle färdas med lätt packning. Man skulle ta med proviant för femton dagar. Men han rekommenderade också att packa lite extra salt, för den händelse man skulle bli tvungen att leva på vilt eller på mulåsnekött. Alla förnödenheter, inklusive extra ammunition, skulle packas på mulåsnor. Inga vagnar, inte ens löjtnant Lows batteri av Gatlingkanoner, skulle nu få hindra en snabb marsch. Custer ville att hans trupp skulle kunna förflytta sig minst lika fort som indianerna.

**George Armstrong Custer
som brigadgeneral**

ångbåtskapten Grant Marsh

Under tiden som Custer nu var fullt upptagen med förberedelserna i sitt läger stannade Terry, Gibbon och Brisbin kvar ombord på Far West, alltmedan Gibbons trupp beordrades att påbörja den långa marschen uppför Yellowstone, till en punkt mitt för Bighornflodens utlopp. Dit skulle ångaren komma två dagar senare, för att den 24 juni färja över Gibbons enheter till Yellowstones södra strand. Med sex dagars packning skulle Gibbons infanteri sedan marschera uppför Bighornfloden, samtidigt som kapten Marsh, med ångaren Far West, skulle försöka ta sig uppför floden så långt det gick.

Hur långt Gibbons soldater skulle kunna ta sig berodde snarast på möjligheten att förse truppen med nya förnödenheter från ångaren. Men man hoppades att truppen åtminstone skulle kunna nå upp till Little Bighorns utflöde i Bighorn River. En sträcka som man alltså beräknade att det skulle ta infanteriet minst två dagar att avverka.

Klockan 12 den 22 juni paraderade 7:e Kavalleriregementet, med flygande standar, förbi staben med general Terry, överste Gibbon och major Brisbin. Uppvisningen var synnerligen imponerande och general Custer, som efter en stund anslöt sig till befälsgruppen, var med rätta mycket stolt över sitt regemente. När alla tolv kompanierna hade passerat förbi och mulåsnepacktåget, följt av en eskort under befäl av löjtnant Mathey passerade, lämnade Custer gruppen för att ansluta sig till sin trupp. Överste Gibbon ropade då skämtsamt efter honom:

- "Custer, var nu inte girig! Spara några siouxer åt oss!"

Custer vände sig om, med ett flin, och svarade:

- "Nej, det tänker jag inte alls göra!"

* * *

- 7 -

ANGREPPSSTYRKANS UPPMARSCH

Löjtnant Wallace, som förde regementets loggbok, noterade att man efter att ha lämnat lägerplatsen klockan tolv den 22 juni, marscherade drygt tre kilometer uppför Yellowstone, korsade Rosebud Creek

***Custers favoritspejare, arikaraindianen
Bloody Knife***

och svängde vänster, upp i Rosebuds dalgång, för att slå läger efter ytterligare drygt sexton kilometer. Det här var en dag då ingen förväntade sig att något skulle hända. Det var bara en förflyttning. Fred Gerard, som var tolk för de arikaraindianer, som utgjorde Custers spejartrupp från Fort Abraham Lincoln, hade hållits kvar i lägret vid Rosebud ända till klockan tre, för att hjälpa till att skicka iväg några arikaraindianer med post och officiella meddelanden. Därför kom han inte ifatt truppen förrän de redan hade slagit läger på eftermiddagen. Han noterade då att han, när han rapporterade sin närvaro till Custer, fann Custers favoritspejare, arikaraindianen Bloody Knife, "under stark påverkan av whiskey". Något som Custer, trots sin avsky för spritmissbruk, tydligen ändå hade överseende med. Custer hade alltid haft ett grundmurat förtroende för Bloody Knife. Ett förtroende som faktiskt var ömsesidigt.

Här visade Custer prov på gott ledarskap, som trots att han säkert inte kände sig nöjd med sin bästa spejares uppträdande, ändå behärskade sig

och såg till att händelsen inte tilläts påverka situationen. Ytterligare prov på sitt ledarskap visade han senare på kvällen, när han kallade till sig officerarna för en genomgång. Här framhöll han vikten av att alla gjorde sitt bästa under det kommande uppdraget och han framförde sina direktiv på ett så ödmjukt sätt, att flera av officerarna undrande började se på varandra. Det här var inte den vanlige Custer, som normalt alltid "pekade med hela handen". Samtidigt som det naturligtvis var positivt, gjorde det att många undrade vad som var på gång. Den något vidskeplige löjtnant Wallace anförtrodde senare några av sina vänner, att det här säkert var ett dåligt omen och att Custer kanske själv kände på sig att något olyckligt skulle hända! Det har i vissa skrifter sagts att Custer, förutom att vädja till sina underlydandes lojalitet, nu redogjorde för sin uppfattning om hur många indianer de kunde komma att ställas emot. Han lär ha sagt, att det troligen fanns 800 till 1000 krigare i de fiendliga lägren, men att det inte kunde uteslutas att det också kunde ha strömmat till förstärkningar från reservaten om ytterligare kanske så många som 500! Även om det här var en mera realistisk siffra än vad många andra, speciellt den högsta militärledningen och agenterna på indianreservaten, gav uttryck för, så skulle det ändå visa sig vara en underskattning. Och att man inte visste bättre skulle komma att bli en av de avgörande faktorerna för den tragiska utvecklingen.

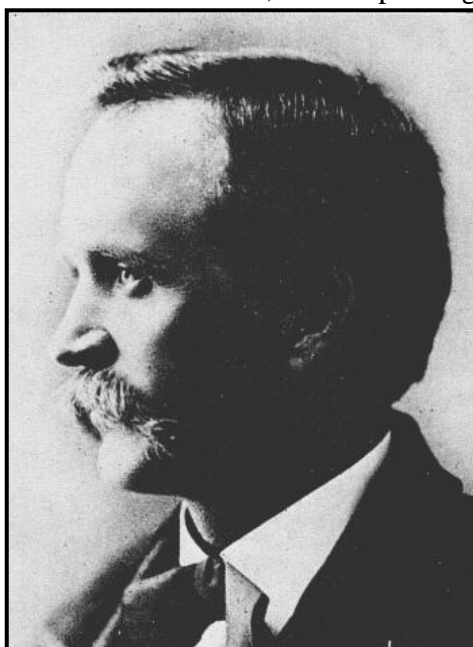
Om nu Custer verkligen tog upp frågan, om hur många indianer det kunde finnas framför dem, så framgår det inte av några av de dokument vi känner till från den aktuella tidpunkten. Löjtnant Wallace skrev endast ner att Custer hade delgivit truppen vanliga rutinorder, som till exempel att trumpetsignaler inte längre skulle användas, att stallvakten skulle väcka sina respektive kompanier klockan tre på morgonen och att truppen skulle vara klar att avtåga klockan fem. Vidare att det skulle bli korta marscher till en början, för att efterhand bli längre. Inte heller i några brev eller dagböcker finns några uppgifter om att man talat om fiendens antal. Det var först senare, när en del veteraner började publicera olika skrifter, som sådana upp-

gifter kom fram. Däremot var det flera officerare, som i sina brev noterade den besynnerliga stämning som konferensen hade medfört. Man noterade att Custer inte var sig riktigt lik. Att han inte längre verkade lika självsäker och dominant som han brukade.

Enligt Wallaces loggbok påbörjades nästa dags marsch klockan 05.00 på morgonen. Det var fredagen den 23 juni. Knappt en och en halv mil uppför floden stötte man, straxt före klockan 08.00, på en första övergiven indiansk lägerplats. Den låg på östra sidan av floden och truppen korsade vattendraget straxt efter att man passerat lägerplatsen. Det här var en av de lägerplatser major Reno också hade sett på sin rekognoseringsstur några dagar tidigare. Mitch Bouyer kunde berätta att det låg flera gamla lägerplatser längre upp i dalen. Stora lägerplatser. Mitch var orolig. Kvällen innan hade han frågat löjtnant Godfrey om denne någonsin hade varit i strid med siouxindianer. Då Godfrey berättat för honom att han med framgång hade kämpat mot Sitting Bulls siouxer tidigare och försäkrat, att man nog skulle klara av det den här gången också, hade Mitch sagt med eftertryck:

- "Well, I can tell you, we are going to have a damned big fight!"

Rosebud Creek slingrade sig fram och tillbaka så mycket att truppen tvingades korsa från ena stranden till den andra flera gånger, vilket tog tid. Speciellt för det oerfarna packtåget. Mulorna var ovana vid att bära packning och löjtnant Mathey hade stora problem, då hans packare inte heller var så vana. Så packtåget halkade ständigt efter. När man därför, efter ytterligare knappt tre timmar, vid Teat Butte passerat nästa stora lägerplats, gjorde truppen halt under en halvtimme, för att packtåget skulle hinna ifatt. Men sedan

**tre av Custers viktigaste spejare och vägvisare. Mitch Bouyer (t.v.)
Charlie Reynolds (i mitten) och Frederick Gerad (t.h.)**

fortsatte man fram emot Greenleaf Creeks utlopp i Rosebud. Där fanns lämningarna efter en tredje stor lägerplats. Marschen fortsatte dock utan uppehåll. Först tre timmar senare, klockan 16.30, hade Custer fått nog och man slog läger. Inte heller här var man så långt ifrån ännu en stor indiansk lägerplats. Indianspejarna visste berätta, att det var en plats där siouxerna haft en stor Soldans alldeles nyligen. De kunde nu visa upp skalper, som de hade hittat på platsen. Det var en plats som var betydligt mera spännande än de tre man dittills hade sett. För dessa var redan kända sedan major Reno hade varit här tidigare. Ändå gjordes inga utflykter till den nya platsen. Det hade varit en solig och varm dag och alla var trötta. Inte minst manskapet i löjtnant Matheys packtåg, som först i solnedgången kom fram till lägerplatsen. Kapten Benteen försökte att koppla av med lite fiske i bäcken, medan löjtnanterna Edgerly och Porter tog sig ett bad. Snart var dock manskapet försänkt i välbehövlig sömn och tystnaden sänkte sig över lägret. Det var bara de oförtroliga indianspejarna som fortfarande var i farten.

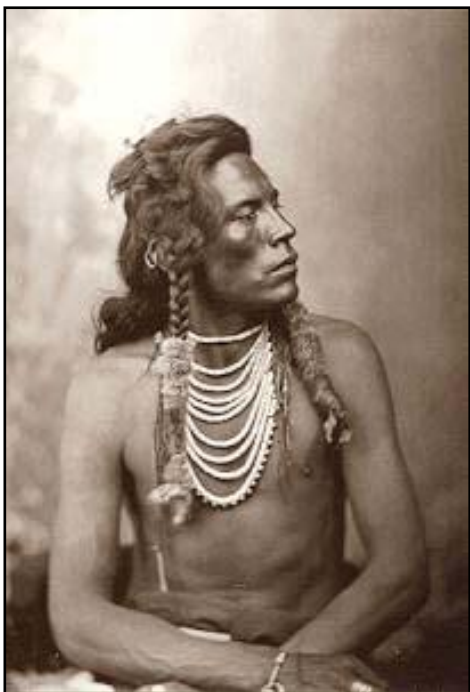
Solen hade redan varit uppe i nästan en timme, när truppen bröt lägret klockan 05:00 på morgonen, lördagen den 24 juni. Himlen var klarblå och allt tydde på att det skulle bli ännu en het och torr dag. Det här var dagen då man avsåg att marschera upp till Rosebudflodens krök vid nuvarande staden Busby. Därmed skulle man komma in i områden, som major Reno inte hade undersökt. Härifrån planerade också Custer att

skicka ut spejare för att kontrollera Tullocks Forks övre lopp. Helt i enlighet med de order han hade fått av Terry. Och härifrån skulle George Herendeen sedan skickas ner till general Terry med rapporter om vad man hade funnit så här långt. Custer hade också, straxt efter starten, kallat till sig Herendeen och sagt till honom att det nu var dags. Custer avsåg att även skicka med sin andre vite vägvisare, Charley Reynolds. Men Herendeen menade, att de borde vänta tills de kom lite längre upp mot vattendelaren och sedan Custer fått bekräftat även av Mitch Bouyer, att man skulle komma betydligt närmare Tullocks Forks källor lite längre fram, gav Custer med sig och marschen fortsatte.

Straxt därefter nådde man fram till den stora soldansplatsen. Här gjordes halt för att man skulle kunna undersöka platsen ordentligt. Det var naturligtvis inte många av soldaterna som hade en aning om vad den här platsen betydde, men de indianska spejarna var synnerligen tagna av vad de såg. Många av dem hade redan dagen innan studerat alla tecken de ansåg sig kunna utläsa av de symboler indianerna lämnat efter sig. Och med sin vanliga vidskeplighet tolkade de nu i stort sett alla tecken som att de fientliga indianerna här hade nedkallat förbannelser över soldaterna och

även fått Gudarnas besked att soldaterna skulle besegras. Custer viftade naturligtvis undan allt sådant och försökte i stället tyda de tecken som kunde utvisa hur lång tid som hade gått sedan indianerna hade varit här och hur många de varit. Med spejarnas hjälp kom man fram till att det kanske kunde röra sig omkring två veckor gamla spår. En gissning som i praktiken var minst en vecka för kort. Efter att ha försökt att räkna spåren efter tältcirklarna kom man också fram till, att det fortfarande bara rörde sig om knappt fyrahundra tält, vilket alltså kunde motsvara de omkring åttahundra krigare man från början hade spekulerat i.

Crow scout Curley

Man tog god tid på sig för att studera den här platsen. Det var minst en timme innan man på nytt återupptog marschen. Men man hade inte hunnit långt förrän Curley, en av de fem kråkindianska spejarna, som hade skickats ut i förväg tidigare på morgonen, kom tillbaka och anmärkte på att flera av truppens arikaraspejare rörde sig alltför mycket uppe på höjderna. Därifrån syntes de på långt håll! Då man nu ansåg sig vara tämligen nära fienden var det risk för att truppen däriegenom kunde bli upptäckt. Custer beordrade genast ner spejarna i dalgången igen. Innan truppen på nytt återupptog marschen höll Custer ett kort möte med sina officerare. Där gav han order om ett antal säkerhetsregler, då man nu befann sig på mark, som inte tidigare avspanats och man nu dessutom helt klart började närma sig sitt byte. Nu gällde det att hålla ögonen öppna. Speciellt skulle alla vara uppmärksamma på om några spår tydde på att indianguppen hade börjat skingra sig och några band avvikit från huvudspåret. Custer själv skulle nu, med en eskort av två kompanier, ta täten, medan de övriga kompanierna delades i två bataljoner, som skulle marschera med ett visst avstånd mellan sig och någon kilometer bakom täten. Allt för att minska de stora dammoln, som den marscherande truppen rev upp. Flankspanare skickades ut i alla riktningar och alla misstänkta avstickare från huvudspåret skulle omgående rapporteras till Custer

personligen. Så fortsatte man uppför floden. Men nu i betydligt långsammare takt, för att spejarna skulle hinna med att undersöka alla spår. Man passerade det som idag är Lame Deer Creek och senare också Muddy Creek. Mellan dessa båda bäckar passerade man ännu en övergiven lägerplats.

Just som truppen passerat East Muddy Creek, kom vägvisaren Herendeen upp till Custer och meddelade, att han efter passagen av Lame Deer Creek hade sett spår som ledde uppför bäckravinen och bort från huvudspåret. Custer beordrade genast halt och kallade på sig sin spejarchef, löjtnant Varnum. Varnum, som inte trodde på att hans spejare missat något spår, protesterade men fick ändå order att rida tillbaka och undersöka. Under tiden låg truppen stilla. Klockan var 13.00 och soldaterna utnyttjade tillfället till att få i sig lite lunch. Men Custer var fundersam. Under dagen hade det stora indianspåret ändrat karaktär. Det var nu inte bara *ett* spår som hela tiden ledde i samma riktning. Alla kunde konstatera att det nu helt klart var flera spår! Spår som var olika gamla och som ibland korsade över huvudspåret. Ingen förstod riktigt säkert vad det betydde. Men den allmänna uppfattningen var, att indianguppen kanske höll på att splittras och delas upp i mindre grupper. Något som absolut inte fick inträffa! Custer hade specifika order att hela tiden bevaka området mot sydost, för att vara säker på att inga indianer smet tillbaka ner mot reservaten. Taktiken gick ju ut på, att hela indianguppen skulle befinna sig *mellan* de båda styrkorna, när tillslaget gjordes! General Crook kunde man inte längre räkna med, då det inte gått att få någon kontakt med hans styrkor. När det nu plötsligt rapporterats, att spår ledde österut ur dalgången, var det naturligtvis extra viktigt att göra en noggrann undersökning. Custer tänkte inte låta sitt byte slippa undan och han tänkte inte försätta sig i en situation, där han senare kunde komma att anklagas för att inte ha lytt order! Så Varnum hade ändå fått lämna över merparten av sina spejare till löjtnant Hare, som kvällen innan fått order att hjälpa Varnum med ledningen av spanargruppen, och med några få arikaraspejare ridit en tre mil lång extratur tillbaka för att undersöka. Så det blev nu en ganska lång paus.

Det tog flera timmar, innan Varnum, med sina arikaraspejare, hunnit rida tillbaka till Lame Deer Creek, letat upp de spår Herendeen hade sett och följt dem upp genom bäckravinen i flera kilometer. Nu kunde han dock meddela, att spåret visserligen hade avvikit från huvudspåret, men att det efter en vid sväng runt några höjdsträckningar, ändå hade vänt tillbaka ner till Rosebud och på nytt förenats med huvudspåret.

* * *

- 8 -

AVGÖRANDE BESLUT

Straxt efter att Varnum återvänt, kom också en av de tidigare utsända kråkspejarna tillbaka och rapporterade nya, alldeles färska lägerplatser, längre upp "vid Rosebuds förgrening". ("Förgreningen" måste ha varit där Davis Creek rinner ut i Rosebud). Indianerna var nu alltså kanske inte mera än på sin höjd fem mil bort! Spänningen stegrades. Nu gällde det att göra rätt! Custer hade order från Terry att fortsätta ända upp till Rosebuds källor, innan han försökte att vända av mot väster och börja driva indianerna framför sig. Men indianerna fanns ju tydligen inte uppe i Little Bighorns övre dalgång, som alla trott! De tycktes ju i stället finnas betydligt längre ner! Men mera informationer behövdes. Custer väntade otåligt på ytterligare besked från de kråkspejare, som ännu befann sig längre fram i dalgången. Han avvaktade också med sin order till Herendeen, att ge sig av ner mot Tullocks Fork. Var man så här nära indianerna redan här, så fanns det ingen anledning att börja leta efter dem nere vid Tullocks Fork!

Klockan 17.00 kunde han inte vänta längre. Med flankryttare ute och med alla indianska spejare under strikta order att rapportera alla spår som avvek från huvudspåret, startade man försiktigt på nytt uppför dalgången. Överallt fanns nu färska spår och löjtnant Wallace skrev i loggboken:

- "*The trail now fresh and the whole valley scratched up by trailing lodgepoles.*"

Klockan 19.45 hade ännu ingen mera rapport kommit och Custer beordrade lägerslagning. Man befann sig på Rosebuds högra strand, ett par kilometer nedströms Davis Creeks utlopp, på en plats där staden Busby nu ligger. Här måste Custer fatta beslut. Skulle han följa sina order och fortsätta uppför Rosebud? Eller skulle han ägna tid åt att avspana Tullocks Creeks övre lopp? Vart hade indianerna tagit vägen? Fanns de längre upp i dalgången, eller hade de redan vikit av västerut mot Little Bighorn? Custer var spänd. När de nu tydligen var så nära var det också ökad risk för att truppen skulle upptäckas och överraskningsmomentet gå förlorat. Han behövde inte gå i ovisshet så länge. Klockan 21.00 kom de fyra kråkindianska spejare, han haft ute på spaning, tillbaka. Nu kunde de avslöja, att indianerna hade vikit av västerut, upp över vattendelaren mot Little Bighorn. Spejarna kunde också rapportera, att spåren efter fienden var så färska, att siouxerna med största sannolikhet nu befann sig någonstans i den nedre delen av Little Bighorns dalgång! De kunde helt enkelt inte ha hunnit så mycket längre upp! En av grundpelarna i general Terrys planering gällde alltså inte längre! Här var ett läge då Custer måste fatta ett eget beslut. Indianerna befann sig kanske inte där man tidigare trott! Skulle han ändå följa planen och fortsätta längre uppför Rosebud? Eller skulle han nu ta ett eget beslut och avvika från planen? Om indianerna verkligen befann sig där kråkspejarna indikerade och han fortsatte ytterligare en dag eller två uppför Rosebud, skulle han ju lämna området, där han just befann sig, helt öppet. Indianerna skulle då kunna vända tillbaka, finna hans spår och försvinna österut. Skulle han följa efter indianerna över vattendelaren skulle han helt säkert stöta på dem innan Terry och Gibbon hade hunnit i sin blockerande ställning. Det var ju bara den 24 juni och infanteriet hade beräknats kunna nå till Little Bighorns dalgång först omkring den 26 juni! Han kunde ju naturligtvis ligga kvar och vänta någon dag, där de nu befann sig. Men det var på en öppen plats och risken var stor för att de då skulle bli upptäckta. I stället skulle han, i skydd av mörkret, nu kunna söka sig upp på vattendelaren, finna en skyddad plats och gömma regementet där, medan hans spejare försiktigt avspanade området dagen därpå för att lokalisera lägret.

Beslutet kom, sedan kråkindianerna hade berättat för honom, att de kände till en höjd uppe på åsen, från vilken man hade möjlighet att se ner i Little Bighorns dalgång. En plats, som de ofta använde, när de i samband med sina häststöldsräder var på väg hem med sina byten och behövde gömma sig. Nedanför höjden fanns nämligen en mycket undanskymd dalsänka, där de kunde gömma stulna hästar, medan de själva spanade efter eventuella förföljare uppe från höjden. Det var en grop som de kallade för "Kråkboet" - Crows Nest. Genast beslutade sig Custer för att sända löjtnant Varnum, med kråkspejarna, upp till höjden

löjtnant Charles Varnum, ledare för de indianska spejare Custer hade med sig

för att se om det gick att lokalisera indianlägret. Så han kallade till sig sin spanarchef och frågade honom om han, trots det hårda arbete han redan utfört under dagen, ändå kunde tänka sig även en natts arbete. Varnum accepterade, men begärde att han skulle få ha med sig en vit man också. Någon han kunde prata med. Han begärde Charley Reynolds. Custer godkände hans begäran och meddelade samtidigt, att han avsåg, att förflytta truppen upp till i närheten av Crows Nest i skydd av mörkret. Klockan 23.00 skulle truppen vara på marsch och före soluppgången, den 25:e, skulle de ha hittat en plats, där de kunde hålla sig dolda under dagen, medan spejarna förhoppningsvis kunde lokalisera fienden och att man därefter skulle kunna planera det kommande angreppet. Ett angrepp som då skulle kunna ske vid en lämpligare tidpunkt, med tanke på möjligheten för Gibbons infanteri att då vara på rätt plats!

Löjtnant Varnum kastade i sig den sista maten, samlade ihop fem av de sex kråkspejarna, deras tolk, Mitch Bouyer och vägvisaren Charley Reynolds. Han tog också med sig en handfull av sina arikaraspejare, för att ha som budbärare. Straxt efter klockan nio, sedan de försetts med nya hästar, gav de sig iväg i det begynnande kvällsmörkret. Det skulle bli en lång natt för

den redan trötte Varnum.

Så fort de givit sig av kallade Custer till sig de återstående officerarna. När de i mörkret snubblande tagit sig fram till hans tält, förklarade han sig nu veta, att ett stort indianläger låg någonstans längs Little Bighornflodens nedre lopp, att man alltså var i omedelbar närhet av fienden och att han tänkte utnyttja nattmörkret för att komma så nära det gick utan att bli upptäckt. Före gryningen skulle truppen gömmas undan på någon lämplig plats och rekognoseringar utföras under söndagen den 25:e, så att man skulle kunna angripa lägret i gryningen den 26:e. Texten i löjtnant Wallace loggbok lyder:

utsikt från Crows Nest

- "General Custer determined to cross the divide that night, to conceal the command, the next day to find out the locality of the village, and attack the following morning at daylight. Orders were given to move at midnight..."

Officerarna snubblade tysta tillbaka till sina kompanier för att väcka upp det manskap som redan somnat, förbereda packningen och ge order om avtåg. Ett avtåg som dock inte kom till stånd förrän klockan var nästan ett på natten.

*kråkindianspejarnas ledare Half Yellow Face
mannen på marken med en korprals uniformsjacka (X)*

Till en början plaskade truppen mest runt i vattensjuka marker, för att senare komma upp i steniga sluttningar, som bara blev allt brantare. Mörkret var nu så kompakt, att det var praktiskt taget omöjligt att se något. Det var endast ljudet av knirkande läder och skramlande utrustning, från de som var närmast framför, som vägledde de efterföljande. Ingen, utom möjligen de indianska vägvisarna, hade en aning om var man befann sig. Fred Gerard har vittnat om hur Custer frågade Half Yellow Face, kråkspejarnas ledare, om de skulle kunna ta sig över vattendelaren i mörkret och hur indianen svarat nej på frågan. Hur Custer vidare frågade om truppen skulle kunna fortsätta framryckningen, utan att bli upptäckta, sedan det blivit dagsljus och hur indianen svarat nekande även på den frågan. Så just innan gryningen (omkring klockan 03.15) hade Custer beordrat halt för att eventuellt avvakta besked från Varnums grupp, som nu borde befinna sig vid Crows Nest. En del av soldaterna passade på att göra i ordning frukost. Men många lade sig bara ner på marken och somnade. Truppen hade nu ännu drygt sju kilometer kvar innan krönet på vattendelaren hade passerats.

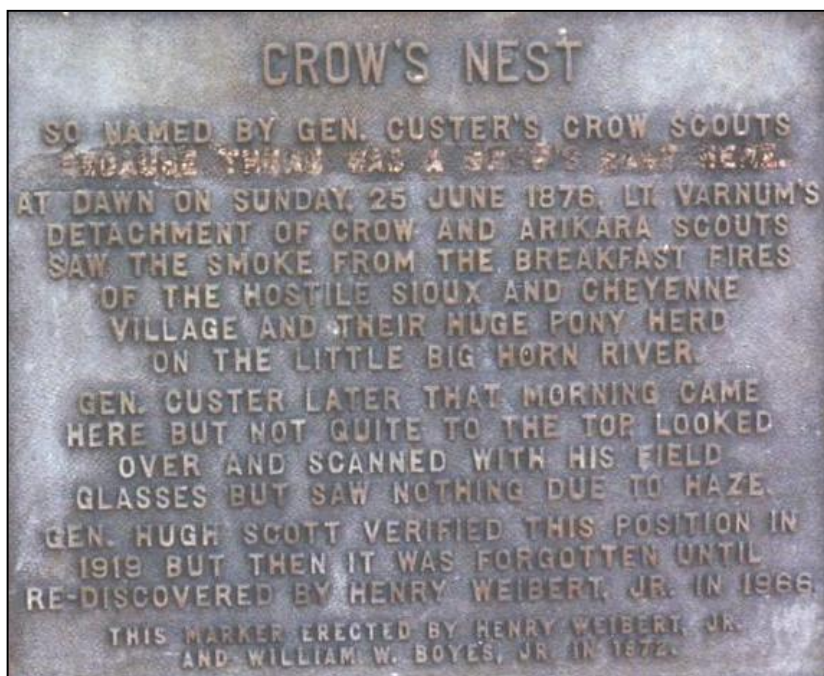
* * *

- 9 -
CROWS NEST

Löjtnant Varnum och hans indianska spejare hade några timmar tidigare letat sig fram samma väg i Lmörkret. Straxt före klockan tre på natten, (även om Varnums egen rapport säger klockan två) nådde de platsen som kråkindianerna kallade för Crows Nest. Varnum själv, som var dödstrött, bara kastade sig ner på marken och somnade, medan flera av hans indianska spejare klättrade uppför den branta sluttningen till de välkända utsiktspunkterna ovanför. En timme senare väcktes han av kråkspejarna, som ville att han skulle komma upp och titta.

Varnum klättrar yrvaken uppför den branta sluttningen och plirar i det mycket svaga gryningsljuset i den riktning kråkspejarna pekar. Han ser ingenting! Kråkindianerna påstår, att de ser rök över höjderna nere i Little Bighorndalen. De säger sig också se stora hästhjordar i rörelse på andra sidan floden. Varnum ser ingenting! "Titta inte efter hästar", säger indianerna. "Titta efter något som ser ut ungefär som maskar som kryper på jorden!" Varnum ser ändå ingenting! Charley Reynolds plockar fram sin kikare och låter den svepa över området både länge och väl. Till slut sänker han kikaren och nickar, utan att säga något. Varnum kan inte göra annat än att tro på sina sagesmän. De är mera vana vid att se sådana saker. Det är ju också den allmänna uppfattningen, att det verkligen ska finnas ett indianläger där nere någonstans. Men själv är han inte förmögen att se något. Kanske är han alltför yrvaken. Hans egna, trötta ögon sviker honom. De svider av bristen på sömn och det irriterande dammet från de gångna dagarnas marscher. Kanske är han alltför oerfaren för att kunna se så pass otydliga tecken. Han bestämmer sig ändå för att sända bud till general Custer. Medan han sitter och skriver ett meddelande till sin befälhavare, reagerar de kråkindianska spejarna häftigt på något i andra riktningen. De pekar och gestikulerar och Varnum hör på deras

röster, att de är upprörda. Reynolds pekar också och nu ser Varnum själv. Det är rök som sakta stiger upp ur en sänka någon dryg halvmil österut. Varnum förstår genast att det måste vara truppens frukosteldar, som nu med sådan tydlighet annonserar var de befinner sig. Det är lätt att förstå kråkindianernas irritation. Här gör man allt för att undgå upptäckt och så tillåter befälet truppen att på ett så tydligt sätt avisera sin närvaro! Även löjtnant Varnum känner irritation. Han skriver färdigt sin rapport och lämnar den till arikaraspejarnas ledare, Forked Horn, som i sin tur kallar till sig två av sina kamrater, Red Star och Bull.

Klockan är nu 05.20, på morgonen, söndagen den 25 juni, när de två spejarna rider iväg i riktning mot den plats, där de

tidigare sett röken från regementets lägereldar. Solen har nu varit uppe i nästan en timme och det lovar redan att bli ännu en het dag. Bara tio minuter efter att de två spejarna hade givit sig av händer något dramatiskt. De kråkindianska spejarna pekar plötsligt ner mot sluttningen i väster. Där kommer två siouxer! De rider i en riktning som innebar, att om de fortsätter, kommer de för eller senare att snubbla rakt in i Custers läger! Varnum inser genast risken. Han kallar till sig Charley Reynolds. Det behövs inga långa diskussioner. Tillsammans med Mitch Bouyer och två av kråkspejarna hastar han nerför berget. Till fots

försöker de att genskjuta de två indianerna. De måste till varje pris stoppas, innan de upptäcker truppen och hinner vända om och slå larm!

Halv åtta på morgonen får general Custer beskedet att två spejare kommit in från Crows Nest med besked från löjtnant Varnum. Generalen söker genast upp dem, samtidigt som han kallar på tolken, Gerard. Red Star har just fått en kopp kaffe, när Custer kommer fram, slår sig ner och på teckenspråk frågar om de har sett något. Red Star lämnar över Varnums meddelande och Custer läser, varefter han nickar begrundande. Custer ber därefter Gerard att säga åt Red Star att sadla upp på nytt. Han har bestämt sig för att själv ta sig upp till Crows Nest, för att se med egna ögon. Troligen för att Varnum i sitt meddelande sagt, att han inte själv hade kunna se något, men att hans spejare påstod, att de såg ett stort läger nere i floddalen. Medan Red Star, Gerard, Bloody Knife och ytterligare några av arikaraspejarna, sadlade upp, gav troligen Custer

order till sina kompaniofficerare (eller i varje fall till major Reno) om att truppen skulle fortsätta upp mot åsens krön, så fort alla packat ihop, för att där hitta en lämplig plats, där de kunde hålla sig dolda under dagen. (Beskrivningarna av den här avmarschen, vem som gav order om den och hur det gick till, är mycket oklara. Det verkar som om irritation uppstått sedan Custer kommit tillbaka från sin spaningsritt och funnit truppen på en plats, där han inte avsett att den skulle vara. Såväl major Reno, som kapten Benteen, har i olika uttalanden inte velat vidgå, att det var någon av dem som gav order om uppbrott. Snarare verkar det som om truppen "bara satte igång", mer eller mindre av sig själv och alla bara följde med, kanske i tron att allt var i sin ordning).

En annan händelse, som senare skulle komma att få stor betydelse, hade också inträffat under tiden Custer gjorde sig redo att rida ut till Crows Nest. Från packtåget hade rapporterats, att F-kompaniet under natten förlorat en brödlåda, som fallit av en packmula. Kapten Yates hade skickat sergeant William A. Curtis, tillsammans med några meniga, tillbaka för att leta efter den förlorade lådan. De hade givit sig av en kvart innan Custer, klockan åtta på morgonen, hade startat mot Crows Nest.

När Varnum och hans följeslagare kommer ner från höjden förlorar de plötsligt de två siouxerna ur sikte. En kort stund fortsätter de ändå i riktning mot den plats, där de senast såg indianerna. Då hörs kraxande, som av kråkor, uppe från berget. Gruppen stannar och de två kråkindianska spejarna besvarar lätet. Varnum förstår att det är en signal och frågar Bouyer vad det betyder. Men Bouyer bara skakar på huvudet. När de två kråkspejarna vänder tillbaka, följer de andra dock efter. Väl uppe på berget igen får de veta, att de två

indianerna hade vikit av i en annan riktning och inte längre utgjorde något hot. Det dröjer dock inte länge förrän de på nytt dyker upp! Återigen är de på väg i en riktning, som för dem rakt ner mot truppen! Varnum kan nu också tydligt se dammoln längre ner i sluttningen. Truppen är på marsch! Snart kommer de att stöta ihop med de två siouxerna! Knappt hade han tänkt tanken, förrän han kunde se hur siouxerna plötsligt vek av och försvann i buskagen. Det var helt klart att de nu hade upptäckt truppen! Ungefär samtidigt sågs ytterligare indianer längre norrut på åsen. Också de tvärstannade plötsligt, för att sedan bara försvinna. Från berget såg man sedan hur två huvuden med jämna mellanrum tittade fram ur buskagen. Vaktposter som av allt att döma hade lämnats kvar för att bevaka truppen.

Vid niotiden såg Varnum, vad han trodde var truppen, komma uppför åsen. Genast tog han sig nerför berget för att möta dem. Han visste då naturligtvis inte att det bara var Custer och hans sällskap som kom. Så snart de båda grupperna mötts, rapporterade Varnum allt vad som hänt under natten och morgonen. Sannolikt sade han, att han förvisso inte själv kunde svära på att han sett något läger, men att spejarna var helt säkra på sin sak. Custer insisterade då på att själv ta sig upp på berget för att se vad som gick att se därifrån. Här var det huvudsakligen Charlie Reynolds som försökte övertyga generalen om vad som fanns bortom åsarna i väster. Han pekade ut var Custer skulle titta och han lånade till och med ut sin kikare, för att generalen verkligen skulle kunna se med egna ögon. Även om det sägs, att Custer nickade instämmande flera gånger, påstår arikaraspejarna att deras tolk, Gerard, sa till dem, att Custer inte trodde att det fanns något läger där de pekade ut det!

Custer tog god tid på sig. Minst en timme studerade han terrängen uppe från utsiktspunkten. Han konfereerade med Reynolds och med Mitch Bouyer. Säkerligen var generalen minst lika intresserad av att försöka få en bild av landskapets former som av att kunna lokalisera själva lägret. För även om nu spejarna skulle ha rätt i sin utsago, att lägret låg i den nedre delen av Little Bighorndalen, kunde han ju ändå inte vara sä-

ker på att det inte låg flera läger längre upp! Han behövde komma närmare och utföra mera spaning, innan han kunde avgöra hur han skulle gå till väga. Så hans plan var, att truppen skulle hållas gömd under dagen så att spejare kunde skickas ut för att bättre lokalisera de olika lägren. Därefter skulle truppen ånyo avancera i skydd av mörkret, omringa indianerna och slå till i gryningen den 26 juni. Allt fortfarande i huvudsak överensstämmande med den ungefärliga plan general Terry gjort upp. Därför blev Custer märkbart irriterad när spejarna, genom Gerard, avslöjade att det inte skulle gå, därför att truppen redan var upptäckt och indianerna alltså var förvarnade om deras närvaro!

- "Lägren där nere har inte sett vår armé! Ingen av dessa spioner, ni talar om, kan ha sett oss!" sa Custer bestämt. Men kråkindianerna stod på sig. Mitch Bouyer tolkade deras svar:

- "De två siouxer vi har sett här nedanför kullen är skickliga spejare. De har sett röken från vårt läger".

Custer, nu märkbart irriterad, svarade fränt:

- "Jag säger igen, vi har inte blivit upptäckta! Det där lägret vet inget om oss! Jag kommer att göra som jag har sagt! Vi väntar till det bli mörkt, då tar vi upp marschen, placerar ut våra styrkor runtom fienden och slår till".

Kråkindianerna var inte nöjda. De ville i stället att Custer genast skulle gå till anfall, innan siouxlägret han splittras och försvinna. Möjligen sådde de ändå ett visst tvivel i generalens undermedvetna, för han var inte längre riktigt lika självsäker. I varje fall kunde han inte längre helt bortse från möjligheten. Han hade ju bevisligen inte själv sett något, utan han var tvungen att förlita sig på vad hans spejare sade. Och det här var spejare som han redan hyste det största förtroende för. Speciellt den tystlåtna Reynolds visste han att han kunde lita på.

kaptan Tom Custer (t.v.) och löjtnant James Calhoun (t.h.)

Straxt efter klockan tio såg man från berget, hur truppen kom upp och gjorde halt någon dryg kilometer bort. Custer, nu mycket spänd, vinkade med sig de andra och hela gruppen lämnade Crows Nest. Halvvägs till truppens lägerplats möttes de av generalens bror, kaptan Tom Custer och generalens sväger, löjtnant Calhoun. Custer visade sin tydliga irritation nu,

genom att ge de båda en skrapa för att de hade lämnat truppen. Väl tillbaka i trupplägret hävdade Custer, att han inte hade sett något läger, men att Mitch Bouyer intygat att det låg ett läger nere i dalen, bara drygt två mil bort! Något som Custer förvisso inte sade emot.

Sedan hände något avgörande! Kaptan Yates informerade general Custer om att sergeant Curtis hade stött på indianer och haft en kort skottväxling med dem, en bit tillbaka i spåret, där de sökt efter en tappad brödlåda! Det här var den avgörande informationen! Nu var det ingen tvekan längre. Indianerna var informerade om truppens närvaro!

* * *

- 10 -

ÖVER VATTENDELAREN

Direkt kallade Custer till sig alla officerarna. Löjtnant Wallace noterade i loggboken, hur löjtnant Varnum rapporterat att fienden hade sett truppen och att deras kurirer hade setts rida mot det troliga indianska lägret. Han noterade också, att Custer redogjorde för vad han hört och att han därför nu beslutat om en ändring i de tänkta planerna! Att hålla truppen gömd skulle inte längre vara meningsfullt! Det enda som gällde nu var att omgående anfalla det, eller de, läger, som kunde ligga framför dem och att göra det så fort som möjligt! Innan indianerna hann ta till flykten! Löjtnanterna Varnum och Hare hade redan fått order att starta ner mot floden med de indianska spejarna. Löjtnant Hare tillsammans med Bouyer och de kråkin-

löjtnant Charles Varnum

dianska spejarna, samt vägvisaren Herendeen. Varnum med sin trupp av arikaraspejare. Ett bekymmer var att farten nu skulle behöva ökas. Risken var betydande att packtåget skulle få svårt att hänga med. Så varje kompanichef fick order att utse sex meniga och en underofficer, från sina respektive kompanier, till ytterligare hjälp åt packtåget. Om varje man bara hade vars två mulåsnor att sköta skulle det kanske gå fortare! Vidare skulle kompanicheferna omedelbart inspektera sina kompanier och se till att mannarna hade tillräckligt med ammunition i sina patronbälten och sadelväsor. Kompanierna skulle tilldelas plats i marschordningen allteftersom deras kompanichefer rapporterade kompanierna klara. Kapten Benteen steg omedelbart fram och rapporterade sitt kompani klart. Den något överraskade Custer kunde inte göra annat än beordra honom att ta täten. Klockan hade då hunnit bli 11.45 och de första kompanierna tågade ut. Det skulle dock komma att dröja ännu minst tjugo minuter, innan det långsamma packtåget fått all lastning klar och kunde följa i truppens spår. En besvärande fördröjning naturligtvis. Där fanns ju all reservammunition!

Det här var inte bra. Fortfarande visste man inte med säkerhet var fienden fanns. Enligt rapporterna var det drygt två mil ner till floden, där lägret antogs ligga. En sträcka som det med normal marschfart skulle ta nästan fem timmar att avverka! Och om nu indianerna verkligen redan var förvarnade...?! De skulle nu, med största sannolikhet, genast skingras och fly undan! Det var den allmänna uppfattningen. Men åt vilket håll? Ingen visste. Man kunde ju hoppas, att de skulle fly nerför floden och därmed springa rakt i armarna på Gibbons infanteri. Men hade Gibbon och Terry verkligen hunnit upp i dalgången redan? Normalt sett skulle de inte ha hunnit så långt ännu. Det var enligt den uppskattning man hade gjort, när man skildes åt, åtminstone en dag för tidigt! Custer menade därför att det enda han nu kunde göra var att själv, så snabbt som möjligt, ringa in indianerna och ställa dem mot väggen. Alla var överens om att det inte heller längre fanns någon anledning att avspana Tullocks Creek, vilket Custer visserligen hade order om att göra. Men nu trodde man sig ju veta var indianerna fanns. Och inte var det i Tullocks Creeks raviner! Inte ens Herendeen, som var utsedd att rida med besked till Terry, om vad man fann där, väntade sig någon order att ge sig av, trots att man nu befann sig alldeles i närheten av bäckens källor.

Custer konfererade intensivt med sin adjutant, löjtnant Cooke, under tiden de red.

***löjtnant William Winer Cooke,
general Custers adjutant***

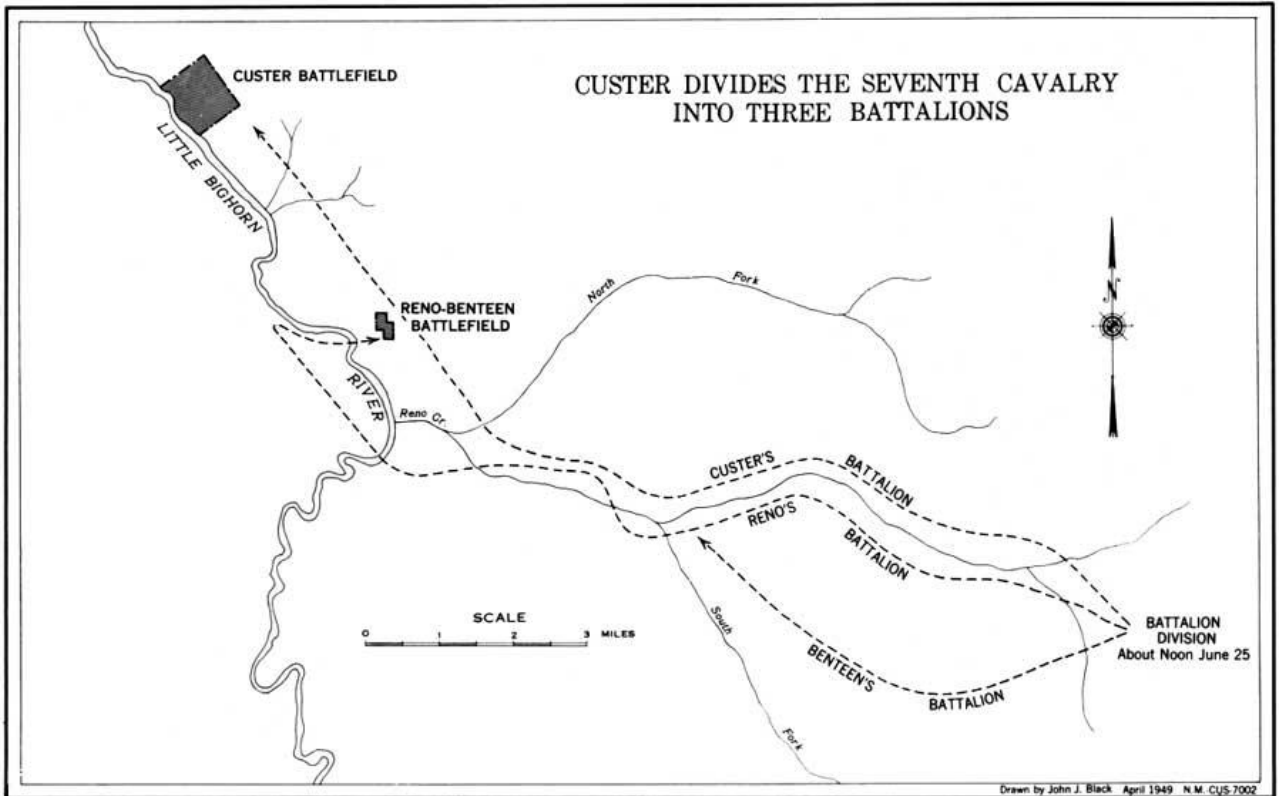
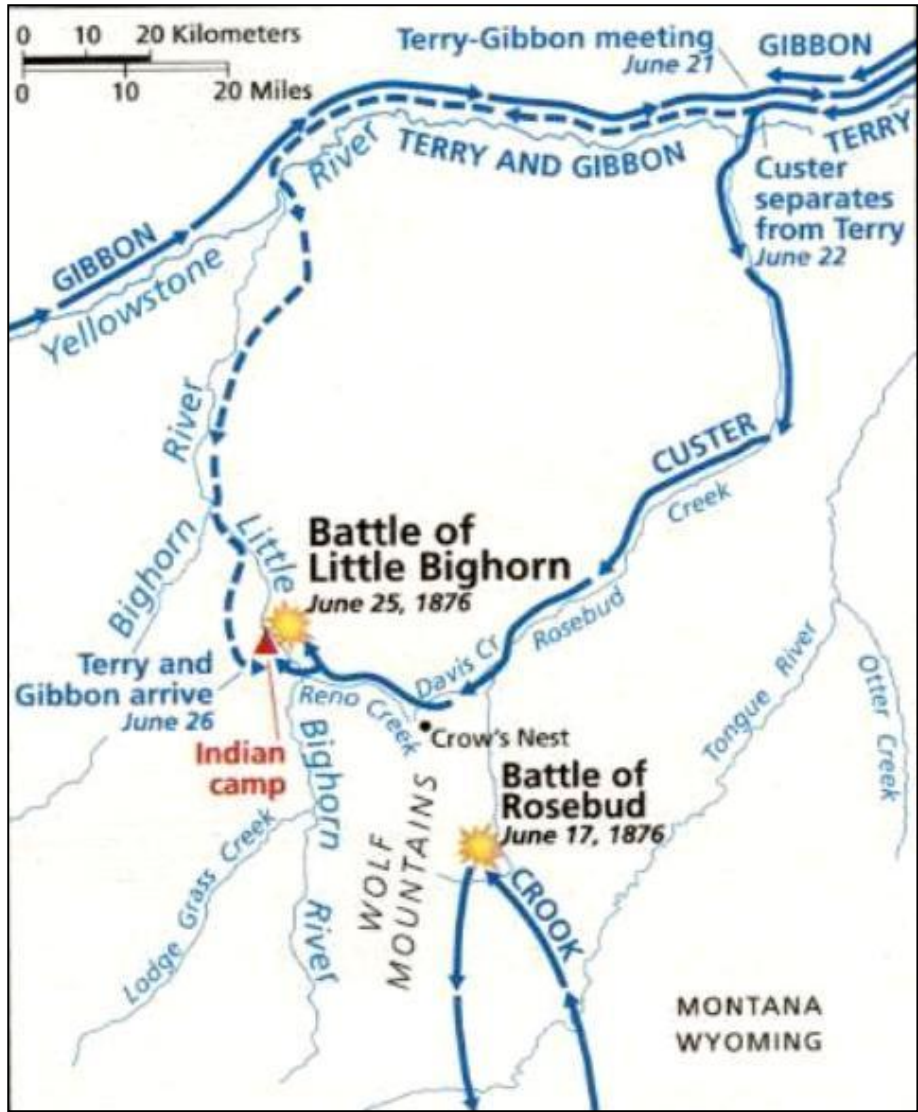
kaptten Thomas McDougall, komp. B

Redan efter drygt tjugo minuters marsch, klockan 12.07, beordrade Custer på nytt halt. Man hade då vid

middagstid, för några minuter sedan, passerat toppen av vattendelaren. Löjtnant Wallace noterade i loggboken att det skedde klockan 12.00. Solen stekte obarmhärtigt ner på truppen från en klarblå himmel. Det var redan fruktansvärt varmt. Ändå varade det här stoppet bara fem minuter. Tillräckligt dock för att Custer skulle

hinna meddela den nya bataljonsindelning, som han och löjtnant Cooke utarbetat och som skulle gälla för det stundande anfallet. De 11 kompanierna - kompani B, under kaptten McDougall, hade redan tilldelats ansvar för att eskortera packtåget - delades upp så att major Reno fick de tre kompanierna A, G och M, vilka

kaptan Myles Keogh Co. I

kaptan George Yates Co. F

innehöll 11 officerare och 129 meniga. Dessutom anslöt sig 35 civila till hans bataljon. Bland dem merparten av de indianska spejarna. Kaptan Benteen fick tre andra kompanier. Hans eget kompani H, samt dessutom kompanierna D och K. Hans bataljon kom därmed att omfatta endast 5 officerare och 110 meniga. Resten av regementet, de fem kompanierna C, E, F, I och L, omfattande totalt 13 officerare, 200 meniga och 8 civila, behöll Custer själv under sitt personliga befäl. Det har dock antytts att också den här gruppen egentligen var indelad i två bataljoner, eller snarare en höger och en vänster wing. En uppdelning som då enligt den militära manualen borde bestå av kompanierna C, L och I, under befäl av kaptan Myles Keogh. Samt en vänsterving bestående av de två andra kompanierna E och F, under kaptan George Yates. En befälsordning som eventuellt skulle träda i funktion först när truppen kom i kontakt med fienden. Men det är bara spekulationer, baserat på vissa intervjuer, samt på tillämpningen av de rekommenderade reglerna i den militära manualen. Dock av betydelse för hur man tolkar förloppet av den kommande striden.

* * *

- 11 -

FRAMRYCKNINGEN

Truppen satte god fart. Till en början huvudsakligen i trav. Tiden var nu det helt avgörande! Skulle indianerna hinna skingras? Custer var väl medveten om, att han nu frångått en väsentlig del i general Terrys order. Den om att *inte* följa i indianernas spår, om det vek av västerut, vilket de ju hade gjort, utan i stället fortsätta längre uppför Rosebud. Allt för att vara helt säker på att truppen skulle komma runt och befinna sig söder om fienden, innan man gick över vattendelaren och påbörjade anfallet. Men vad kunde han göra? Skulle han ha fortsatt ytterligare en dagsmarsch uppför Rosebud, så hade indianerna, när de nu var medvetna om truppens närhet, med all säkerhet hunnit försvinna. Han skulle dessutom förlora kontakten med dem. Inte längre veta var de fanns. I värsta fall skulle de ju till och med kunna fly tillbaka österut! Tillbaka ner i Rosebudflodens dalgång, som truppen då hade lämnat vidöppen bakom sig. Nu visste man ju i alla fall var de fanns. Åtminstone hade man indikationer om, att det fanns en stor koncentration i den nedre delen av Little Bighorndalen. Så Custer gjorde som han brukade. Det var det här han var berömd för. När målet väl var utstakat fanns det inget som kunde stoppa honom. All koncentration var nu på att angripa! En mera beräknande befälhavare hade med största sannolikhet ändå försökt att få igenom en budbärare till general Terry med en rapport om läget. Men inte Custer! Nu fanns bara en sak i hans huvud. Attack!

Det var mycket bekymmersamt att truppen nu uppenbarligen var upptäckt. Han hade från början avsett, att placera ut sina styrkor strategiskt runt omkring det fientliga lägret i skydd av mörkret, och genom överraskning få till stånd ett snabbt och effektivt avgörande. Precis som han hade gjort vid Washita, 1868, när han lyckats övermanna Black Kettles cheyenner och vunnit en synnerligen omtalad seger. Nu hade han berövats den möjligheten och hans oro växte för var minut. Oro för att han inte ens skulle hinna fram, innan det var för sent. Han hade säkert också i baktanke den läxa han lärt sig vid just Washita. Nämligen att det mycket väl kunde finnas flera läger utspridda på olika platser i dalgången. Lyckades han då överraska ett, kanske han plötsligt skulle finna sig omringad av krigare från de andra lägren. Han måste alltså på något sätt få bättre kunskap om hur det såg ut där nere i dalen. Han förbannade sin otur med att de redan hade blivit upptäckta. Han hade så väl behövt ha den här dagen för att skaffa sig bättre information. Men nu gällde det att göra det bästa möjliga av situationen!

Custer kallade till sig kapten Benteen. Pekande mot de höga åsar man kunde se i sydväst, åsar som effektivt avskärmade utsikten upp mot Little Bighorns övre lopp, beordrade han Benteen att med sin bataljon vika av åt vänster, ta sig upp på dessa åsar och se vad som fanns där bakom.

Klockan var 12.12 när Benteen svängde av åt vänster och korsade den lilla bäck, de hade börjat följa från vattendelarens krön. Samtidigt satte sig de två andra bataljonerna i rörelse på nytt. Nu på var sin sida av bäcken, som senare har kommit att kallas Reno Creek. Nu i lite långsammare tempo, för att Benteen skulle hinna utföra sitt spaningsuppdrag och återvända till truppen. Men bara efter någon dryg kilometer, när Benteen redan hade försvunnit ur sikte i den av raviner genomskurna terrängen, insåg Custer, att Benteen inte skulle kunna se något från den ås han pekade ut. Därför kallade han till sig chefstrumpetare Henry Voss och gav honom i uppdrag att meddela Benteen, att denne kunde "fortsätta även till nästa ås, om det visade sig nödvändigt". Ännu längre ner i dalen såg Custer, att Benteen inte ens från nästa åsrygg obehindrat skulle kunna se ner i floddalen. Så han sände därför även sin sergent-major, William Sharrow, med direktiv för Benteen att fortsätta ännu längre, men att "*ändå observera de andra delarna av den ursprungliga ordern*". Benteen, som blivit både överraskad och smått uppbragt över ordern redan från början, blev säkert inte ett dugg gladare. Han förstod inte vad ordern gick ut på och han ansåg dessutom uppdraget helt meningslöst. Kanske upplevde han det som att Custer bara ville bli av med honom, nu när striden närmade sig. Han hade protesterat först, men han var för mycket yrkessoldat för att på allvar sätta sig upp mot sin överordnade. Så han hade bitit ihop och beordrat sin bataljon västerut enligt order. Nu hade han fört sina män från den ena ravinen till den andra utan att se tillstymmelse till spår efter några indianer. Efter en timmes hård ritt och

ännu en höjdrygg, från vilken löjtnant Gibson signalerade "inga indianer", beslutade Benteen att avbryta det meningslösa företaget. Efter ytterligare en dryg timmes hård ritt, omkring klockan halv tre, var bataljonen tillbaka vid Reno Creek. Här kunde soldaterna då skymta de första delarna av packtåget, som sakta kom nerför åsen ett par kilometer bort. Men Benteen väntade inte på dem, utan fortsatte ytterligare fem minuter nerför bäcken, till en sankmark, där han beordrade halt, så att de törstiga hästarna skulle kunna dricka. Här hann Custers bror, den unge Boston Custer, ifatt dem. Han hade lämnat packtåget för att ansluta sig till anfallsstyrkan nu när tiden började närma sig.

Redan efter några kilometer hade löjtnant Varnums arikaraspejare börjat halka efter de bättre beridna kråkspejarna. Varnum gjorde då ett byte med löjtnant Hare, som i stället fick ta hand om de långsammare arikaraspejarna. Själv fortsatte han tillsammans med Bouyer, Herendeen och kråkspejarna. Efter någon timmes ritt skymtade de en indiantipi längre ner i dalen. För att närmare försöka utröna vad som fanns där nere, drog sig gruppen försiktigt upp på höjderna norr om bäckfåran. Väl där uppe kunde man dock konstatera, att det bara var ett övergivet tält som stod nere vid bäcken, just där ett annat litet biflöde mynnade från den södra sidan. Men mera intressant var, att man här uppe, för första gången, kunde se stora delar av Little Bighorn Rivers floddal! Och vad man nu såg bekräftade direkt alla de olycksbådande utsagor som de indianska spejarna hela tiden försökt få soldaterna att acceptera. Dalen fullkomligt myllrade av hästar. Tusentals hästar! Och mängder av indianer, som synbarligen höll på att driva dem nerför floddalen! Stora dammoln hängde över scenen och det var ingen tvekan om att det handlade om ett stort läger, även om man inte kunde se själva lägerplatsen. Löjtnant Varnum, som behövde ha en ännu bättre utsiktsplats, för att kunna se var lägret låg, bestämde sig för, att innan han rapporterade till Custer, rida längre ner mot floden i hopp om att hitta en sådan utsiktsplats. Han tog sin ordonnans, menige Elijah T. Strode, med sig och fortsatte mot sydväst för att korsa bäckravinen och söka sig upp på höjderna på andra sidan. Höjder som låg längre ner mot Little Bighorn och rimligen borde ge honom en bättre översikt. Resten av sällskapet stannade kvar på höjden ovanför det ensamma tältet, för att invänta löjtnant Hare och arikaraspejarna. Under tiden fortsatte de att studera aktiviteterna nere i dalen.

Löjtnant Hare hade fått mana på de långsamma arikaraspejarna, när han såg att även Custer nu ökat farten och nästan var på väg att hinna ifatt dem. Det dröjde heller inte länge förrän sergeant-major Sharrow kom

sprängande med ett bud från den otålige Custer, om att han fortfarande inte hade hört något från Hare och påminde om, att Hare **"hade order att rapportera så snart några indianer hade upptäckts"**! Löjtnant Hare lyckades få arikaraspejarna att öka farten något, men när de efter ytterligare några kilometer kom fram till det ensamma tältet blev det tvärstopp. Arikaraspejarna vägrade fortsätta! Först efter att de fått syn på den andra spejargruppen, uppe på höjden till höger och förstätt att det inte fanns några indianer vid tältet, fick de en del av sitt mod tillbaka. De började sjunga sina medicinsånger för att förbereda sig för den kommande striden. Men direkt blev de nedtystade av kråkspejarna, som tecknade att det fanns siouxer på andra sidan floden. Siouxer som nu kunde höra dem. Återigen blev det tyst ända till Custer närmade sig med huvudstyrkan och deras tolk Gerard kom skrikande:

- **"The Chief says for you to run!"**

Arikaraspejarna förstod inte vad Custer menade med orden att "de skulle springa". Tidigare hade han sagt till dem, att de inte förväntades delta i striden, om de inte själva ville. Men att han ändå ville, att de skulle försöka stjäla med sig så många av siouxernas hästar som möjligt, för att därigenom försämra fiendens möjligheter att fly. Nu skrek han åt dem att de "skulle springa"!

Strikes Two ropade tillbaka:

- "Vad ska vi göra?!"

Sedan stämde de alla tillsammans upp sina stridsrop och störtade fram mot tältet. Strikes Two var först och slog mot tältduken med sin piska. Han var därmed den förste att räkna coup på fienden i den här striden. Young Hawk var närmast efter honom. Han hoppade av sin häst, slet fram en kniv och skar med ett kraftigt hugg upp hela tältduken på framsidan. Genast studsade han tillbaka, samtidigt som han höll för

Frederick Gerard
tolk för arikaraspejarna

näsa och mun. Ur det öppnade tältet välde liklukten fram. Där inne fann man nu en död indiankrigare ligande på en enkel träställning, med alla sina vapen och andra ägodelar omkring sig.

Löjtnant Hare, som under tiden snabbt tagit sig upp på kullen och sett ut över dalen, rafsade i all hast ner något meddelande till Custer, som han aldrig hann sända iväg. För Custer kom nu i skarpt trav fram till platsen där arikaraspejarna hade samlats. Högröd av ilska ropade han över axeln:

- "**Geraard...!!!**"

När den smått whiskypåverkade tolken äntligen dök upp, spottade Custer ur sig en rad förnedrande kringmälen om arikaraspejarna. Medan han spottade på marken i riktning mot de indianska spejarna, för att de skulle förstå att han var arg på dem, skrek han åt Gerard, att han hade givit indianerna order att fortsätta utan att stoppa för något alls. Han skrek, att då de inte lydde honom, ville han inte längre ha med dem att göra. Så spottade han åt dem igen. Därefter hotade han dem med, att han skulle ta ifrån dem deras vapen och hästar och skicka hem dem "som kvinnor", så att de skulle bli utskämda av hela sin stam. Medan Gerard höll på och översatte det sista, hördes rop från en kulle straxt vid sidan. Det var ett par ytterligare arikaraspejare, som från kullen ropade något, som fick Gerard att avbryta sig mitt i meningen. På Custers fråga vad de hade sagt, svarade han bara:

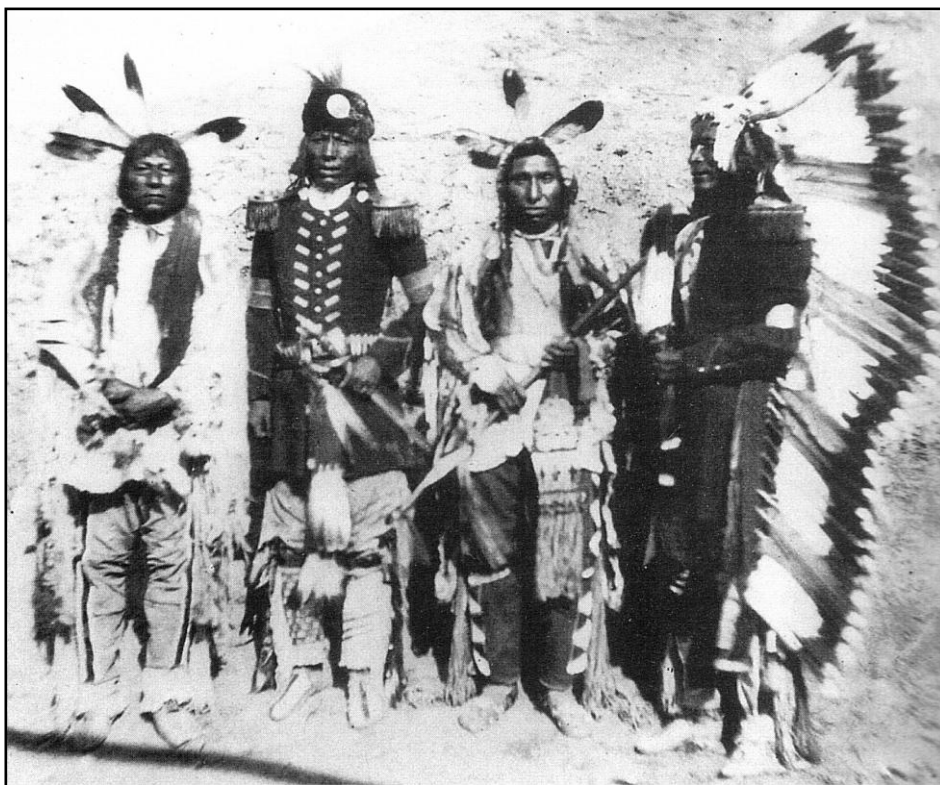
- "Indianer... indianer!"

Major Reno, som från en annan plats samtidigt hade sett indianerna, kom nu också ridande fram till Custer. De båda började prata i mun på varandra.

- "Indianer - kanske fyrtio, femtio..." började Gerard.

- "Dom bara sitter där borta". Reno nickade med huvudet. "Just bortom skotthåll, som om dom väntar på oss", fyllde han i.

Custer såg från den ene till den andre. Bakom dem började soldaterna stämma upp ett vrål, som påminde Custer om tiden under Inbördeskriget. Nu, eller aldrig... Nu fanns ingen återvändo. Nu fick det bära eller brista. Hur långt bort kunde packtåget vara? Han såg sig om. Var fanns Benteen någonstans? Vad hade han att spela med? Hans hjärna gick på högvarv, men även han kände spänningen. Han visste ju fortfarande inte vad som fanns där bakom kullarna. Men hans övertygelse var att det inte fanns några indiankoncentrationer i världen som skulle kunna stoppa 7:e Kavalleriregementet. Hans regemente! Och även om många av hans män säkert kände rädslan, så fanns det i alla fall hos dem en underliggande trygghet i det faktum, att de visste, att Custer fortfarande aldrig hade förlorat en strid! Många kallade det lite föraktfullt för "Custers luck". Även om det egentligen var vidskepelse, så var det i alla fall ett faktum, att den självsvåldige härföraren faktiskt aldrig hade förlorat en strid! Nu skulle man leva upp till ryktet! Bara nu inte indianerna hann fly fältet...

några av Custers arikara-indianska spejare

Han beordrade på nytt Gerard att få fart på arikaraspejarna. Men de vägrade röra sig ur fläcken. Till och med betrodda och erfarna krigare som Bloody Knife och Stabbed satt kvar på marken, slet upp torkade grässtovor ur marken, kastade dem i luften och jämrade sig:

- "**Otoe sioux! Otoe sioux!**" (många siouxer)

Custer hade hört nog. Nästan vit av ilska vände han sig till Gerard igen med orden:

- "Du får ta dom! Jag vill inte ha med dom att göra! Ni kan rida med Reno här. Jag vill inte se er mer!"

Utan att vända sig till någon speciell sa han så:

- "Grabbar, ta ifrån dom hästarna. Dom får hålla till godo med sina egna kräk!"

Sedan vände han sig till major Reno med orden:

- "Major Reno, tag täten och låt det gå fort! Ta' de där fega kräken med dig också! Jag kommer att följa efter med min bataljon."

Reno gjorde honnör, vände om och gav order om uppsittning och avtåg. När hans bataljon just satt sig i rörelse kom löjtnant Varnum tillbaka från sin egen lilla spanarexpedition. Han red upp till Custer och sade:

- "Jag antar att generalen kan se samma sak som jag har sett."

Men Custer svarade:

- "Jag vet inte.. Vad har du sett då?"

Så Varnum rapporterade, att hela dalen framför dem var full av indianer och att Custer skulle kunna se dem, om han bara red upp på höjderna i norr. Så frågade han vad Reno hade fått för order och Custer bekräftade att han beordrat Reno att anfälla lägret och att han fått ta alla arikaraspejarna med sig.

- "Då antar jag att min plats är där också?" sa Varnum med en frågande min och fick till svar från Custer att det var okey.

löjtnant Luther R. Hare

löjtnant George D. Wallace

Under tiden hade Gerard fortsatt att skälla på arikaraspejarna och när nu löjtnanterna Varnum och Hare båda satt upp och startade efter Renos trupp, så satt de också motvilligt upp och följde surmulet efter. När Varnum passerade stabsgruppen vände han sig om och ropade åt sin gamla skolkamrat, löjtnanten George Wallace, som red med Custer som regementets loggboksförare:

- "Come on, Nick! Inte ska du stanna kvar hos de där kaffetanterna!"

Custer skrattade till och nickade godkännande åt Wallace, som snabbt satt upp och följde efter den bortdragande gruppen.

De två bataljonerna travade nu på i god fart, efter varandra, på den norra sidan om bäcken. När de kommit till en plats där bäckens nordliga gren förenade sig med den södra, vände sig Custer till kråkspejarnas ledare, Half Yellow Face och frågade vad de stora dammolnen, som nu kunde ses bortom åsarna i nordväst, kunde betyda. Kråkspejarens svar var, att det antagligen betydde, att indianerna nu redan var på flykt. Ungefär samtidigt kom besked att de andra kråkindianska spejare, som befann sig i Renos front, hade stött på siouxer och dödat en av dem, men att den andra hunnit varna lägret! Inför den situationen fanns inte längre något alternativ.

* * *

- 12 -

RENO FÅR SINA ORDER OCH RIDER AN

Klockan var nu nästan kvart i tre och det var ungefär två kilometer kvar till floden. Inga livstecken hade synts till, vare sig från Benteens bataljon eller från packtåget. Custer kunde ändå inte vänta längre. Nu fattade han sitt definitiva beslut. Han vinkade till sig adjutanten, löjtnant William W. Cooke och gav honom några snabba direktiv. Cooke skrev i sin anteckningsbok, stoppade ner den innanför rocken, gjorde honnör och vände sin häst för att rida bort. Med honom följde också kapten Keogh, kompanichefen för kompani I. Just när de red iväg såg man tolken, Gerard, uppe på en låg kulle ett femtiotal meter till höger om truppen. Där höll han in hästen, svepte av sig hatten och viftade med den för att få uppmärksamhet. Så hördes han ropa:

- "*Gin'rl, here are yer inj'uns runnin like devils!*"

General Custer försökte då signalera med händerna till major Reno att skynda på och jaga ifatt indianerna. Samtidigt red löjtnant Cooke, för allt vad tygen höll, med generalens order till Reno. Major Reno förstod därför redan innan Cooke hunnit fram att det nu var dags. Enligt vad Reno senare berättat, under de påföljande rättegångsförhören, var den order löjtnant Cooke läste upp för honom något i stil med att:

"Lägret låg bara ett par kilometer bort och var troligen redan på flykt. Jag (Reno) skulle därför beordra framryckning med den högsta fart jag fann lämplig och anfälla så fort jag passerat floden. Jag skulle få understöd av hela regementet."

Reno beordrade nu de indianska arikaraspejarna ut på den vänstra flanken, medan löjtnanterna Varnum,

Hare och Wallace, tillsammans med de båda kråkindianska spejare, som Reno (troligen på grund av ett missförstånd) hade fått med sig, samt vägvisarna Reynolds och Herendeen, tog täten, nu i skarpt trav, ner mot floden. Tolken Gerard satte också av i högsta fart efter den bortridande bataljonen. Löjtnant Cooke och

kaptan Keogh följde även de till en början med Reno, för att se om de längre fram kunde få en bättre bild av hur det såg ut nere i dalen. En dal som fortfarande till stor del var skydd bakom de branta höjderna på den östra flodstranden.

Reno korsade snart över till Reno Creeks vänstra sida igen i förhoppning om att hitta ett lämpligt vadställe nere vid bäckens utlopp i Little Bighorn. Samtidigt fortsatte Custer, med sin bataljon, nu mycket långsamt, på den högra sidan och de två trupperna red en kort stund parallellt med varandra.

major Marcus Albert Reno

Det tog inte Reno mera än tio minuter att nå floden. Just innan de nådde fram passerade de ännu en liten kulle, som låg mitt i bäckravinen. På kullen satt några av de arikaraspejare, som tidigare beordrats att rida i förväg. De ropade på Gerard och han såg en av dem ta upp en näve gräs, släppa den i vinden och peka bort mot andra sidan floden. Där kunde Gerard nu se de översta delarna av lägret skynta mellan träden och en mängd indianer, som uppenbarligen inte alls var på flykt! Gerard ropade till major Reno, att indianerna kom uppför dalen, men Reno bara beordrade "Framåt", för att få truppen att korsa floden. Gerard vände då om och sökte upp löjtnant Cooke, till vilken han upprepade att indianer i stora mängder var på väg uppför dalen för att möta Renos anfall. Löjtnant Cooke svarade då att han skulle meddela Custer, vände sin häst och satte av för att rida ifatt Custer. Även kaptan Keogh vände här. Ingen av dem hade då riktigt varit framme vid floden.

Reno fann snabbt ett vadställe och truppen började ta sig över. Vägvisaren Herendeen fick av de två kråkindianska spejarna veta att "siouxerna kommer för att möta oss". Han ropade till Reno, som redan var över floden och nu själv kunde se hur indianer närmade sig nerifrån dalen. Reno beordrade halt och kallade till sig sin striker (personlige upppassare), Archibald McIlhargey. Han gav honom i uppdrag att rida till Custer med beskedet "jag har indianerna framför mig och de är många!" Reno såg sig oroad om efter det understöd han hade blivit utlovad. Men Custer syntes inte till någonstans. Inga andra trupper heller. Så efter en stund sände han ytterligare ett ilbud till Custer. Den här gången var det kocken, John Mitchell, som störtade tillbaka över floden, bara för att senare möta sitt öde tillsammans med Custers styrkor. Under tiden

*Custers kråkindianska spejare.
Från vänster:
White Man Runs Him, Hairy
Moccasin, Curley och Goes Ahead*

var det oreda i Renos trupplinjer. De törstiga hästarna vägrade gå över floden utan att först få dricka och de tre kompanierna blev ordentligt hopblandade. Det tog säkert omkring fem till tio minuter innan det åter var ordning i leden och Reno kunde ge order om attack. Klockan var då några minuter över tre och bataljonen satte sig i rörelse. Snart avancerade de i god fart ner mot lägret, som skymtade bakom en utskjutande träddunge, ett par kilometer längre ner.

White Swan, Crow scout

Löjtnant Varnum hade i röran vid övergången lyckats samla några av sina spejare och tillsammans med dem, löjtnanterna Hare och Wallace, samt de vita vägvisarna Herendeen och Reynolds nu redan tagit täten och red i galopp ner mot lägret. Framför sig såg han mängder av indianer som red fram och tillbaka, tjöt och skrek och svängde med sina vapen. Men lika fort som de tycktes ha bestämt sig för att gå till motangrepp, lika fort vände de om igen och red tillbaka. Några spridda skott hördes från olika håll, men inget allvarigare inträffade, förrän plötsligt de indianska spejarna på vänsterflanken bara försvann! Då Varnum vände sig om fick han se att truppen hade stannat och höll på att sitta av. Fjärdemännen höll på att föra undan hästarna, medan resten började bilda skärmytslinje tvärs över dalen. Varnum och hans kamrater avbröt då också omedelbart anloppet, vände om och red tillbaka till linjen, där Varnum sökte upp och anslöt sig till sitt eget kompani, A. Han hade ju inte längre några indianspejare att kommendera!

Just som major Reno hade beordrat ut sin bataljon och skilts från de andra, skickade Custer de två kråkindianska spejarna, Half Yellow Face och White Swan, upp mot höjderna, snett framåt höger, för att se hur det såg ut nere i dalen. De två startade också snett uppför sluttningen, men när Renos trupp svängde tillbaka över bäcken och satte fart neråt floden, vände de av någon anledning och red ifatt Renos trupp. När Mitch Bouyer såg det, vinkade han till sig de fyra andra kråkindianerna, Curley, Goes Ahead, White Man Runs Him och Hairy Moccasin. Han sa till dem:

- "Kom, vi tar oss upp på höjden och ser hur det ser ut!"

* * *

- 13 -

CUSTERS NÄSTA DRAG

Under tiden fortsatte Custer, med sin bataljon, långsamt framåt. Han väntade nu ivrigt på besked från löjtnant Cooke och han såg sig flera gånger oroligt om efter tecken på att Benteen skulle vara i antågande. Han noterade också, säkert med viss irritation, att de båda kråkspejarna han hade sänt upp på höjderna, inte hade fullföljt den order han givit dem. Men när Bouyer nu i stället på eget initiativ red upp där, var det ett mindre problem. Besked kom plötsligt från de bakre leden, att någon hade sett indianer uppe på höjderna längre nerför floden. Men så kom äntligen löjtnant Cooke ridande i sporrsträck. Jord och grästov

ynde om hästhovarna. Här kom viktiga och konkreta besked! Custer blev säkert mycket överraskad, när Cooke redan på avstånd ropade till honom, att indianerna inte alls var på flykt, utan i stället tycktes på väg att gå till motangrepp mot Reno! Nu var goda råd dyra! Custer

måste själv upp på höjderna för att se! Direkt ändrade han riktning och tillsammans med Mitch Bouyer och kråkspejarna, satte han av i galopp uppför sluttningen. Hans bataljon följde efter i något långsammare takt. Kompanierna var ordnade på kolonn, med E-kompaniet längst till vänster, närmast floden. Det som Custer nu såg här uppför måste ha gjort honom andlös för ett ögonblick. För första gången såg han med egna ögon indianlägret. Och det var en anblick som fick honom att kippa efter andan. Det inte bara bekräftade hans indianska spejares varningar om dess storlek. Lägret var om möjligt ännu större! Hela dalen tycktes fylld av tipier! Det måste vara minst dubbelt så många som han dittills hade trott! I flera kilometer sträckte sig det jättelika lägret. Ändå kunde han inte se allt från den plats han befann sig på. Hela den västra delen av dalgången var täckt av ett enormt dammoln. Han kunde ändå se så mycket, att han förstod att anledningen var enorma hästhjordar som var i rörelse. Han kunde också se hur indiankrigare hela tiden strömmade till från alla håll och hur de, mot all förmodan, inte alls tycktes vara på flykt, utan tvärtom tycktes rida ut för att möta Reno. Och där såg han Renos trupp, som en liten klick i detta hav av rök, damm och rörelse. Men Reno följde ännu sina order. Man kunde se hur hans trupp red an i långsam galopp ner mot de närmaste delarna av det enorma lägret. Custer kunde se, att två kompanier hade beordrats fram i linje och att det tredje kompaniet, som av kompaniets storlek att döma var det lilla G-kompaniet, under löjtnant McIntosh, hölls i reserv bakom de andra. Allt såg bra ut. Det förekom ännu inget aktivt motstånd, även om det var en mängd indianer, som nu red av och an just utanför lägrets översta delar. Så kunde Custer se hur Renos indianska spejare, som han tidigare hade ondgjort sig över, plötsligt svängde av från truppens

vänsterflank. Först trodde han att de bara helt enkelt deserterade och han spottade ilsket och fräste något om feiga oduglingar. Men så såg han att deras mål var siouxernas stora hästhjordar och hur de faktiskt lyckades skilja av och driva bort en anseelig mängd hästar därifrån. Sedan tycktes de försvinna. I samma ögonblick som de nu lämnade vänsterflanken öppen, kunde Custer se hur Reno beordrade fram även G-kompaniet i linjen och hur hastigheten ökade. Allt såg fortfarande ut att gå enligt planerna. Men det var betydligt längre ner till lägret än vad tidigare rapporter hade antytt. Nu gällde det för Custer att på något sätt uppfylla löftet till Reno. Löftet om att stötta honom med resten av regementet. Men var i Herrans namn fanns Benteen?! Han borde ha varit tillbaka nu. Och hur långt borta kunde packtåget vara? Ammunitionen kunde komma att behövas snart nog! Från höjden svängde Custer sin hatt och signalerade, att hans fem kompanier skulle fortsätta ner bakom höjderna på flodens östra sida. Hans intention var troligen vid den här tidpunkten, att så fort som möjligt hitta ett lämpligt vadvadställe längre ner och angripa indianerna från si-

dan, för att på det sättet avleda deras uppmärksamhet från Reno. För Custer insåg helt säkert att Renos lilla trupp fullkomligt skulle drunkna i de väldiga indianmassorna, om han ensam skulle fullfölja sin order och hamna inne i lägret. (Dock är det här bara antaganden. Vi vet nämligen ingenting om hur Custer resonerade, för det finns inga intervjuer eller dokument som beskriver vad som egentligen hände inom Custers stabsgrupp från den här stunden. Det kunde lika gärna vara så, att Custer redan vid det här tillfället insåg allvaret i situationen och kanske redan här tvingades planera för en defensiv hållning, i avvaktan på att Benteen och McDougall skulle komma upp med sina enheter). Klockan var nu cirka fem minuter över tre på eftermiddagen. Solen strålade obarmhärtigt ner på de varma soldaterna från en klarblå himmel. Det var varmt! Mycket varmt!

* * *

- 14 -

RENO ÖPPNAR STRIDEN

Reno såg sig oroligt omkring. Allt var höljt i rök och damm i hans front. Han kunde inte se lägret riktigt tydligt för allt dammet. Dessutom hade floden gjort en stor krök rakt ut i dalgången någon dryg kilometer längre fram och där växte höga träd och täta buskage, som skymde sikten ytterligare. Men han kunde se en del tälttoppar sticka upp över dammridåerna och han kunde se, vad han uppfattade som "hundratals" indianer, som red av och an. Och de var definitivt inte var på flykt, som alla hade trott! Hans lilla trupp kändes plötsligt väldigt liten! Var fanns Custer? Han kunde inte se några andra soldater på väg ner mot vadstället. Arikaraspejarna, som red längst ut på vänstra flanken vek plötsligt av och störtade iväg mot en grupp hästar, som syntes på dalgångens vänstra sluttningar. Reno vinkade då fram löjtnant McIntosh G-kompani för att fylla ut luckan. Samtliga tre kompanier red nu på linje. Männerna hade börjat ropa och skrika.

De flesta hade fått fram sina karbiner och det började bli svårt att hålla jämna linjer i anfallet. Några av karlarna började få svårt att tygla sina hästar, som nu också kände spänningen och ville rusa iväg. Så föll de första skotten. Till en början inte så många, men grupper av indianer dök nu upp på flera ställen. Även om dalgången till synes var både bred och slät, så var den här och där genomskuren av bäckraviner. Raviner, som gjorde det svårt både att hålla jämn fart, men också att se vad som fanns framför. Plötsligt dök en stor grupp tjutande indianer upp ur en sådan svacka helt oväntat och det fick

skärmytslinje beordrades

hela linjen att svaja till. Men indianerna vek undan och red ut mot vänstra flanken, innan de på nytt drog sig undan. Men nya grupper dök ständigt upp och de första kulorna började vina förbi de ridande soldaterna. Reno såg sig om igen. Var i helsike höll Custer till...? Skulle han inte komma och ge understöd? Det hade han ju lovat! Det var ju så det var sagt! Plötsligt blåste den lätta halmhatten av hans huvud, samtidigt som en vinande gevärskula strök förbi obehagligt nära hans huvud. Han måste ha understöd!... Nu !!!...

Reno satte upp handen och ropade så högt han kunde, att truppen skulle göra halt. De närmaste hörde honom och började hålla in sina hästar. Först när trumpetarna förstätt,

att ett stopp var beordrat och börjat blåsa halt och avsittning, hejdade sig hela linjen. Fyra av männen, vars hästar lyckats ta bettet, klarade inte av att få stopp på dem. Alla fyra sågs nu i vild karriär försvinna rakt in bland myllret av indianer. Märkligt nog lyckades tre av dem, menige Rutten, Smith och Meyer, klara sig igenom och återvända, om än sårade, till truppens linjer. I all hast lyckades officerarna, trots oredan, ordna en lång skärmytslinje tvärs över dalgången. Den högra änden vilade på den täta träddunge, som tidigare skymt sikten ner igenom dalen. Ännu var man inte utsatta för någon allvarligare beskjutning. Sakta lyckades man avancera linjen framåt något tjugotal meter, där man på nytt gjorde halt. Längst ut till vänster fanns fortfarande några kvarvarande indianska spejare. Men det var en tunn linje. Nästan 20 meter mellan varje man. Linjen började snart också att tryckas ihop från vänster, allteftersom indianerna i allt större skaror samlades där. Löjtnant Varnum, som tillsammans med sina följeslagare nu upptäckt att truppen stannat,

sergeant Miles O'Hara

hade lyckats vända om och kom nu ridande tillbaka in bland männen. De män, som knästående eller liggande började bereda sig på ett frontalangrepp från indianerna. Just som han red in genom skyttelinjen och svängde upp sin häst bakom sitt eget kompani, såg han uppe på höjderna, på andra sidan floden, en kort skymt av Custers trupp. Det var några av E-kompaniets soldater, som på sina grå hästar, red förbi en liten svacka i den höga flodbranten. Det förekom fortfarande inte någon mera omfattande skottlossning, men en av soldaterna, Henry Turley, som inte hade fått stopp på sin häst, var förlorad. Ytterligare en stupade plötsligt för en indiansk kula. Det var sergieanten i M-kompaniet, Miles O'Hara, som blev det första offret bland männen i skyttelinjen. Samtidigt hördes rop om att indianer redan höll på att rida runt vänsterflanken och infiltrera buskagen vid floden, dit hästarna hade förts. Så på eget initiativ red Varnum in bland träden, sökte upp hästvakterna och beordrade dem fram närmare mot truppens högerflank. Klockan var nu tjugo minuter över tre och bara tio minuter senare hade plötsligt hela vänstra flanken dragit sig tillbaka. M-kompaniet, som var längst ut till vänster, hade omgrupperats, så att skyttelinjen nu bildade en nittiograders vinkel. Och G-kompaniet hade börjat dra sig in bland träden. Men inte heller den här formationen lyckades man hålla särskilt länge, för plötsligt började männen i de båda andra kompanierna också, undan för undan, falla tillbaka in bland träden. Beskjutningen hade tilltagit och man hade nu så många som kanske fem- till sexhundra siouxer och cheyenner vilt ridande fram och tillbaka längs hela fronten. I den allmänna röran var det svårt

för männen att uppskatta hur många indianer där var. Men alla upplevde att det var många! Man kan nog lugnt räkna med att oddsen till indianernas fördel var minst fem mot en och trycket ökade för varje minut. Här inne bland träden verkade det dock finnas goda möjligheter att hålla stånd. Här var inte bara träden och buskarna ett effektivt skydd, utan här fanns också en gammal, uttorkad flodbank, någon meter hög, som gick i en vid båge genom buskagen och som man kunde ligga tämligen skyddad bakom. Enda problemet var att truppen inte var tillräckligt stor för att effektivt kunna bevaka hela skogspartiet. Indianerna hade därför snart börjat tränga in bland träden och även tagit sig över floden, så att de hotade soldaterna också från baksidan.

* * *

- 15 -

RENOS RETRÄTT

I ungefär tjugo minuter höll man stånd inne bland träden. Då hade rök börjat välla fram genom buskagen. Indianerna försökte alltså sätta eld på gräset, för att röka ut soldaterna. Men gräset var alltför fuktigt och elden tog sig aldrig riktigt. Det var ändå tillräckligt hotfullt för att Reno skulle börja känna sig obehaglig till mods. Han hade ingen aning om var Custer var. Han visste inte när, på vilket sätt, eller om han ens skulle komma att få någon assistans. Skräcken började gripa honom. Han såg att allt flera av männen lämnade sina positioner i skogsbrynet, för att springa tillbaka till hästarna och hämta mera ammunition ur sadelväskorna. Det här var ännu ett problem. Mindre än hälften av männens ammunition återstod alltså! Reno sände sin adjutant, den unge löjtnanten Benny Hodgson, att inspektera läget. Säkerligen kretsade redan hans tankar kring hur han skulle klara sig ur den här knipan. Det stod ju redan nu tämligen klart att något understöd från Custer kunde han inte räkna med inom den korta tid han hade till sitt förfogande, innan ammunitionen tog slut. Han måste göra något. Och det snart! Han försökte samla så många som möjligt och beordrade dem in till hästarna. Hans tanke var förmodligen att göra chock mot de indianer, som nu hotade att invadera trädningen från flodsidan. Budet löpte genom buskagen. "Vi ska anfälla!" Efter ett tag hade han lyckats få ihop en styrka, som nu var uppsuttna på rad i en öppning i dungens mitt och väntade på hans anfallsorder. Han hade Custers favoritspejare, Bloody Knife, vid sin sida. För övrigt hade han inte en aning om hur truppen nu var grupperad. Men röken, som välde fram genom lövverket, verkade oroande. Han hörde hur en hel del av karlarna redan hostade.

"Vi måste ut härifrån", tänkte han. Knappt hade han hunnit tänka tanken färdigt, förrän en kula rev sin väg genom lövverket. Ett otäckt, klafsade läte och en dov smäll hördes alldeles intill hans öra. Plötsligt kände han som om någon skvätt ljumt vatten över hans ansikte. Rakt framför hans fötter föll Bloody Knife av hästen utan ett ljud. Reno blev alldeles blek. Mannens halva huvud var borta. Reno kände hur hela han blivit nerstänkt av blod och hjärnsubstans. I det ögonblicket förlorade han helt sin självkontroll.

- "Till häst!" skrek han, trots att mannarna redan var uppsuttna. Direkt som han hade skrikit ut sin order, insåg han sitt misstag, ångrade sig och beordrade avsittning igen. Men så sansade han sig och beordrade uppsittning på nytt. Det var dock bara de närmaste som hörde honom. Inga trumpetsignaler gavs. Inga andra officerare meddelades. Men budet gick nu ändå som en löpeld genom snåren. "Vi ska anfälla! Till hästarna! Majoren har beordrat anfall!"

Reno och hans närmaste omgivning satt redan till häst, men det var ännu många som inte ens hört ordern. Speciellt bland G-kompaniets folk, som var längst in bland buskarna.

- "Karlar, vi är omringade. Dra era revolverar och följ mig", ropade den nu helt stirrige majoren och satte sporrarna i sin häst. Någon annan hördes ropa: "Nu är det upp till varje man att klara sig själv"! Genom de täta buskagen störtade nu soldater fram huller om buller. All organisation var helt som bortblåst. I stället var det nu var och en för sig själv. Menige William Morris, från

Bloody Knife

kompani M, som var bland de sista tillbaka till hästarna, letade efter menige David Summers, som var hästhållare för Morris fyramansgrupp. När han fann honom visade det sig att en annan soldat försökte lägga beslag på Morris häst. Summers vägrade dock lämna över hästen och Morris satte helt sonika upp sitt gevär i ansiktet på den som försökte ta hans häst. Soldaten backade då undan och Morris kunde sitta upp.

Många uppfattade inte ens att ett uppbrott skedde. Löjtnant Varnum var en av de sista som uppfattade ordern och lyckades få tag i sin häst. Väl ute ur buskarna såg han att det inte alls var frågan om något organiserat anfall. I stället var det nu en vild flykt tillbaka mot det vadställe, de tidigare kommit över. Men det var ett gatlopp. För runt omkring dem strömmade nu tjutande indianer till. Välbeväpnade indianer, som utan något egentligt motstånd kunde jaga de vettskrämda soldaterna. Soldater, som i brist på ledning, nu också bara tänkte på att klara sig själva. Varnum red ett Kentuckyfullblod. En mycket snabb häst och han hade snart passerat de flesta och befann sig nära täten. Han ropade åt major Reno, att man borde organisera upp tillbakadragandet, men fick bara till svar att det var han, majoren, som förde befälet! Indianerna pressade på hårt ifrån den högra sidan och truppen tvingades allt närmare floden. Man skulle inte klara av att nå

**löjtnant
Benny Hodgson**

fram till vadstället. De som var i täten letade febrilt efter ett ställe, där det skulle vara möjligt att ta sig över, för att komma upp på höjderna öster om floden.

Till slut var man så pressade av indianerna, att soldaterna tvingade sina hästar att hoppa utför den flera meter höga strandbrinken och ner i vattnet. Man hade inte nått fram till vadstället och här blev det nu en kamp, när de trötta hästarna skulle försöka ta sig upp för den nästan lika höga strandbrinken på andra sidan. Åtskilliga soldater hade redan stupat under den desperata ritten från träddungen och ännu flera skadades, eller dog här i vattnet, där de var helt oskyddade medan de hela tiden var utsatta för indianernas beskjutning. Inga ansatser gjordes att organisera någon moteld, eller annat skydd, för de som kom efter. Alla tänkte bara på att så snart som möjligt ta sig upp på höjderna för att komma i säkerhet. I trängseln, vid en av de få platser, där hästarna lyckades ta sig ur vattnet, träffades den unge löjtnanten Benny Hodgson av en kula. Men han lyckades gripa tag i stigbygeln på trumpetaren Charles Fishers häst och släpades uppför strandbrinken, bara för att där träffas av ännu en dödande kula, just som han kom upp på torra land. (Det är flera än Fisher som senare har gjort anspråk på att ha varit den som hjälpte löjtnant Hodgson upp ur floden). De som tog sig ur vattnet med livet i behåll kämpade sig desperat uppför de oerhört branta sluttningarna öster om flo-

**trumpetare Fisher försöker rädda löjtnant
Hodgson över floden; Målning av Ralf Heinz**

den. Det var så brant att det inte gick att rida uppför. Många av soldaterna fick till och med dra med sig sina dödströtta djur uppför. Indianerna stannade dock i huvudsak på den västra sidan av floden. Där kunde de nu tämligen obehindrat stå, nästan som på pass, och skjuta på de soldater, som fortfarande i en jämn ström kom störtande ut ur skogen. De kunde också skjuta prick på de soldater, som nu kämpade för sina liv i de branta sluttningarna på andra sidan floden. Åtskilliga var de som sårades eller dödades här, när de nästan hade nått säkerheten på kullens krön. Bland dem en av truppens två läkare, doktor James DeWolf, som hade valt att fly uppför en annan ravin tillsammans med sin assistent, som den här dagen troligen var menige Julius Helmer, från kompani K.

kaptan Myles Moylan

Löjtnant Varnum såg en sårad soldat, som just fick sin häst skjuten under sig. Med hjälp av sergeant Culbertson lyckades de fånga in en lös häst och sätta upp den skadade soldaten på den. Sedan föll A-kompaniets förste-sergeant, William Heyn, med en kula genom knät. Så Varnum och Culbertson fick med förenade krafter hjälpas åt att släpa även honom den sista biten uppför branten, innan de var i säkerhet. Major Reno och Varnums egen kapten, Myles Moylan, var de enda andra officerare Varnum såg där, när han väl kom upp. Men flera var ännu på väg.

Längre bak hade även menige Morris fått hjälpa skadade kamrater. Han hade i stort sett bara hunnit sitta upp på sin häst, Stumbling Bear, och kommit ut ur buskagen, när kapten French ordonnans, menige George G. Lorentz, träffades av en kula i bröstet eller magen och med ett rop föll av sin häst. Kaptenen beordrade då Morris och en annan menig, Roman Rutten, att hjälpa Lorentz. Rutten låtsades inte höra, men Morris

satt av och försökte lyfta upp den betydligt tyngre Lorentz, utan att lyckas. Men efter att ha släpat sin kompanikamrat något tjugotal meter in i buskagen igen fick han ge upp och lämna den svårt sårade Lorentz, som senare avled. Truppens andre läkare, doktor Porter, hade då ändå hunnit ge Lorentz en dos Laudanum (smärtstillande opiumdroppar), innan han också tvingades lämna Lorentz och kasta sig upp på sin häst för att rädda sig ut ur buskagen.

Väl ute ur buskagen för andra gången, fann där Morris sin hästhållare, David Summers,

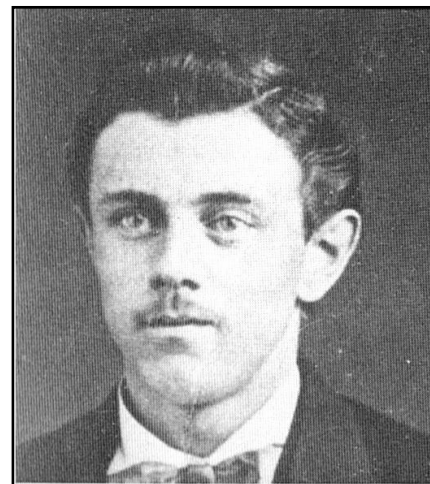
död tillsammans med menige George E. Smith, som varit en av de tre som hade förlorat kontrollen över sina hästar i inledningsskedet och då ridit rakt in bland indianerna, men mirakulöst ändå kommit tillbaka till kompaniet. För dem fanns dock inget att göra och

Morris hade nu jämt göra med att klamra sig fast på sin skrämde häst. Han hade då ännu inte ens kommit upp sittande i sadeln, utan hängde över hästens rygg!

Bataljonen var i fullständig upplösning. Ingen visste vilka som ännu var i livet. Inga officerare hade något grepp om ordningen. Det fanns ingen organisation och ingen ordergivning. Major Reno hade råkat ut för en fullständig mental kollaps. Det enda han nu kunde tänka på, var att hans adjutant, den unge Benny Hodgson, förmodligen låg död någonstans nere vid floden. G-kompaniets ende officer, löjtnant McIntosh

first serg. William Heyn

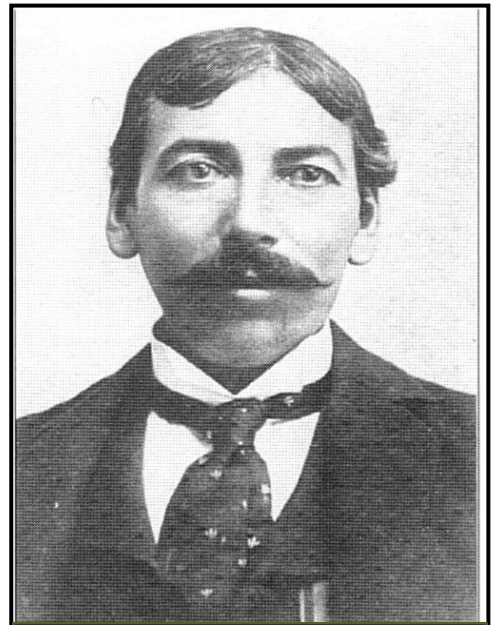
menige George Lorentz

Bobtail Bull

saknades, vilket för övrigt många av soldaterna i kompaniet också gjorde. Av de civila visste man att Custers favoritspejare, arikaraindianen Bloody Knife, hade dödats nere bland träden. Men också de båda vita vägvisarna, Charlie Reynolds och George Herendeen, samt tolken Gerard och halvblodsspejaren William Jackson saknades. Så också den svarte tolken Isaiah Dorman. Löjtnant DeRudio syntes inte heller till någonstans och först i ett sent skede dök kapten French och löjtnanterna Wallace och Hare upp. Löjtnant Hare kunde då

rapportera till spejarchefen, Varnum, att arikaraspejaren Bobtail Bull hade stupat. Av de övriga arikaraindianerna såg man inte till en enda. En första sammanräkning, som gjordes när det börjat lugna ner sig, visade att det saknades ett drygt femtiotal man. De flesta antagligen döda. Det var nästan hälften av bataljonen! Inte undra på att major Reno var skärrad. Men indianerna verkade nästan ha försvunnit! Ingen visste vad som hänt, men ännu så länge var man alltför uppskrämda för att börja dra några logiska slutsatser. Klockan hade nu hunnit bli kvart över fyra och hela striden hade varat i en dryg timme. Var fanns Custer...? Och var fanns Benteen... och McDougall, med packtåget...? Doktor DeWolf var död, men doktor Porter hade dessbättre klarat sig upp och började nu ta hand

William Jackson, den av de två halvblodsbröderna som var med vid Little Bighorn

doktor James M. DeWolf

om de svårast sårade så gott det gick.

* * *

- 16 -

CUSTER PÅ HÖJDERNA

Så fort Custer återförenats med sin trupp hördes de första skotten nere från dalen. Custer tar sig på nytt Supp på höjderna en liten bit längre fram. (Det som senare skulle komma att kallas Reno Hill). Det har bara gått drygt fem minuter sedan han sist såg ut över dalen. Fortfarande kan han se Reno under framryckning och allt ser bra ut. Reno tycks inte möta något hårdare motstånd. Däremot tycker sig Custer se hur indianer, troligen mest kvinnor och barn, nu flyr genom de bortre delarna av lägret, medan allt flera krigare verkar samlas i Renos front. (Det är i det här läget knappast trovärdigt att, som det står i många beskrivningar "Custer sågs svänga sin hatt och jublande utropa - Vi har tagit dom på sängen!") Det är mera troligt att han nu kanske började ångra sitt tidigare beslut att dela regementet i så många delar. Delar, som nu dessutom var så spridda, att de inte verkade kunna samverka på det sätt han från början hade tänkt sig). Han vände sig till sin bror, Tom Custer, och begärde att en kurir skulle sändas tillbaka för att skynda på packtåget med ammunitionen. Tom Custer vinkade i sin tur till sig en av sina sergeanter, Daniel Kanipe (ibland kallad Knipe) och gav honom en muntlig order att rida tillbaka, söka upp kapten McDougall och beordra honom att så fort som möjligt föra fram packtåget. Kanipe har senare berättat, att Tom Custers ord var, "att McDougall förväntades föra packtåget raka vägen över till höjderna ovanför floden, att det skulle gå så fort som möjligt och att om några packningar hotade falla av, bara skära loss dem och låta dem falla - inte stanna och packa om. Såvida det inte rörde sig om lådor med ammunition".

sergeant Daniel Kanipe

Truppen fortsatte fram mot en svacka mellan två ytterligare höjdryggar. Den vänstra, som var högst (senare kallad Weir Point) såg ut som en ny lämplig utsiktsplats. Custer visste, att han var tvungen att hitta en plats, där han kunde gå över floden, om han skulle kunna utnyttja tillfället att splittra indianerna, nu när Reno anföll i den övre delen av lägret. Problemet var bara, dels att lägret ju var mycket större än han någonsin kunnat föreställa sig och dels att höjderna, där han nu befann sig, var så branta att det helt enkelt var omöjligt att ta sig ner till floden där! Han måste se vad som fanns bakom nästa höjd! Kanske där kunde finnas ett lämpligt vadsställe!

Så medan truppen fortsatte ner i svackan, red han tillsammans med Bouyer och sina kråkspejare, vidare upp till höjden han sett framför sig.

Ytterligare fem minuter hade nu gått och klockan var ungefär tjugo minuter över tre, när Custer blev varse att Reno inte längre avancerade, utan hade stoppat och höll på att bilda skärmytslinje i dalen. Det var väl inte precis vad han hade önskat sig, men fortfarande var det inget större problem.

Å andra sidan var det kanske lika bra! Hade Reno fortsatt in i lägret skulle han definitivt ha slukats av de stora mängder krigare Custer nu såg svärma omkring den lilla truppen. Reno höll ju ändå indianerna upptagna där nere, så att han själv, i lugn och ro, skulle kunna ta sig in i lägret och överraska dem bakifrån. Det gällde bara att hitta ett lämpligt ställe att ta sig över floden! Och så borde han ju helst haft Benteens bataljon till hands också!... Damn'd shit...! Var tusan höll Benteen till egentligen...???

Efter bara ett par minuter återvände Custer ner till truppen, medan Bouyer och de fyra andra kråkspejarna stannade kvar uppe på höjden. Custer hade nämligen sagt till dem, att då de nu hade fört honom till indianerna, var de fria att ge sig av om de ville. De behövde inte delta i striden och han behövde dem inte mer. Från och med nu skulle soldaterna ta över.

Martini för Cookes meddelande till Benteen

Giovanni Martini

Väl tillbaka hos truppen kallade Custer till sig John Martin (Giovanni Martini), som för dagen tjänstgjorde som stabstrumpetare. Han var en tjugofemårig italienare, som bara varit i landet i tre år och som talade tämligen dålig engelska. Normalt tillhörde han kapten Benteens kompani H. Han fick nu av Custer en hastig, muntlig order, att söka upp sin kompanichef och få honom att ögonblickligen komma med sin bataljon. Martin gjorde honnör och vände hästen för att spränga iväg, då adjutanten, löjtnant Cooke, ropade åt honom att vänta. Cooke rafsade i all hast ner ett kort meddelande på ett blad i sin anteckningsbok, rev ur sidan och lämnade över det till italienaren med beskedet, att snabbt söka upp kapten Benteen och ge honom meddelandet. Han fick också tillåtelse att stanna kvar i sitt kompani, om inte Benteen hade något svarsmeddelande att skicka med honom. Klockan var då 15.35 och Martin lämnade truppen. Han blev därmed den siste vita som kom ifrån äventyret med livet i behåll.

Truppen fortsatte nu ner i svackan mellan de två höjderna. En smal ravin som har kallats Cedar Coulee. Custer hade sett uppe från höjden, att den mynnade ut i en lite större bäckravin, som i sin tur såg ut att löpa

ner mot floden. Det var dock ännu flera höjder i vägen, längre ner, för att han skulle kunna se, om den verkligen ledde ända ner till ett möjligt vadställe. Efter ytterligare tio minuter var man nere vid den större bäckravinen, som kommit att kallas Medicine Tail Coulee. Här beordrade Custer en kort halt.

(Från och med här har vi bara de fyra kråkin-

dianska spejarnas, samt sioux- och cheyenneindianernas beskrivning av vad som hände. Beskrivningar som i alla tider har betraktats med tämligen stor skepsis och som först under senare år börjat omvärderas och av en del forskare nu betraktas som alltmer trovärdiga.)

* * *

- 17 -

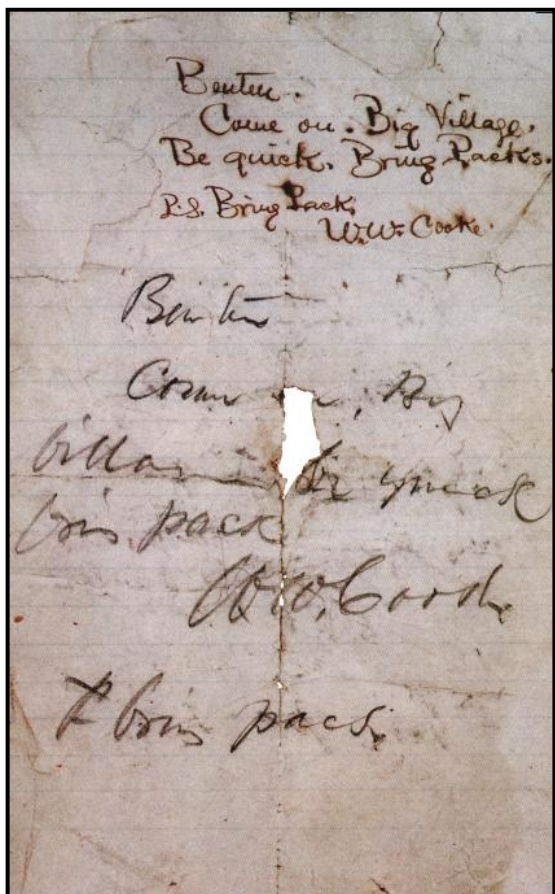
BENTEENS AGERANDE

Kapten Benteen, som alltmer irriterat fört sin bataljon från den Kena höjdryggen till den andra utan att se något, hade till slut helt enkelt avbrutit marschen och sökt sig tillbaka till Reno Creeks dalgång. Där hade han vid halv tretiden kommit på spåren efter Custers och Renos bataljoner och börjat följa dem utför Reno Creek. När han efter ett kort stycke nådde fram till en sankmark stannade han för att låta hästarna dricka. Efter ytterligare fem minuter ser han packtåget komma längre upp i dalgången. Men han väntar inte på dem, utan fortsätter ner längs bäcken. En halvtimme senare når han fram till platsen för den ensamma tipin. Även där stannar han till för att inspektera. Men inte heller här gör han något längre stopp, utan fortsätter ånyo nerför bäcken.

Omkring kvart i fyra ser han en kurir komma ridande emot sig. Det visar sig vara sergeant Kanipe med ett meddelande från Custer till kapten McDougall att skynda på och föra fram packtåget. Benteen sänder honom bara vidare och säger att packtåget kommer längre upp i dalgången. Sedan fortsätter Benteen, nu i lite ökad takt ner mot en plats där dalgången vidgar sig och breder ut sig en liten äng. Där kommer ytterligare en kurir. Den här gången med ett meddelande från Custer adresserat till Benteen själv. Det är hans egen trumpetare, John Martin (Giovanni Martini), som nu lämnar över ett kort meddelande skrivet av löjtnant Cooke. Ett meddelande som säger:

kapten Frederick Benteen

*Benteen.
Come on. Big
Village. Be quick
bring packs
W. W. Cooke
P.S. bring pacs*

(det sista ordet i hastigheten felstavat)

Benteen hade visat meddelandet för kapten Weir, men sedan bara stoppat det i fickan. Han hade inte vidtagit några åtgärder för att kontakta kapten McDougall eller för att skynda på packtåget. Varför har aldrig kunnat förklaras. Han hade redan sölat bort mycket tid, sedan han kommit tillbaka till sankmarken uppe i Reno Creeks dalgång och där vattnat hästarna. Det hade hunnit gå en halv timme sedan dess och hans bataljon hade inte förflyttat sig många kilometer. Det hade också redan hunnit gå femton minuter sedan den tidigare budbäraren, sergeant Kanipe, hade passerat med det första budet att snabba på. Inget tycktes kunna påverka Benteen. Varför??? Kanske var det för att han visste, att sergeant

Kanipe redan hade fortsatt med budet till McDougall. Eller kanske var det för att han inte kände någon större entusiasm inför att anstränga sig så mycket för sin överordnande? Custer och Benteen var inte precis de bästa vänner! Vi kan bara spekulera. (Benteen kom senare att använda så gott som hela sitt liv för att rentvå sig misstanken, att medvetet ha underlåtit att komma till Custers undsättning. Den vanligaste förklaringen han brukade använda, var att italienaren, Martin, på hans fråga vad som hade hänt, hade svarat någonting i stil med, "indj'uns skedaddled", vilket han tolkat som att indianerna hade flytt och det därför inte längre behövdes någon framryckning och någon extra ammunition). Men nu fanns det i alla fall bevis för att striden hade inletts längre fram och Benteen beordrade sin bataljon i trav i spåren efter Custers grupp upp mot höjderna på Little Bighornflodens östra sida. Väl uppe på åskammen såg han nu plötsligt för första gången själv det jättestora lägret och hundratals indianer, som nere vid floden jagade små grupper av soldater. Det var de sista efterslänrarna av Renos trupp, som nu var hårt ansatta. Samtidigt såg han några indianska spejare, som tecknade åt honom att fortsätta längre ner längs floden, där han då upptäckte flera soldater uppe på en av höjderna. Klockan var 16.20 när Benteen äntligen nådde fram till de svårt demoraliserade resterna av Renos bataljon. Då förekom just ingen skottlossning längre, men major Reno, blodig och smutsig och med en näsduk bunden om huvudet, vädjade ändå till honom:

- "För Guds skull, Benteen, stanna här och hjälp mig! Jag har förlorat hälften av mina män!"

Benteen visade Reno meddelandet från Custer, men de två beslutade att först invänta packtåget, som nu borde vara på väg. Dock utan att sända någon ytterligare budbärare för att skynda på dem! Först femton minuter senare, när packtåget ännu inte uppenbarats sig, sändes löjtnant Hare iväg för att skynda på framförandet av ammunitionen! Benteen såg tveklöst, att Reno inte längre var i stånd att föra befäl och det faktum att inget hade gjorts för att säkra bataljonens reträttplats, stärkte bara den bilden. Benteen tog helt enkelt över kommandot och började dela ut order om trupplaceringar och annat. Reno, nu befriad från ett tyngande ansvar, samlade ihop några män för att försöka leta reda på kroppen efter den döde löjtnant Hodgson och få honom begravd. Ungefär samtidigt som han lämnade kullen, hördes skottlossning längre ner efter floden. De allra flesta tycks ha hört det, men många förnekade senare, att de hört något. I vilket fall som helst kunde man ju inte veta vad det betydde. Bara att det troligen hade något med Custers trupp att göra. Men ingen visste var Custer var och ingen visste något om vad som skulle komma att hända. Det enda man visste, var att man hade varit med om en fruktansvärd händelse och fortfarande inte på långa vägar kände sig säkra. Kanske fanns det till och med en del som trodde att Custer hade övergivit dem!

kaptan Thomas French

menige John Sivertsen

Plötsligt såg man en grupp soldater komma ut ur buskagen nere vid floden. De kom ut i god ordning och bildade genast skärmytslinje. De få siouxer, som ännu syntes i närheten, drog sig sakta undan. Soldaterna växlade bara några få skott med dem och när gruppen gick över floden, gick några i ställning för att skydda de andra, som sedan fattade posto på andra sidan, medan de sista tog sig över. En exemplariskt genomförd reträtt. Under tiden hade löjtnant Varnum och några andra, bland dem halvblodstolken Billy Cross, rusat en bit bort på höjden, för att också försöka understödja deras återtåg. Det gjorde att indianerna drog sig tillbaka och snart kunde gruppen, som visade sig bestå av ett femtontal man, ledda av George Herendeen och den sårade sergeanten, Charles White, återförenas med sina kamrater på kullen. Den länge norrmannen, John Sivertsen, var en av de första i gruppen, som tog sig upp på höjden. Där möttes han av sin kaptan, Thomas French, som lättad tog honom i hand och sa, att han var glad att se honom, för han hade redan noterat honom på listan över dödade. Men ännu saknades flera stycken. Bland dem i stort sett alla indianspejarna. Dessutom ytterligare två officerare, löjtnanterna McIntosh och DeRudio, förutom Benny Hodgson, som ju alla redan visste hade dödats. Någon påstod sig visserligen ha sett löjtnant McIntosh stupa. Andra hade sett både Charlie Reynolds och den svarte tolken, Isaiah Dorman, döda. Men ingen visste var löjtnant DeRudio fanns. Inte heller tolken Gerard.

trolig bild på Isaiah Dorman

* * *

- 18 -

CUSTERS AVANCEMANG

Custers bror, Boston, hade lämnat packtåget när budet kom att striden hade börjat. Nu red han för allt vad tygen höll för att hinna ifatt sina bröder innan det skojiga var över. Just i ingången till Cedar Coulee mötte han trumpetaren Martin, som var på väg till Benteen med Cookes meddelande.

- "Var är Autie?" ropade han till italienaren. ("Autie" var familjens smeknamn på general Custer). Martin bara pekade ner i dalen och Boston Custer sprängde vidare. När han kom ifatt truppen, nere i Medicine Tail Coulee, hade Custer på nytt beordrat halt. Man hade sett att ravinen, någon dryg kilometer längre ner, bredde ut sig till en liten slätt alldeles intill floden. Det såg ut som ett idealiskt vadställe.

Tyvär vet vi inte säkert vad som hände här, utan härifrån får vi ägna oss åt spekulationer, i huvudsak bara baserade på kråkspejaren Curleys hågkomster.

Mitch Bouyer

Mitch Bouyer och de fyra kråkindianska spejarna hade alla tidigare varit tillsammans med Custer uppe på kullen, som nu kallas Weir Point. När Custer lämnade utsiktspunkten stannade tre av dem, White Man Runs Him, Hairy Moccasin och Goes Ahead, kvar på höjden, för att senare vända tillbaka och söka sig bort från det farliga grannskapet. Custer hade sagt till dem, att de nu kunde lämna truppen, om de ville. Men Bouyer och den unge Curley fortsatte längs höjderna närmast floden, parallellt med truppen, när den red ner i Cedar Coulee. När nu truppen hade gjort halt nere i

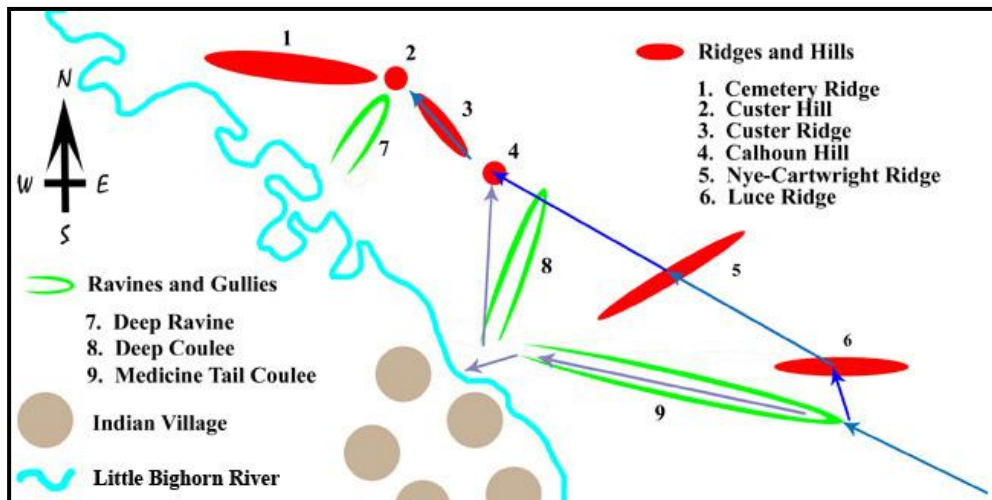
Boston Custer

Medicine Tail Coulee, befann sig de två på åsen, som ligger just söder om Medicine Tail. Härifrån såg de hur Reno nu uppenbarligen hade givit upp och jagades på flykten av indianerna. Med de här oroande nyheterna red de ner till den plats där general Custer höll ett kort officersmöte, medan männen passade på att spanna sadelhjordar, rätta till kläder och göra sig redo för strid. För nu var det tydligt att taktiken gick ut på att gå över floden och angripa lägret och på så sätt få trycket mot Reno att lätta.

De här uppgifterna, som Bouyer nu några minuter över fyra förmedlade till Custer, måste ha varit oväntade och obehagliga för befälhavaren. Hans bror, Boston, hade ju bara några minuter tidigare lämnat uppmuntrende uppgifter om att Benteen var på väg och att Reno fortfarande höll stånd i dalen! Diskussionen med Bouyer blev både lång och hetsig.

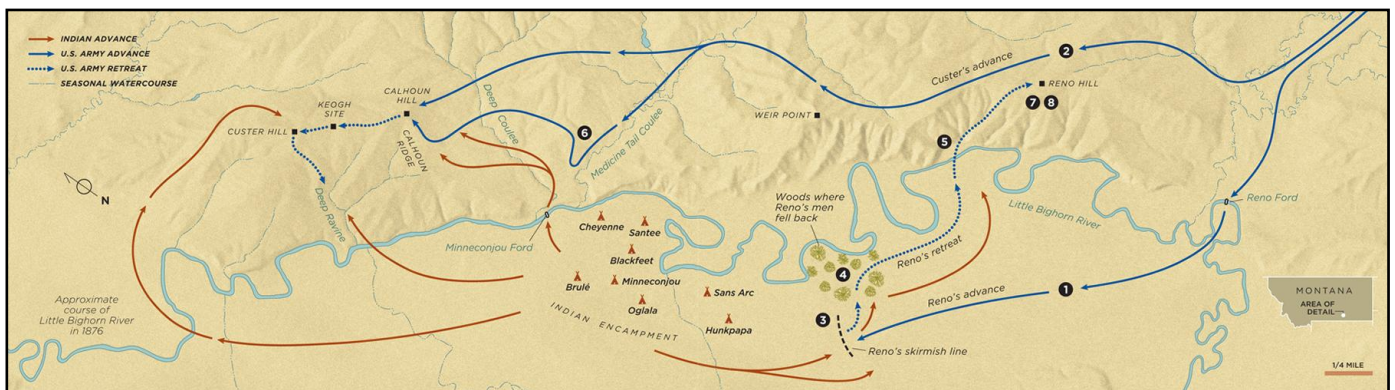
Enligt Curley fortsatte så småningom *hela* truppen ner till floden. Trumpetaren Martin har dock i en intervju sagt, att det sista han såg av truppen var, att de retirerade upp mot högre mark. Av det här kan man naturligtvis dra två olika slutsatser. Dels att *hela* truppen verkligen beordrades ner mot vadstället, men att de där mötte hårt motstånd och blev tvungna att omedelbart retirera bakåt. Det finns också ett annat spekulationsscenario, som bygger på att Custer, sin vana trogen, var först ner i vattnet och omgående blev träffad och svårt sårad där. Och att det var därför angreppet så hastigt avbröts. Men det kan också vara så, att Cus-

ter valde att bara skicka fram en del av sin styrka mot floden, medan resten fortsatte mot norr, upp på den ås, som nu kallas Luce Ridge. Det senare är den idé som de flesta historiker numera föredrar att hålla sig till. Argumenten för det är flera. Det viktigaste är logiken. Klockan är nu tio minuter över fyra. Mitch Bouyer har från höjderna sett det sista av Renos strid i dalen och vet, att de inte längre håller sina positioner. Han har säkert meddelat Custer det. Custer vet därmed att han inte längre har någon andra front som kan uppehålla indianerna! Det här är betydelsefull information. Vad gör en ansvarig befälhavare i ett sådant fall? Att ensam ge sig in i det jättelika lägret måste även för en sådan som Custer ha tett sig som rena vansinnet. Något som bara kunde leda till förintelse. Han hade totalt 211 man och i lägret, som han hade sett från höjderna, måste säkert finnas tio gånger så många krigare, om inte flera! Hans enda chans nu var att så snabbt som möjligt få fram Benteen och den styrka som avdelats för att skydda packtåget! Vi vet, att han beordrade sina trumpetare, att blåsa "officers call" om och om igen. Troligen som ett desperat försök att få de saknade bataljonernas uppmärksamhet. Vi vet också, att det efter en stund, sköts flera volleysalvor. Något som var en känd nödhjälpsignal. Benteen skulle komma från söder - om han kom... Det naturliga vore alltså, att i första hand placera trupper på så sätt, att man dels hade uppsikt i den riktningen, dels kunde hål-

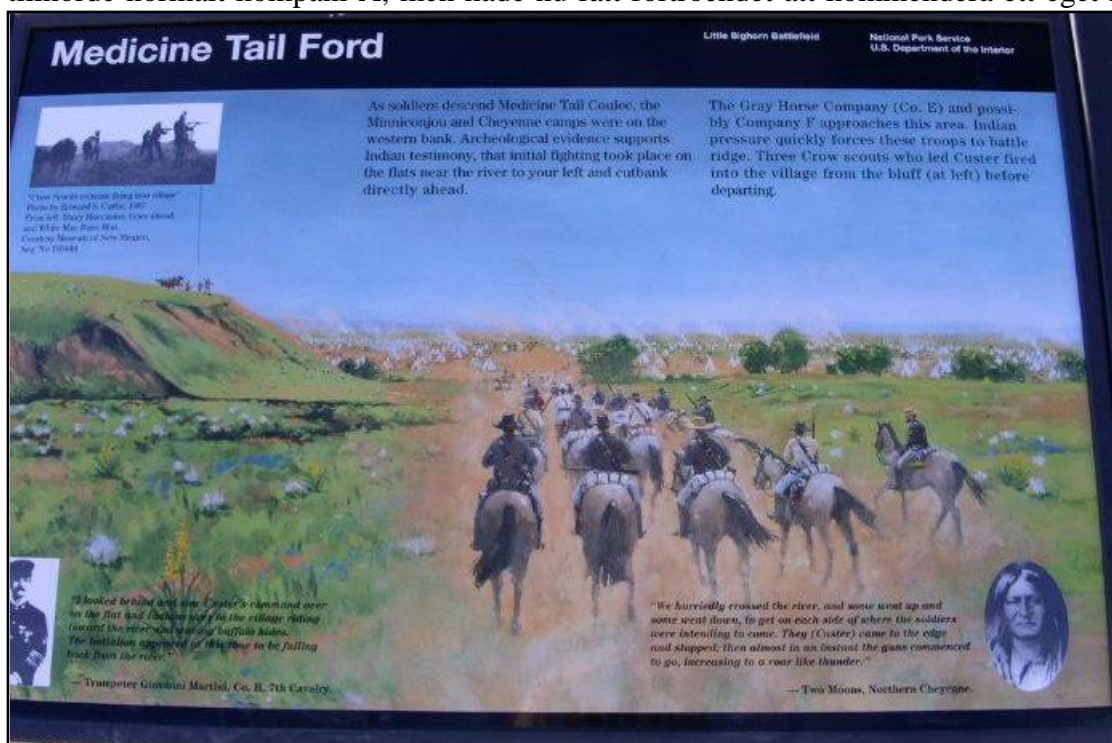
la deras marschväg fri från fiender. Alltså är det troligt, att hans första drag var, att skicka upp minst ett kompani på just Luce Ridge. Men vi vet också från intervjuer med flera av de deltagande indianerna, att soldater var ända nere vid floden. Antagligen hade Custer alltså samtidigt ändå skickat fram trupp mot vadstället. Samstämmiga indianska uppgifter säger att det var soldater på grå hästar. Alltså

vet vi att det var enheter ur kompani E, som var här nere. Anledningen till en sådan framstöt kan ha varit, att man helt enkelt ville testa var det bästa vadstället fanns som förberedelse för ett senare allmänt angrepp. Eller så var det här ett försök att ändå splittra indianernas engagemang. Att dra bort stridande enheter från den nu hårt pressade Reno. Vi vet alltså inte mera än att det de facto fanns trupp ända nere vid floden för en kort stund. Enligt vissa indianska berättelser kan det till och med ha funnits soldater som hunnit ut i floden, innan de kunde drivas tillbaka. Till och med att en soldat inte klarade av att styra sin häst, vilken i stället skenade rakt över floden och in i lägret, där soldaten dödades! Andra indianska vittnesbörd hävdar dock bestämt att soldaterna aldrig ens var i närheten av floden! En förklaring till det senare kan ha varit, att det bara var några få indianer som fanns på plats och upplevde det allra första skedet, medan många av de som förfäktade den senare åsikten var sådana som kom till platsen senare. Kanske efter att de första soldaterna redan hade retirerat bort från vadstället.

Ett troligt scenario kan alltså vara att Custer, bekymrad över att varken ha hört eller sett något av Benteen, valde att dra sig upp på närmaste höjd. En höjd från vilken han dels kunde se hela den väg längs vilken Benteen rimligen skulle komma. Men också en försvarsmässigt riktigt vald plats, från vilken han skulle kunna ge understöd åt Benteen, om denne, när han väl kom, skulle bli utsatt för indianernas eld. Förutom sin stab, hade han här troligen med sig hela den bataljon, som vi tror oss veta i ett tidigare skede hade till-

delats kaptan Keogh. Det skulle i så fall ha varit kompanierna C, I och L. Samtidigt sände han den andra bataljonen, under kaptan Yates, ner till floden, för att se om det skulle vara möjligt att gå över där. Den bataljonen bestod då av Yates eget kompani F, samt kompani E, under löjtnant Algernon Smith. Kompani E var ett kompani som saknade alla sina ordinarie officerare. Löjtnant Smith, som var en trogen Custervän, tillhörde normalt kompani A, men hade nu fått förtroendet att kommendera ett eget kompani. Vi vet med

säkerhet att just detta kompani var här nere, då indianerna har berättat att det var soldater som red på grå hästar. Samma indianer har också berättat, att soldaterna aldrig gjorde några riktiga försök att gå över floden och att de i stället, efter en kortare skottväxling, började dra sig nerför floden, på dess östra sida. Det här var nog tur för indianerna. För den här platsen försvarades i det här tidiga skedet bara av några få indianer, huvudsakligen cheyenner. Gömda i buskagen på andra sidan floden, var det de som nu öppnade upp striden mot Custers soldater. Att soldaterna så snabbt föll undan för det här lätta motståndet, tyder på att Custer inte var beredd att slå till ännu. Eller i varje fall inte just här. Logiken säger också, att han rimligen ville ha även Benteens bataljon på plats, innan han drog igång anfallet. Kanske avsåg han till och med att den förenade styrkan så småningom skulle dra sig ännu längre nerför floden, innan de gick över. Så långt ner att de kom runt lägrets allra nedersta del. Det vadställe man nu befann sig vid låg nämligen nästan mitt på det stora lägret! En ännu viktigare faktor var att man egentligen inte såg till några indianska krigare alls! Bara kvinnor, barn och åldringar. Och alla tycktes vara på vild flykt bort genom lägret mot nordväst. Bort från det hot som tydligen helt hade överraskat dem. Det här stärkte med största sannolikhet den föreställning som hela tiden föresvävat alla. Nämligen att så fort soldaterna upptäcktes skulle indianerna ta till flykten och skingras. Precis vad som föreföll att hända just nu! Så Custers första tanke var säkert att komma runt de flyende indianerna, för att hinna fånga in så många som möjligt. Det viktiga var inte att nu direkt kasta sig in i mitten av lägret, enbart för att så snabbt som möjligt förena sig med Reno. Reno skulle säkert klara sig på egen hand en stund till! Bouyer hade kanske överdrivit allvaret. Senast Custer såg honom hade ju Reno en tämligen trygg försvarsplats bland träden längs floden. Kunde han bara stanna där, så skulle han ju fortsätta att binda tillräckligt många krigare, för att ge Custer den tid han behövde för att gå runt hela lägret. Alltså var det fortfarande ett offensivt tänkande som gällde. Ännu så länge var man inte så hårt pressade, att man behövde tänka på försvar. En teori som nog annars oftast har varit den förhärskande.

Så här långt kan man alltså se logik i händelseförloppet. Något som dock stör bilden är, att man efter striden fann soldater ur kaptan Tom Custers kompani, C, utspridda på alla möjliga platser. Något som inte verkar logiskt om bataljonerna hållits ihop. En sak som inte borde ha varit så svårt i det här första skedet, då trupperna knappast mötte något motstånd att tala om. (Det kan eventuellt ha varit så att Custer beordrade sin bror, Tom, att stanna på Luce Ridge, med sitt C-kompani, medan han själv gick i ställning på den något högre Calhoun Ridge, norr om Medicine Tail Coulee. Kanske för att han därifrån hade bättre uppsikt över Yates bataljon och deras förehavande nere vid floden. Men troligare är dock det scenario jag kommer att beskriva längre fram).

* * *

- 19 -

CUSTERS STRIDER

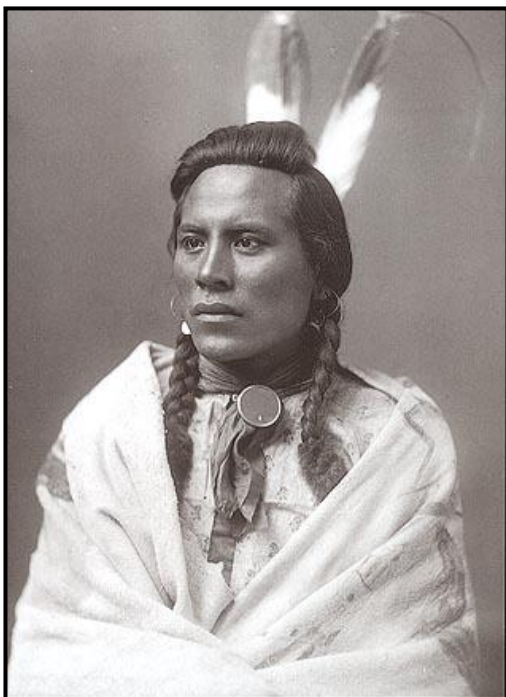
Klockan är ungefär tio minuter över fyra, när Bouyer talat färdigt med Custer. Custer ger då troligen kapten Yates order att rycka fram med två kompanier mot vadstället, medan han själv med resten av styrkan drar sig upp på Luce Ridge. Här väntar han sedan i tio minuter, medan Yates och Smith med sina kompanier, F och E, rider ner till floden.¹ Ungefär tjugo minuter över fyra möter dessa kompanier spridd skottlossning från andra sidan floden. Soldater i det främsta ledet beordras att sitta av och besvara elden. Någon egentlig strid blir det ändå inte. Men man kan i alla fall se hur indianer börjar strömma till från alla möjliga håll. Indianer som dock fortfarande håller sig kvar på västra sidan floden. Efter ytterligare några minuter beordrar Yates bataljonen bort från vadstället och vidare nerför floden. Man befinner sig nu på den lilla slätt, som bildats närmast floden där de två bäckravinerna, Medicine Tail Coulee och Deep Coulee, nästan går ihop innan de mynnar ut i floden. Truppen fortsätter, ännu tämligen ohotad, sakta över den några hundra meter långa slätten, men svänger sedan av åt höger, upp mot högre mark, via Deep Coulees norra slänt. Efterhand som soldaterna därmed lämnar vadstället oövakat efter sig, tar allt flera indianer tillfället i akt att gå över floden. Indianerna blir snabbt också allt flera och det dröjer inte länge förrän kapten Yates finner sig angripen bakifrån och på båda flankerna. Yates beordrar avsittning för ett kompani, eller kanske en pluton, som sprids ut i skärmytslinje, medan hästarna förs undan. Det här håller tillbaka indianerna. Men det utväxlas samtidigt signaler mellan Yates och Custers styrkor. Signaler som tolkats som att de båda styrkorna borde återförenas längre norrut, uppe på höjden nordväst om Deep Coulee. Custer ses nu också snart lämna sin position på Luce Ridge, passera Medicine Tail Coulees norra förgrening och så småningom komma upp på det som numera kallas Nye-Cartwright Ridge. Här stannar han igen och beordrar avsittning för ett kompani. Anledningen är att de indianer, som nu efter att Yates bataljon lämnat vadstället oövakat, har börjat tränga upp i Medicine Tail Coulee, irriterar soldaterna med en del krypskytte därifrån. Custer, eller någon annan av befälen, beordrar ett par volleysalvor, som effektivt trycker tillbaka indianerna. Än så länge är dock inte soldaterna utsatta för några allvarliga attacker och truppen är intakt och sammanhållen. Många indianska rapporter talar dock om att soldaterna härifrån öppnar en kraftig eld mot dem och senare arkeologiska undersökningar har bekräftat påståendena. Man har nämligen hittat åtskilliga tomhylsor från truppersnas Springfieldkarbiner här på Nye-Cartwright Ridge.

Yates bataljon får det efterhand lite tuffare. De är nu angripna på båda flankerna, men med en välorganiserad skärmytslinje och flankers håller de indianerna ifrån sig. Situationen upplevs inte som direkt hotfull, även om några soldater träffas av gevärseld och några av männen förlorar sina hästar. Uppgiften nu är att återsamla truppen och få till ett beslut om nästa åtgärd. Det egentliga syftet med framstöten mot floden vet vi alltså inte. Antingen det var en rekognosering för att se om vadstället var en lämplig plats att korsa floden på. Eller så var det ett försök att hota indianlägret, i syfte att lätta på trycket mot Renos styrka. I vilket fall som helst så var det ett uppdrag som inte pressades särskilt hårt och som gavs upp tämligen lättvindigt. Vi har indianska rapporter som talar om allt ifrån att flera soldater stupade här, till att det knappast förekom någon strid alls. Yates bataljon var i alla händelser fortfarande helt intakt och under kontroll, när de två kompanierna nu sakta drog sig uppför Deep Coulees norra sluttning, mot en tänkt återsamlingsplats högre upp. Efter att med några välriktade volleysalvor ha trängt tillbaka de allt flera indianerna i Medicine Tail Coulee började också Custer, med Keoghs bataljon, att sakta dra sig norrut, upp mot det vi numera kallar Calhoun Hill.

¹ Det är nog tämligen klarlagt numera att det var just kompani F som ingick i bataljonen tillsammans med E. Tidigare har det funnits uppfattningar om att det kan ha varit kompanierna C och E. Men om Custer följde manualens regler om wingindelning och om kapten Tom Custer var avdelad för staben, så var ordningen följande. Kapten Keogh (I) var kompanibefälet med högst rang. Han kom då att leda höger wing. Kapten Yates (F) kom näst i rang. Han ledde därför vänster wing. Så var det löjtnant Calhoun (L) som var näst i rang bland kompanibefälen och tilldelades då höger wing. Löjtnant Algernon Smith, som tillfälligt ledde kompani E, kom näst i turordning och tilldelades då vänster wing, medan löjtnant Harrington, med kompani C, i Tom Custers frånvaro, hamnade i höger wing.

Klockan har nu hunnit bli 16.45, när truppen väl samlats igen och Custer håller ett kort möte med sina officerare. Fortfarande finns inga tecken på att Benteens bataljon skulle vara i antågande, men man har tydligt sett, att innevånarna i lägret håller på att fly. Just det man hela tiden har varit så rädda för. Det viktigaste nu är alltså att snabbt hitta ett bättre vadställe längre ner efter floden. Ett vadställe där truppen kan komma runt det stora lägret. Vadstället, där Yates nyss varit nere, visade sig ju ligga nästan mitt på lägret! Hade man gått över där skulle man ha missat minst hälften av alla flyende indianer! Så truppen delas igen.

Åtminstone är det en av de modernare teorier som kommit fram i spåren av de arkeologiska utgrävningar som i omgångar gjorts under 1990-talet. En teori, som går ut på att Yates får order att fortsätta mot norr, för att söka sig runt lägret och hitta ett vadställe längre ner efter floden. Den otålige Custer tänker själv följa

**den unge kråkindianske
spejaren Curly**

med Yates den här gången. Med sig tar han sin stab. Troligen ingår nu också hans bror, Tom, i staben. Men eftersom man inte kan lämna uppsikten mot söder, så får kaptan Keogh, med de tre kompanierna C, I och L, order att gå i ställning där man är, för att hålla vägen öppen för Benteen. Benteen som rimligen borde vara på gång när som helst nu...

Från och med den här tidpunkten finns endast indianernas utsagor att tillgå om vad som hände. För här lämnade den kråkindianske spejaren Curley, som den siste överlevande, truppen. Efter Custers officerskonferens hade Mitch Bouyer, som straxt innan förlorat sin häst och själv blivit lättare sårad, vänt sig till Curley och sagt, att denne nu borde rädda sig själv. Curley hade vägrat först, men när Mitch gav honom i uppdrag att söka upp general Terry och berätta för honom vad som höll på att hända här, gav han sig av. Egentligen talar tiden emot den teori som nu alltmer blivit den förhärskande, men så här menar ändå många att det kan ha gått till.

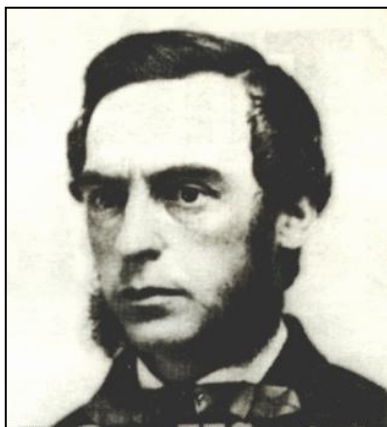
Custer, med sin stab och Yates bataljon, försvinner norrut, längs den ås som senare kommit att kallas Custer Ridge. Truppen drar sig till och med ner på åsens östra sida, för att inte synas från floden och lägret och snart syns de inte heller längre från Calhoun

Hill, där de kvarlämnade tre kompanierna grupperar sig för att hålla höjden tills Benteen anländer. Det är kaptan Keogh som nu för befäl här. Han beordrar avsittning för kompani L och placerar ut mannarna i skärmytslinje längs åsens södra kant. Kompani C, nu troligen kommenderat av underlöjtnant Harrington, och Keoghs eget kompani I, hålls i reserv ett par hundra meter bakom. Fjärdemännen i L-kompaniet har

samlat ihop kompaniets hästar och för undan dem i skydd en bit ner på åsens nordvästra sluttning. Ner i den skyddande Calhoun Coulee. Det händer inte så mycket. Man kan se en del indianer, som försöker hitta skyddande positioner i någon av de otaliga sänkorna och ravinerna runt Calhoun Hill. L-kompaniets soldater skjuter så fort man ser något. Men det är ändå bara sporadisk skottlossning. Man kan dock se hur alltför många indianer, däribland även en del kvinnor, börjar samlas på åsen närmast floden. Den ås som på moderna kartor kallas Greasy Grass Ridge. Härifrån testar också indianerna ibland sin träffsäkerhet. Men i stort är det lugnt och soldaterna håller sina positioner. Indianerna har berättat om att en del soldater stod upp medan andra var knästående. Det var alltså en tydlig skärmytsgruppering, helt enligt krigsmanualen, de såg. Skyttar på knä och riktkarlar stående bakom för att markera träffar och rikta elden. Truppen var ännu välorganiserad och befälen hade god kontroll. Löjtnanterna Calhoun och Crittenden fanns på sina platser bakom skyttelinjen. De indianska grupper, som varit i hasorna på Custer och Keoghs bataljon ända från Luce Ridge och över Nye-Cartwright Ridge, hade hastigt dragit sig tillbaka efter de vollelysalvor truppen givit dem. Alla indianer höll sig mestadels gömda. Något som inte var så svårt i det höga gräset och den kuperade terrängen. Tiden gick och inget hände. Benteen syntes inte till och nu kunde man heller inte se något av Custer och Yates bataljon längre. Osäkerheten började säkert sprida sig. Hur länge skulle L-kompaniet vänta på Benteen? Hade Keogh några direktiv från Custer om ny återförening med Yates bataljon? Vi vet inte. Så här i efterhand kan man ju lätt konstatera, att det inte var särskilt välbetänkt att dela upp styrkan i så många små enheter, så långt ifrån varandra. Men kanske får man tillskriva det här handlings sättet den totala tilltro, som alla hade till den överlägsna taktiska och organisatoriska förmåga, man ansåg sig besitta gentemot indianerna. Indianer, som alltid bara flydde, när de möttes av militär trupp på offensiven. Ingen hade en tanke på att de här indianerna skulle bete sig på något annorlunda sätt. Man tycks inte ens ha reagerat för den uppenbara numerära överlägsenhet man nu hade förstått att indianerna besatt! Fortfarande var taktiken offensiv. Det gällde att till varje pris ringa in indianerna, så att de inte kunde fly undan! Kanske var även den här sista delningen ett medvetet drag i Custers strategi - hans favoritstrategi - den att anfälla från så många olika håll som möjligt på en gång. Kanske var det meningen att Keogh skulle anfälla härifrån öster, när Custer väl kommit runt och startade sitt angrepp från norr. Men vi vet alltså inte.

Klockan måste nu ha varit omkring tio minuter över fem. Custer, med Yates bataljon, hade snabbt tagit sig runt det som senare skulle komma att kallas Custer Hill. På norrsidan svängde han av ner mot floden. Ner längs den ås där gångstigen från dagens Visitor Center går upp till monumentet på Custer Hill. Det här bör ha tagit ungefär tjugo minuter efter en hastig framryckning. Från den höjdrygg, där idag den Nationella Krigskyrkogården ligger, kunde Custer se hur floden svängde av mot väster nedanför sig. Han var nu norr om det stora indianlägret. Här skulle han gå över och sätta in angreppet. Fortfarande mötte trupperna inte något större motstånd. Något femtiotal krigare hade dock tagit sig runt öster om Custer Hill och följt i truppens spår. De hade nu tagit sig upp på Custer Hill och började därifrån skjuta mot soldaterna längre ner. En

Mark Kellogg

som hade otur att drabbas av denna beskjutning här var krigskorrespondenten, Mark Kellogg, som hade bestämt sig för att hela tiden följa i Custers fotspår. Han måste ha träffats av någon förlupen kula här, för hans kropp återfanns nere i buskagen två dagar senare av överste Gibbon, när Terrys blockeringsstyrka äntligen nådde fram till slagfältet. Men truppen i stort fortsatte ändå tämligen obehindrat ner mot floden i sökandet efter ett vadställe. (Det här vet vi från intervjuer som löjtnant Philo Clark, på militärledningens uppdrag, gjorde med en mängd av de indianska deltagarna, när de väl, året efter, började komma in till Camp Robinson för att kapitulera. I en officiell rapport, den 14 september, som jag har en kopia av, har löjtnanten också ritat en karta, som tydligt visar truppens närvaro här nere vid floden). I mellantiden hade ett stort antal krigare, som nu hade hunnit återvända från striden med Renos belägrade trupper, ridit ner genom lägret och korsat floden vid det som nu kallas Deep Ravine. Det här

är de skaror som leddes av Crazy Horse. Styrkor som vi alltid tidigare har trott red runt norr om Custer Hill och kom upp bakom Custers soldater. Men hade det varit så skulle de båda grupperna oundvikligen ha stött på varandra, just när Custer rundade kullen och då hade förloppet definitivt kommit att bli ett annat. Men genom att Crazy Horse tog sig upp genom Deep Ravine och Custer, med Yates bataljon, nu samtidigt befann sig på norrsidan av Cemetery Ridge, undgick de här grupperna att stöta på varandra. Crazy Horse och hans krigare hade i stället siktet inställt på Keoghs bataljon däruppe på åsarna. Så Custer kunde tämligen ostört ta sig ner till floden och söka efter ett lämpligt vadställe. Han fann också ett sådant och nu var han

beredd att sätta in stöten. Nu gällde det bara att samla trupperna. Därför återvände han upp på den högre liggande platån (Nationella kyrkogården) för att invänta Benteen, som nu borde ha förenat sig med Keoghs bataljon och vara på väg norrut över åsarna. Han var nog tämligen säker på att det var så, för man hade redan när man var nere vid floden tydligt hört ljuden av en betydligt ökande eldgivning från Keoghs positioner. Bland annat hörde man två tydliga volleysalvor. (En händelse som även noterades på den kulle där Renos bataljon nu var belägrad). Det måste betyda att Benteen nu var framme och att de förenade bataljonerna äntligen gick på offensiven. Några större mängder indianer hade Custer fortfarande inte sett. Nere vid det nya vadstället hade de inte mött något motstånd alls! Det här måste betyda att major Reno

fortfarande engagerade indianerna i övre delen av lägret... Perfekt! Nu skulle Custer, med en slagkraftig styrka, kunna tränga in i lägret norrifrån. Därmed skulle alla de flyende indianerna kunna fångas in. Kvinnor, barn och gamlingar skulle lätt kunna tas till fånga. Därmed skulle man få övertag på indianerna. Krigarna skulle inte kunna anfalla för risken att träffa sina egna, som soldaterna då kunde ha som levande sköldar. Det här var en läxa han lärt sig vid Washita, 1868. Då hade han visserligen efter en lysande överraskningsmanö-

ver snabbt och effektivt tagit över fiendens hela läger. Men plötsligt hade han funnit sig kringrädd av ilska krigare, som nu hade honom nästan helt instängd i det belägrade lägret. Då hade det varit nära att sluta i katastrof. Nu skulle han minsann inte göra om samma misstag igen. Nu kände han sig säker på att strategin skulle fungera! Segern skulle snart vara ett faktum! Sjunde Kavalleriet skulle än en gång visa Nationen att det var de som var Arméns elitförband! Här skulle han sätta in det avgörande angreppet. Härifrån skulle han överraska indianerna. Nu gällde det bara att snabbt samla ihop de olika förbanden.

Ljudet av skottlossning i sydost tilltog alltmer, medan Custer arbetade sig tillbaka upp mot den åsrygg de tidigare kommit ner från. Än kunde han inte se något av Keoghs bataljon på grund av alla de träd och täta buskage som växte längs floden. Men efterhand närmade han sig högre mark. Ett stort rök- och dammoln växte sakta upp över träden, samtidigt som skottlossningen blev allt intensivare. Vad var det som hände? Keogh och Benteen borde ju redan vara på väg bakom åskränet... De borde egentligen vara betydligt närmare! Inte där borta där han kunde se dammolnen växa upp! Man borde ju kanske till och med redan se dem nästan rakt upp på höjderna! Var höll de hus? Och vilka var det som sköt så våldsamt? Inte kunde det väl vara Reno, som nu äntligen slagit sig fram genom lägret och drev indianerna framför sig? Eller kunde det vara så att Benteen hade förenat sig med Reno och de som nu tillsammans drev indianerna nerför floden? Men det lät inte som om skottlossningen kom från lägret nere vid floden. Snarare från höjderna, där han tidigare hade lämnat Keoghs bataljon! Vad var det som höll på att hända..?

Klockan hade hunnit bli omkring kvart över fem på eftermiddagen, när han till slut förstod att Keoghs bataljon inte alls var på väg att ansluta sig. Tvärtom kunde han nu se, att bataljonen var invecklad i strid med mängder av indianer på höjden och slutningarna nedanför den plats där bataljonen tidigare lämnats för att invänta Benteen! Något måste ha gått snett! Kanske var det här han för första gången började ana, att hans läge var mera prekärt än han dittills hade förstått! För vad var det han nu såg? Avståndet var för långt för att man skulle kunna se några detaljer. Men bara det faktum, att bataljonen ännu var kvar på samma ställe och nu också uppenbarligen invecklad i strid, var oroväckande. Hade Benteen ändå inte kommit???

Truppen fortsatte ut på den platå där Nationella Krigskyrkogården nu ligger. E-kompaniet till vänster, närmast höjderna, och F-kompaniet till höger, ute på platån. Indianer började plötsligt strömma till, såväl uppe från höjderna som nere från dalgången. Kapten Yates beordrade avsättning för E-kompaniet, som bildade skärmytslinje upp emot höjden, medan F-kompaniet fortfarande hölls i reserv längre ner. E-kompaniets grå hästar fördes tillbaka av fjärdemännen.

* * *

- 20 -
SLUTET

Efter att Custer hade setts försvinna bakom åsarna straxt före klockan fem, hade kapten Keogh noterat, att antalet indianer i hans front snabbt ökade. Det fanns nu indianer både på Nye-Cartwright Ridge och på Greasy Grass Ridge. Men det fanns också indianer, som det verkade, i varenda svacka och sänka både öster, söder och väster om L-kompaniet, som nu utsattes för en allt intensivare beskjutning. Själva skärmytslinjen var det ingen fara för. Där höll man fortfarande stånd. Men Keogh började bli orolig för L-kompaniets hästar, som nu hölls nere på slutningen, nordväst om åsen. Det verkade som om indianerna medvetet koncentrerade sig på dem. Flera av de män som var avdelade att hålla hästarna hade redan träffats och en del hästar hade kommit lösa och sprungit bort. Något måste göras för att stoppa indianerna här. Löjtnant Harrington fick order att med C-kompaniet göra chock utför slutningen och driva bort indianerna från de hotade hästarna. Angreppet lyckades och indianerna skingrades i alla riktningar. Men då hände något! Hittills hade indianerna bara krupit omkring i skydd av det höga gräset och buskagen. Men nu kom ett regelrätt motangrepp i form av en stor grupp tjutande indianer till häst. Det var en av cheyennernas mest omtalade ledare, *Lame White Man*, som hade satt sig i spetsen för ett frontalangrepp. C-kompaniet togs med fullständig överraskning. Angreppet kom helt överraskande. Det drabbade deras högra flank och truppen hamnade genast i fullständig oordning. De soldater, som inte genast stupade, som en följd av indianernas ursinniga angrepp, föll hastigt undan mot vänster för att ta sig upp på den höjd vi nu kallar *Calhoun Ridge*. Här lyckades man troligen samla ihop sig och ånyo bjuda motstånd. Men indianernas angrepp hade varit så ursinnigt och kommit så överraskande, att truppen nu var mycket hårt ansatt. Så hårt att det inte längre var frågan om att strida enligt regelboken. Här var det nu var man för sig själv. Rädsla sig den som rädda sig kunde! Indianska berättelser tyder på att C-kompaniet råkade i panik. Kanske förlorade man sina befäl tidigt. Löjtnant Harringtons kropp återfanns aldrig, så vi vet inte var han dog. Förstesergeanten, *Edwin Bobo*, återfanns tillsammans med kapten Keogh och deltog kanske inte ens i kompaniets utfall. Kanske var han avdelad till bataljonsstaben. Två av linjesergeanterna, *August Finkle* och *Jeremiah Finley*, hittades däremot långt ner på åsen. Deras placering kan tyda på att kompaniet ändå kanske lyckades organisera en reträtt upp mot höjden, som hölls av kamraterna i L-kompaniet. Sergeanternas plats i en sådan situation var nämligen att utgöra eftertrupp, att sluta leden och se till att alla tog sig tillbaka. Men flera indianska utsagor talar också om att soldaterna blev "crazy", - blev galna - och antingen sköt sig själva, eller sköt på varandra. Även det här kan ha sin förklaring i de militära rutinerna. Om panik utbröt och några försökte desertera under striden, hade sergeanterna i uppdrag att i nödfall skjuta ner desertörerna! Allt för att till varje pris bibehålla disciplinen i truppen. Kanske var det här vad som hände. Hur som helst så hade C-kompaniets uppdrag blivit till ett präktigt fiasko. Kompaniet som fungerande enhet upphörde att existera på bara några minuter, även om flera av dess medlemmar ändå lyckades rädda sig upp till L-kompaniets linjer. Linjer som nu hade skiftats från att ha sin front mot söder, till att bilda ny linje mot väster och avancera fram en aning. Allt för att säkra återtaget för de splittrade resterna av kompani C. Men samtidigt som det skedde, såg indianerna på *Nye-Cartwright Ridge* sin chans. Plötsligt kom därför ett lika häftigt anfall från söder, riktat mot L-kompaniets nu oskyddade vänstra flank. Ett anfall som gjorde att löjtnant *Calhoun* snabbt fick skifta tillbaka delar av skärmytslinjen mot söder igen. Stärkta av det dramatiska utfallet, av de snabba anfällen, reste sig nu allt flera indianer ur sina skyddade positioner och förenade sig med sina kamrater i ett ännu våldsammare anfall mot L-kompaniets linjer. Ett anfall som truppen inte kunde stå emot. Kanske var det så att befälen stupade. Kanske var det så att skräcken spred sig och soldaterna tappade sina positioner. Kanske var det så att de skärrade resterna av C-kompaniets män, i sin desperata flykt undan de aggressiva indianerna, rev med sig många av L-kompaniets män. Vi vet inte. Men vi vet av indianska beskrivningar, att striden högst uppe på *Calhoun Hill* blev den hårdaste och blodigaste av alla striderna på den här delen av slagfältet. När det stod och vägde kom så det slutliga dråpslaget i form av *Crazy Horses* horder, som efter att ha kommit upp genom *Deep Coulee*, nu med våldsamt kraft översköljde de sista res-

terna av Calhouns tappert kämpande trupp. De soldater som inte stupade direkt spreds nu i alla riktningar. Indianer har berättat att fyra soldater lyckades bryta igenom Galls och Two Moons grupper och fly söderut, i den riktning från vilken truppen ursprungligen kommit. Men de hade inte kommit så långt. (Dock hittades en död kavallerihäst långt senare i Rosebudflodens dalgång. Men inga spår efter någon soldat. Ändå kan det naturligtvis vara möjligt att någon lyckats klara sig undan från holmgången, kanske bara för att duka under för något annat på vägen till räddningen. Åtskilliga historier har genom åren dykt upp om tänkbara överlevande. Men inget har kunnat bevisas).

Allt hade gått så fort, att kapten Keogh inte ens hunnit skifta om sina trupper. Hans eget kompani, I, hade inte hunnit formerats och nu var de redan satta under våldsamt press från de segerrusiga indianerna. Ytterligare förvirring spreds av de skrärade rester från kompanierna C och L, som nu sökte skydd bland sina kamrater längre norrut efter åsen. Keogh lyckades aldrig få ordning på den nu kraftigt decimerade bataljonen. Även soldaterna i hans eget kompani visade omgående tecken på att dra sig samman i grupper. Ett livsfarligt mönster i strid. Ett mönster som är ett tydligt tecken på rädsla och underlägsenhet. Kanske var det så att befälen stupade i ett tidigt skede även här. Kapten Keogh själv hittades efter striden liggande i en grupp av soldater som samlats omkring honom. Något som tyder på att han aldrig lyckades ställa upp sitt manskap i någon regelrätt slagordning. Han borde i stället ha funnits bakom en tydlig linje av skyttar. En linje som backades upp av sina sergeanter. Indianerna har också berättat att, efter att först cheyenneledaren Lame White Man och sedan Crazy Horse och hans mannar helt enkelt ridit över soldaterna på Calhoun Hill, de skräckslagna resterna flydde i vild panik norrut längs åsen. Löjtnanterna Calhoun och Crittenden var döda. C-kompaniets kommandant, kapten Tom Custer, fanns troligen tillsammans med sin bror på en annan del av slagfältet. Löjtnant Harrington, som då rimligen kommenderade kompaniet i Tom Custers frånvaro, återfanns aldrig. Kompaniets förstesergeant, Edwin Bobo, stupade inte bland sina kompanikamrater, utan återfanns tillsammans med Keogh. Så också Keoghs egen förstesergeant, Frank Warden. Keoghs närmast underordnade, den unge löjtnant James Porters kropp, har heller aldrig hittats och vi vet alltså inte när, eller var, han stupade. Efter att även Keogh stupat, fanns det inte längre någon organisation kvar i bataljonen och de kvarvarande soldaterna flydde hals över huvud bort från de riktningar, från vilka indianernas kraftigaste anfallsvågor kom. Några flydde rakt norrut, längs åsens krön, medan andra vek undan för Two Moons och Galls krigare, som kom från sydost. Flera av dessa soldater sprang alltså snett nerför åsen, ner mot floden och bort mot Custer och Yates bataljon, som de nu kunde se på en lägre ås i nordväst. Hälften av den styrka Custer ursprungligen fört med sig hade nu redan dukat under.

Kanske var det svårt att på så långt avstånd se alla detaljer från Custers position. Men att Keoghs bataljon var under hårt tryck var helt tydligt. Kapten Yates hade också omedelbart skickat ut kompani E för att säkra slutningen upp mot högre mark. Sannolikt sökte sig Custer själv, tillsammans med sin stab, upp mot den höjd där den sista striden snart skulle komma att stå. Yates eget kompani, F, avancerade dock i samlad trupp fram mot den öppna slätt som låg mellan Cemetery Ridge och Deep Ravine. Formeringen tyder på att truppen ännu inte var utsatt för något angrepp, utan kanske fortfarande hölls som en reservstyrka. En styrka som nu manövrerade för att möta de mannar, som uppenbarligen kom flyende från sydost. Situationen var säkert mycket förvirrad. Man visste varken i staben, eller i Yates bataljonsledning, vad som hade hänt med Keoghs bataljon. Man visste inte om Benteen hade kommit fram, eller om Keogh fortfarande höll stånd längre bort. Men man kunde se att soldater, de flesta utan hästar, kom springande emot dem. Och man kunde se att hundratals indianer var dem i hasorna. Allt var ett enda kaos. Custer måste upp på höjden för att få överblick. Kanske kunde han därifrån få kontakt med Keogh och få till stånd en återsamling igen. Men väl uppe på kullens krön syntes ingen Keogh till. Man såg över huvud taget inte något av Keoghs bataljon. Det enda var några spridda rester, som kämpade för sitt liv på baksidan av åsen. Och några andra, som när de nu fick se Custer, gjorde tappra försök att ridande eller springande ta sig upp till honom på kullen. Endast några få nådde fram...

Nu stod katastrofens hela vidd klar för Custer, i och med att han fick det dramatiska beskedet att Keoghs hela bataljon var tillintetgjord. Nu, om inte förr, måste han ha insett att hela truppen var dömd att gå under. För ingen Benteen syntes till och det enda som nu återstod var Yates lilla bataljon, samt några få skrärade rester ur de andra tre kompanierna. Sammanlagt hade Custer nu inte mera än något åttiotal man kvar. Det enda man kunde göra var att samla truppen i den bästa möjliga försvarsställningen. Nu fanns det inte längre några förutsättningar för offensiv. Nu gällde det i stället att överleva! Samling blåstes. Men plötsligt var det som om hela E-kompaniets linje exploderade. Från praktiskt taget tomma intet stormade indianer fram mot kompaniets hästhållare. Skjutande och skrikande och vilt viftande med filtar och skynken hade de på bara

några minuter oskadliggjort merparten av hästhållarna och jagat iväg hästarna bort från soldatlinjen. Andra indianer hade rent dödsföraktande ridit rakt in i soldaternas linjer och ett våldsamt handgemäng uppstod. De soldater som befann sig längst upp mot kullen förenade sig med stabsgruppen, som redan var där uppe. Av soldaterna längre ner stupade många, medan andra klumpade ihop sig och skärmytslinjen förvandlades i ett nafs till en oorganiserad massa av skjutande och retirerande smågrupper. F-kompaniet, ryckte naturligtvis till undsättning, men det var inte så mycket man kunde göra, annat än att försöka retirera upp mot Custers ställningar på höjden. Löjtnant Smith, som kommenderade E-kompaniet, kanske hade befunnit sig i den vänstra delen av skärmytslinjen, när angreppet kom. För han lyckades rädda sig upp på kullen. Hans närmaste man, den unge löjtnant Sturgis, som till regementets överste, har dock aldrig återfunnits. Kanske stupade han längre ner i ett tidigare skede. Men med förenade krafter lyckades nog ändå merparten av F-kompaniet och delar av E-kompaniet att ta sig upp på kullen. Här verkar det som att man nu gick i ställning för att möta de allra sista angreppen.

Allt hade gått på några få minuter. Hela Keoghs bataljon var i stort sett utplånad. Några skrämde rester flydde fortfarande för sina liv mot norr och nordväst, för att söka skydd hos resten av Custers styrka. De flesta hade förlorat sina hästar. Många hade kastat ifrån sig sina karbiner, som helt enkelt hade varit för klumpiga att använda i de närstrider, de just hade genomlidit. Från indianernas berättelser vet vi, att de få som fortfarande hade hästar flydde i panik och övergav sina kamrater, medan de som saknade hästar fortsatte att skjuta alltmedan de retirerade.

Klockan närmade sig nu halv sex och de överlevande samlades i en tät grupp högst upp på den kulle, där det stora minnesmonumentet står idag. De var nu helt inringade. Inga tecken på att Benteens eller Renos trupper skulle komma till undsättning syntes. Trots att här fortfarande fanns tämligen många officerare fanns det inte längre någon organiserad truppindelning. Överlevande från samtliga kompanier hade blandats med varandra. Men flest överlevande kom ändå från E och F. Några hade fortfarande hästar. Överstelöjtnant George Armstrong Custer var själv troligen fortfarande i livet. (Hade han inte varit det skulle alla andra stabsmedlemmar i stället ha funnits vid Keoghs position. Keogh, skulle nämligen automatiskt ha tagit över befälet, om Custer blivit dödade eller svårt skadad). Custers bror, Tom, fanns vid hans sida. Bataljonschefen, kaptan George Yates, liksom E-kompaniets tillfällige kommendant, löjtnant Algeron Smith, fanns på kullen, tillsammans med Yates andreman, löjtnant William Van Wyck Reily. Så också regementets adjutant, den skäggprydda löjtnant William Cooke. En av styrkans tre läkare, doktor Lord, som de senaste dagarna hade lidit svårt av magsjuka, levde fortfarande. Custers standarbärare, sergeant Robert Hughes, återfanns även han i gruppen kring Custer. En del experter har hävdad att man, utifrån placeringen av de dödas kroppar efter striden, tyckte sig kunna se att organiserade försvarslinjer varit upprättade. Men många andra har hävdad motsatsen. Det har sagts att många av de kvarvarande hästarna hade skjutits av soldaterna för att användas som bröstvärn. Men det troliga är nog snarare att hästarna dog efter att ha träffats av indianernas eld snarare än på grund av något planerat försvarstänkande. Helt klart är

dock att dessa hästkroppar utgjorde välkomna skydd för de soldater som ännu var i livet. Kullens topp var så liten, att alla soldater inte fick plats där, utan styrkan var utspridd runtom toppen och en bit ner på slutningen, främst på västra sidan. (Kullen var vid den här tiden betydligt högre än vad den är idag, då en hel del schaktningsarbeten har skett senare. Det innebar att själva toppen var betydligt spetsigare och smalare). Här nere fann man senare kropparna efter Custers bror, Boston och systersonen Harry Reed (Son till Custers halvsysster Lydia Ann (Custer) Reed och egentligen döpt till Henry). Här nere fann man också övervägande soldater ur kompani E. Anledningen bör ha varit att F-kompaniet först gick i ställning för att skydda E, efter att de drabbats av de indianska "själmordskrigarnas" attack mot hästhållarna. När sedan E-kompaniet lyckats samla ihop sig igen, hade de gått i ställning längre upp på slutningen (alldeles under kullens topp) för att säkra F-kompaniets reträtt. Av den anledningen finner vi att merparten av de döda soldaterna uppe på kullen kom från kompani F och från de spridda resterna av C, I och L, medan många av soldaterna i E-kompaniet dog lite längre ner på slutningen.

Sedan truppen nu hade förskansat sig på kullen upprätthöll man till en början en tämligen effektiv försvarseld och höll därmed indianerna ifrån sig. Många indianer har också senare intygat, att soldaterna stred hårt och att indianerna därför var tvungna att ligga lågt och hålla sig gömda så mycket som möjligt. Men ringen omkring de dömda slöts ändå allt hårdare. Här kan det så här i slutskedet ha funnits upp emot 1000 indianer kring de knappt 100 soldaterna. En situation som naturligtvis i längden var ohållbar. Fortfarande verkar det dock ha funnits en fungerande befälsordning där uppe. För plötsligt blåstes trumpetsignaler och ett kompani sågs resa sig unisont och starta ett utfall nerför slutningen. Avsikten var troligen att göra chock mot de allt tätare indianska koncentrationerna nere i en skyddad svacka, från vilken besvärande eld riktats mot kullen. (Indianska berättelser talar om att ett "fyrtiotal soldater sprang nerför kullen". Något som ger belägg för att det troligen var ett komplett kompani - antagligen kompani E. Det i sin tur talar för att aktiviteten var en medveten, strategisk handling, utförd på kommando av befäl). Några få av dessa soldater var beridna, men de allra flesta sprang nerför slutningen, som indianerna berättat. De nådde dock aldrig fram till sitt mål, för från sidan kom ett våldsamt indianskt motanfall, som fick soldaterna att vika av åt andra hållet. Flera soldater stupade efter hand, men de överlevande tog sikte mot en djupare ravin. En ravin, med branta slänter, längre ner. De som nådde fram kastade sig ner bakom ravinens skyddande branter, från vilka de till en början lyckades hålla indianerna ifrån sig.

Styrkan uppe på kullen hade nu i ett slag ytterligare halverats och aktionen hade inte givit dem det andrum, man hade hoppats på. Indianerna kunde nu i stället öka trycket mot dem ännu mera. Den allra sista kampen uppe på kullen var därför över på bara några få minuter. Indianerna var nu så överlägsna i antal, att soldaterna inte hade någon chans. Efterhand som befälen stupade, eller försattes ur stridbart skick, tilltog också

sergeant James Butler

kaoset i truppen. All organisation var nu borta. Var och en försvarade sig så gott han kunde. Några bröt ihop, andra stred som furier. Det tycks inte som om truppen skulle ha gått under på grund av ammunitionsbrist, men Springfieldkarbinerna var enkelskottsvapen och i det sista handgemänget gavs det helt enkelt inte tid att ladda om. Många hade därför kastat ifrån sig sina gevär och använde enbart pistolerna. Det finns indianska berättelser om soldater, som till och med, i sin desperation, kastade de tomma vapnen mot indianerna, när de inte hann att ladda om. Några soldater försökte springande ta sig ur inneslutningen, men de kom inte långt. L-kompaniets förstesergeant, James Butlers döda kropp, återfanns en god bit söder om Calhoun Hill, nere i Medicine Tail Coulee. Om han var en av dessa soldater som försökte fly i det här skedet, eller om han kanske var en kurir, som fått i uppdrag att ta sig igenom till Reno och Benteen, vet vi inte. Vi vet inte heller om han kanske hade stupat redan i ett tidigare skede, under striderna just kring Calhoun Hill. Men den plats, på vilken hans kropp

återfanns, pekar ändå mot, att han varit på väg tillbaka i riktning mot de andra bataljonerna. Nu nådde han alltså inte fram, men han hade tydligen sålt sitt liv dyrt ändå, för man fann åtskilliga tomhylsor runt omkring honom.

Ett sista desperat försök gjordes, ungefär samtidigt som ljudet av de sista skotten tonade bort uppe på kullen. Något tiotal man reste sig och började springa utför sluttningen, ner mot sina kamrater i den skyddande ravinen. Ungefär samtidigt sågs en officer (vissa källor antyder att det kan ha varit löjtnant Harrington, vars kropp aldrig återfunnits), sitta upp på en av de sista hästarna och spränga bort i riktning norrut. Den riktning från vilken general Terry och överste Gibbon borde komma. Indianerna tog genast upp jakten på honom, men han hade en snabb häst och lyckades till

sergeanterna Hohmeyer (t.v.) Ogden (mitten) Hughes (t.h.)

en början hålla undan för dem. Men när alla trodde att han skulle kunna klara sig, berättar indianerna, såg de honom sätta pistolen mot sitt eget huvud och trycka av.

Flera av de springande männen stupade på sluttningen, men några få nådde ända fram till ravinen. Den ravin som idag går under namnet Deep Ravine. Men inte heller här lyckades soldaterna stå emot trycket. En efter en dukade de under och snart var den siste soldaten död, eller dödligt sårad. Allt motstånd hade upphört. Här nere i ravinen fann man senare ett trettiotal döda soldater. (Siffran 28 nämns oftast). De allra flesta var män från kompani E. Bland dem kompaniets förstesergeant, Frederick Hohmeyer och sergeant John Ogden. Men här fanns också sergeant Robert Hughes, ursprungligen från kompani K, men som för tillfället tjänstgjort som Custers standarbärare och alltså hade befunnit sig i den stabsgrupp som hållit stånd uppe på kullens topp.

Den grupp som ursprungligen hade följt Custer, efter att han beordrat Reno till attack, hade bestått av 212 man. Alla, utom två som hade lämnat gruppen i tid, var nu döda, eller saknade. Kropparna av de allra flesta återfanns senare på slagfältet, många svårt stympade. De flesta var avklädda och många av dem svåra att identifiera. Några gick helt enkelt inte att spåra och vi vet alltså inte vad som hände med dem.

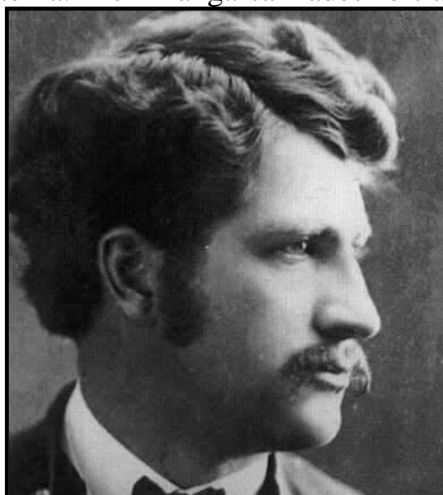
* * *

- 21 -

BELÄGRINGEN AV RENO

Kapten Benteen hade i praktiken tagit över befälet på kullen, när Reno med några man hade ridit ner för att leta efter sin döde adjutant. Men nu var det tämligen lugnt. Det verkade som om indianerna givit sig iväg. Benteen kunde i lugn och ro placera ut de olika trupperheterna runt kullens krön. I mitten, där det fanns en liten fördjupning, placerades de sårade och alla kvarvarande hästar. Fortfarande kom en och annan efterslänrare uppför branterna. Men många saknades fortfarande. När Reno till slut kom tillbaka upp på

*kapten Thomas Weir (t.v.)
löjtnant Winfield Edgerly (t.h.)*

när Reno började kapten Weir fråga efter order. Order att avancera mot norr, där nu skottlossning hördes. De flesta förstod att Custer nu måste vara engagerad. Säkert förväntade han sig att Renos bataljon skulle göra något. Men Reno, fortfarande klart ur balans, vägrade ge order om uppbrott. Han hade många sårade att ta hänsyn till och fortfarande saknades många. Så Weir, nu uppenbart irriterad, samtalade med sin underordnade, löjtnant Edgerly, och plötsligt sågs D-kompaniet göra uppställning och helt sonika tåga iväg norrut. Det här var helt otroligt, men befälsordningen tycks ha varit så skakig, att ingen förmådde hindra detta uppenbara insubordinationsbrott. Några mi-

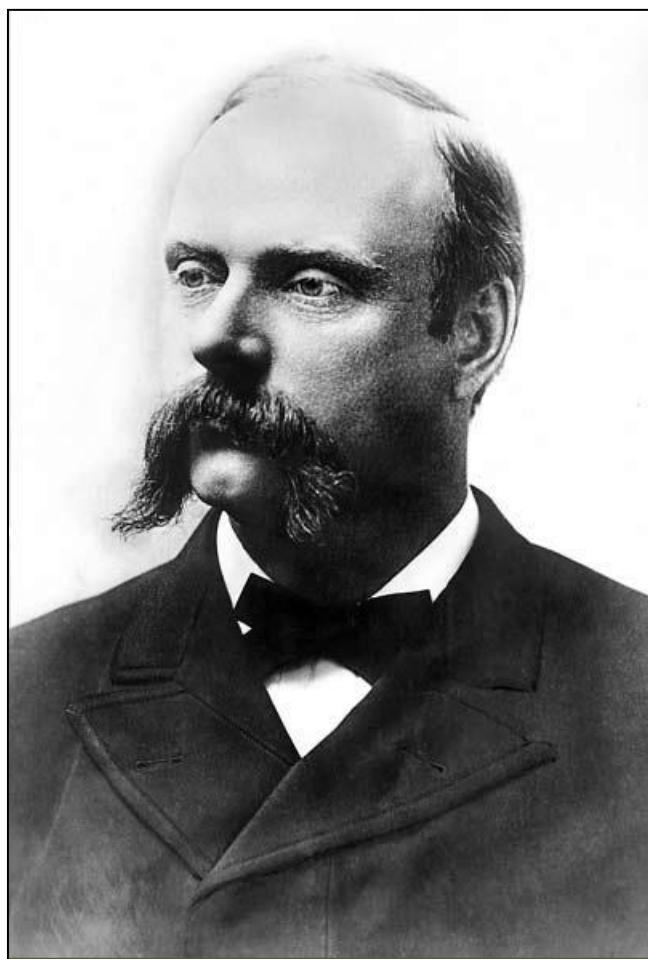
nuter senare anlände kapten McDougall med packtåget och efter att M-kompaniet fyllt på sina ammunitionsförråd började flera enheter att följa efter D-kompaniet. Straxt före halv sex nå kom kompani D fram till den höga kulle vi nu kallar Weir Point. Härifrån kunde kapten Weir, sergeant Flannagan och korpral Wylie nu se vad som var de allra sista självande minuterna av Custers strid på höjderna ett par kilometer bort. Avståndet var dock så stort att det inte gick att se vad som egentligen hände. Men ganska snart såg de indianer i stora mängder kommande störtande emot dem. Några minuter senare rider löjtnant Hare tillbaka för att rapportera till major Reno, som ännu är kvar på Reno Hill. Ungefär samtidigt når kapten Benteen, med kompanierna H, K och M fram till Weir Point. Men Benteen vänder omgående tillbaka med sitt kompani för att informera Reno. Reno har i mellanperioden tagit sig samman, lyckats arrangera transport av de sårade och själv lämnat kullen i spåren efter resten av sin bataljon. Ungefär kvart i sex möts Reno och Benteen. De två konfererar i tio minuter, varefter löjtnant Hare skickas med order till kapten Weir att retirera. Strax före klockan sex är alla enheterna på väg tillbaka till den plats de lämnat en knapp timme tidigare. Men det dröjer inte länge förrän de angrips av stora skaror av tillströmmande indianer. Endast kallt agerande

av löjtnant Godfrey, som placerar ut sitt kompani K, som eftertrupp, räddar styrkan från en katastrof. Tio minuter över sex är alla tillbaka på kullen och en våldsam belägring tar sin början. Indianerna har snart styrkan helt inringad och utsätter dem för kraftig eldgivning ända till mörkrets inbrott.

löjtnanterna Edward Godfrey (t.v.); Donald McIntosh (mitten) och Charles (Carlo) DeRudio (t.h.)

Dagens hetta hade avlösts av nattens svalka. Några spridda regnskurar hade kommit och åska hade hörts på avstånd. Men natten skulle ändå bli till en skräckupplevelse för de överlevande på kullen. Ingen visste vad det blivit av Custer. Var han också belägrad, liksom de? Eller hade han angripit lägret och jagat indianerna på flykten? Det senare verkade ju inte så troligt, då mängder av indiankrigare hade svärmat omkring kullen,

doktor Henry R. Porter

där de befann sig, hela kvällen. Kunde det vara så, att Custer helt enkelt hade övergivit dem...? Ingen visste. Man visste bara, att man själva hade varit med om en fruktansvärd eftermiddag. Och man bävade för vad som skulle hända, när solen på nytt gick upp nästa morgon. Man visste, att många hade dött, men fortfarande saknades flera kamrater. Bland dem löjtnanterna McIntosh och DeRudio. De sårade, nu ett femtiotal, led svårt av sina plågor och av brist på vatten. Doktor Porter arbetade febrilt, men det fanns egentligen inte mycket han kunde göra.

Mörkrets inbrott innebar i alla fall att indianernas skottlossning nästan upphörde. Men att de fanns kvar där ute var det ingen som helst tvekan om. Männerna på kullen kunde hela natten höra hur indianska vaktposter signalerade till varandra. Ett och annat skott ekade också genom nattmörkret och nere i dalen kunde männen se stora eldar brinna. Hela tiden hörde de också indianernas trummor dåna och deras vilda och entoniga sånger ljuda. Vad skulle nästa dag innebära...? Vad kunde man hoppas på? Skulle Custer komma tillbaka och befria dem? Eller Terry, eller kanske general Crook, som ju skulle finnas någonstans söderut? Flera av officerarna ansåg att försök borde göras att sända ut kurirer för att hämta hjälp. Löjtnant Varnum talade med vägvisaren George Herendeen om det, men Herendeen menade att det var alldeles för farligt. Varnum fick dock sergeant McDermott att lova att rida tillsammans med honom.

De båda gick till major Reno, men befälhavaren vägrade låta dem gå. Det var omöjligt, menade han, och

dessutom ansåg han sig inte kunna avvara två så bra skyttar. Senare godkände dock Reno, att några av de indianska spejarna kunde sändas ut, om de ställde upp. Efter långa diskussioner gavs några av spejarna meddelanden av Reno, som de skulle föra till Terry, eller vem de kunde tänkas stöta på. I skydd av mörkret försökte de att ge sig av, men kom snart tillbaka och berättade att det var omöjligt att ta sig igenom.

Doktor Porter arbetade oförtrutet på i mörkret. Men nu fick det mest gå på känsla. Försökte man tända en aldrig så liten eldslåga, för att ge honom ljus, resulterade det omedelbart i några otäckt visslande gevärskulor. Värst var bristen på vatten. De sårade tiggde och bad hela tiden om vatten. Men också såväl de andra männen som djuren kände törsten plågsam. Många var så utmattade efter dagens strapatser, att de föll i sömn, trots spänningen och allt larmet. Andra kunde inte sova. Löjtnant Varnum vaknade plötsligt av att någon bar honom. Det visade sig att han helt enkelt somnat på sin post. Då han legat i ett utsatt läge, hade menige veteranen, Anton Siebelder, helt enkelt lyft upp honom och burit ner honom bland de sårade, där han skulle vara mera skyddad.

Det på samma gång lugnande som skrämmande mörkret varade inte så många timmar. Redan innan det grå gryningsljuset gjorde sig påmint började beskjutningen på nytt. Indianerna tog på nytt upp positioner på alla höjderna runt omkring de belägrade. Därifrån riktade de en allt intensivare eld mot soldaterna. En eld-

platsen där Renos män tog sig tillbaka över floden och ravinen de tog sig uppför till den höjd där de förskansade sig

givning som ungefär en gång i halvtimmen avbröts av att grupper av indianer försökte rida över de belägrade. Soldaterna, som nu hade kastat upp bröstvärn i form av sadlar, brödlådor, eller vad de haft till hands,

sparade på sin ammunition. Bara när det fanns något att skjuta på, lät de sina vapen tala. Vid ett par tillfällen gjorde de dock själva chock mot indianska ställningar, som visade sig vara extra besvärliga. Första gången leddes angreppet av kapten Benteen och bestod av en pluton ur hans eget kompani H. Andra gången var det major Reno själv, som ledde en chockvåg mot en kulle, från vilken några indianska skarpskyttar hade lyckats oskadliggöra flera olyckliga soldater. Löjtnant Varnum träffades i ena vaden av en kula. Men han låg i ett så utsatt läge, att han inte kunde resa sig

för att ta av stöveln, vilken snabbt fylldes av blod. Först nästa dag kunde han få sitt sår behandlat på ett riktigt sätt.

Törsten och även hungern gjorde sig påmind. Många hade inte ätit något på mera än ett helt dygn. Under eftermiddagen, den 26:e, började man tala om att försöka skicka ner frivilliga till floden för att hämta upp vatten. Det var ett farligt företag. Ett antal erkänt duktiga skyttar placerades ut på platser från vilka de skulle kunna ge skydd åt vattenbärarna. Något tjugotal frivilliga utrustades med kantiner och kokkärl och påbörjade sitt gatlopp ner för kullen. Indianerna var inte sena att uppfatta vad som var på gång. En våldsam kanonad riktades mot männen. Flera av dem träffades. Men militärens skarpskyttar lyckades ändå hålla den värsta anstormningen tillbaka. Vattenbärarna nådde fram till floden och lyckades fylla sina kärl, för att sedan skynda tillbaka uppför de branta sluttningarna. K-kompaniets sadelmakare, menige Mike Madden, var den som råkade mest illa ut. Han träffades av en kula i ena benet, som bröts på två ställen under knät. Ändå lyckades han ta sig tillbaka upp, där doktor Porter genast amputerade det svårt sargade benet. Han överlevde och blev på kuppen befördrad till sergeant för "visad tapperhet på slagfältet", innan han mönstrades ut i augusti 1876. Det sägs, att han innan operationen, fick en rejäl slurk whisky och att han då hurtigt sade till doktorn, att denne gärna fick kapa det andra benet också, om han bara kunde få en slurk till! Sant eller inte, må väl vara osagt. Tillgången till vatten lättade upp situationen betydligt. Senare under dagen började också indianernas skottlossning att avta, för att fram emot kvällen nästan ha upphört. Indianerna hade då tänt eld på gräset nere i dalen och den täta röken från det torra gräset rullade fram längs floden som en jättelik teaterridå. Den skymde hela lägret och det gick inte längre att från kullen se vad indianerna hade för sig. Men efterhand som gräset brann av uppstod det luckor i rökridån och vid ett tillfälle kunde soldaterna se hur en jättelik karavan av människor och djur nu var på väg uppför dalgången och bort emot Big Hornbergen. Ett jubel steg mot skyn från de dödströtta och plågade soldaterna. Belägringen var över! Man skulle komma att överleva!

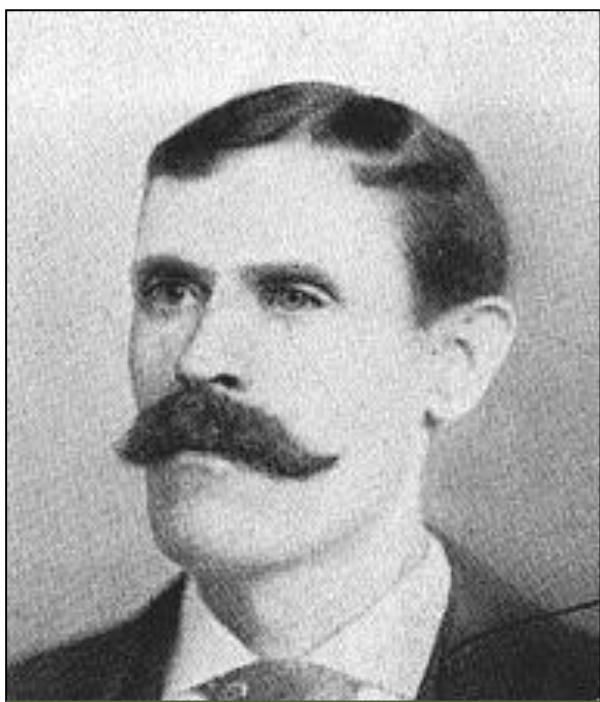
* * *

- 22 -

RÄDDNINGEN

Men alla var inte så säkra. Tänk om indianerna bara flyttade sig en bit och krigarna sedan kom tillbaka. Eller kunde det vara så, att de nu hade sett general Terry komma uppför floden? Man lät blåsa trum-

menige Thomas O'Neil

petsignaler för att påkalla uppmärksamhet, om det nu var så att undsättning var på väg. Men inga soldater syntes till. De nu av törst nästan galna hästarna kunde i alla fall ledas ner till floden och mera vatten kunde fraktas upp till de törstande sårade. Kaffe kunde kokas och bacon stekas och alla kunde få i sig lite mat för första gången på mera än ett helt dygn. För att komma undan den ökande stanken från döda djur och människor flyttades försvarspositionerna en bit uppför floden och en skyttelinje bildades ner mot floden för att säkra vattentillgången. Just som nattmörkret sänkte sig på nytt uppstod oro i gruppen. Något rörde sig nere på sluttningarna. Var det indianerna som kom tillbaka? Men det visade sig bara vara tolken Fred Gerard och halvblodsspejaren William Jackson, som nu vågat sig ut ur sina gömställen nere i buskagen och förenade sig med soldaterna uppe på kullarna. Ännu senare, omkring midnatt, kom även löjtnant DeRudio och menige Thomas O'Neil upp.

per som man visste skulle finnas i närheten. Framåt middagstid sågs dammoln växa upp nere i dalen. Larvet gick ånyo. Var det indianerna som kom tillbaka nu? Långt om länge kunde man skimta människor som rörde sig nere i dalgången. Men det såg inte ut som indianer. Det gick så långsamt, så kanske kunde det vara infanteri. Så såg man standaren! Det var militär trupp...! Men man såg inga grå hästar, så det kunde inte vara Custer. Kanske var det Terry... Eller kanske var det Crook... Trumpetare fick blåsa "assembly" och Reno skickade iväg löjtnant Wallace för att vägleda befriarna, vilka de än nu skulle visa sig vara. En ryttare kom ridande i sporrsträck uppför dalen. Vaktposterna tog emot honom. Det var general Terrys budbärare, den vite jägaren och vägvisaren, H. M. "Muggins" Taylor. Han kom med meddelanden daterade den 26 juni, avsedda för general Custer. Men ingen Custer stod att finna. Taylor visste inte heller var man skulle finna honom, nu när han inte var här. Det skulle dröja ännu en stund innan nästa person red in. Det var löjtnant Bradley, från Gibbons 7:e Infanteriregemente, som frågade efter sin gamle vän, löjtnant Godfrey.

- "Var är Custer?" var Godfreys första fråga.

Bradley bara skakade på huvudet.

- "Jag vet inte. Men troligen är han död. Vi har räknat 197 döda på en kulle längre ner."

"Muggins" Taylor

Den slutliga sanningen avslöjades inte för Renos överlevande, förrän general Terry själv uppenbarade sig en stund senare. En tydligt skakad befälhavare kunde då, med tårar i ögonen, bekräfta att överstelöjtnant George Armstrong Custer, och samtliga soldater under hans omedelbara befäl, hade påträffats döda på en höjd öster om floden, några kilometer längre ner. Striden vid Little Bighorn var historia. Armén hade lidit ett svidande nederlag. Ett nederlag, vars fulla vidd inte kunde fattas av de deltagande soldaterna förrän långt efteråt. Ett nederlag som dock inte kunde tillåtas befläcka arméns ära. Ett nederlag som till varje pris måste hämnas. Och det omgående och utan misskund! Ett nederlag som kom att innebära den definitiva dödsdomen för de sista fria indianska nationerna på de norra prärierna. En dödsdom som skulle komma att verkställas hårt och obehagligt under det kommande året och som det aldrig var någon som helst tvekan om ifall den skulle lyckas eller ej. De nomadiska urbefolkningarna på de norra prärierna, främst siouxer, cheyenner och arapaho, hade skrivit under sin egen definitiva dödsdom. Det var nu bara en tidsfråga...

* * *

CUSTER'S LAST STAND

Harold von Schmidt (1893 – 1982)

DEL 2

KOMMENTARER OCH TILLÄGG

<i>kap</i>	<i>kapitelrubrik</i>	<i>sida</i>
A	Indianstammar representerade vid Little Bighorn	79
B	Placeringen av de olika bandens lägerplatser	81
C	De vitas numerära styrka	83
D	De olika gruppernas beväpning	87
E	Förluster i människoliv på båda sidor	95
F	Stridsförlopp tidtabell	102
G	Analys av orsaker till att det gick som det gick	110
H	Konsekvenser av händelsen	113
I	Kartor	121
J	Mera att läsa - Litteraturförteckning	125
K	Porträttgalleri	138

A.

INDIANSTAMMAR REPRESENTERADE VID LITTLE BIGHORN 25 - 26 JUNI 1876

Olika beräkning finns för hur många indianer som kan ha befunnit sig i det stora lägret vid Little Bighorn River i juni 1876. Att det var en av de allra största ansamlingarna, alla tider, råder det dock ingen tvekan om. Och att de var betydligt flera än de 500 till 800 krigare militärledningen som mest trodde på - ja, om det råder det naturligtvis heller ingen som helst tvekan. Det kan faktiskt ha funnits så många som upp till tre eller fyra gånger den siffran. En faktor som naturligtvis hade en avgörande betydelse för stridens utgång.

En komplikation har varit att det hela tiden strömmade till nya grupper. Till exempel har det sagts att den välkände cheyenneledaren Little Wolf råkade komma till lägerplatsen mitt under den pågående striden och att flera av de andra indianerna menade, att det var hans grupp som hade lockat soldaterna till dalen. En annan faktor var att indianagenterna på reservaten medvetet lämnade felaktiga uppgifter om hur många indianfamiljer som lämnade reservaten under våren och sommaren. För att inte framstå i dålig dager angav man alltför låga siffror, eller inga siffror alls.

John S. Gray, en amatörhistoriker och författare, pensionerad fysiologiprofessor och medicine doktor, är kanske den som lagt ner den största mödan på att försöka reda ut begreppen. Genom ett fantastiskt hopsamlade och analyserande av alla tänkbara data har han kommit fram till följande.

Det stora lägret bestod på förmiddagen den 25 juni av från fem till sju stora tältgrupperingar och utöver det också ett antal tillfälligt uppsatta riskojor eller enklare vindskydd. Sammanslutningen omfattade indianer ur flera olika stammar. Där fanns representanter från stammarna Lakota, Dakota, Nakota, Cheyenne och Arapaho. Gray har via sin statistik och ett logiskt resonerande kommit fram till hur många tältlag som rimligen fanns representerade inom varje stamgrupp. Utifrån antalet tält har han sedan, via en omräkningsfaktor, kommit fram till hur många krigare som totalt kan ha funnits i lägret. Han har då utgått från siffror som är genomsnittssiffror hämtade ur de många olika folkräkningar som genom åren har gjorts. Siffrorna han använt är 7,12 personer per tält totalt och av dessa utgjorde 1,78 stridbara krigare.

I sina beräkningar har han kommit fram till att det kan ha funnits så många som upp till ettusen tält i dalgången. (Se nedanstående tabell). Det motsvarar alltså 7 120 individer totalt och av dessa var 1 780 krigare. Naturligtvis är det här ungefärliga uppskattningar, men det stämmer med de flesta av de mera erfarna officerarnas berättelser. Vidare ska man vara medveten om att dessa siffror inte nödvändigtvis behöver betyda att alla krigarna deltog i direkta strider. Eller att alla krigare var involverade i de olika striderna som efterhand uppstod på skilda platser över det flera kilometer stora området. Sitting Bull själv har sagt, att han endast deltog mycket kort i samband med Renos anfall mot den övre delen av lägret. Den del som råkade vara just Sitting Bulls läger av hunkpapasiouxer. Under resten av tiden ägnade han sig huvudsakliga åt att organisera skydd och flykt för kvinnor, barn och åldringar. Å andra sidan ska vi heller inte bortse från att i ett läge, när en folkgrupp hotas av ett överraskande och hotfullt angrepp, åtskilliga individer i lägret griper till vapen och försvarar sig. Alltså inte bara de individer som man normalt skulle klassa som stridsdugliga krigare. Här var säkert såväl äldre män som yngre pojkar och även många kvinnor aktiva i olika skeden av konflikten. Slutligen har en del gjort gällande, att det faktum att det fanns ett antal tillfälliga övernattningskydd i lägren skulle tyda på att många unga män hade anslutit sig till den stora indiankoncentrationen. Unga män som alltså inte hade sina familjer med sig och som därför egentligen innebar att de normala genomsnittssiffrorna för hur många personer i ett tältlag som utgjorde stridande krigare inte stämde vid just det här tillfället. Och det må ha funnits sådana ”ungkarlsgrupper”, men sannolikheten för att deras antal skulle ha varit så stort, att det nämnvärt påverkat den normala balansen mellan olika grupperingar, är ändå tämligen liten.

John S. Grays siffror över det troliga antalet krigare står därför nu som det mest sannolika av många försök att precisera krigarstyrkan.

<i>tältcirkel</i>	<i>stam</i>	<i>band</i>	<i>antal tält</i>	<i>antal krigare</i>
Cheyenne	Cheyenne		120	214
	Arapaho	(enstaka krigare)	?	?
Hunkpapa	Lakota	Hunkpapa	235	418
	Dakota	Santee	15	26
	Nakota	Yanktonai	10	18
Oglala	Lakota	Oglala	240	427
Miniconjou	Lakota	Miniconjou	150	267
Sans Arc	Lakota	Sans Arc	110	196
Sihasapa	Lakota	Sihasapa	34	61
	Lakota	Two Kettle	18	32
Brule	Lakota	Brule	68	121
unga män utan familjer				c:a 45
SUMMA			1 000	1 825

B.

PLACERINGEN AV DE OLIKA BANDENS LÄGERPLATSER I DEN STORA GRUPPEN

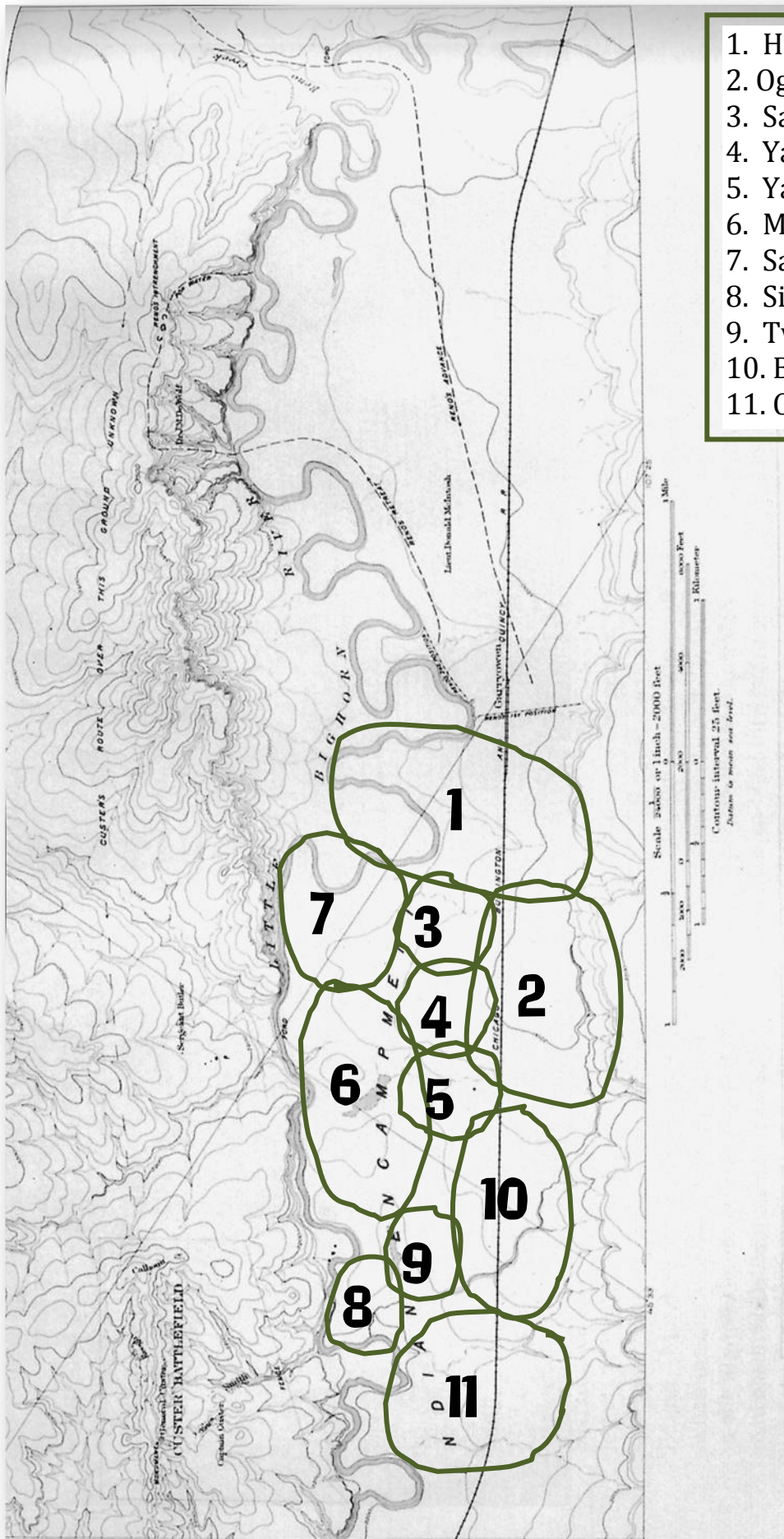
Även i frågan om var i lägret de olika grupperna hade sina tält råder det många olika uppfattningar. Inte minst bland indianerna själva. Här finns inte heller någon väl genomarbetad analys av alla de olika uppgifter som florerar, på samma sätt som med Grays analys av antalen. Det mest utstuderade materialet har vi i Michael Donahues sammanställning av alla nu kända kartor som ritats över den här händelsen. Dem kan man finna i en stor bok som kom ut så sent som år 2009 och som heter "Drawing Battle Lines; The Map Testimony of Custers Last Fight". Donahue gör dock ingen sammanfattande analys av materialet, utan överläter åt var och en att själv dra sina slutsatser.

Därför får vi här nöja oss med att presentera det som tycks vara en av de vanligast förekommande versionerna.

Fem, sex eller sju olika tältgrupperingar tycks vara det vanligaste. Och om vi håller oss till Grays tabell (se föregående sida), så har vi alltså sju olika grundläggande grupperingar att analysera. Grupperingar omfattande elva stammar.

Om vi börjar från lägrets översta del - alltså längst upp efter Little Bighorn River - vilket är detsamma som lägergruppens sydvästligaste ände, så finner vi Sitting Bulls eget läger, hunkpapabandet (1) på kartan. Den här placeringen är så gott som alla överens om. Sitting Bull själv angav i intervjuer att det i den allra översta delen fanns, vad han kallar, "övergivna tipier". Om han med det menar att det var hunkpapaindianer som själva övergav sina tipier, när Renos anfall kom, eller om det var några andra gruppers tält, som av någon anledning redan var övergivna innan anfallet, framgår inte av hans uttalanden. Vid sidan av hunkpapacirkeln finns enligt de flesta den stora gruppen av oglalas (2), medan de mindre grupperna av Santee (3), Yankton (4) och Yantonais (5) också grupperade sig i närheten av dessa. Den relativt stora miniconjougruppen (6) fanns sedan närmast floden, ungefär mitt för Medicine Tail och Deep Coulees utlopp i floden. Vadstället som fanns här har också kallats Miniconjou Ford. Ovanför miniconjouläget fanns den relativt stora gruppen Sans Arc (No Bows) (7), medan längre nedför floden fanns grupperna av Sihasapa (Blackfoot) (8) och Two Kettle (9). Grupper som på andra kartor har funnits på diverse andra platser. Längre in på slätten låg en stor grupp med brulesiouxer (10). Slutligen fanns så, allra längst ner efter floden, den relativt stora cheyennegruppen (11). Om de fåtaliga arapahokrigare, som påstås ha befunnit sig i lägret, befann sig tillsammans med någon annan grupp, så var det kanske här bland cheyennerna. Men det är ytterst få, om ens någon, som faktiskt har pekat ut var de fanns. Kanske hade de inte ens någon egen lägercirkel.

1. Hunkpapa
2. Oglala
3. Santee
4. Yankton
5. Yanktonai
6. Minniconjou
7. Sans Arc
8. Sihasapa
9. Two Kettle
10. Brule
11. Cheyenne

C. DE VITAS NUMERÄRA STYRKA

Angriparen, det Sjunde Kavalleriregementet, fanns på plats med alla sina tolv kompanier. Det var ytterst sällan man såg en sådan situation, där ett helt regemente fanns på plats samtidigt. Regementet har genom alla tider haft en aura om sig att vara ett av de bästa regementena i hela armén. Och de har också (visserligen felaktigt) fått ett rykte om sig att ha varit det mest framgångsrika när det gällde strider med indianer. I själva verket är det flera andra regementen som borde föräras den titeln. Att regementets namn på det här sättet upphöjts till skyarna är mera ett resultat av att dess befälhavare inte var någon annan än den sällsynt karismatiske och ständigt omsusade George Armstrong Custer. En ung officer, som grundlade sitt rykte redan under kadettiden och som helt och fullt levde upp till detta rykte under Inbördeskriget. Nu var han förvisso inte regementschef. Han var i stället bara regementets överstelöjtnant - alltså endast andreman. Men han hade arméledningens odelade förtroende och divisionschefens, general Sheridan, i synnerhet. En divisionschef som såg till att regementets överste, antingen han nu hette Andrew J. Smith eller senare Samuel Sturgis, alltid sattes på någon tillförordnad tjänst någon annanstans och att Custer alltså i praktiken därför kom att vara tillförordnad regementschef under hela sin karriär.

Efter ett beslut i Kongressen den 28 juli 1866 hade 7th Cavalry formats, som ett av fyra nya kavalleriregementen. Det sattes upp i Fort Riley, Kansas, med början under augusti och var färdigorganiserat vid årets slut, då det kom att utgöra ett av den dåvarande arméns tio kavalleriregementen. Ett kavalleriregemente bestod av tolv kompanier indelade i tre bataljoner (en benämning som 1883 ändrades till squadrons (skvadroner)). De tolv kompanierna (oftast kallade troops) benämndes med bokstäver från A till M, men med bokstaven "J" överhoppad. Sjunde var det enda kavalleriregemente, vid den här tiden, som hade en egen musikkår.

Armén omfattade vid den här tiden dessutom fem artilleriregementen och fyrtiofem infanteriregementen. Lagen föreskrev ingen definitiv totalbemanning, utan tillät att ett kompani kunde bestå av allt mellan omkring 50 till 100 meniga, alltefter tillfälliga beslut av Presidenten. När så Krigsdepartementet hösten 1866 väl fastslagit, att ett kompani skulle ha 64 meniga, så kom därmed arméns maxnivå teoretiskt att omfatta 54 302 officerare, underofficerare och meniga.

Men det här var en toppnotering, för tämligen snart satte kritiska röster inom Kongressen igång ett spel för att minska den militära makten. Ett årtionde senare hade armén i princip halverats. 1874 års budget medgav en militär bemanning av som mest 25 000 man. En förvånansvärt låg siffra, kan man tycka. Men faktiskt en siffra som armén aldrig nådde upp till, på grund av att man inte klarade av att nyrekrytera för de förluster man gjorde i strider, eller på grund av sjukdom, deserteringar och andra avgångar. Under långa tider nådde man inte ens nivåer på 20 000 man! På regementsnivå innebar det här att man i princip satte en gräns vid 37 meniga per kompani. Lika illa var det också bland officerarna. Många var frånvarande på grund av olika specialtjänster, sjukdom eller andra orsaker. En situation som medvetet tilläts bestå. Sålunda marscherade Sjunde Kavalleriregementet ut inför den stora Siouxkampanjen 1876 med 15 av sina totalt 44 officerare frånvarande, inkluderande regementets överste, två majorer och fyra kaptener! Flera av kompanierna kommenderades av sina unga löjtnanter. Och en del kompanier leddes av officerare från andra kompanier. Ja till och med i ett fall från ett annat regemente! Inget av de tolv kompanierna hade sina samtliga tre officerare närvarande! Två av kompanierna saknade faktiskt samtliga ordinarie officerare (kompani E och L) och leddes i stället enbart av löjtnanter inlånade från de andra kompanierna. En del av det meniga manskapet var relativt nyrekryterade (men hade förmodligen inte den stora påverkan på stridens utgång som många har velat göra gällande) och även många av regementets hästar var nyanskaffade och hade aldrig varit i strid. När styrkan korsade över vattendelaren till Little Bighorns dalgång, på morgonen söndagen den 25 juni 1876, bestod den av totalt 29 officerare, 91 underofficerare och 483 meniga. Totalt 603 man. Det var bara 72 % av de 837 man som då fanns i de officiella rullorna. Av dessa 603 skulle sedan totalt 253 - motsvarande nästan 42 % - bli liggande kvar på slagfältet efter de två dagarnas strider! Ytterligare minst 5 dog senare av sina skador.

Om vi utgår från att den indianska styrkan omfattade de 1825 krigare, som redovisats i tidigare avsnitt, så ger det då med lite enkel matematik, att styrkeförhållandet teoretiskt var 1825/603; alltså 3 mot 1 i indianernas favör. Men så enkelt är det naturligtvis inte. Dels var inte alla indianska krigare involverade i striderna. Å andra sidan fanns det såväl unga pojkar som kvinnor som var med och gjorde väpnat motstånd i en eller annan omfattning. Och på de vitas sida så var striden uppdelad i ett flertal olika drabbningar med mindre grupper inblandade på olika platser. Styrkeförhållandena ändrades också dramatiskt under stridernas gång, allteftersom krigare strömmade till eller lämnade de olika drabbningarna och allteftersom de olika militära enheterna förlorade kapacitet i form av stupade, sårade och sådana som på grund av förlorade hästar eller vapen inte längre fungerade i de taktiska manövrerna.

Det går inte att på ett enkelt sätt beräkna och uppge definitiva antal för de olika stridande enheterna, då förflyttningar skedde kontinuerligt under hela tiden. Enstaka underofficerare och meniga avdelades för att rida mellan de olika enheterna med order och informationer. Ett tämligen stort antal kom att halka efter, när enheter förflyttade sig, på grund av att deras hästar blev utmattade eller skadade av fiendeeld. Olika grupper avdelades för rekognoserande uppgifter. Det enda vi med någon säkerhet kan fastställa, är hur de olika kompaniernas numerär såg ut just innan striderna påbörjades.

Men när man ska försöka att se lite bortom namnen som fanns på bemanningslistorna, så måste man dels känna till lite om hur militära strategier var utplagda vid den här tiden. Men också försöka sätta sig in i hur den mänskliga naturen normalt fungerar under stress eller i andra ansträngande eller hotfulla situationer. Man måste ha klart för sig hur naturen såg ut, hur det stora indianska lägret var placerat och utformat, vilka initiativ som motståndarna rimligen tog och slutligen måste man göra logiska och klara utvärderingar av alla muntliga uppgifter som finns efter intervjuer och uttalanden av såväl indianer som vita. Och det måste göras utan att man redan har skaffat sig några förutfattade meningar. En annan mycket viktig faktor för att förstå vad som hände, speciellt med Custers egen bataljon, är att moderna metoder först relativt nyligen har utnyttjats för att utvärdera arkeologiska fynd på stridsplatserna. Ett material som företrädare för olika förutfattade åsikter tidigare mest har valt lämpliga bitar ur för att bevisa att just deras egna teorier är de rätta. Numera har vi faktiskt kommit så långt, att man med tämligen stor säkerhet kan utläsa avgörande huvuddrag ur främst den fysiska distributionen över slagfälten av ammunitionshylsor och i viss mån pilspetsar av metall, eller borttappade personliga föremål. Ett material som de senaste 20 - 30 åren har kommit att få en betydligt större betydelse för förståelsen av hur striderna utvecklade sig.

Men först till de militära strategier som regementets officerare planerade och gav order utifrån. Fram till och under Inbördeskriget 1860 - 65, tänkte man inom militära ledningskretsar enbart i termer som att krig utkämpades mellan två arméer som sökte upp varandra och som sedan manövrerade fram och tillbaka efter tämligen givna och likartade mönster. Taktiken var ofta att ställa upp så stora massor som möjligt mot varandra och genom överlägsen vapenkraft tvinga motståndaren till kapitulation. Därför var dåtidens arméer i första hand organiserade i militärkårer, divisioner, brigader och regementen. Organisationsnivåer därunder hade man inget större behov av. Men efter Inbördeskriget, när armén plötsligt skulle börja användas mot uppstudsiga indianer, upptäckte man plötsligt att det inte fungerade att skicka ut stora truppkoncentrationer. Vad det berodde på tror jag inte att man förstod. Att uppgiften att slåss mot indianer egentligen snarare var ett polisiärt uppdrag och inte ett militärt uppdrag skulle dröja länge innan man insåg. Under i stort sett hela indiankrigseran stöter man om och om igen på frustrerade officerares uttalanden om ”fega indianer, som aldrig ställde upp och slogs”. Begreppet gerillakrig var inte uppfunnet, men gerillakrig var just vad indianerna praktiserade och dessutom var experter på att genomföra.

Trots allt insåg man ändå tämligen snart att stora och orörliga enheter aldrig lyckades åstadkomma något mot snabba och lättroliga indianska krigargrupper. Därför skrevs snart nya manualer i ”modern” krigsföring, som började läras ut i krigshögskolorna. Den manual som föreskrev militärens taktik vid tiden för striden vid Little Bighorn, var överste Emory Upton's från 1874. Alltså relativt ny och dessutom anpassad till de modernare vapen armén då hade utrustats med. Huvuddragen för militära enheters organisation byggde nu på den minsta enheten och sedan kombinationer av den uppåt till allt större enheter. Den minsta enheten blev nu en grupp om fyra soldater. Gruppen kallades en ”squad”. I kavalleriet fungerade det så att tre man var stridande, medan fjärdemannen alltid hade ansvaret för att ta hand om gruppens hästar, när gruppen engagerades i strid. Kavalleri har i princip aldrig fungerat som något annat än beridet infanteri. Man klarade inte av, att som indianer var så skickliga på, strida till häst, utan beordrades alltid att sitta av

innan strid. Då blev hästarna snarare till ett hinder. Något som har visat sig vara en bidragande faktor till att Custers styrkor snabbt kom i underläge och tämligen fort tappade sin organisation och därmed slagkraft. Nästa kommandonivå var ett antal squads som tillsammans utgjorde en "platoon". Ett antal " platoons" gav ett "company". Ett antal "companies" konstituerade en "battalion" och tre "battalions" var vad ett "regement" normalt bestod av. Men dessa bataljoner kunde även vid behov brytas upp och i stället ersättas av vad man kallade "wings". Alltså två grupper kallade höger respektive vänster "wing". Vilka kompanier som då skulle ingå i den högra respektive vänstra vingen fanns det också detaljerade föreskrifter för. (se fotnot på sidan 62). En ordning som byggde på respektive närvarande kompanichefs, ålder, tjänstgöringsgrad och anställningsstatus. Det vill säga tjänstgöringstid och eventuella utmärkelser i tjänsten. Alltså ett slags rankingsystem. Kompaniet med äldste närvarande kompanichef tilldelades "höger wing". Kompani med näste äldste, vänster, och så vidare, i tur och ordning.

Att ett helt regemente var samlat för en avgörande insats mot indianer var dock ytterligt ovanligt. I de allra flesta fall var det bara ett, eller möjligen några kompanier, som skickades i fält. Fallet med striden vid Little Bighorn var på det här sättet närmast unikt. Här fanns hela Sjunde Kavalleriet samlat. Alla tolv kompanierna på en gång! Låt vara att åtskilliga enskilda officerare, underofficerare och meniga saknades av en eller annan orsak. Men som organisatorisk enhet var det ett helt regemente. För att kunna styra och hantera ett sådant hade alltså officerarna att rätta sig efter de "ordningsregler" - taktikföreskrifter - som Emory Upton hade sammanställt. Nu var ändå inte de här föreskrifterna fullt ut tvingande, utan befälhavare i fält hade vissa friheter att agera efter egna bedömningar. Att så skedde i det här fallet kan vi också se av hur dess befälhavare från tid till annan förändrade befälsordningen i gruppen. Under planeringsstadiet, innan och just när militären fick uppdraget att sätta igång den stora kampanjen mot siouxerna i början av 1876, saknades såväl regementschefen, överste Sturgis, som hans andreman, överstelöjtnant Custer, av olika anledningar. Inte heller fanns någon av de två högst rankade majorerna tillgängliga för tjänst, utan tillförordnad regementschef var tredjerankade majoren, Marcus Reno. Regementets kompanier var då utspridda i olika delar av landet och det förekom i praktiken ingen gemensam aktivitet inom regementet. Reno började i alla fall förbereda och skicka ut kallelser till samtliga kompanichefer att snarast förflytta sina kompanier till Fort Abraham Lincoln, i Dakota-territoriet. Samtidigt upprättade han en befälsordning, baserad på de teorier som manualen föreskrev. Det framgår tämligen tydligt av den skriftväxling som förekom mellan major Reno och departementsledningen i St. Paul, att Reno faktiskt förväntade sig att själv få kommandot för hela regementet. En ambition som snart skulle grusas, när det visade sig att departementschefen, general Terry, på direktiv från överkommandot, meddelade att han själv skulle föra befälet i fält. Att han sedan även lyckades övertala den allra högsta militärledningen att regementets överstelöjtnant, Custer, också skulle beviljas att återvända till sitt regemente, fullbordade major Renos besvikelse. Det första Custer gjorde, när han väl anlät till Fort Abraham Lincoln, var också att riva upp den befälsordning som Reno hade utarbetat och i stället upprätta en ny bataljonsindelning. En bataljonsindelning som dock kom att ändras flera gånger under uppmarschen mot slagfältet.

De enda enheter som var bestående under hela tiden var kompanierna, även om man tvingades flytta runt en del officerare för att täcka upp vakanser. Ett kompani leddes i idealtillståndet av en kapten. Till sin hjälp hade han en löjtnant och en underlöjtnant (i Sverige kallad furir). Dessa två kunde ibland tilldelas uppdrag att leda mindre enheter ur kompaniet för kortare uppdrag. Men oftast hade de endast uppgifter som att vara kaptenens kommunikations- eller informationslänkar, när man väl befann sig på slagfältet. Den egentliga ledningen av det meniga manskapet utövades i stället av ett antal sergeanter, som till sin hjälp hade ett antal korpraler. Även bland de här underofficerarna saknades alltså åtskilliga, när tiden väl var inne att dra i fält. Den 17 maj 1876 blåstes så "Forward March" och hela regementet defilerade ut från Fort Abraham Lincoln, vid Missourifloden, för att marschera mot sin undergång, drygt två månader senare. General Terry hade då lyckats uppbåda inte bara hela Sjunde Kavalleriregementet, utan också två kompanier ur 17th United States Infantry, ett kompani ur 6th United States Infantry och dessutom en artilleritropp om fyra pjäser och 34 man. Tillsammans omkring 925 man. Truppernas omedelbara förnödenheter fraktades i ett hundrafemtio-tal mulåsneddragna vagnar och flodångaren Far West var också rekviderad för att understödja styrkorna med kompletterande förråd. Dessutom kom fartyget tidvis även att hysa generalens huvudkvarter och stab.

Tanken var att man skulle sammanstråla med två andra stora trupperheter någonstans bortom Little Missouri, där man trodde att indianerna befann sig. Men inga indianer stod att finna vid Little Missouri och

Dakota-kolonnen, som enheten kallades, fortsatte i maklig takt längre västerut. Komna ända fram till Powder Rivers utflöde i Yellowstonefloden, fick man till slut kontakt med överste Gibbons truppenhet, som kommit österut från de avlägsna militärposterna i västra Montana. Här upprättade Terry ett basläger, där han lämnade alla sina vagnar under bevakning av de infanterienheter han hade med sig. Alla förnödenheter lastades nu i stället på mulåsnorna och Custers kavalleri beordrades upp till floden Rosebuds utlopp, för att därifrån söka sig söder och väster ut mot Bighorndalen, där Gibbons spejare sade sig ha sett indianer nyligen. Custer erbjöds att förstärka sin enhet med Gibbons kavallerikompanier och ett lättare fältartilleri. Något som Custer sturskt avvisade, då han menade att det bara skulle hindra honom och att hans Sjunde minsann själva skulle kunna hantera alla indianer de kunde tänkas träffa på...

Alla hade nu fått sina order. Custer skulle med hela sitt regemente följa ett stort indianspår uppför Rosebud Creek, som major Reno hade upptäckt under en rekognosering. Terry skulle ta Gibbons trupper tillbaka uppför Yellowstone, till Big Horn Rivers utlopp. Därifrån skulle de följa Big Horn upp till Little Bighorns utflöde. Förhoppningen var att man då skulle ha indianerna mellan de två truppstyrkorna och kunna slå till med kraft. Custers män använde förmiddagen den 22 juni till att förbereda sin avmarsch. Packmulorna lastades med ammunitionslådor och matransoner beräknade att räcka i femton dagar. Varje man tilldelades etthundra gevärspatroner till sina Springfieldkarbiner och tjugofyra patroner till sina pistoler. Dessutom fem och ett halvt kilo havre vardera till sina hästar.

Så, vid middagstid den 22 juni, defilerade Custer och hans tolv kavallerikompanier, med flygande fanor

och standar och till tonerna av regementets kampsång, "Garryowen", förbi general Terry och överste Gibbon, med respektive staber, för att sakta svänga av mot söder och börja arbeta sig uppför Rosebud. Det var det sista man skulle se av Custer och många av männen med honom. Det var dock inte riktigt hela regementet som nu släpptes lösa. Alla sjuka och de som inte hade servicedugliga hästar lämnades i baslägret, och en del underbefäl avdelades till vaktstyrkan. Så också regementets musikkår. Här stuvade man även undan såväl officerarnas som manskapets sablar, som ansågs alltför klumpiga att använda i strid med beridna indianer.

Den styrka Custer nu förfogade över utgjordes av 29 officerare, 574 underofficerare och meniga, 30 indianska spejare och ett drygt dussintal civila, packare, vägvisare, tolkar med mera. Inte att förglömma även en tidningsreporter i form av Mark Kellogg, utsänd av Bismarck Tribune! I Custers order ingick att han skulle låta den civile spejaren George Herendeen spana av Tullocks Fork, för att sedan skickas vidare till Terry och avrapportera vad man upptäckt så långt. En rapport som Terry förgäves skulle komma att få vänta på...

D. DE OLIKA GRUPPERNAS BEVÄPNING

Soldaternas beväpning utgjordes av en enkelskottskarbin för kavalleriet, medan infanteriet använde samma vapen, men i en kraftfullare version med längre pipa (en rifle). Båda av märket Springfield, av 1873 års modell. En så kallad "trapdoor"-modell, där slutstycket öppnas genom att ett lock fälls upp och samtidigt drar ur tomhylsan. Ett funktionsdugligt vapen som hade en teoretisk skottvidd på mellan 1000 till 1500 meter, men där kulans låga utgångshastighet gjorde att den gick i en hög båge och att det var tämligen svårt att sikta rätt på så stora avstånd.

Som ett komplement hade de också en revolver av typen Single-Action Colt .45. Alltså en kaliber av 0,45 tums (11,43 mm) diameter. Det här var ett närstridsvapen och den här årsmodellen var försett med ett fast sikte inställt för en centrumträff på enbart 25 yards (knappt 23 meter). Senare gjordes siktet om för att ge en centrumträff på det dubbla avståndet.

Kavalleriet hade inga stickvapen som bajonetter, knivar eller liknande. Men de var utrustade med en tung och klumpig sabel, så tung att den kom att kallas "handledsbrytaren" (wristbreaker) av soldaterna. Ett vapen som nog mera var att betrakta som en uniformsdetalj, då det var alltför klumpigt för att användas i strid mot små och lätttrörliga indianska grupper. I striden vid Little Bighorn hade samtliga sablar packats ner och lämnats i baslägret vid Powder River. Det sägs dock att någon av officerarna hade behållit sin sabel som ett tecken på sin befälsställning.

Följande uppgifter är hämtade från Mark Gallear's utmärkta: Guns at the Little Bighorn

Model 1873 Springfield "Trapdoor" Carbine

Model 1873 Springfield "Trapdoor" Carbine

7:e Kavalleriet hade i tidigare indianstrider använt en karbin av märket Spencer. Ett vapen med en mekanisk frammatningsanordning från ett ammunitionsmagasin som kunde förladdas med sju skott och med en effektiv skottvidd på omkring 275 meter. Men vid tiden för striden vid Little Bighorn hade armén i stället valt att som sin standard ha ett Springfield bakladdningsvapen med en förbättrad laddningsmekanism benämnd "The Erskine S. Allin breechblock". Det här valet hade man gjort efter att 1872 ha utvärderat en mängd såväl inhemska som utländska vapentyper. Valet föll ändå till slut på det inhemska Springfield "trapdoor", kanske mest av ekonomiska skäl. Systemet var sedan tidigare bekant inom armén, man slapp betala diverse royaltyn till utländska företag och Springfieldfabrikens maskinpark var redan anpassad för att tillverka modellen. Man valde därmed bort olika flerskottsvapen, då man ansåg att ett enkelskottsvapen med bakladdning var mera pålitligt än vapen med magasin ur vilket skott skulle matas fram via en mekanisk rörelse. Även här spelade ekonomin in, då man i ett sådant fall skulle behöva ha annan ammunition. Man hade också en teori om att soldater under stress hade en tendens att skjuta alltför fort, om man bara med en kort laddningsrörelse snabbt kunde mata fram nya skott. Något som generalerna menade innebar ett slöseri med ammunition. En erfarenhet man ansåg sig ha fått under Inbördeskriget.

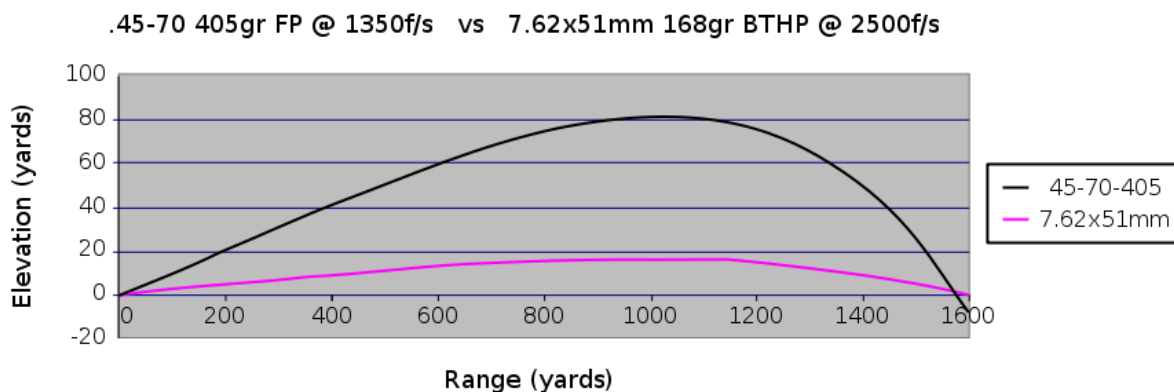
Expertisen inom armén förordade alltså enkelskotts bakladdningsgevär i stället för alla flerskottsvapen med mekanisk framladdning med motiveringen att man kunde bygga sådana vapen för kraftfullare ammunition vilket gav längre skottvidd. Även om man just under skottsekvenserna kunde avlossa flera skott på kortare tid med ett flerskottsvapen, så ansåg man sig ha bevis för att man i det längre perspektivet kunde skjuta flera skott med ett bakladdat enkelskottsvapen om man också räknade in tiden det tog att plocka ur magasinet och fylla på det när det blivit tomt.

Med det här nya Springfieldgeväret kunde man använda en kopparhylsa fylld med svartkrut och en blykula något konisk men tämligen trubbig. Centralt placerad tändhatt. Benämningen var ".45-70-405", vilket ska utläsas som:

- .45 : kulans nominella diameter i tusendels tum. 0.458 tum (11.63 mm)
- 70 : mängden av svartkrut mätt som vikt i grains (4,5 gram)
- 405 : kulans vikt i grains; motsvarande 405 grains (26.2 gram)

Krutmängden 70 grain gällde för ammunitionen till det kraftfullare infanterigeväret (rifle), medan kavalleriets karbin använde en krutmängd på 50 grain motsvarande (3,2 gram). Då svartkrut brinner långsamt så var det här ammunition som hade en tämligen låg mynningshastighet (425 meter/sekund), vilket gav den här kulan en förhållandevis hög bågformad bana jämfört med modern ammunition och dessutom en betydligt större vindkänslighet. Ett fenomen som gav en rätt så skral träffsäkerhet även om skytten var en noggrann och säker skytt.

De karbiner som 7:e Kavalleriet hade med sig vid Little Bighorn var vapen som hade tilldelats regementet så sent som tidigare under året. Regimentet var därmed bland de sista som utrustades med de nya vapnen. Av det förstår man att männen inte hade haft någon längre tid på sig att bekanta sig med vapnet och lära sig dess egenheter. Det har också framkommit, att bland de vapen som tilldelats regementet, fanns sådana defekta exemplar som andra regementen tidigare hade returnerat med felanmälan. Huruvida de hade åtgärdats eller bara på nytt distribuerats igen är det ingen som vet. Det har från vissa anförts som en bidragande orsak till Custers svidande nederlag, att just vapnen hade fallerat, att de tomma patronhylsorna fastnade och att utstötarmekanismen då slet sönder de klena kopparhylsorna. Möjligen kan en orsak ha varit att det distribuerats den kraftfullare rifleammunition till vissa soldater. Men det finns egentligen inga säkra belegg för det. Grunden för påståendet att utstötaren skulle ha slitit sönder kopparhylsorna kan eventuellt ha sitt ursprung i ett uttalande som major Reno senare gjort, där han påstår att en officer hade fullt upp att göra med att cirkulera runt bland soldaterna och peta ut trasiga tomhylsor, samt ladda om gevären åt soldaterna. Sanninghalten i det påståendet är väl heller inte så övertygande.

Tvärtom var nog det här vapnet det säkraste och mest robusta som armén dittills hade haft och betydligt säkrare än de gamla mynningsladdarna som ofta misstänkte och var allmänt tunga och svåra att hantera.

Model 1873 Single-Action Colt .45

De här nya revolverarna, Single-Action Colt .45, var en ersättning för de gamla revolverar från Inbördeskriget, som hade moderniserats och ändrats till kantantändningsvapen. Den modell som armén nu tilldelades hade en 7,5 tum lång pipa (190,5 mm), där både pipa och revolverhus var gjord i ett stycka. Pipan hade sex refflor, högerskruvade med en vridningsvinkel på 1 på 16.

Samma revolver tillverkades och såldes även för civilt bruk, i olika piplängder, välkända under sådana namn som "Colt-45:an", eller "Peacemaker".

Det var alltså en "singel-action", vilket innebar att man efter att ha spänt hanen med tummen även måste snurra revolvertrumman för hand, till skillnad från senare modeller där allt skedde genom att bara trycka på avtryckaren. Det här var jobbigt och vapnet kom därför att få det lite elaka epitetet, "tumbrytaren", av soldaterna. Det var ett närstridsvapen och hade varken någon längre skottvidd eller någon tillförlitlig träffsäkerhet. Vapnets totala längd var 13 tum (330 mm) och det vägde 38 oz (1,08 kg). Det hade en revolvertrumma med plats för sex skott av typen .45-250-40, alltså en kula med diametern 11,4 mm som vägde ungefär 15 gram uppbackad av en krutladdning på 2,6 gram.

Andra armévapen

Inga stickvapen, förutom sabeln, tillhandahölls, men de flesta soldater hade på egen bekostnad skaffat sig en rejäl kniv. Något som fungerade som ett universellt verktyg. Det kunde användas till att peta ut tomhylsor som fastnat i gevären likaväl som det kunde vara det enda verktyg man hade att gräva ner sig med om man blev belägrad.

Officerare köpte sig vanligtvis egna karbiner eller rifles, för jaktbruk, eller av andra anledningar. Springfieldfabriken tog för det ändamålet fram en "officersvariant" av de officiella armémodellerna. Många med pistolgrepp på kolvarna (likt min egen från 1883).

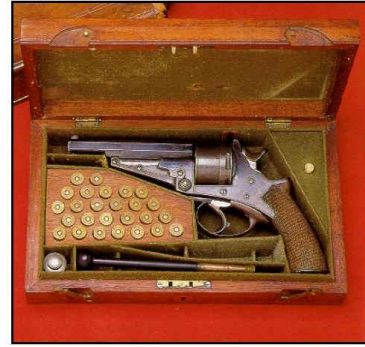
Andra vanliga jaktvapen var Remington Rolling Block och till och med Winchester 73 Rifles. Några lär till och med ha ägt exemplar av Sharps "Big Fifty", den berömda buffelbössan, som hade en så enorm skottvidd, att indianerna med bävan i rösten kallade den "bössan som skjuter i dag och dödar i morgon". Men sådana vapen användes sällan i strid, utan lämnades i baggagevagnarna.

Många officerare skaffade sig säkert också egna revolverar, trots att Colt .45 var en revolver av en helt ny och modernare typ. Välkända personligheter, som general Custer och hans bror Tom, fick naturligtvis vid olika tillfällen demonstrationsexemplar av de olika tillverkarnas nyaste vapen. Det har i de allra flesta böcker, som skrivits om händelsen vid Little Bighorn i juni 1876 påståtts, att general Custer var utrustad med ett par äkta Webley "British Bulldog" Revolvers. Det var två engelska "double-action", (alltså självroterande), med vita pärlmorkolvar och med en ring i kolvens ände för en upphängningsrem. Modellen var en kortpipig revolver som tillverkades antingen som en fickmodell eller som en liten bältesmodell. Det är nog inte alls omöjligt att någon känd officer kan ha ägt ett sådant par. Enda problemet är att de tillverkades inte förrän 1878, så general Custer kan definitivt inte ha haft dem vid Little Bighorn och knappast i himlen heller, där han i så fall skulle ha varit tvungen att ha dem, eftersom han ju inte längre var närvarande i jordelivet 1878... Där ser man alltså hur även för övrigt erkända forskare och författare kan luras att skriva saker, bara för att de har läst, att någon annan har skrivit det före dem och inte själva tagit reda på sanningen...

Möjligen kan han ha haft ett par av föregångarna, Webley R.I.C. No 1, som också var en kortpipig, double-action revolver av den här ministörleken. Den kallades R.I.C. för att den hade antagits som tjänstevapen av Royal Irish Constabulary.

Webley R.I.C. No 1

Tom Custer's Galand & Sommerville

Däremot vet vi att både generalen och hans bror, Tom, var ägare till var sin Galand & Sommerville, som var en annan liten "fickrevolver". Huruvida de skulle ha haft dessa med sig vid Little Bighorn, eller ej, förtäljer dock inte historien.

INDIANERNAS VAPEN

Det är naturligtvis betydligt svårare att beskriva hur indianerna var beväpnade. Men att de var "väl beväpnade" har många av de överlevande vita intygat. Och att de var utrustade med ett mycket brett sortiment av vapen alltifrån riktigt gamla, närmast antika, mynningsladdare, så kallade "Trade guns", till de allra modernaste snabbskottsvapnen som Winchester 73 och liknande, det kan vi också lugnt utgå ifrån. Indianer hade ju ingen central distributionstjänst för sina vapen och inga krav på att man skulle vara enhetligt utrustade. Var och en skaffade sig vad han kunde komma över, antingen det var genom ärliga köp, byteshandel, legala tilldelningar via reservatsagenter, mutor för att skriva på nya avtal, stöld eller att man plockade åt sig förlorade vapen i de strider man deltog i. Och att det var en livlig handel och en stor omsättning på sådana vapen är väl känt. Någon brist på vapen var det alltså inte. Indianernas stora problem var i stället att få tag i passande ammunition till sin rika flora av vapentyper och modeller. Ett annat problem var att de inte kunde få tag i reservdelar, när ett vapen gick sönder. Många indianer fick därför förlita sig till sina egna lösningar - pil och båge, lansar och stenklubbor. Vapen som många gånger kunde vara nog så effektiva som någonsin soldaternas gevär. En skicklig indian kunde sända iväg åtskilligt många flera pilar under samma tid som det tog för en soldat att ladda, ta sikte, skjuta, ladda om och komma till skott på nytt. Inte minst gällde det här situationer där strider utkämpades till häst. Indianerna hade inga som helst problem att avlossa träffsäkra pilar från hästryggen, medan soldaterna inte alls kunde bruka sina vapen samtidigt som man red. Det här är något som bara förekommer i Westernfilmerna. Nackdelen med indianernas pilbågar var att man måste komma mycket närmare för att ett pilskott skulle vara riktigt farligt. Kanske så nära som femton till tjugo meter, medan en soldat kunde räkna med en rimlig träffsäkerhet på upp emot etthundra meter eller där omkring.

Det har också alltid diskuterats hur pass säkra gevärsskyttar indianerna egentligen var. Troligen fanns det både goda och dåliga skyttar bland dem, precis som det gjorde bland soldaterna.

Indian Trade Musket

Det troligen vanligaste eldvapnet i händerna på indianer vid Little Bighorn 1876 var uppföljaren till de gamla flintlåsbössorna. I det här fallet en slätborrade långbössa (musköt) med ett tändhattssystem, där man i stället för att få en gnista från en flintsten att tända en förladdning, hade en liten nippel med svartkrut som man lät hammaren falla ner på. En så kallad "cap-lock"-anordning. Det här var mynningsladdare med grova kalibrar, som man kunde stöta ner olika mängd svartkrut i beroende på vilken skotteffekt man ville uppnå. Det var de eldvapen som indianerna huvudsakligen använde i sina buffeljakter och sådana här bössor var kapabla att skjuta upp emot flera hundra meter, om man hällde i tillräckligt med krut och pipan höll. Men både krut, kulor och tändhattar var oftast bristvaror, då indianerna inte kunde tillverka dem själva och därför var det inte alltid som man hade full nytta av dessa vapen.

Man sköt alltså rundkolor med dessa vapen. Vapen vars kalibrar kunde vara upp emot 0,52 tum (13,2 mm). Bilden nedan visar typexempel på sådana Trade Guns.

Indian Trade Guns

Henry Rifle/Winchester 66

Men det fanns också moderna vapen bland indianerna. På senare tid har man genom nya, effektiva sätt att arbeta med arkeologiska material kunnat konstatera att så var fallet vid Little Bighorn. Man har alltså genom att leta med metalldetektorer hittat mängder av begrävda gevärskulor och tomhylsor. Och med förfinad teknik har man kunnat koppla ihop enskilda kulor med enskilda patronhylsor genom att i mikroskop kunnat läsa av repor och märken på kulorna. På det här viset har man kunnat inte bara katalogisera hur många olika vapen som har använts, utan man har också kunnat följa hur det enskilda vapnen har förflyttats över stridsfältet och på det viset även fått en bild av hur stridsförloppet har gått till.

I sin bok "*Archeology, History and Custer's Last Battle*" har Richard Fox (som vi för övrigt hade som guide under vårt besök vid Little Bighorn och Crows Nest på vår medlemsresa 1994) konstaterat att ett vapen som använder en kaliber .44 rundkula från en hylsa med kantantändning har varit det allra vanligaste indianska vapnet som förekommit och resulterat i nästan lika många fynd som de från soldaternas Springfieldkarbiner.

1860 Henry Rifle

1860 års modell av Henry Rifle var just ett sådant vapen. Ett magasinsvapen som kunde laddas med femton skott och hade en 0,6 meter lång pipa. Ett effektivt vapen när det väl var laddat. Men det var ett riskabelt vapen också, då man var tvungen att placera en patron under hammaren medan man fyllde magasinet. Risken var alltså stor att patronen i skjutläget då skulle brinna av och man kunde vådaskjuta både sig själv och andra.

Patronhylsan, av koppar, var tvungen att vara tunn för att slagstiftet skulle träffa laddningen ordentligt. Explosionskraften begränsade därför mängden krut som kunde användas i patronen med åtföljande minskad eldkraft. Den drygt 11 mm stora kulan backades därför bara upp av 1,6 gram svartkrut. Ändå hade det här vapnet en effektiv skottvidd på upp emot 230 meter.

Henry Rifle

Winchester Model 1866 Rifle

Var en förbättrad modell av det tidigare Henrygeväret. Det kunde fortsätta att avfyras som ett enkelskotts bakladdningsgevär efter att magasinet hade tömts och det hade en stock av trä under pipan så att man kunde hålla under pipan, även när geväret hade blivit varmt, utan att bränna sig. Riflemodellen hade en 0,6

meter lång pipa, medan karbinmodellens pipa bara var 0,5 meter. Winchester 66 torde ha varit ett av de vanligaste vapnen på marknaden vid den här tiden.

Winchester Model 66

Sharps .50

Fox noterar som det tredje vanligaste vapnet, en Sharps kaliber .50. Den så välkända "Sharps Big Fifty" - "Buffelbössan". Det här var ett mycket kraftfullt vapen, med en effektiv skottvidd på upp emot tusen meter, eller mera. Men ammunitionen var dyr, liksom själva vapnet, varför man undrar hur så många sådana här har kunnat spåras bland indianerna.

Sharps .50

Winchester Model 1873 Rifle

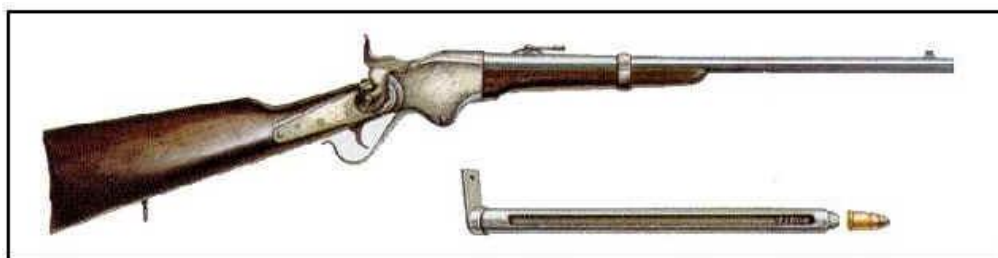
Den här uppgraderade modellen av den berömda Winchestern hade framför allt blivit kraftfullare och fått en utformning som gav den en betydligt högre utgångshastighet och en skottvidd ökad till drygt 400 meter, vilket naturligtvis gjorde den intressant även för indianerna. Men det var dyra vapen där den billigaste Rifle-typen kostade \$35 och den billigaste Karbinen \$28. Mycket pengar år 1876.

Spencer Carbine .56/50 "Indian Model"

Det här var det vapen som 7:e Kavalleriet huvudsakligen var utrustade med innan de fick de nya Springfieldgevären. Ett gevär som hörde hemma i Inbördeskrigstiden, men som hade moderniserats efter kriget och nu laddades med 7 skott, kaliber 0.50 (12,7 mm) så kallad kantantändningsammunition. Beräknad skottvidd omkring 275 meter.

Spencer Rifle and Carbine .56/56

Ytterligare en variant av det gamla Inbördeskrigsvapnet, men nu med en grövre kaliber 0.52 (13,2 mm) och en kraftigare laddning.

Spencer Carbine

ANDRA INDIANSKA VAPEN

En stor mängd andra vapen har även lokaliserats vid de arkeologiska utgrävningarna. Fox tar upp en lista på ytterligare tretton olika eldvapen. Dessutom förekom en stor mängd revolverar av olika märken. Slutligen fanns det naturligtvis en hel del Springfieldkarbiner som indianerna lyckades ta ifrån dödade soldater under striden. Ett fenomen som gjorde att indianernas eldövertag bara blev allt större ju längre striden pågick.

PILBÅGE

Arkeologernas eftersök med metalldetektorer resulterade i endast tio upphittade metallpilspetsar. Det här kan bero på att detektorerna inte reagerade på de tunna plåtbladen, eller att dessa kanske redan hade rostat sönder och upplösts i jorden. Men det kan också vara så att indianerna var noga med att efter striden samla in så många pilar man kunde hitta, för att återanvända dem. Hur som helst så finns det så många samstämmiga uppgifter om att pilbågar var vanligt förekommande i striden, att det inte finns någon anledning att misstro det bara för att man inte funnit flera pilspetsar under letandet. En pilbåges effektiva skottvidd var omkring tjugo till trettio meter, men det innebar inte alltid att en träff dödade en motståndare, eller ens fick honom att falla av hästen, om han var beriden. I de flesta fall gjorde det ändå soldaten så pass skadad att han knappast fortsatte att strida.

På film och i äventyrsböcker beskrivs ofta indianerna använda sina pilbågar till att sända fullständiga skurar av pilar i höga bågar för att de sedan skulle falla ner bland till exempel omringade soldatgrupper. Men det finns inga bevis för att det var en metod som användes vid Little Bighorn.

En annan sak som man ofta ser beskrivet i gamla böcker är hur indianer efter att ha dödat en fiende ofta fyller honom med ytterligare pilar som sedan bara lämnas i den döda kroppen. Ett bruk som låter lite märkligt, om man samtidigt i andra sammanhang lägger ner ett stort arbete på att ta vara på använda och bortskjutna pilar för att kunna nyttja dem igen. Pilar krävde naturligtvis en hel del arbete att tillverka och tillgången till bandjärn eller liknande plåtmaterial för pilspetsar var begränsad. Så varför slösa bort sådant på motståndare som redan var försatta ur spel?

ÖVRIGA HANDVAPEN

Indianerna var mycket väl försedda med olika sorters handvapen, som lansar, tomahawker, stridsklubbor och knivar. Som försvar hade man sköldar. Sådana här vapen var inte så mycket mera annorlunda än de närstridsvapen som de europeiska kavallerienheterna använde, nämligen sablar och lansar.

När det gäller indianernas sköldar finns det dock en del att förklara. En sköld var som regel en rund, eller oval platta utskuren ur den tjockaste delen av buffelns nackhud. Den kunde dessutom genom rökning och annan värmebehandling ha "härdats" ytterligare. Den här plattan hade remmar fastsatta på insidan som gjorde att den kunde bäras på armen under strid. Storleken var sällan överstigande en meter i diameter och täckte alltså långt ifrån hela kroppen. En sådan här sköld kunde, hanterad av en skicklig krigare, få en pil att studsas åt sidan, eller avvärja ett slag med en stridsklubba eller en lans. Men den stoppade normalt inte en gevärskula, om den inte var avlossad från väldigt långt avstånd. Det som i stället gjorde krigaren så trygg med sin sköld, var dess magiska kraft att skydda sin ägare. En sköld var nämligen inte bara ett stycke läderhud, vilket som helst. En sköld tillverkades efter att man hade haft en dröm eller fått en uppenbarelse som talade om vilka magiska krafter den skulle erbjuda om den gjordes på ett visst sätt.

De målningar och påhängda föremål, som man ser på de flesta sköldar, var alltså inte avsedda som någon

utsmyckning. I stället var de mycket noggrant beskrivna talismaner, representerande de skyddande krafter som krigaren hade fått uppenbarat för sig i sin vision. Sådana sköldar var också förknippade med en mängd tabun och hanteringsföreskrifter. Före en strid kunde det dessutom krävas att krigaren genomgick speciella riter och sjöng speciella sånger, eller offrade till andarna, för att skölden skulle behålla sin skyddande kraft. En sköld fick aldrig falla till marken och skulle alltid förvaras upphängd på ett visst sätt. En sköld fick aldrig hanteras av en menstruerande kvinna. Om något sådant här ändå inträffade så förlorade skölden direkt sin skyddande kraft.

Bibliografi avseende avsnittet om vapen

R.G. Hardorff (1991): *Lakota Recollections of the Custer Fight*. University of Nebraska Press

A.E. "Gene" Hirst (2000): *Rosebud Battleground* (Självutgiven)

Ian Hogg and John Weeks (1992): *Pistols of the World-The Definitive Illustrated Guide To The World's Pistols And Revolvers*. Arms and Armour Press.

Norm Flayderman (1994): *Flayderman's Guide To Antique American Firearms*. Arms and Armour Press.

R. A. Fox, Jr (1988): *Archaeology, History, and Custer's Last Battle*. University of Oklahoma Press.

George Markham (1993): *Guns of the Wild West. Firearms of the American Frontier 1849-1917*. Arms and Armour Press.

Frederick Myatt (1980): *The Illustrated Encyclopaedia of Pistols & Revolvers*. Salamander Books.

Martin Pegler (1993): *US Cavalryman 1865-1890*. Osprey Books

John Walter (1999): *The Guns That Won The West-Firearms on the American Frontier, 1848-1898*. Greenhill Books.

R.L. Wilson (1992): *The Peacemakers-Arms And Adventure in the American West*. Random House.

E. FÖRLUSTER I MÄNNISKOLIV PÅ BÅDA SIDOR

Slaget vid Little Bighorn har varit den kanske mest omskrivna och debatterade av alla strider mellan arméenheter och indianer i USA. Och den har många gånger utmålats som arméns största förlust i strid med indianer. Så var det ingalunda. Under 1700-talet förekom ett flertal sammandrabbningar i nordöstra delen av landet, omkring De Stora Sjöarna, där åtskilligt större förluster blev resultatet. Som till exempel general Bradocks nederlag vid Monongahelafloden den 9 juli 1755, där så många som upp till 500 soldater kan ha dödats. Och i slaget vid Oriskany den 6 augusti 1777 dog 385 av general Herkimers milistrupper i ett slag mot engelsk trupp understödda av lojala irokesindianer.

Men slaget vid Little Bighorn, söndagen den 25 juni, 1876, är det slag mellan indianer och vita väster om Mississippi-/Missourifloden som skördade de största förlusterna på den vita sidan. När det gäller förlusterna just på den vita sidan vet vi exakt vad det innebar. Medan indianernas förluster är, som alltid, mera osäkra.

Den som har gjort den mest systematiska genomgången av det här utfallet är John S. Gray, varför vi här återger hans forskningsresultat, med vissa kommentarer. Det är sifferuppgifter som han redovisar i sin bok "Custers Last Campaign" från 1991.

Det har genom åren förekommit en hel del spekulationer om att det skulle ha funnits överlevande soldater som inte gav sig till känna förrän senare. Även där tar Grays systematiska genomgång udden av alla spekulationer och konstaterar, att det endast var en officer, löjtnant Harrington, som man inte säkert kan säga att man lokaliserat. Möjligen även löjtnanterna Porter och Sturgis.

Det går inte att med säkerhet beskriva hur själva stridsförloppet har utspelat sig på den del av slagfältet där general Custers egen bataljon mötte sitt öde, för det fanns inga överlevande vita som kan beskriva det. Och indianerna, som har berättat om det, har en helt annan verklighetsuppfattning (de beskriver i princip bara vad de själva var med om) och en helt annorlunda syn på tidskronologi, för att det ska kunna läggas till grund för en tydlig beskrivning. Men med hjälp av dels hur de döda kropparna hittades två dagar senare och senare tiders arkeologiska fynd har man kunnat komma fram till ett antal mer eller mindre trovärdiga förlopp.

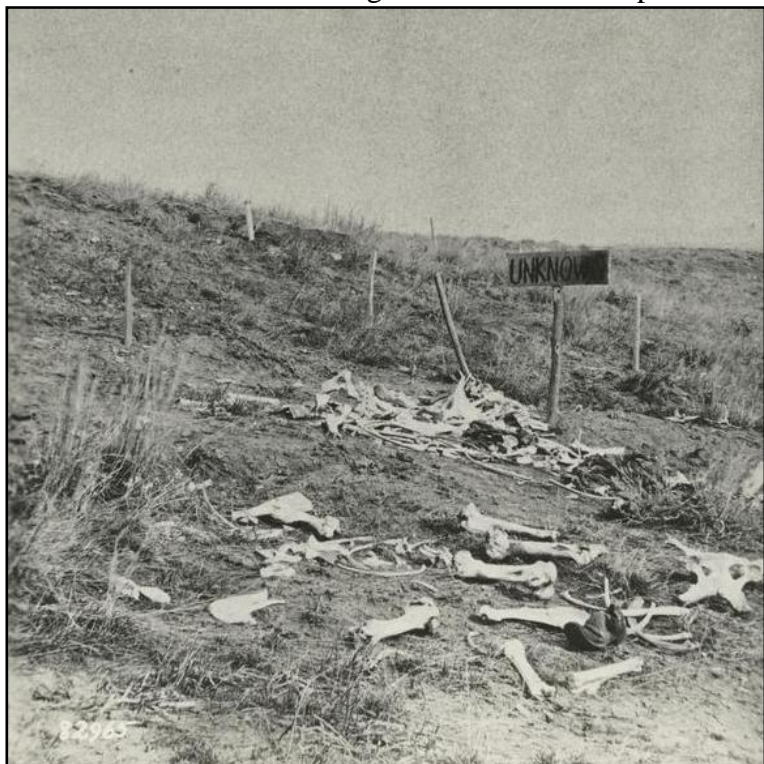
Men just det här avsnittet har inte som sitt syfte att beskriva själva händelseförloppet, utan i stället fastställa hur många som fick sätta livet till. Och där finns det god dokumentation beträffande de vita, medan vi bara på ett ungefär kan beskriva motsvarande siffror för den indianska sidan.

Till att börja med kan vi alltså konstatera, att det totala antalet dödade vita uppgick till 16 officerare, 237 underofficerare och meniga, samt 10 övriga (spejare och civila - bland dessa "spejare" inräknas också de tre arikaraindianerna Bloody Knife, Bobtail Bull och Little Brave). Alltså totalt 263 individer. Av dessa stupade 13 officerare, 193 underofficerare och meniga, samt 4 övriga på kullen där Custers egen bataljon utkämpade sin sista strid. Därifrån fanns det inga överlevande, med undantag för de fåtal som lämnade truppen innan slutstriden började. Totalt dog där 210 individer.

Mellanskillnaden, 53 individer, dog alltså på andra delar av slagfältet, nämligen på slätten där major Renos bataljon öppnade striden genom sitt anfall. Vidare i hans reträtt över floden och upp på höjderna, samt under den efterföljande belägringen.

Utöver dessa 263 individer, som dog direkt på slagfältet under de två dagarna, den 25 och 26 juni, så fanns det ett flertal sårade som senare avled till följd av sina skador. Åtminstone 5 personer dog i nära anslutning till striden (till och med oktober) eller under transporten från slagfältet, vilket slutgiltigt fastställer det totala antalet döda till siffran 268.

De vita marmorgravstenar som nu står utställda på slagfältet har av många betraktats som en indikation på dels hur många som dog där och dessutom var de stupade. Det innebar att det uppstod en konflikt mellan tidigare beskrivningar av stridens händelseförlopp och det som kunde utläsas ur resultatet från de senaste arkeologiska undersökningarna. Men även i det fallet är det arkeologernas slutsatser som väger tyngst. Allrahelst som man vet hur det gick till när stenarna placerades ut.

Till en början så begravdes samtliga kroppar i stort sett där man fann dem. Dock inte i några djupare gravar, dels för att man inte hade några egentliga redskap att gräva med och dels för att kropparna, som då redan hade legat i två och en halv dag i den stekande solen, inte var så trevliga att hantera. Så i många fall nöjde man sig med att bara rulla ner kropparna i naturliga gropar, där sådana fanns, och sedan nödtorftigt täcka över dem med lös jord, stenar och risbuskar. Dock var man noga med att märka ut varje grav med en liten träbit tagen från tomma ammunitionslådor och annat förpackningsmaterial, som man råkade ha bland sitt förrådsmaterial. På de platser där officerare begravdes skrev man också på namn på träbitarna. Man lyckades identifiera alla officerare utom tre, löjtnanterna Harrington, Porter och Sturgis. Soldater identifierades dock inte, utan man nöjde sig med att bara markera var gravarna fanns. Där låg kropparna

sedan i ett helt år, enbart täckta av det tunna sandjordslagret, utsatta för väder och vind, samt coyoter och andra vilda djur som lockades till platsen av alla de hästkadaver som bara fick ligga där de låg. Först den 2 till 4 juli 1877 kom en grupp militärer under ledning av kaptan Michael V. Sheridan, bror till general Sheridan, till platsen för att gräva upp kvarlevorna av tolv av de identifierade officerarna, för att föra dem tillbaka österut för slutgiltig begravning. Samtidigt lade de kvarlevorna av löjtnant Crittenden i en djupare grav på platsen där han stupade, allt enligt den unge löjtnantens föräldrars önskemål. Ett par veckor senare besöktes platsen helt kort även av general Sheridan själv, med en annan grupp militärer, som då passade på att reparera en del gravar som hade förstörts av en häftig hagelstorm.

I april 1879 kom så kaptan George B. Sanderson, med en grupp soldater från det nyanlagda Fort Custer i närheten, för att slutgiltigt städa upp på platsen och då även samla ihop och begrava benresterna från alla

dödade hästar på slagfältet. I den gruppen fanns även fotografen Stanley J. Morrow, som tog bilden på bokens försättsblad.

I maj 1881 kom så nästa grupp soldater, med uppdrag att åtgärda gravplatserna. Det var ännu en grupp från Fort Custer, under ledning av löjtnant Charle F. Roe. Deras uppdrag var att gräva upp alla mänskliga kvarlevor och slutgiltigt begrava dem i en stor massgrav uppe på toppen av kullen, där general Custer hade dödats. Med sig hade de en stor minnessten i granit, med samtliga stupades namn (utom två som hade saknats i major Renos ursprungliga rapport) ingraverade. Det är minnesstenen som står där än idag. Där finns alltså 261 av de 263 stupade soldaternas namn. Vad som var viktigare var att alla de här olika begravningsgrupperna, trots att de i större eller mindre omfattning, hade flyttat runt på de uppgrävda kvarlevorna, ändå hade varit noga med att märka ut de ursprungliga platserna.

Därför kunde man nio år senare, när man beslutat sig för att sätta upp riktiga gravstenar, fortfarande veta var de ursprungliga dödsplatserna fanns. Trodde man alltså... Så arméns Quartermaster Department beställde 249 gravstenar i vit marmor, där stenarna för officerare hade namn, medan övriga stenar endast hade texten "U. S. Soldier" ingraverat. Vän av ordning noterar då snabbt att här saknas 4 stenar upp till det verkliga antalet döda (253). Stenar var beställda endast för militär personal, inte för de tio "övriga". Sedan

visade det sig att det fanns en sten för löjtnant Porter, som var en av de officerare man inte lyckats identifiera och som man därför inte visste var han låg! Däremot saknades en sten för löjtnant Hodgson, som hade stupat under Renos reträtt nere vid floden. Så kaptan Owen J. Sweet, som med sin grupp ur 25th Infantry, från Fort Custer, hade fått uppdraget att placera ut alla dessa stenar, hade nu ett riktigt huvudbry med hur han skulle göra. Och inte nog med det. Ett ännu större bekymmer var, att alla gravplatser som egentligen fanns nere i dalen och på höjden där major Renos trupp hade belägrats, nu låg på privat mark, eftersom det militära reservatet endast omfattade kullen där Custer dog!

Så, vad göra? Kaptan Sweet gjorde det bästa av situationen. Han placerade ut samtliga stenar efter eget gottfinnande inom reservatets gränser och det har senare resulterat i osäkerhet kring var olika personer stupade och därmed försvårat rekonstruktionen av hur slaget egentligen förlöpte.

Men mera om det i kapitlet: "**G. Analys av orsaker**"...

I stället tillbaka till John S. Gray och hans tabeller. Han ger oss också en detaljerad uppräknings för hur de olika kompanierna drabbades och var de olika individerna stupade.

Ur hans tabeller kan man därför utläsa följande :

DÖDADE I STRID 25 - 26 juni, 1876

A CUSTERS BATALJON			militär personal			övriga	SUMMA
			office- rare	u.off + me- niga	total		
1	ursprunglig tillhörighet						
	Stab	Gen. Custer; Lt. Cooke; Doktor Lord	3	2	5		
	komp. C	Kapt. Custer; Lt. Harrington	2	36	38		
	komp. E	Lt. Smith; Lt. Sturgis	2	36	38		
	komp. F	Kapt Yates; Lt. Reily	2	36	38		
	komp. I	Kapt. Keogh; Lt. Porter	2	36	38		
	komp. L	Lt. Calhoun; Lt. Crittenden	2	44	46		
					0		
2	överflyttade från Renos bataljon				0		
	Komp. G	Trumpetare Dose		1	1		
	Komp. K	Sergeant Hughes; Korpral Callahan		2	2		
					0		
3	övriga	spejare M. Boyer			0	1	
		civilist Boston Custer; civilist Autie Reed			0	2	
		tidn.rep. Mark Kellogg			0	1	
					0		
TOTALT DÖDA CUSTERS BATALJON			13	193	206	4	210

B RENOS, BENTEENS OCH MCDOUGALLS BATALJONER							
1	ursprunglig tillhörighet						
	Stab	Doktor DeWolf	1		1		
	Komp. A		0	8	8		
	Komp. B	Lt. Hodgson	1	2	3		
	Komp. D		0	3	3		
	Komp. G	Lt. McIntosh	1	12	13		
	Komp. H		0	3	3		
	Komp. K		0	3	3		
	Komp. M			12	12		
					0		
2	överflyttade från Custers bataljon				0		
	Komp. E	Menige Liddiard	0	1	1		
					0		
3	övriga	spejare Reynolds; spejare Bloody Knife			0	2	
		tolk Dorman; packchef Mann			0	2	
		indianspejare Bobtail Bull; Little Brave			0	2	
					0		
TOT DÖDA RENOS, BENTEENS, MCDOUGALLS BATALJONER			3	44	47	6	53
C TOTALT ANTAL DÖDA PÅ SLAGFÄLTET			16	237	253	10	263

Till det här ska även läggas de som avled av sina skador under transporten från slagfältet och tiden närmast därefter. Det var alltså ytterligare fem personer fram till och med oktober månad. Totalt antal avlidna blir därmed alltså 268 personer. Flera andra, som överlevde, hade ändå så svåra skador att de mönstrades ut ur armén och många av dem gick en hård framtid till mötes.

För att ytterligare penetrera Grays statistik, så kan man också titta på hur dessa fataliteter fördelades på olika händelsetillfällen. Vi kan därför dela upp stridsförloppet i ett antal olika delhändelser.

A. Händelser kring Custers bataljon den 25 juni

- Striden på Custer Hill

B. Händelser kring major Renos bataljon den 25 juni

- Major Renos bataljons anfall mot indianlägret efter att man korsat floden
- Stridigheterna som uppstod när Reno stoppat angreppet och bildat skärmytslinje
- Händelserna i buskagen längs floden sedan skärmytslinjen dragits tillbaka och kompanierna beordrats söka skydd bland träden
- Reträtten ut ur buskagen och återgången över floden
- Flykten uppför branterna och samlingen på belägringsplatsen
- Belägringen på höjden under den 25 juni
- Försöket att nå kontakt med Custers bataljon (framryckningen till Weir Point)

C. Händelser kring major Renos bataljon den 26 juni

- Eldstrider medan männen låg i sina skyttegröpar
- Kapten Benteens chockanfall mot en grupp krypskyttar
- Händelser i samband med försöken att hämta upp vatten

<i>händelse</i>	<i>officerare</i>	<i>underoff och meniga</i>	<i>övriga</i>	<i>total</i>
<i>Händelser kring Custers bataljon den 25 juni</i>				
striden på Custer Hill	13	193	4	210
<i>Händelser kring major Renos bataljon den 25 juni</i>				
Renos framryckning	0	0	0	0
Renos skärmytslinje	0	2	0	2
händelser bland träden	0	7	2	9
reträtt och flodövergång	1	14	1	16
rusning upp på höjden öster om floden	2	9	2	13
belägring på höjden under 25 juni	0	4	1	5
framryckning till Weir Point	0	1	0	1
delsumma	3	37	6	46
<i>Händelser kring major Renos bataljon den 26 juni</i>				
eldstrider medan männen låg i sina skyttegropar	0	5	0	5
kaptan Benteens chockanfall mot en grupp krypskyttar	0	1	0	1
händelser i samband med försöken att hämta upp vatten	0	1	0	1
delsumma	0	7	0	7
Renos bataljon total	3	44	6	53
Total	16	237	10	263

INDIANERNAS FÖRLUSTER

Om nu antalet vita som stupade på platsen är tillfredsställande väl dokumenterat, så är motsvarande situation för indianerna långt ifrån detsamma. Det är till och med en ren omöjlighet att åstadkomma någon trovärdig beräkning av hur många som dog under striden och hur många som sårades och eventuellt dog senare av sina skador. Ingen sådan statistik finns av förklarliga skäl. Indianerna själva hade ingen central organisation, som kunde föra sådan statistik. Indianerna (många av dem) kunde inte ens räkna. Ännu mindre skriva ner några minnesanteckningar. Det är dock ingen brist på uppgifter som sägs komma från indianerna själva. Såväl militärer som civila intresserade har från tid till annat försökt intervjua olika indianer för att få svar på sådana frågor. Och det finns följaktligen en mängd olika sifferuppgifter att gräva ner sig i. Men man märker tämligen snart hur meningslöst det är, då det inte finns tillstymmelse till samstämmighet och därmed trovärdighet i dessa siffror. Vad kan det bero på då?

Förutom indianernas bristande skriv- och räknekunskaper så finns det ytterligare några faktorer att ta hänsyn till :

Lång tid efter att stridigheterna mellan indianer och vita upphörde, så var många indianer väldigt rädda för att uttrycka sin egen åsikt om allt möjligt. Man var ett kuvat folk och den erfarenhet man hade lärt sig var att det var bäst att säga det man trodde att de vita ville höra. Och att i varje situation känna av, vad det kunde vara, kom indianer i allmänhet att bli bra på. Så trodde man, att den som frågade, skulle bli mest nöjd om det framstod som att indianerna hade gjort stora förluster, för att i någon mån tillfredsställa en intervjuare som verkade vara angelägen om att arméns rykte inte skulle solkas, så tog man gärna till med en hög siffra. Alla höga siffror avgivna under sådana intervjuer bör man alltså ta med en nypa salt.

Det fanns många olika stammar och band inblandade i striden. Striden utspelade sig också på flera olika platser över ett stort landområde. Det fanns ingen indian som såg allt och det fanns ingen indian som alltså hade någon egentlig överblick av hela slagfältet. En erfarenhet från andra händelser och situationer är även att en indian berättar bara om det han själv upplevt. Därför kan det finnas en underskattning i alla låga siffror.

Den som kanske har gjort mest för att samla på sig och utvärderat mycket av alla de intervjuer som gjorts genom tiderna, är författaren Richard G. Hardorff. Därför nöjer vi oss här med att ur hans bok "*Hokahey! A Good Day to Die! The Indian Casualties of the Custer Fight*" hämta lite av de mest elementära uppgifterna som indikerar ungefär vilken omfattning det kan ha varit på indianernas förluster. Om vi sammanfattar kärnuppgifterna i hans intervjuer och sammanställer hans siffror finner vi följande :

Efter att ha sorterat bort de intervjuer som innehåller de högsta och de lägsta siffrorna har Hardorff kunnat ställa upp en tabell för de 36 resterande intervjuerna som ingår i hans databas. Där har han fått fram följande förhållande:

mindre än 20 döda	3 intervjuer
från 20 till 29	5
från 30 till 40	19
från 41 till 60	6
från 61 till 83	3

Det här är kanske det närmaste vi kommer till att ha någon uppfattning om indianernas förluster, där den största sannolikheten alltså tycks vara omkring 30 till 40 döda.

Men om man samtidigt tar hänsyn till att dessa siffror endast är vad de enskilda intervjuoffren själva sett, så borde siffran vara högre. Oklart dock hur mycket.

Dessutom förekom det även bland indianerna ett stort antal sårade. Det är rimligt att antaga att det även bland dessa fanns ett antal som avled senare av sina skador. Men här saknar vi helt uppgifter och kan inte ens uppskatta någon siffra.

F. STRIDSFÖRLOPP TIDTABELL

Den här striden bestod egentligen av ett flertal olika delmoment. Delmoment som utspelade sig på olika platser, utspridda över ett mycket stort område och som även skedde vid olika tidpunkter under två dygn, innan all stridsaktivitet hade avtagit. Den berörde ett mycket stort antal människor - mera än två och ett halvt tusen och det är därför inte så konstigt att det genom åren har framförts många olika synpunkter på hur det hela gick till. Synpunkter på allt från :

- Vad som egentligen hände
- Var det hände
- När det hände
- Hur lång tid det tog
- Vilka som var inblandade

Det är alltså inte lätt att på ett överskådligt sätt berätta om den här stridens förlopp. En ytterligare komplikation är att en stor och avgörande del av striden försiggick på en avskild del av slagfältet. En del av striden där det, när den var över, inte fanns några överlevande vita, som efteråt kunde berätta vad som hänt. Men det betyder naturligtvis inte att det helt saknades vittnen. Det fanns tvärt om ett stort antal - nämligen indianerna! Men genom historien har vi vita alltid haft en tämligen misstänksam och avvisande inställning till vad indianer haft att berätta. Något som har grundat sig på att indianerna har en helt annorlunda syn på dokumenterande berättande än vad vi har. Indianerna berättade bara vad de själva varit med om och de satte det inte i ett helhetsperspektiv och inte heller i någon tidskronologisk ordning. För dem var inte det sakliga dokumenterandet något som hade betydelse. Det enda som gällde för dem var att berätta om sina egna bragder - hur de hade tagit ett gevär från en soldat - hur de hade fört bort flera hästar - hur de hade räddat en skadad kamrat undan fienden och liknande. Om det skedde under den första eller andra dagen - om det skedde på slätten där indianbyn låg, eller uppe på kullen där Custer dog, eller där Reno belägrades - det var inte intressant för dem.

Rain in the Face

Många vita, såväl militärer som historiker, författare och tidningsmän har genom åren visat ett närmast sjukligt intresse för *vem* det var som dödade just general Custer. Många svar har man fått. Men i grunden är det här naturligtvis helt ointressant och alla de svar man har fått är egentligen helt grundlösa. Indianerna hade naturligtvis ingen aning om att det var general Custer som angrep dem. Det var inte så troligt att någon ens kände till general Custer. Ännu mindre att man i stridsvimlet skulle ha känt igen honom och medvetet kunnat ta sikte på just honom. Det är visserligen känt att hunkpapakrigare Rain in the Face vid ett tidigare tillfälle hade arresterats av en militärpatrull som leddes av kapten Tom Custer och löjtnant James Calhoun. Men hur mycket han då såg av dessa två officerare och om han överhuvud taget då fick veta vad de hette, det är naturligtvis mycket tveksamt. Att det därför senare har konstruerats bloddrypande historier om att Rain... skulle ha känt igen Tom Custer på slagfältet och som hämnd efter striden ha skurit ut Toms hjärta ur den döda kroppen, är naturligtvis inget annat än sensationsskriverier att likställa med nutida tabloid- och kvällstidningars jakt på smaskiga upplägg som

kan locka till lösnummerförsäljning.

En annan sådan här vandringssägen vet berätta, att några cheyennekvinnor skulle ha känt igen den lockige och gyllenblonde generalen, "Long Hair" Custer, från tiden för striderna mot de sydliga cheyennerna, nere på de mellersta slätterna, nästan tioalet år tidigare. Det hade då berättats att generalen efter striden vid Wa-

shita tog sig en älskarinna bland de tillfångatagna unga cheyennekvinnorna och att hon senare födde en ljushyad son! Nu berättas det att dessa kvinnor plötsligt kände igen "Long Hair" igen (åtta år senare!) uppe på kullen, bland de döda soldaterna och skyddade honom från att bli stympad, som så många andra soldater blev. Det är ju väl känt att general Custer vid det här tillfället inte längre hade sitt långa, blonda, svallande hår kvar, utan var kortklippt som de flesta andra.

Cheyennekvinnor i Fort Dodge; tillfångatagna av Custer efter striden vid Washita 1868. Kanske tog han sig då en älskarinna ur den här gruppen som senare födde en ljushårig son

Men om nu många av de förklaringar och beskrivningar, som har framförts genom åren, inte är trovärdiga, för att de baserar sig på sådana uppenbara felaktigheter, så är det ändå inte helt omöjligt att upprätta relativt detaljerade redogörelser för mycket av det så hände. På senare tid har forskarna allt mer lärt sig att läsa mellan raderna i alla de intervjuer som genom åren har gjorts med överlevande indianer och man har förstått att använda de mera sakliga delarna i dessa berättelser. Det i kombination med senare tiders arkeologiska undersökningar och förfinade metoder för att analysera fynd som vapen och ammunitionsrester har gjort, att man har kunnat rita upp ett mönster för hur olika grupper har rört sig kring de olika platserna. Sedan har man också tagit logiken till hjälp för att tolka de här resultaten, genom att väga in dåtida militärt tänkande, taktiskt och organisatoriskt. Och man har gjort beräkningar av troliga tider för gruppers förflyttningar - eller åtminstone möjligheter till förflyttningar. Dessa tider har man sedan stämt av med de dokumenterade tidsangivelser som trots allt finns i olika dokumentationer - inte minst i samband med alla de förhör som hölls under den militära undersökning som skedde på begäran av major Reno. Den så kallade "Reno Court of Inquiry", med början den 13 januari 1879 i Chicago och som därefter pågick i tjugosex dagar.

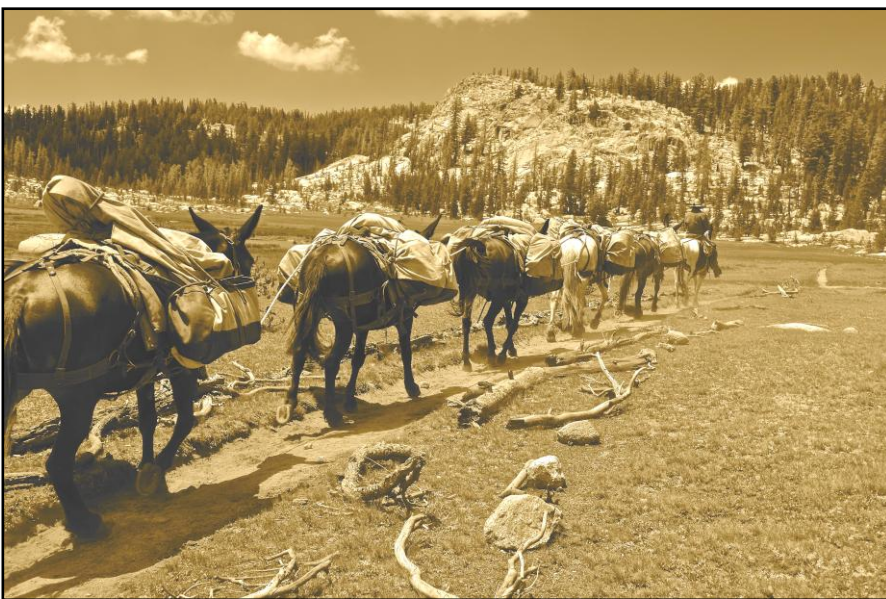
Följande händelschema har man då kommit fram till som varande det mest troliga. För att komma så långt har man fastlagt ett antal variabler som påverkat tidsschemat. Den första är själva klocktiden. Det visar sig nämligen, när man dyker ner i allt det skrivna, att svaret på en så enkel fråga som "**när började striden?**" är allt från tidig morgon till sen eftermiddag, antingen i form av just sådana svepande ordalag som till specifika klockslag. Det första beslutet har därför blivit, att man bör följa de olika tidsangivelser som finns i regementets loggbok. Nu är det visserligen inte så många. Men de som finns kan ändå utgöra en grund för att sedan gå vidare och använda andra tidsuppgifter från förhör, intervjuer med mera och genom att göra trovärdighetsanalyser av dessa, bygga på själva tidtabellen.

Det var löjtnant George Wallace som hade ansvaret för regementets loggbok under den här operationen. Och han var en av de överlevande och hade loggboken i säkert förvar. Vi väljer alltså att följa de klockslag som han nedtecknat däri.

En första fråga som då dyker upp är vad dessa tidsnoteringar står för. Idag vet vi att USA är indelat i flera tidszoner. Men det systemet infördes inte förrän 1883. Före det använde man sig av verklig soltid, alltså tiden ett solur visar på respektive plats. Eftersom det militärdistrikt man tillhörde hade sitt högkvarter i St. Paul, Minnesota, så utgår vi från att löjtnant Wallace klocka från början var inställd efter St. Paul soltid. Då

det skiljer precis 15 grader i longitud mellan St. Paul och Little Bighorn Battlefield innebär det att soltiden på platsen i Montana var precis en timme efter tiden i St. Paul. ($15/360 \times 24 = 1$) Men för att man nu skulle kunna samordna sig även med överste Gibbons trupp, som kom från en plats ytterligare 5 grader längre västerut, så borde det varit naturligt att alla nu ställde om sina klockor till den aktuella soltiden för platsen man befann sig på. Det här är naturligtvis bara ett antagande. Men man har faktiskt funnit ett sätt att kontrollera det också. Man gjorde nämligen tidavläsningar vid händelser som sammanföll med soluppgång respektive solnedgång och när man kontrollerar tiden för dessa händelser i det som kallas "*Astronomical Almanac*" kan man finna att de exakta tiderna för dessa händelser vid dessa datum överensstämmer väl med de klockslag som noterats för dessa händelser och som man alltså läste av på sina klockor! Det verkar alltså som att man nu hade kalibrerat sina klockor efter *lokal soltid*! De tider som löjtnant Wallace hade noterat i loggboken var således *aktuell lokal soltid vid Little Bighorn*, och vi kan använda tiderna direkt och behöver inte göra några omräkningar.

Den andra förutsättningen som behövs är att veta vilka avstånd det var mellan olika punkter och med vilken trolig hastighet trupperna förflyttade sig. Även här får man göra ett antagande. Avstånden är inget konstigt. Det är bara att mäta på en karta. Men hastigheten kan naturligtvis variera. Vi gör antagandet att hästar går i skritt i en hastighet av 5 km/tim, i trav 10 km/tim, och i galopp 15 km/tim. Det kan även kompensera för kortare pauser.

Med det här som förutsättning kan vi på ett ungefär rita in trupperörelserna från stoppet man gjorde uppe på vattendelaren mellan Rosebud Creeks och Little Bighorns dalgångar. Det var här som Custer gjorde sin sista bataljonsindelning och vi vet alltså vilka grupper vi måste följa på sina olika uppdrag. Det var här kaptan Benteen fick en bataljon och uppdraget att kontrollera Little Bighorns dalgång söderut för att fastställa om det fanns flera läger längre uppför floden, eller om indianerna visade några tecken på att fly undan den vägen. Major Reno fick en bataljon som skulle

angripa huvudlägret från söder och Custer själv tog personligen kommando över en tredje bataljon, som det vid det här tillfället inte fanns någon bestämd uppgift för, utom att "stödja Reno i hans angrepp". Dessutom avdelades kaptan McDougalls kompani B som eskort åt det stora packtåget, som nu under löjtnant Matheys befäl fått sammanlagt 84 soldater hämtade från vart och ett av de tolv kompanierna, att hjälpa de ordinarie packarna med mulåsnorna. Vi har alltså sex olika grupperingar att följa under de närmast kommande fem till sex timmarna. Det enda vi inte klarar av att detaljerat tidsätta är händelserna på Custer Hill under de sista minuterna. Vi kan med viss trovärdighet beskriva händelseförloppet där fram till att kråkspejaren Curley lämnar gruppen. Men även den punkten är en ungefärlig gissning.

För att det inte ska bli alltför omständigt gör vi det hela i förenklad tabellform. Men allt börjar alltså med tidpunkten för bataljonsuppdelningen uppe på vattendelaren. Löjtnant Wallace har skrivit i loggboken att hans klocka då visade 12.05, efter att de 5 minuter tidigare passerat själva krönet på vattendelaren. Det var alltså mitt på dagen den 25 juni. Han har senare, i samband med förhören 1879, kompletterat med att trupperna satte sig i rörelse igen klockan 12.12, men att packtåget inte startade förrän 20 minuter senare. Alltså klockan 12.32.

En tabell som börjar med avtåget efter bataljonsindelningen och som slutar med tidpunkten då man noterade att dagens strider ebbade ut, skulle då se ut så här...

blad 1	A	B	C	D	E	F
tid- punkt slut- förd	Custers och Renos gemensamma väg längs Reno Creek till Little Bighorn River	Renos anfall	Custers anfall	Benteens spa- ningsuppdrag "åt vänster"	Packtågets marsch	Renos, Benteens och McDougalls förenade bataljo- ner på Reno Hill
12.12	lämnar pausen efter bataljons- uppdelningen			lämnar pausen efter bataljons- uppdelningen		
12.32					lämnar pausen efter bataljons- uppdelningen	
13.20	passerar sankmar- ken			löjtn. Gibson rapporterar att inga indianer syns längre upp		
14.00	Reno kallas över till Reno Creeks norra sida för att förena sig med Custer					
14.15	passerar den en- samma tipin; Reno tar därefter täten		lämnar den en- samma tipin efter Reno			
14.32				har avbrutit sin spaning och återvänt till spå- ren efter Custer och Reno; ser packtåget 800 meter längre bak	avancerar 9,7 km och ser Benteens bataljon nere vid sankmarken	
14.37				travar fram till sankmarken		
14.43	passerar North Fork of Reno Creek; ba- taljonerna skiljs åt	Reno får order att anfälla	ger Reno order att anfälla			
14.51		travar och ga- lopperar till floden	vattnar sina hästar i North Fork			
14.53		Reno börjar kor- sa floden				
14.55			löjtnant Cooke lämnar Reno för att rapportera till Custer	vattnar sina häs- tar		
14.57		Reno vattnar sina hästar		lämnar sank- marken samtidigt som packtåget kom- mer fram	kommer fram till sankmarken samti- digt som Benteens bataljon börjar läm- na platsen	
15.01		Reno omgrupper- ar och förbereder sitt angrepp	får rapport från löjtnant Cooke att indianerna inte är på flykt			
15.03		startar sitt anfall på västra sidan av Little Bighorn ner mot indian- lägret	Custer söker sig upp på en höjd ös- ter om floden för att själv se Renos anfall			

blad 2	A	B	C	D	E	F
tidpunkt slutförd	Custers och Renos gemensamma väg längs Reno Creek till Little Bighorn River	Renos anfall	Custers anfall	Benteens späningsuppdrag "åt vänster"	Packtågets marsch	Renos, Benteens och McDougalls förenade bataljoner på Reno Hill
15.05		Renos män ser Custer på höjden öster om floden				
15.12		ser Custer på Reno Hill		går fram till den ensamma tipin		
15.15			Custer sänder iväg Kanipe med bud till Benteen att förena sig med Custers bataljon			
15.18		gör halt och bildar skärmytslinje; ser Custer försvinna bakom höjderna öster om floden	Custer passerar Sharpshooter Ridge och försvinner ner i Cedar Coulee		lämnar sankmarken efter att djuren druckit	
15.28			når fram till Weir Point; ser Reno engagerad i skärmytsling			
15.30		DeRudio med några man avvärjer ett angrepp från indianerna inne bland träden och ser samtidigt Custer på Weir Point				
15.32					passerar den ensamma tipin	
15.33		drar tillbaka skärmytslinjen och förskansar sig i flodbuskagen				
15.34			Custer återvänder till sin bataljon och sänder iväg Martini med bud till Benteen att återvända och förena sig med Custer			
15.42				träffar Kanipe och skickar honom vidare till packtåget		
15.46			Custer gör halt vid Cedar Coulees mynning			
15.48			Boston Custer kommer ifatt Custers trupp med nya informationer		Kanipe anländer med Custers order om att skynda fram	

blad 3	A	B	C	D	E	F
tidpunkt slutförd	Custers och Renos gemensamma väg längs Reno Creek till Little Bighorn River	Renos anfall	Custers anfall	Benteens spaningsuppdrag "åt vänster"	Packtågets marsch	Renos, Benteens och McDougalls förenade bataljoner på Reno Hill
15.53		reträtt ut ur buskagen startar				
15.55			Custer får signaler från Bouyer på Weir Point att Reno slagit till reträtt			
15.56			Custer startar nerför Medicine Tail Coulee			
15.58				träffar Martini och läser Custers order; behåller Martini	gör halt för att samla ihop det utdragna tåget	
16.00		löjtnant Wallace korsar floden				
16.04			Bouyer och Curley förenas med Custer i Medicine Tail Coulee; Håller konferens med officerare			
16.05		de första männen ur Renos styrka når upp på kullarna och väljer försvarsplats				
16.08			Custer delar sin bataljon och passerar över Medicine Tail Coulee			
16.10		de sista männen ur Renos styrka når upp på kullarna och anvisas försvarsplats	kaptен Yates bataljon (komp E och F) lämnar Custer och avancerar ner genom Medicine Tail Coulee	travar ner till i närheten av floden; ser där Reno som håller på att rida tillbaka över floden under sin reträtt		
16.16			Custer, med kapten Keoghs bataljon (komp C, L) gör halt uppe på Luce Ridge			
16.18			Yates bataljon når Minneconjou Ford; lätt skottväxling med indianer på andra sidan floden			
16.20			Custer ser indianer komma uppför Medicine Tail Coulee för att attackera	svänger av från spåret och når upp på Reno Hill; förenar sig med Reno		belägringen börjar; truppen barrikaderar sig

blad 4	A	B	C	D	E	F
tidpunkt slutförd	Custers och Renos gemensamma väg längs Reno Creek till Little Bighorn River	Renos anfall	Custers anfall	Benteens spaningsuppdrag "åt vänster"	Packtågets marsch	Renos, Benteens och McDougalls förenade bataljoner på Reno Hill
16.23			Custer ser Yates bataljon starta uppför Deep Coulee			
16.25			Custer med Keoghs bataljon startar häftig beskjutning av de angripande indianerna som stoppas upp i sitt anfall			massiv skottlossning hörs från Custers håll; samtidigt som Reno personligen lämnar höjden för att söka efter löjtnant Hodgsons kropp
16.27			Keoghs bataljon lämnar Luce Ridge för att förenas med Yates bataljon			
16.32			Custer når Nye-Cartwright Ridge			
16.33			Yates bataljon når övre kanten av Deep Coulee; attackeras i båda flankerna			
16.346			Yates bataljon sitter av och drar sig stridande till fots högre upp mot en mötespunkt med Custers bataljon			
16.38			Custer försvarar sig mot ett flankangrepp från Deep Coulee			
16.46			Yates och Keoghs bataljoner förenas			
16.50			kråkspejaren Curley lämnar Custers styrka som den sista överlevande			Reno återvänder från sitt sökande efter löjtnant Hodgsons kropp
16.52			vad som hände med Custers bataljon under de sista 30-35 minuterna (det röda fältet) är oklart			Löjtnant Hare skickas med order till packtåget att sända fram ammunition och skyndar iväg
16.55			det fanns ingen överlevande som kunde berätta: mängder av spekulationer finns			Flera volleysalvor hörs från Custers håll, vilket föranleder kapten Weir att begära tillstånd för att avancera till Custers hjälp

blad 5	A	B	C	D	E	F
tidpunkt slutförd	Custers och Renos gemensamma väg längs Reno Creek till Little Bighorn River	Renos anfall	Custers anfall	Benteens spaningsuppdrag "åt vänster"	Packtågets marsch	Renos, Benteens och McDougalls förenade bataljoner på Reno Hill
17.05					löjtnant Hare kommer med Renos order om att föra fram extra ammunition	kaptan Weir tar sitt kompani (D) och startar utan tillstånd mot Custers belägenhet
17.10						den sista tunga skottlossningen hörs från Custers håll
17.12						löjtnant Hare återvänder efter att ha lämnat Renos order till packtåget
17.15						Löjtnant Hare lämnar med Renos order till Weir att söka kontakt med Custer
17.19					två mulor lastade med ammunitionslådor når fram till Reno Hill	löjtnant Warnum lämnar för att begrava löjtnant Hodgson
17.22						Benteen lämnar med kompanierna H, K, M för att förena sig med Weir
17.25			Custers hela bataljon är nu troligen utplånad		kaptan McDougall med kompani B och löjtn. Mathey med packtåget anländer till Reno Hill	
17.35			indianerna börjar att plundra de döda soldaterna på vapen, kläder och annan utrustning			vägvisaren Herenden med flera av de soldater som blivit kvar i buskagen vid floden anländer till Reno Hill
17.40			indiankvinnorna lemlästar många av de fallna soldaterna			Reno själv, med resten av bataljonen lämnar höjden för att förena sig med Weir
18.02			indianerna upptäcker Weir och strömmar till för en ny strid			Weirs grupp har mött motstånd och återvänder till Reno Hill
18.10			indianerna jagar de överlevande; hovslagare Vincent Charley dör			löjtnant Godfrey, Hare och kompani K täcker reträtten
21.00			indianerna belägrar Renos överlevande på Reno Hill			dagens strider runt Reno Hill ebbar ut när mörkret sänker sig

G.

ANALYS AV ORSAKER TILL ATT DET GICK SOM DET GICK

En avgörande orsak till att den här händelsen har fått så stor uppmärksamhet och att så många har visat ett så stort intresse för att själva gräva ner sig i den och dess detaljer, är att det finns så många oklara punkter. Punkter som kittlar fantasin nästan på samma sätt som en riktig kriminalroman och som många därför har gjort otaliga försök till att förklara. Den här lilla avhandlingen gör definitivt inte anspråk på att vara den första att lösa alla dessa mysterier. Inte ens att komma med några mera djuplodande förklaringar och "avslöjanden". I stället ska den här sammanställningen ses som ett försök att spalta upp och i någon mån systematisera de olika fakta som finns och peka på möjliga, eller omöjliga, grunder till vad de här uppgifterna skulle kunna tyda på. Kort sagt belysa problematiken.

Det som framstår som problematiskt är att ingen vet vad som hände på Custer Hill mellan klockan 15.34, när Custer beordrade sin adjutant, löjtnant William W. Cooke att skicka ordonnansen Giovanni Martini (John Martin) med ett brådskande bud till kapten Benteen att snabba på och föra fram sin bataljon, för att de med förenade krafter skulle kunna angripa indianlägret och fram till omkring klockan 18.00, när kapten Weir hade fått ge upp försöken att nå fram till Custer och i stället slå till reträtt för att inte bli kringrand av stora indianska styrkor, som nu kommer stormande från det som senare kallats Custer Hill och där man då inte längre kunde se någon stridsaktivitet. Det är de där två och en halv timmarna som har eggat fantasin hos så många. Två och en halv timmes händelser som förmodligen aldrig kommer att definitivt kunna beskrivas. Orsaken är att inga vita överlevde... (Vi har förvisso Curlys berättelse om tiden fram till klockan 16.50, när han lämnar. Men den är det många som tvivlat på).

Allt annat vet vi mer eller mindre säkert. Vi vet ju också vad som blev resultatet. Men alltså inte hur det i detalj gick till... Så, för att nu försöka systematisera det hela. Vilka komponenter behöver belysas?

- Vad var den, eller de, utlösande faktorerna till att händelsen inträffade ?
 - Var det beroende på indianernas agerande?
 - Var det beroende på de vitas agerande?
 - Fanns det en skälig bakomliggande grund för agerandet?
- Fanns det någon plan för det militära uppdrag som mynnade ut i händelsen ?
 - Vad syftade i så fall planen till?
 - Var det en realistisk plan med förutsättningar att lyckas?
- Vilka faktorer var avgörande för utfallet av händelsen?

1. För att börja med orsaken till att händelsen inträffade. Vems var felet? Vem var det som startade det som ledde fram till händelsen? Var orsaken till att händelsen uppstod att betrakta som skälig eller ej?

- Anledningen till att armén fått order att angripa indianerna på de norra prärierna var, att indianerna inte accepterade att de vita tog ifrån dem deras land och förvägrade dem rätten att leva sitt eget liv på det sätt som de ville leva det. Det var alltså de vitas myndigheter, som mot indianernas vilja, beslutade sig för att driva igenom sina önskemål och att göra det med vapenmakt. Felet var alltså helt på de vitas sida.

- Det var genom ett samråd mellan Presidenten och Inrikesdepartementet, samt dess organ för indianfrågorna, Indianbyrån, som beslutet fattades att ge armén order om att med våld tvinga indianerna in på det tilldelade reservatet. Ett reservat som myndigheterna ensidigt beslutat att kraftigt minska i storlek. Gällande avtal med indianerna åsidosattes alltså, utan att något nytt avtal framförhandlats, vilket naturligtvis var ett brott mot de mänskliga rättigheterna.

- I grunden var det den allmänna uppfattningen i den vita världen, att ett fåtal indianer inte kunde tillåtas att lägga beslag på så stora markområden, som de dessutom inte utnyttjade till något nyttigt (i princip alltså för

jordbruk). De vita ansåg sig därför rättfärdigade i beslutet att ta ifrån indianerna marken. En inställning som det naturligtvis inte fanns något varken moraliskt eller legalt stöd för.

2. Eftersom det var den allmänna uppfattningen att något borde göras för att marken skulle utnyttjas bättre så var grundbeslutet i princip redan taget och mer eller mindre undermedvetet accepterat av alla vita. Arméledningen hade därför redan på ett tidigt stadium gjort upp planer för hur man skulle gå till väga. Tanken var att tre omfattande truppkolonner skulle dra i fält samtidigt från var sitt håll och på så vis inringa de man kallade "fientliga indianerna". Vis av tidigare erfarenheter hade man bestämt sig för att det här bäst skulle ske vintertid, då indianerna hade svårt att röra sig. Så långt byggde planeringen strategiskt på en sund tanke, om än moraliskt tvivelaktig. Men nu visade det sig att arméenheter själva hade minst lika svårt att röra sig som indianerna och det var tydligen en överraskning för arméledningen. Alltså kom man nu att misslyckas kapitalt med att få sina olika truppenheter att samarbeta. Var och en av de tre kolonnerna kom att dra i fält vid olika tillfällen och saknade dessutom helt och hållet kontakt med varandra. Planeringen sprack alltså fullständigt.

Som det nu blev så var det bara general Terrys så kallade "Dakotakolonn" som var den som sattes in mot indianerna. Och det dessutom mitt i sommaren, när förutsättningen för indianerna att sätta sig till motvärn var betydligt bättre. General Terry fick därför själv göra upp en egen plan, som dessutom hela tiden fick anpassas efter rådande förhållanden, då kunskap om situationen ute i den stora vildmarken var i stort sett obefintlig. Sammanfattningsvis kan man alltså säga att planering saknades i princip helt och hållet och det som gjordes kom till mera av en slump, allteftersom man lyckades skaffa sig nya informationer.

3. En lång rad av faktorer kom att bli avgörande för utfallet av arméns uppdrag. De flesta bottnade i bristande kunskap om läget ute i vildmarken och en flagrant underskattning av indianernas förmåga att förstå samband och vidta motåtgärder, samt den närmast totala frånvaron av samordning och planering mellan myndigheter och arméledning såväl som inom den arméenheter som till slut kom i kontakt med indianerna

Det här resulterade då i att:

- Alltför få soldater kom att sättas in på rätt ställe vid rätt tidpunkt och att styrkan splittrades upp i ett flertal mindre enheter som saknade samordning och inbördes kontakt med varandra
- Ansvariga truppbefäl inte hade tillgång till nödvändiga informationer
- Arméns ansvariga levde i tron att indianer aldrig ställde upp för att slåss mot starka truppkoncentrationer, utan förväntades fly så fort militär trupp närmade sig. Vilket alltså inte skedde i detta fall!

Det här ska ses som de grundläggande orsakerna till den fruktansvärda tragedi som det hela utvecklade sig till. Men när väl händelsen hade inträffat och blev känd för arméledning, myndigheter och den breda allmänheten, så började det omgående att dyka upp anklagelser och påståenden om vad som var orsaken och vems fel det var. Och här finns det ingen hejd på hur alltifrån sakliga konstateranden till mer eller mindre befängda idéer haglade genom luften. Och man kan kanske lite syniskt påstå, att det var redan här som fascinationen med den här händelsen uppstod. Allt sedan dess har många av dessa påståenden ältats in absurdom. Även av personer som man tycker borde veta bättre. Men så är det kanske när någons ära tycks skändad, när någon känner sig trampad på tårna, eller ens egen nationella stolthet kräver att man bortförklarar något som i en mera sansad situation kan tyckas vara förklarligt.

För den breda allmänheten var det helt oförklarligt hur "en hop vildar" kunde lyckas ta kål på arméns stolthet - Det Sjunde Kavalleriregementet - under ledning av den närmast hjälteförklarade "gossgeneralen" George Armstrong Custer. Han som i mångas ögon närmast på egen hand hade vunnit Inbördeskriget åt Nordstaterna och som man dessutom såg som arméns dugligaste och mest erfarna "indianjägare". Att dessa påståenden var som luftslopp och inte hade någon förankring i verkligheten spelade ingen roll. Han var i allas ögon hjälten, den oövervinnelige, som aldrig kunde misslyckas, då han var begåvad med vad man kallade "Custers luck"! Han var ju den som aldrig fattade några okloka beslut. Han som alltid gick segrande ur alla strider. Det måste alltså vara något annat som låg bakom det här obegripliga. Påståenden började dyka upp. Ingen visste vem som hittat på dem. Men plötsligt var de på allas läppar och plötsligt var de dag-

sens sanning. Man visste nu plötsligt, att den där illvillige Sitting Bull, han hade minsann utbildats på krigshögskolan West Point! Och han hade dessutom studerat Napoleons krigskonster. Kanske hade han till och med varit i Europa och träffat Napoleon! Hur skulle han annars kunnat överlista en sådan som general Custer?

Nej, det måste finnas andra syndabockar också bakom den här tragedin. Indianbyrån fick sina fiskar varma. De hade underlåtit att rapportera hur många indianer som saknades på reservaten och som nu i stället befann sig i Sitting Bulls läger. Det gjorde man för att agenterna skulle fortsätta att få samma mängd matransoner till sina indianer. Matransoner som de sedan kunde sälja, när de inte längre behövde dela ut dem till indianerna. Sälja för att tjäna pengar som de och deras chefer i Indianbyrån sedan kunde stoppa i egna fickor!

Så var det de där med att Custer hade försetts med många nya, utbildade rekryter, som inte hade erfarenhet av krig. Även hästarna i regementet var nya och otränade! Det är ju klart att det inte kunde fungera då! Och så var det vapnen. Indianerna hade naturligtvis av Indianbyrån alla försetts med snabbskjutande magasingevär av typen Winchester, medan soldaterna bara hade enskottsgevär, som dessutom krånglade, så att patronhylsorna brände fast i slutstycket, när det blev varmt.

Det *måste* alltså bara finnas någon förklaring till att detta kunde hända...

Alla de här påståendena har man nu kunnat avfärda. Det var inget fel på de vapen soldaterna hade. Det var bara att indianerna var så många flera att eldkraften inte räckte till. Merparten av rekryterna var kvar i baslägret vid Powder River och hästarna var det inget fel på. Möjligen att de var trötta efter långa marscher.

Efter en tid, när verkligheten börjat sjunka in och medvetenheten om att det oerhörda faktiskt hade inträffat, då började kritiska röster höjas även mot general Custer, mot hans chefer och mot hans underordnade befälhavare.

Custer hade brutit mot givna order påstods det, när han valt att ensam gå till anfall redan söndagen den 25 juni, i stället för att vänta på att Terry med Gibbons trupp hade kommit uppför floden från norr och de kunnat samordna sina angrepp dagen därpå, den 26 juni. Någon sådan uttrycklig order har dock aldrig funnits! Men än idag finns det högljudda förespråkare för den teorin.

De som vill skydda Custer skyller i stället på att kapten Benteen inte skyndade till Custers undsättning när Custer tvingades på försvar uppe på höjden ovanför Little Bighorn.

Andra menar att om bara major Reno hade stått på sig och fullföljt det beordrade angreppet mot indianlägrets södra ände, så hade Custer kunnat gå runt och angripit från andra hållet. Om det hade skett samtidigt hade säkert indianerna tagit till flykten, menar man.

Mot alla dessa påståenden finns det alltså sakliga och logiska motargument och den bistra sanningen är snarast den, att katastrofen förorsakades av :

- Bristfällig kunskaps- och informationsinhämtning före beslut
- Att slumpen gjorde att så otroligt många indianer var samlade på en och samma plats just vid detta tillfälle. Något som inte skulle vara praktiskt möjligt ur försörjningssynpunkt att upprätthålla i mera än några få dagar
- Indiankrigarna var totalt sett tre gånger så många som Custers soldater och att Custers totala styrka var uppdelad på minst fem olika enheter vid kritiska tidpunkter. Enheter som inte hade någon kontakt med varandra och som kom att engageras vid olika tidpunkter, vilket gjorde att flera indianer hann att förflytta sig så att varje enskild arméenheter fick möta åtskilligt mycket större indianska grupper
- Samordningen mellan Custers olika delstyrkor var obefintlig och styrkedelarna alltför utspridda och inte kontaktbara sinsemellan
- Indianerna blev överraskade av angreppet och hann inte skingras i tid utan tvingades att försvara sig och sitt läger, vilket de klarade tack vare att angreppet inte var koordinerat

H. KONSEKVENSER AV HÄNDELSEN

De överlevande i regementet var naturligtvis i chock. Så också högste befälhavaren, general Terry. Men dessa skulle hinna att sansa sig, innan de stora massorna drabbades av nyheten och det stora kaoset utbröt. General Terry insåg naturligtvis att han nu var tvungen att agera. Såsom varande jurist i grunden insåg han givetvis riskerna för att han personligen skulle kunna få skulden. Han satte därför igång ett intensivt rapportskrivande, där han naturligtvis i första hand försåg sina överordnade, generalerna Sheridan och Sherman, med all nödvändig information, som i första hand skyddade honom själv från misstanke. Han såg också till att dagspressen fick lämplig information, där man mellan raderna skulle kunna utläsa vems fel det hela var. Och snart var det stora ordkriget i full gång.

Samtidigt hade naturligtvis såväl Terry som hans underordnade, överste Gibbon, nu att ta itu med mera brådskande och kritiska uppgifter, som att få alla döda begravda och alla skadade återförda till civilisationen för vård. Resten av regementets osårade överlevande, om än djupt skakade, behövde också tas om hand. Men sedan gällde det att så snabbt som möjligt fullfölja det ursprungliga uppdraget, att spåra upp och oskadliggöra Sitting Bull och hans skaror, som till varje pris skulle tvingas tillbaka till reservaten. Men hur skulle det gå till? Om man redan tidigare hade haft brist på information om var indianerna befann sig, så var man nu helt ovetande. Sitting Bull och hans följen hade givetvis skingrats för alla vindar. Var skulle man börja leta? Terry blev bara sittande. Argumentet var att han nu måste få nya förnödenheter. Överste Gibbon fick pliktskyldigast skicka ut några spejare uppåt Yellowstonefloden. Men själv väntade Terry mest på att få kontakt med sin motpart från den södra angreppsstyrkan, general Crook, som själv, efter att vid Rosebud Creek ha fått sig en rejäl omgång av Crazy Horse och hans tusen krigare åtta dagar före Little Bighorn, nu också bara satt i sitt basläger, Camp Cloud Peak, vid nuvarande staden Big Horn, i Wyoming, slickade såren och väntade på förstärkningar och nya förråd.

Först efter någon månad lyckades de två till slut få kontakt med varandra, sedan den välkände "Buffalo Bill" Cody lyckats leta upp Terry och förmedlat en kontakt. Därmed hade det tagit nästan två månader innan de båda truppenheterna hade förenats och börjat röra på sig. Först nu förstod man, att Terry hade trott att indianerna befann sig i Crooks område och Crook hade trott, att de befann sig i Terrys område. Och nu hade de alltså inte en aning om var de kunde finnas. Deras gissning var att Sitting Bull nog tänkte sig upp till Kanada och därför började de båda truppenheterna marschera mot nordost, mot Missouri-floden. Men Terrys mentala krafter var på upphällningen och han avbröt tämligen snart letandet och styrde kosan mot Bismarck och Fort Abraham Lincoln, där resterna av Sjunde Kavalleriregementet nu fick välförtjänt vila. Den något mera energiske Crook fortsatte dock envist letandet, dag efter dag, i ett ihållande regn och närmast utan förnödenheter. Hans väg förde honom till slut norr om Black Hills, där han till slut tvingades skicka löjtnant Bubb, med en mindre eskort under kapten Anson Mills i förväg, för att försöka köpa upp så mycket mat och kläder som det gick att få tag på i staden Deadwood, i kullarna. Den här förtruppen ramlade mera av en slump plötsligt på ett mindre indianläger vid Slim Buttes och angrep genast. Under hela eftermiddagen hade kapten Mills stora problem med att hålla de få krigarna ifrån sig och det var först när Crooks genomblöta, hungriga och trötta soldater anlände nästa dags eftermiddag, som Crook förnöjd kunde konstatera att man, äntligen hade fått en vinst över "fiendliga indianer" att skriva om till Sheridan och Sherman. De "fiendliga" indianerna visade sig vara en mindre grupp oglalasiouxer, under American Horse (d.ä.). Det var bara trettiosju tipier, med ett sjuttiofemtal krigare, som nu varit på väg tillbaka till reservatet. Men Crook hade äntligen i alla fall fått en vinst!

Det direkta utfallet av själva striden vid Little Bighorn kan i det korta perspektivet inte ses som något annat än en katastrof för armén - en fruktansvärd katastrof - och en oerhörd seger för indianerna. Även om vi inte vet det exakta antalet stupade indianer, så var ändå antalet stupade soldater förmodligen mer än dubbelt så stort. De överlevande soldaterna hölls belägrade och oförmögna att rädda sig själva, ända till ytterligare undsättning kom och indianerna valde att avbryta belägringen. Undsättningsstyrkan förmådde inte heller ta

upp förföljandet av indianerna, som därmed kan anses vara de som behärskade situationen. De behövde inte fly undan, utan kunde själva välja formen, tidpunkten och riktningen för sitt obehindrade avtåg.

Trots det kan man säga, att i förlängningen kom den här händelsen ändå att bli början till de nordliga prärieindianernas totala undergång. Det kan låta märkligt, men om man tänker efter lite, så ser man klart, att det här var en händelse som spelade de vitas myndigheter direkt i händerna.

Redan något tiotal år tidigare hade den vita utvandrarvägen nått även områdena norr om Plattefloden och väster om Missourifloden. Guld hade upptäckts i de områden som så småningom skulle bli staterna Colorado, Idaho och Montana. För att nu inte tala om Black Hills i Syd-Dakota. Tiotusentals guldhungriga lycksökare hade genast strömmat till och invaderat landet, trots att det var land som indianerna blivit tilldelade i olika fredsavtal. Lycksökarna tog ingen notis om det och de tog helt enkelt lagen i egna händer. Deras girighet dränkte deras eventuella rättskänslor. Myndigheterna stod handfallna. Det fanns nog säkert enstaka individer i myndighetsställning som ville försvara indianernas rättigheter. Men de var få och deras röster drunknade i den allmänna stormen, när även stora delar av det styrande etablissemanget såg invasionen som något som både var av ödet förutbestämt och kanske till och med önskvärt. Guld var något som behövdes i statskassan. Speciellt nu efter det kostsamma Inbördeskriget. Lokala politiker och företagare såg stora möjligheter för nya stater att växa fram, vilka skulle ge nya inkomstmöjligheter. De stora järnvägsbolagen låg redan i startgroparna för att börja lägga räls genom vildmarken. Men indianerna måste bort! Man kunde ju inte låta en hop "vildar" lägga beslag på så mycket land. Land som de ändå inte gjorde något med. Land som de bara drev omkring i! Sådant slöseri med värdefullt land kunde man inte acceptera. Pöbeln hade hela tiden ropat på utrotning av indianerna. Men fullt så hårdhudade kunde inte de högsta politikerna tillåta sig att vara. I stället försökte man med nya avtalslösningar, där man lovade både det ena och andra till indianerna, om de bara lämnade ifrån sig ännu ett litet stycke land. Nya löften ställdes ut om skäliga ersättningar, medan indianerna gång på gång påpekade, att de ju fortfarande inte ens hade fått något av allt det som lovats vid tidigare avtalskrivningar.

Samtidigt som politikerna utåt försökte hålla skenet uppe av att de ville vara ärliga mot indianerna, så gnuggade de händerna, när nu folket tog saken i sina egna händer. Om bara kolonisationen blev tillräckligt omfattande, skulle indianerna inte längre kunna stå emot. Presidentens lösning av problemet var att på något obemärkt sätt låta den vita befolkningen invadera Black Hills, medan militären skulle koncentrera sig på att hålla efter de oppositionella indianska elementen. På så vis skulle man kunna tillskansa sig såväl de guldförande delarna av Black Hills som det jättelika jaktområdet väster om kullarna, som indianerna hade försäkrats tillgång till i gällande avtal. Argumenten för hur det här skulle rättfärdigas, var att spela på att indianerna var upproriska och aggressiva och inte visade någon samarbetsvilja. Med det här som utgångs-

punkt hade flera olika myndigheter, inklusive Indianbyrån och armén, i största hemlighet börjat utarbeta planer redan i november 1875. Utåt gjorde man inte mera än att avvakta och genomföra några mer eller mindre halvhjärtade försök att upprätthålla rättvisan. Man gav militären "order" att se till, att man stoppade invandringen i Black Hills, trots att man visste att de fåtaliga trupper man hade inte skulle ha en chans att göra något.

Men så... Nu hade man plötsligt fått ett gyllene tillfälle att slå till mot de trilskande "vildarna". Nu hade de gjort misstaget att förorsaka armén ett svidande nederlag. Låt vara att det varit en ren självförsvarsåtgärd. Men ändå... Om det tidigare hade

funnits ett visst motstånd i Kongressen mot alltför hårdhänta tag, så ändrade datumet den 7 juli på allt. Det var den dagen alla tidningars förstasidor blev alldeles svarta av braskande rubriker.

***"Indianerna har startat ett blodigt krig!" "Indianerna massakrerar armén!"
"Nationens ära och säkerhet står på spel !" "Utrotta de röda djävlarerna !"***

Reaktionerna var omedelbara, allomfattande och instinktiva. Så även inom Kongressen. Därifrån reagerade man redan samma dag och krävde, inte utan en viss misstänksamhet dock, av Krigsministern att få en rapport om orsaken till konflikten och om syftet med de militära operationer som hade föranlett den stora katastrofen. Som ett klart bevis på hur långt myndigheternas hemliga planering hade avancerat, kan ses att Krigsminister Cameron redan inom 24 timmar kunde presentera ett komplett underlag, inklusive kopior av hela femtionio olika dokument ! Ministern gick i god för att myndigheterna fullt ut hade levt upp till alla avtalskrav... (Trots att tusentals vita hade tillåtits ockupera stora delar av indianernas mark)... Vidare påpekade han, att de allra flesta indianer också fullt ut hade levt upp till avtalen, men att "***några alltid hade motsatt sig det och dessutom fortsatt att meningslöst bara ströva runt efter eget gottfinnande***"... (Något som de var i sin fulla rätt att göra inom de landområden som i avtalet kallades "oavträtt land" och där de hade all rätt i världen att jaga)... Man påstod till och med, att " ***dessa redan hade gått så långt som att angripa vitas bosättningar, stulit hästar och mördat oskyldiga innevånare***"... (Dessa offer var sådana vita som brutit mot avtalet och som i många fall hade förorsakat indianerna större skada än vad indianerna ställde till med under sina aktioner för att försvara sina rättigheter)... Krigsministern försäkrade bestämt att guldletandet inte hade något med konflikten att göra och att allt enbart syftade till att skydda och hjälpa den fredliga och laglydiga delen av siouxstammen !

Inom loppet av bara några veckor skulle det stå fullständigt klart att det här bara var tomma ord. Men för tillfället var det fullt tillräckligt för att den stora allmänheten skulle vara övertygad om, att indianerna nu hade startat det hela och att det enda rätta var att de måste straffas... ja till och med utrotas !!! Och givetvis måste nu deras land konfiskeras !

Även om Kongressen som sådan nog inte lät sig luras fullt ut, så blev trycket från allmänheten så stort, att man kände sig tvungna att börja vidta åtgärder. Också om det skulle komma att ta över en månad innan Kongressen hade snickrat till en helt vattentät förordning, som skulle ge myndigheterna rätten att konfiskera indianernas mark, så började man nu slag i slag att införa nya direktiv av olika innebörd. Man införde redan den 31 juli ett regelverk som skulle förhindra att metalliska gevärspatroner spreds till indianerna. Den 12 augusti godkände Presidenten en lag som återigen tillät armén att rekrytera så många som upp till ettusen indianska spejare, från att bara några månader tidigare ha reducerat maxantalet till trehundra. Och den 15 augusti kom en annan lag som tillät att bemanningen i ett kavallerikompani åter skulle få vara upp till etthundra man.

Vid det här laget började ändå Kongressen bli färdig med sin plan för landkonfiskeringen. Men först skulle man tillgodose militärens krav. Phil Sheridan hade ända sedan det stod klart att Custers styrka hade råkat ut för den stora katastrofen, högröd av ilska bombarderat såväl Överbefälhavaren som Krigsministeriet med krav på att omgående få inrätta ett antal militärposter på strategiska platser i det landområde som garanterats indianerna och som i avtalet kallats "oavträtt land". För honom var inte de militära insatserna längre något som skulle leda fram till en civiliserad och rättvis uppgörelse. Nu krävde han hämnd ! Nu måste han förgöra den fiende som så skamfullt hade förnedrat hans armé ! Nu kunde han inte acceptera några "fega" avtalsuppgörelser eller andra eftergifter, trots att Krigsministern skenheligt fortsatte att intyga, att inga fredliga och laglydiga indianer skulle drabbas. För nu fanns det i hans värld inte längre några skillnader mellan "fientliga" och "fredliga" indianer. Alla indianer skulle straffas ! Helst skulle de utrotas, så att problemet kom ur världen en gång för alla ! Ingen skulle ostraffat kunna skämma ut United States armé ! Sheridan krävde full och oinskränkt makt ute i indianområdena. Han ville inte veta av några fredsmäklare eller ömhjärtade agenter, politiker eller andra pacifister... Han fick sina önskemål beviljade. Kongressen hade inte haft några problem med att godkänna det, då man menade att rådande krigstillstånd undanröjde alla avtalsöverenskommelser som förhindrade anläggande av militära installationer på indianernas mark. Så, den 22 juli godkände Kongressen ett anslag på 200'000 dollar och "Lille Phil" kunde påbörja sitt byggnad.

Samma dag hade Överbefälhavaren, general Sherman, vädjat i ett möte med Krigsministeriet att Sheridans andra krav också skulle tillgodoses. Nämligen att militären skulle ta över makten och styret av alla indianagenturer i området, om så endast som en tillfällig åtgärd... Det fanns ju faktiskt en lag som förbjöd militära officerare att fungera som indianagenter! Men trots förbudet godkändes även det önskemålet av myndigheterna, som genast beordrade de civila agenterna vid såväl Red Clouds som Spotted Tails agenturer avlägsnade. Nu hade Sheridan sin oinskränkta makt och han var inte sen att börja dra samman militära styrkor från hela landet till de agenturer, som nu efter hand togs över av officerare ur armén. I sitt triumferande brev till de olika agenturerna klargjorde han, att **"alla indianer som återvänder till reservaten, antingen det sker från de fientliga grupperna utanför, eller från en fredlig jaktutflykt, ska avkrävas fullständig och ovillkorlig kapitulation och alla deras vapen och hästar skall beslagtas"**. Hårda tag naturligtvis. Men det här var ändå bara början. Sheridan nöjde sig inte med att bara sätta hårt mot hårt mot de indianer som hade deltagit i krigsaktiviteter. Han hade mera långtgående planer än så...

Hans nästa drag var att föreslå ett totalt vapenembargo. Inte bara mot de stridande indiagrupperna, utan mot alla indianer - även mot de fredliga på reservaten. Det här var en avgörande utvidgning av Kongressens förslag att förhindra spridning av gevärspatroner till krigiska indianer. Sheridans förslag, om det genomfördes fullt ut, skulle innebära att indianerna blev hänvisade till pil och båge igen för sin försörjning. På reservaten var det för tillfället mera kaos än ordning, när militären höll på att ta över och oerfarna officerare nu plötsligt skulle ansvara för mat- och varuutdelning. Svält hotade till och med på vissa platser. Kanske var det något som också ingick i planen. Om inte så var det ändå något som spelade myndigheterna i händerna.

Men även det här var bara början för Sheridan. I det längre perspektivet planerade han för en fullständig avmilitarisering av indianerna. Hans tanke var att avväpna alla indianer och även ta ifrån dem deras hästar. Alltså även från de fredliga på reservaten! Men innan han släppte den bomben, skulle han behöva ha alla sina styrkor utplacerade på de olika reservaten och sina nya militärposter utbyggda i "det oavträdda landet".

Medan Sheridan surrade som en bålgeting med sina hämndåtgärder, smidde Kongressen på sitt eget vapen för att tvinga indianerna att ge upp såväl Black Hills som "det oavträdda landet". Samtidigt tänkte man i sådana banor, som att deras kommande åtgärd även skulle ha en liten udd mot de högljudda militärerna, som man tyckte hade tagit sig alltför stora friheter och nu uppträdde alltför sturskt. Det man såg framför sig var ett vapen, som när det väl sattes in, skulle få sådana omedelbara effekter, att militären plötsligt upptäckte att deras oinskränkta makt kanske inte alls var så oinskränkt när det väl kom till kritan.

Och nu var tiden mogen. Den 15 augusti signerade President Grant ett tillägg i gällande avtals regler för årliga försörjningsstöd. Man anslog visserligen en miljon dollar enbart för matransoner, eftersom det nu stod klart att reservatsindianerna inte skulle kunna föda sig själva varken genom jakt eller någon annan form av matproduktion. Men i tillägget fastslogs också, att inte en cent skulle betalas ut till något band som på något sätt deltog i eller stödde någon form av fientligheter. Men ännu viktigare var att där också stipulerades att :

1. inga framtida anslag skulle beviljas så länge indianerna vägrade att ge upp sina anspråk på "det oavträdda landet" och dessutom på den del av det egentliga reservatet som låg väster om 103:e längdgraden (den 6,4 mil breda landremsa av staten Syd-Dakota västligaste del, som innehöll Black Hills)...

2. vidare skulle indianerna acceptera att tre vägar skulle få anläggas genom den resterande delen av reservatet...

3. indianerna skulle också acceptera att få alla sina ransoner utdelade på lämpliga platser längs Missouri River (allt för att minska transportkostnaderna)...

4. slutligen skulle indianernas ledare samarbeta med myndigheterna om en plan för att göra indianerna helt självförsörjande...

Även om specifikationerna för hur indianerna skulle uppnå självförsörjning inte preciserades, så var de här fyra punkterna inte något annat än ett burdust och icke förhandlingsbart ultimatum som drabbade indianerna som en blixtrå från en klar himmel. Ett ultimatum som krasst uttryckt uppmanade dem att :

AVSTÅ LAND, ELLER SVÄLT !

För att smida medan järnet var varmt, så utsåg Presidenten snabbt en förhandlingskommission som fick i uppdrag att få indianerna att underteckna tillägget och dess krav så snart som möjligt. Men eftersom Kongressen inte hade lämnat öppet för några förhandlingsmöjligheter, så hade Kommissionen bara en rent administrativ betydelse. Avtalet skulle godkännas, även om det var att betrakta som ett ensidigt beslut av myndigheterna. Men i sista stund hade President Grant kommit till insikt om att indianerna aldrig skulle kunna försörja sig på jordbruk i det som nu återstod av deras reservat. Det skulle innebära att myndigheterna under en längre tid än tänkt skulle bli tvungna att underhålla indianerna med mat. Så han tog på nytt upp den tredje punkten - den om att indianerna skulle få hämta sina ransoner vid Missourifloden. Som ett alternativ föreslog han i stället att indianerna skulle flyttas till Indianterritoriet (Oklahoma), där han menade att deras möjligheter till självförsörjning skulle vara bättre. Dessutom var transportproblematiken ännu enklare där än vid Missourifloden. Förslaget accepterades och skrevs in som ett alternativ för indianerna till att behöva färdas fram och tillbaka till Missourifloden för att hämta sina varor.

reservatsgränserna efter 1876

Avtalskommissionen samlades enligt order i Omaha den 24 augusti för att sätta sig in i vad de var satta att förmedla. Under Indianbyråns chef, J. Q. Smiths ledning, gick man igenom förutsättningarna och lade upp strategierna. Resultatet av den här genomgången blev att det inte ens räckte med Kongressens förödande fyrapunktsprogram. Kommissionen enades i stället om att på egen hand lägga till ytterligare sex kravpunkter ! När det gällde en av dessa punkter - den om landavträdelsen från reservatet - hade kommissionen på eget initiativ till och med utökat området storlek med ytterligare en triangelformad landbit som låg mellan Cheyenne Rivers norra och södra grenar, just öster om den 103:e längdgraden. Bland de ytterligare kraven fanns sådana som förstärkte trycket på att alla måste arbeta och försörja sig och att alla barn måste sändas till skola. Ytterligare klagande punkter om att bidrag skulle betalas ut endast till dess att en indianfamilj var självförsörjande. Men att de dessutom skulle nekas ekonomiskt stöd helt om man vägrade att arbeta eller skicka sina barn till skola. Alla vita som var gifta med indianskor och alla halvblod som av någon

anledning uppfattades som "icke önskvärda", skulle avhysas från reservaten. Många familjer skulle därigenom antingen splittras, eller så skulle resten av familjen också tvingas bort och därmed gå miste om allt ekonomiskt stöd. Flera av de tillkommande punkterna var helt enkelt upprepningar av tidigare utställda krav och löften, som aldrig hade uppfyllts och man kan ju lätt förstå om indianerna ställde sig tveksamma till om det skulle gå bättre den här gången. Den tionde punkten var ett krav på att säkra folkräkningar skulle göras. Ett krav som kan tyckas relevant, men som de flesta ansåg endast skulle gynna agenten, som därmed skulle kunna friser siffrorna och smussla undan ännu mera pengar i egen ficka.

Den 7 september kom så Kommissionen, med en väl tilltagen militär eskort, till Red Clouds agentur, där man direkt gjorde klart för de samlade ledarna, att man hade kommit för att få deras underskrifter, inte att sätta sig i några förhandlingar! De överraskade och förskräckta indianska ledarna drog sig tillbaka för att prata sig samman. De kom tillbaka och undrade varför :

- *De vita skulle tillåtas att bygga bostäder och starta gruvbrytning på deras land ?*
- *Varför soldater hade invaderat agenturerna och hållit fredliga indianer som krigsfångar ?*
- *Varför armén hade invaderat deras jaktmarker väster om reservatet och där attackerat deras familjemedlemmar som helt fredligt och helt legalt vistades där för att jaga eller besöka släktingar och vänner ?*
- *De svor på att de aldrig skulle komma att flytta söderut till Indianterritoriet !*
- *De kunde tänka sig att gå med på att avstå ytterligare land, men att de förväntade sig att få en ärlig ersättning i någon form den här gången !*

Kommissionen valde att helt ignorera indianernas frågor. Kommissionens moralväktare, biskopen Henry B. Whipple, försökte släta över hårdheten genom att uppmärksamma indianerna på de materiella fördelarna som skulle bli följderna av ett godkännande gentemot den svält som skulle bli deras lott om de trilskades. Kommissionens jurist var dock inte så finkänslig. Han uppmanade dem i brysk ton att skynda på att underteckna - han hade nämligen bråttom !

Indianerna gavs inget val. Den 20 september såg de sig ingen annan råd än att "röra vid pennan". Ingen låtsades om att det i det ursprungliga avtalet stod klart inskrivet, att USAs regering högtidligt hade lovat, att inga ytterligare landavträdelser skulle kunna genomföras med mindre än att minst tre fjärdedelar av stammens alla vuxna män hade godkänt det. I stället fortsatte nu Kommissionen till alla övriga reservat, där samma procedur effektivt upprepades.

Presidentens plan hade fungerat. De vita hade nu papper på att de var lagliga ägare till allt land väster om Black Hills som tidigare hade varit öppet för indianerna att jaga och vistas i, samt en större del av det egentliga reservatet än enbart de guldförande kullarna i Black Hills. Den upplysta, arbetsamma och kristna vita civilisationen kunde på nytt vandra vidare utan att hindras av de fattiga och trolösa vildarna. Ära vare Herren!... och Presidenten...

Från och med nu var alltså alla indianer som vistades utanför gränserna till de resterande reservatsområdena att betrakta som intränglingar på statlig mark. Det blev nu arméns uppdrag att se till att dessa marker rensades från "ohyran". Militärledningen var fullständigt tagen på sängen. I stället för att nu vara på väg att etablera full militär kontroll i indianområdena, förvandlades i ett penndrag deras uppdrag till att bli städgumma åt regeringens Kommission. Något som bara ytterligare byggde på motsättningarna mellan den civila maktens män och deras militära motsvarigheter. Generalerna Sherman och Sheridan stormade. Departementscheferna Terry och Crook stormade. De tillsatta militära agenturofficerarna stormade och de avsatta civila indianagenterna surade...

Men Sheridan tänkte inte ge upp så lätt. Så länge han hade Överbefälhavarens stöd, tänkte han driva igenom sitt hårda regemente mot indianerna på reservaten. Här utfärdades omgående stränga rutiner. Alla vapen skulle beslagtas och även hästarna skulle tas ifrån indianerna. Dominerande ledare som Red Cloud

och Spotted Tail berövades nu sina officiella ställningar som huvudledare för sina respektive stammar. Krav restes på än det ena, än det andra. Ena dagen var det flytt till Indianterritoriet. Andra dagen till någon ny agentur vid Missourifloden. Alla indianer skulle räknas. Och varje indian skulle själv hämta ut sina ransoner, vilket tog bort de traditionella ledarnas status som försörjare av folket.

Och de militära departementscheferna fick uppdraget att jaga in alla "fientliga" indianer, som fortfarande höll sig undan utanför reservaten. För det fick de omfattande förstärkningar i form av hela regementen, såväl infanteri som kavalleri, som omdirigerades från olika delar av landet. Erfarna och oomtvistat effektiva regementschefer som överstarna Miles, Merritt och Mackenzie fick långtgående friheter att agera hårt och skoningslöst över hela området. De krigiska indianerna skulle näpsas. De skulle få sig en läxa som gjorde att de aldrig mera satte sig upp emot militären. Medicinen var Sheridans gamla favoritmetod - vinterkrig ! Slå till mot fienden när han är som mest sårbar.

Nu skulle det ändå visa sig att det inte fanns så många indianer att slå till emot, när tiden väl var inne. De flesta hade redan skyndat sig tillbaka in på reservaten. Ute fanns nu bara några obstinata krigare som Sitting Bull och Crazy Horse, samt några vilsna cheyenneband. Men dessa jagades nu genom hela vintern, ända till Sitting Bull fann för gott att fly till Kanada och Crazy Horse överlämnade sig till militären vid Camp Robinson. Dull Knife och hans cheyenner mötte sitt öde i form av Mackenzies trupper redan på förvintern och kunde inte längre fortsätta med sitt fria, kringvandrande liv.

Den militära övermakten var för stor. De få resterna av krigsvilliga indianer jagades skoningslöst än hit, än dit och fick aldrig någon lugn och ro. De kunde inte jaga och de började få svårt att föda sig och sina familjer. Efterhand började det ena bandet efter det andra att ge upp. Så här gick det inte att leva. På reservaten skulle man väl åtminstone kunna sova om nätterna och matransoner delades ut, även om det inte var mycket till mat...

Dull Knifes cheyenner överlämnade sig till militären vid Camp Robinson, Nebraska. Där togs det lilla de hade i vapenväg och hästar ifrån dem och själva skickades de iväg till Indianterritoriet (Oklahoma) på obestämd tid.

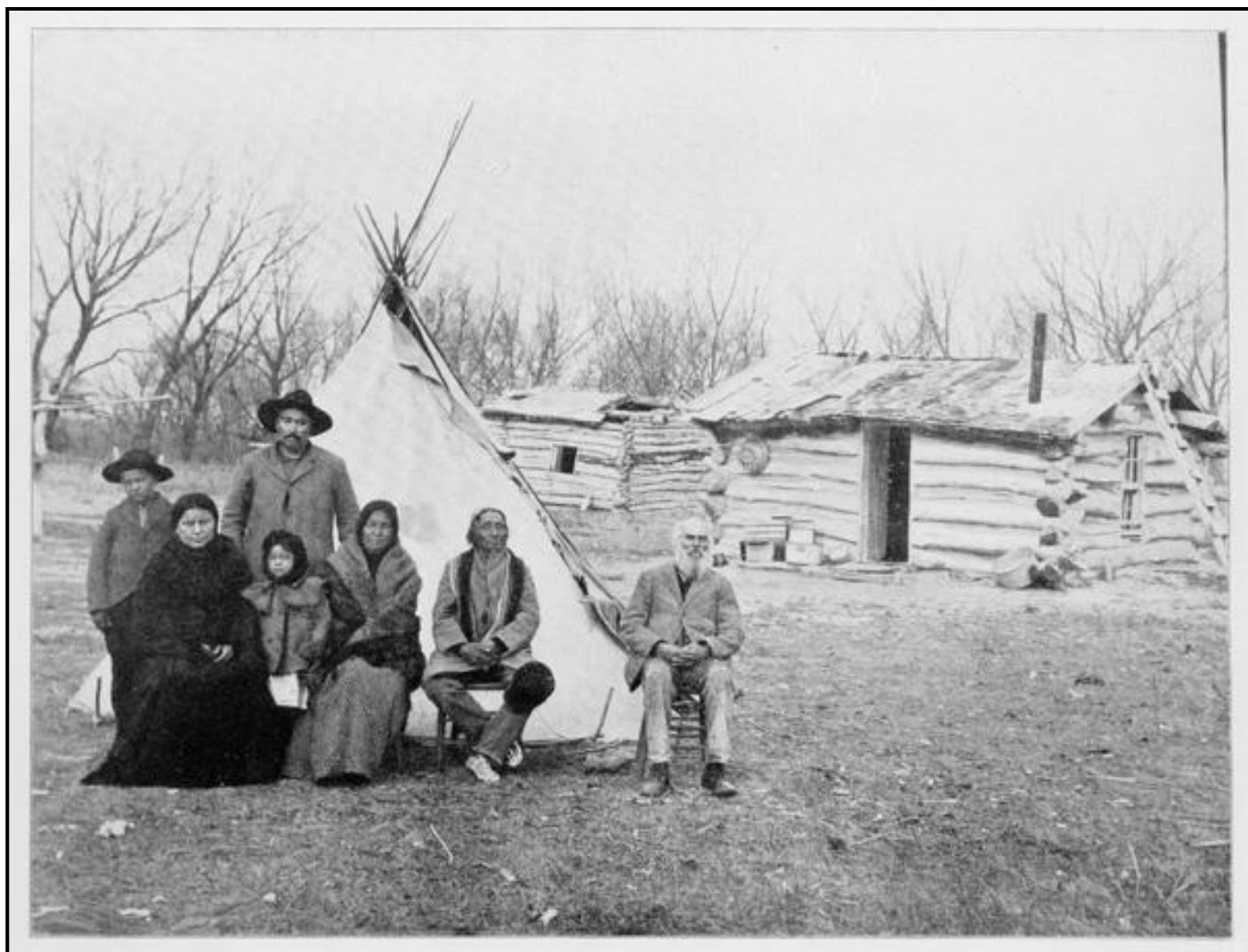
Lite senare hade även den legendomsusade frihetskämpe Crazy Horse fått nog. Även han valde att överlämna sig till militären vid Camp Robinson, där han gjorde ett omtalat intåg i början av maj 1877. Men de stora slitningarna inom de olika indianska grupperna gjorde att det sysslolösa och innehållsfattiga livet på reservatet bäddade för en ständig kamp mellan olika fraktioners ledare. Det var ett maktspel. Ett maktspel som yttrade sig i baktaleri och i regelrätta våldsutbrott mellan olika grupper. Intrigmakeri som bara spelade de vita i händerna. Crazy Horse försökte hålla sig undan så mycket han kunde. Men han var den centrala och mest klart lysande ledarstjärnan bland de krigare som fortfarande längtade tillbaka till vildmarken. Andra ledare som Red Cloud, Spotted Tail, Man Afraid of His Horses, med flera, kända sina ledarställningar hotade och deras unga män blev allt svårare att kontrollera. Det hela eskalerade för att i september explodera i följderna av att en mängd illvarslände rykten hade spridits om förestående utbrytningsförsök. General Crook hade då beordrat Crazy Horse fängslad och i samband med att indianpoliserna skulle placera honom i arresten vid Camp Robinson urartade det hela i upplopp och Crazy Horse mördades av sina egna.

Sitting Bull befann sig då sedan något halvår i Kanada och levde där ett hårt liv med några få hundratal av sitt folk. Ett liv som man inte stod ut med så länge och efterhand började avfallningar att fly tillbaka till USA och sökte sig i hemlighet in på reservaten. Sitting Bull själv höll ut till sommaren 1881, då han med 185 resterande stammedlemmar återvände till USA och överlämnade sig till militären vid Fort Buford, North Dakota. Han skickades direkt till fångläger vid Fort Randall, South Dakota, där han hölls som krigsfånge i två år, innan han tilläts komma tillbaka till sitt folk på reservatet Standing Rock.

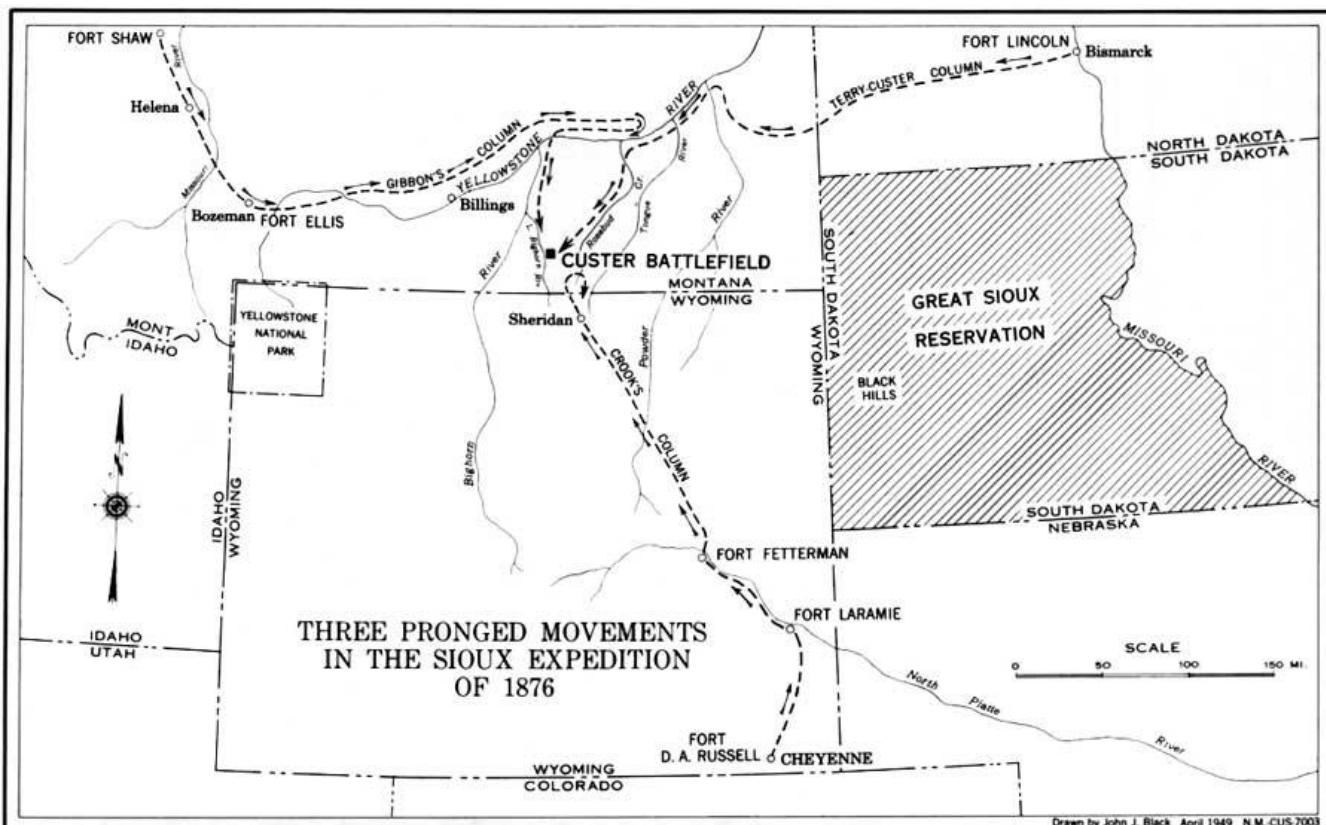
Resultatet av indianernas stora seger vid Little Bighorn hade på ett knappt år omvandlats till en stor förlust. Till en katastrof. Det traditionella nomadlivet hade stoppats. Det sista fria livet på de norra prärierna var nu ett minne blott och skulle aldrig tillåtas att uppstå igen. På det individuella planet hade indianen förvandlats till en fånge utan människovärde, utan kultur, utan självkänsla och utan framtidstro. Det är vad som blev konsekvensen av segern i slaget vid Little Bighorn River. Kan man då säga att det var en seger ???

* * *

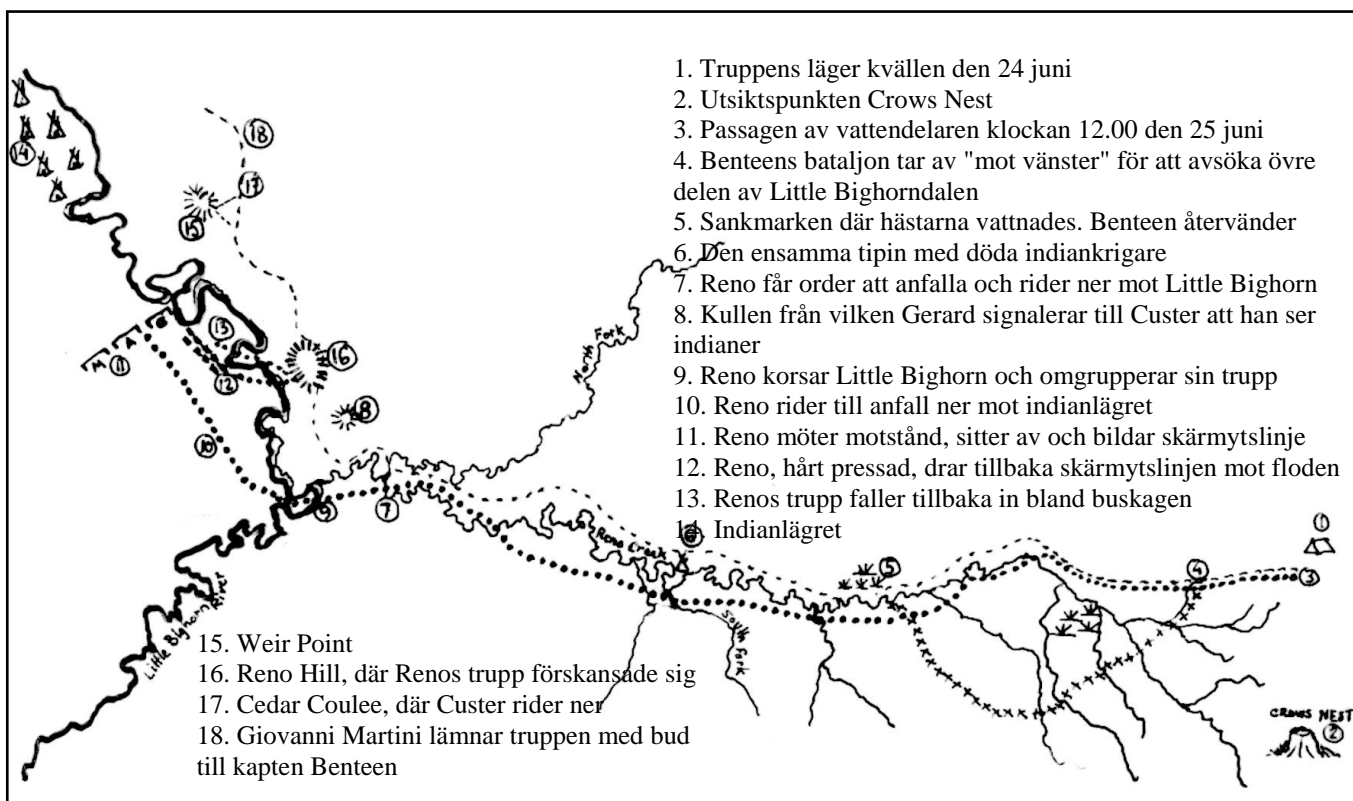
En bild av det nya livet på reservatet

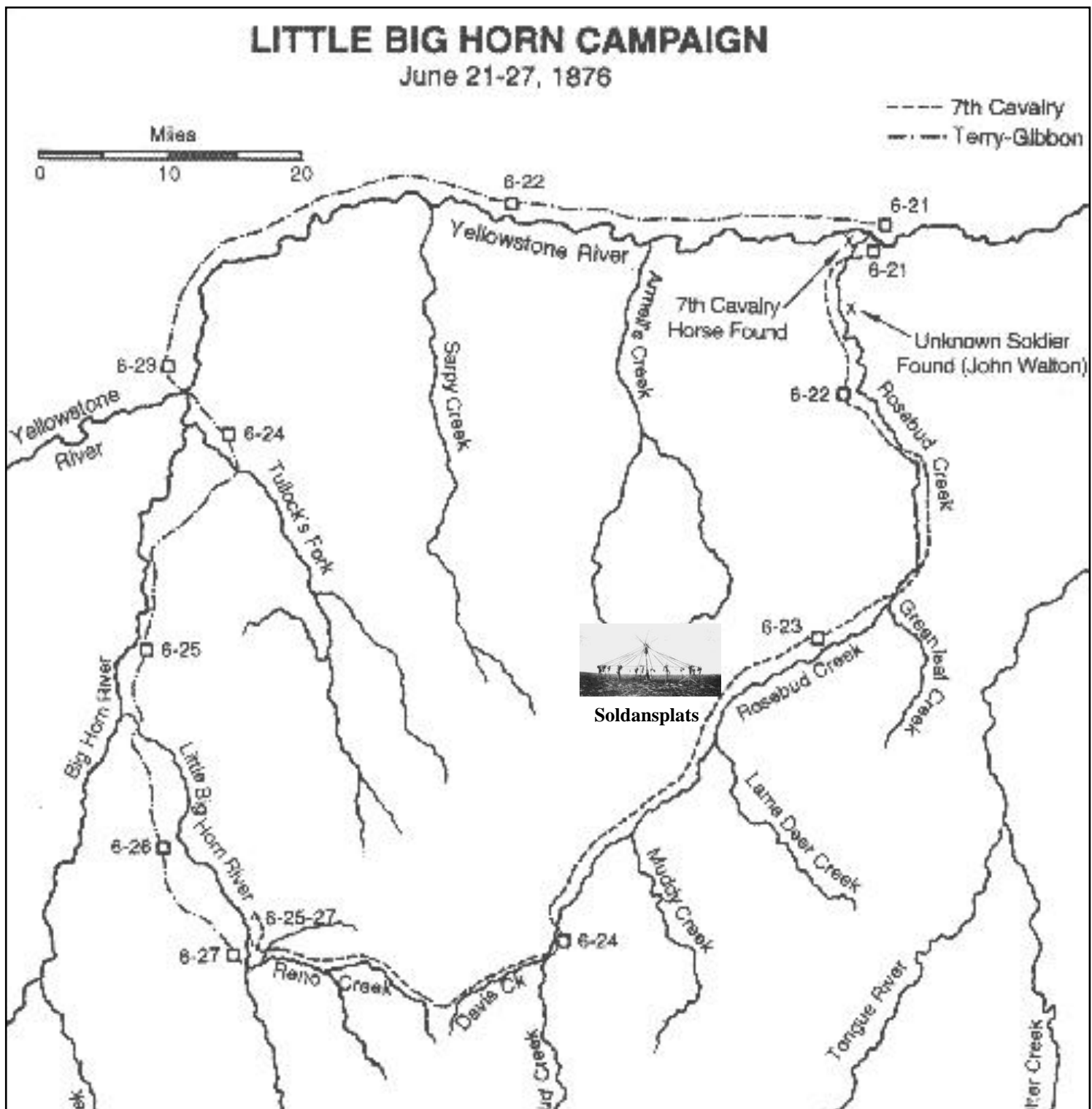
I. KARTOR

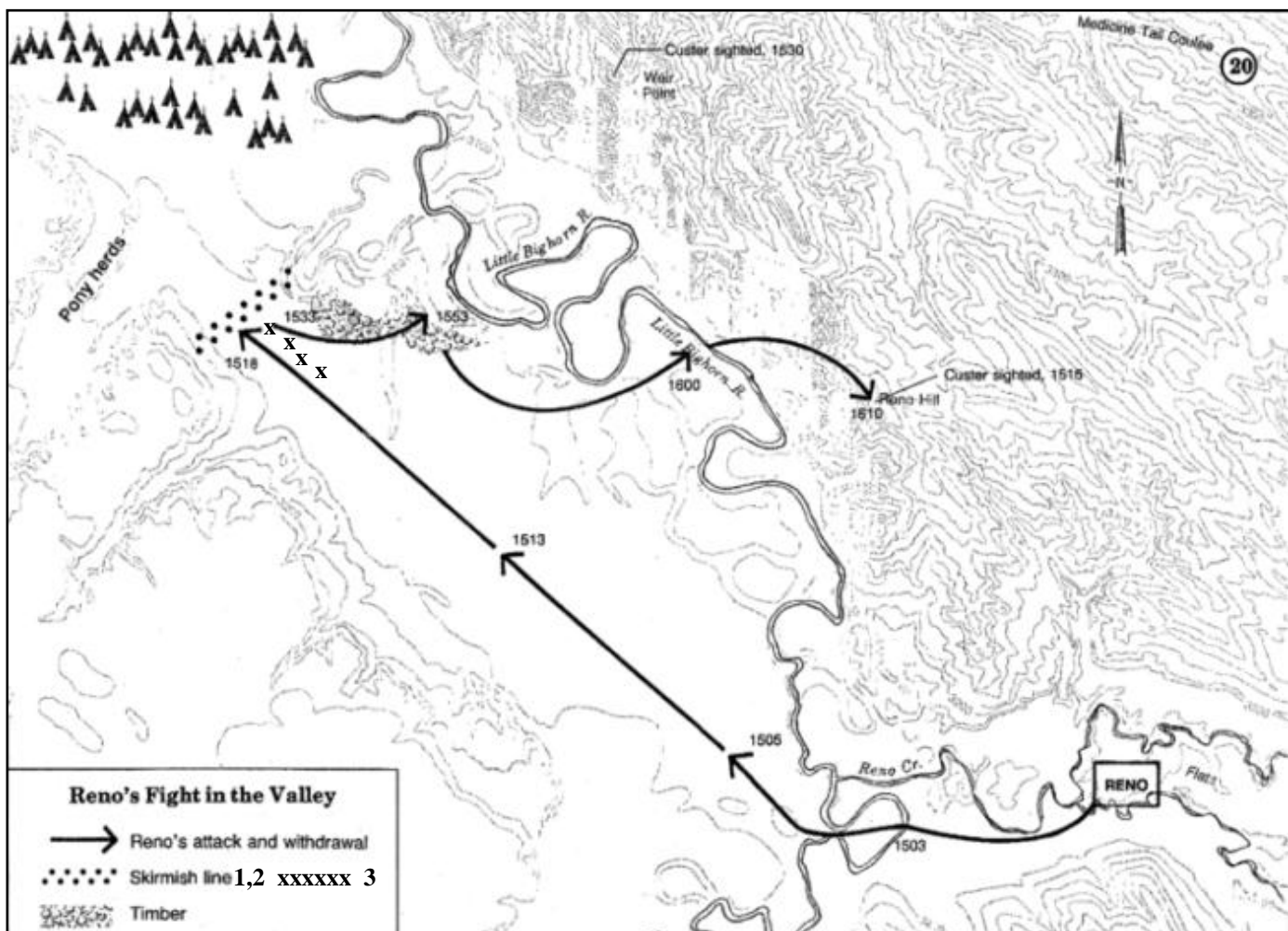
1. Översiktskarta som visar området som berördes av den planerade vinterkampanjen 1876. Här visas de tre arméenheternas uppmarscher från sina respektive stationeringsorter.

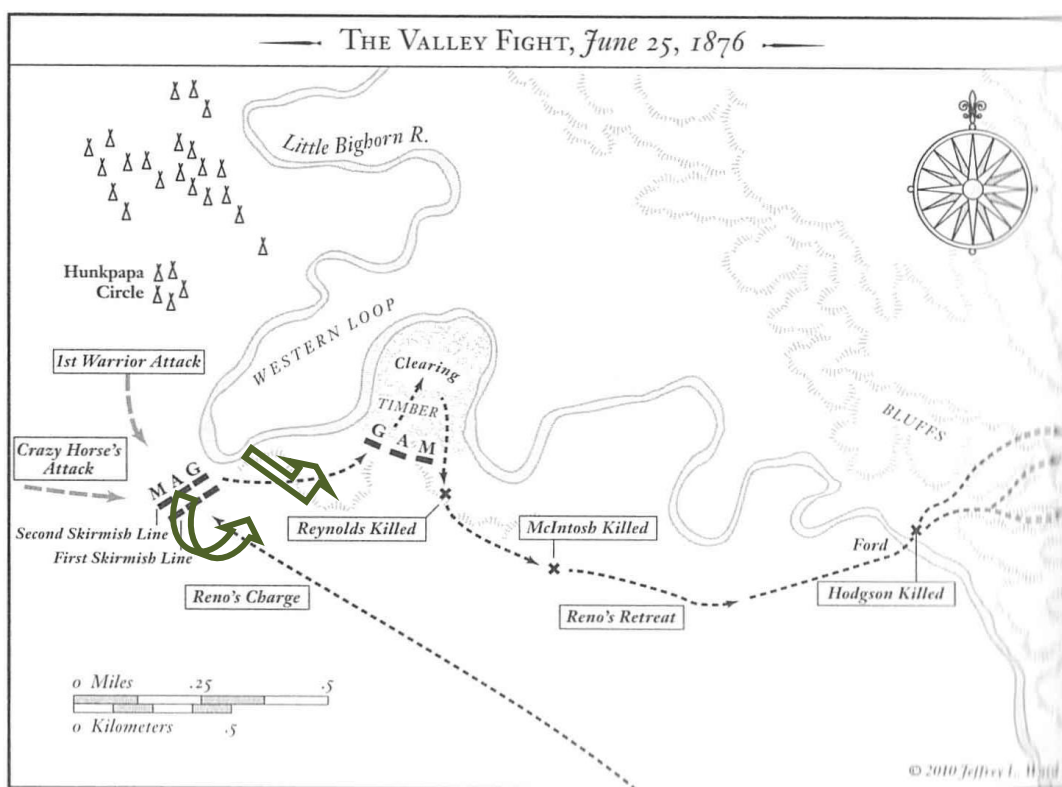
2. Händelserna från middag den 25 juni till att striden började nere i dalen.

3. Rörelserna för respektive enhet sedan Dakotakolonnen hade delats efter att Custers enhet påbörjade marschen uppför Rosebud Creek den 21 juni, medan Terry med Gibbons enhet fortsatte uppför Yellowstone. Visar de båda gruppernas övernattningsplatser mellan den 21 juni till 27 juni.

4. Renos övergång av Little Bighorn River och efterföljande attack ner genom dalen mot indianlägret. Bilden visar hans första skärmytslinje samt tillbakadragandet in i de skyddande buskagen. Därefter även hans reträtt tillbaka över floden och upp på höjderna till Reno Hill. Punkterna markerar de första två skärmytslinjerna, vinkelpilen den tredje, efter att indianerna hade ridit runt trupperns vänstra flank.

5. Detaljbild över händelserna kring Renos anfall och reträtt. Den tredje skärmytslinjen ritad som en vinklad pil sedan linjen svängt 90 grader innan det slutliga tillbakadragandet till trädningen.

J. MERA ATT LÄSA - LITTERATURFÖRTECKNING

BÖCKER

- Allison, Edwin H.: *The Surrender of Sitting Bull*. Walker Utho. & Printing Co., Dayton, Ohio, 1891.
- Arnold, Steve, and Tim French.: *Custer's Forgotten Friend: The Life of W W Cooke*. Powder River Press, Howell, Mich., 1993.
- Barnard, Sandy: *I Go with Custer: The Life and Death of Reporter Mark Kellogg*. The Bismarck Tribune, Bismarck, N. Dak., 1996.
- *Custer's First Sergeant John Ryan*. AST Press, Terre Haute, Ind., 1996.
- *Ten Years with Custer: A 7th Cavalryman 's Memoirs*. AST Press, Terre Haute, Ind., 2001.
- Barnett, Louise: *Touched by Fire: The Life, Death, and Mythic Afterlife of George Armstrong Custer*. Bison Books, 2006
- Bates, Charles F., and Charles F. Roe: *Custer Engages the Hostiles*. OldArmy Press, Fort Collins, Colo., 1973.
- Brady, Cyrus Townsend: *Indian Fights and Fighters*. McClure, Phillips & Company, New York, 1904. 1956.
- Brininstool, Earl A. : *Troopers with Custer*. Stakepole Co., Harrisburg, Pa., 1952.
- , ed.: *Campaigning with Custer 1868-69*. Edited by David L. Spotts. University of Nebraska Press, Lincoln, 1988.
- Brown, Dee: *Showdown at Little Bighorn*. New York: Putnam, 1964.
- Brown, Mark H.: *The Plainsman of the Yellowstone: A History of the Yellowstone Basin*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1969.
- Burdick, Usher L. and Eugene D. Hart.: *Jacob Horner and the Indian Campaigns of 1876 and 1877*. Wirth Bros., Baltimore, Md., 1942.
- Carroll, John M., ed. : *The Benteen-Goldin Letters on Custer and His Last Battle*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1974.
- *Camp Talk: The Very Private Letters of Frederick W Benteen to His Wife 1871 to 1888*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1983.
- *Custer in Periodicals: A Bibliographic Check List*. Old Army Press, Fort Collins, Colorado, 1975.
- *Custer in Texas: An Interrupted Narrative*. Sol Lewis Books, New York, 1975.
- *Custer's Chief of Scouts: The Reminiscences of Charles A. Varnum*, University of Nebraska Press, Lincoln, 1982.
- *The D. F. Barry Correspondence at the Custer Battlefield (1888-1932)*. Privately printed, Bryan, Tex., 1980.

- *The Frank Anders and R. G. Cartwright Correspondence (1939-1956)*, 3 vol. Privately printed, Bryan, Tex., 1982.
- *The Gibson and Edgerly Narrative*. Privately printed, Bryan, Tex., nd.
- *The Lieutenant E. A. Garlington's Narrative*. Privately printed, Bryan, Tex., 1978.
- *They Rode with Custer: A Biographical Directory of the Men that Rode with General George A. Custer*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1987.
- *The Yellowstone Expedition of 1873: Cavalry Bits, One of Seven Volumes*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1986.
- Chandler, Melbourne C.: *Of Garry Owen in Glory: The History of the Seventh United States Cavalry Regiment*. Turnpike Press, Annandale, Va., 1960.
- Clark, George. M. : *Scalp Dance: The Edgerly Papers on the Battle of the Little Big Horn*. Heritage Press, Oswego, N.Y., 1985.
- Connell, Evan S: *Son of the Morning Star: Custer and The Little Bighorn*. New York: History Book Club, 2001.
- Cozzen, Peter : *Eyewitnesses to the Indian Wars 1865 - 1890; Vol. 4: The Long War for the Northern Plains*. Stackpool Books, Mechanicsburg, PA, 2004
- Cullum, George W.: *Biographical Register of the Officers and Graduates of the United States Military Academy*. Ten vols., 1850-1950. United States Military Academy, West Point, N.Y.
- Custer, Brice C: *Sacrificial Lion: George Armstrong Custer*. Upton & Sons, 1999
- Custer, Elizabeth B: *"Boots and Saddles" Or, Life in Dakota With General Custer* . Norman: University of Oklahoma Press, New Edition, 1961.
- : *Following the Guidon*. Digital Scanning, 2002
- : *Tenting On The Plains: With General Custer from the Potomac to the Western Frontier*. Narrative Press, 2003
- Custer, George Armstrong: *My Life On The Plains* Citadel, 1998
- Custer, George A., Elizabeth B. Custer, and Marguerite Merington: *The Custer Story; the Life and Intimate Letters of General George A. Custer and His Wife Elizabeth*. New York: Devin-Adair, 1950.
- Darling, Roger. *Custer's Seventh Cavalry Comes to Dakota*. Potomac-Western Press, Vienna, Va., 1988.
- *Custer's Seventh Cavalry Comes to Dakota*. Upton & Sons, El Segundo, Calif., 1989.
- *A Sad and Terrible Blunder: Generals Terry and Custer at the Little Big Horn: New Discoveries*. Potomac-Western Press, Vienna, Va., 1990.
- Davis, E. Elden, ed.: *The Reno Court of Inquiry: Articles and Editorials from the Pioneer Press, St. Paul and Minneapolis, 1878-1879*. Powder River Press, Howell, Mich., 1993.
- *The Indian Campaign of 1876, A Pittsburg Perspective: Articles from The Pittsburg Leader*. Powder River Press, Howell, Mich., 1991.

- Day, Carl F. *Tom Custer Ride to Glory*. Frontier Military Series, 22. Arthur H. Clark Company, Spokane, Wash., 2002.
- DeLand, Charles E. *History of the Sioux Wars*. South Dakota Historical Collections, Vol. 15, Pierre, S. Dak., 1930.
- *History of the Sioux Wars*. South Dakota Historical Collections, Vol. 17, Pierre, S. Dak., 1934.
- Dippie, Brian W. *Nomad: George A. Custer in Turf, Field and Farm*. University of Texas Press, Austin, 1980.
- Dixon, Joseph K. *The Vanishing Race-The Last Great Indian Council*. Doubleday, Page and Co., Garden City, N.Y., 1913.
- Donahue, Michael N: *Drawing Battle Lines: The Map Testimony of Custer's Last Fight*. Upton & Sons, 2009
- Donovan, James: *A Terrible Glory*. New York: Little, Brown and Company, 2008.
- Donovan, Jim: *Custer and the Little Big Horn: The Man, The Mystery and The Myth*. Maine: Voyager, 2001.
- du Bois, Charles: *Kick the Dead Lion: A Casebook Of The Custer Battle*. Upton & Sons, 1987
- Dustin, Fred : *The Custer Tragedy; Events Leading Up To & Following the Little Big Horn Campaign of 1876*, also including: *Echoes From The Little Big Horn Fight (a rare booklet in which the author revised his earlier interpretation of Renos position in the valley)*. Upton & Sons, El Segundo, Calif., 2011
- Elliott, Michael A: *Custerology: The Enduring Legacy of the Indian Wars and George Armstrong Custer*. Chicago: Univ. of Chicago, 2007.
- Evans, David C: *Custer's Last Fight: The Battle of the Little Big Horn*. Upton & Sons; 1st Edition, 1999
- Finerty, John F. *War-Path and Bivouac: Or, the Conquest of the Sioux*. University of Oklahoma Press, Norman, 1967.
- Forest, Earle R. *Witnesses at the Battle of the Little Big Horn*. Introduction by John M. Carroll. Monroe County Library System, Monroe, Mich., 1986.
- Fougera, Katherine Gibson. *With Custer's Cavalry: From memoirs of Mrs. Katherine Gibson, widow of Captain Frank M. Gibson, 7th Cavalry*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1968.
- Fox, Richard A : *Archaeology, History, and Custer's Last Battle: The Little Big Horn Reexamined*. University of Oklahoma Press, 1997
- Frost, Lawrence A: *George Custer's Libbie*. Seattle: Superior Publishing Company, 1976.
- *The Custer Album: A Pictorial Biography of General George A. Custer*. University of Oklahoma Press, 1990
- *With Custer in '74: James Calhoun's Diary of the Black Hills Expedition*. Brigham Young University Press, Provo, Utah, 1979.

- *Custer Legends*. Bowling Green University Popular Press, Bowling Green, Ohio, 1981.
- *Custer's 7th Cav and the Campaign of 1873*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1986.
- *General Custer's Thoroughbreds: Racing, Riding, Hunting and Fighting*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1986.
- *The Court-Martial of General George Armstrong Custer*. University of Oklahoma Press, Norman, 1987.
- Garst, Shannon. *Custer, Fighter of the Plains*. Illustrated by Harve Stein. Julian Messner, Inc., New York, 1948.
- Gibbon, Major-General John. *Adventures on the Western Frontier*. Edited by Alan Gaff and Maureen Gaff. Indiana University Press, Bloomington, 1994.
- Godfrey, Edward S. *Diary of the Little Big Horn: The Field Diary of Lt. Edward Settle Godfrey, 7th Cavalry*. Edited with an Introduction and Notes by Edgar I. Stewart and Jane R. Stewart. Champog Press, Portland, Oreg., 1957.
- Graham, William A: *The Reno Court of Inquiry: Abstract of the Official Record of Proceedings* Stackpole Books, 1995
- Graham, William A: *The Custer Myth* Stackpole Books; New Edition, 2000
- Graham, William A. *The Story of the Little Big Horn*. Staekpole Co., Harrisburg, Pa., 1926.
- *The Colors of the Seventh at the Little Big Horn: Custer's Battle Flags*. Pacific Palisades, Calif., 1952 .. ,.
- Gray John S: *Centennial Campaign: The Sioux War of 1876*. University of Oklahoma Press, 1988
- Gray John S: *Custer's Last Campaign: Mitch Boyer and the Little Bighorn Reconstructed*. University of Nebraska Press, 1993
- Greene, Jerome A. *Evidence and the Custer Enigma: A Reconstruction of Indian-Military History*. Kansas City Posse of the Westerners, Kansas City, Mo., 1973.
- *Slim Buttes, 1876: An Episode of the Great Sioux War*. University of Oklahoma Press, Norman, 1990.
- *Yellowstone Command: Colonel Nelson A. Miles and the Great Sioux War, 1876-1877*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1991.
- Hammer, Kenneth M: *Custer in '76: Walter Camp's Notes on the Custer Fight* University of Oklahoma Press; New Edition, 1990
- *Men with Custer: Biographies of the 7th Cavalry, 25th June, 1876*. Edited by Ronald H. Nichols. Custer Battlefield Historical and Museum Association, Hardin, Mont., 1995.
- Harcey, Dennis W., and Brian R. Croone, with Joe Medicine Crow. *White-Man-Runs-Him, Crow Scout with Custer*. Evanston Publishing, Inc., Evanston, III., 1995.
- Hardorff , Richard G: *Hokahey! A Good Day to Die! The Indian Casualties of the Custer Fight* University of Nebraska , 1999

- *Indian Views Of The Custer Fight: A Source Book* University of Oklahoma Press, 2005
- *Lakota Recollections of the Custer Fight: New Sources of Indian-Military History.* University of Nebraska Press, 1997
- ed. *The Custer Battle Casualties: Burials, Exhumations, and Reinterments.* Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1999.
- *Camp, Custer, and the Little Big Horn: A Collection of Walter Mason Camp 's Research Papers on General Custer's Last Fight.* Upton and Sons, El Segundo, Calif. 1997.
- *On the Little Big Horn with Walter Camp: A Collection of Walter Mason Camp 's Letters, Notes and Opinions on Custer's Last Fight.* Upton and Sons, El Segundo, Calif., 2002.
- *Walter M. Camp 's Little Big Horn Rosters.* Arthur H. Clark Company, Spokane, Wash., 2002.
- Hart, John P. *Custer and His Times, Book Four.* Little Big Horn Associates, Printed by Thomson-Short, Inc., Dexter, Mich., 2001.
- Hassrick, Royal B. *The Sioux: Life and Customs of a Warrior Society.* University of Oklahoma Press, Norman, 1964.
- Hays, Robert G: *Editorializing "The Indian Problem": The New York Times on Native Americans, 1860-1900.* Carbondale: Southern Illinois University, 2007.
- Hedren, Paul L., ed. *The Great Sioux War 1876-77: The Best from Montana the Magazine of Western History.* Montana Historical Society Press, Helena, 1991.
- *We Trailed the Sioux; Enlisted Men Speak on Custer, Crook and the Sioux War.* Stackpool Books, Mechanicsburg, PA, 2003
- Heitman, Francis B. *Historical Register and Dictionary of the United States Army.* 2 vols. Olde Soldiers Books, Inc., Gaithersburg, Md., 1988.
- Horn, W. Donald: *Portrait of a General, George Armstrong Custer and the Battle of Little Big Horn*_Don Horn Publications, 1998
- Howard, James H. : *The Warrior Who Killed Custer.* Iniversity of Nebraska Press, Lincoln, NE, 1968
- Hunt, Frazier, and Robert Hunt. *I Fought with Custer: The Story of Sergeant Windolph the Last Survivor of the Battle of the Little Big Horn.* Charles Scribner's Sons, New York, 1947.
- Hutchins, James S., ed. *Boots & Saddles at the Little Big Horn.* OldArmy Press, Fort Collins, Colorado, 1976.
- *The Papers of Edward S. Curtis Relating to Custer's Last Battle.* Upton and Sons, El Segundo, Calif., 2000.
- *The Army and Navy Journal on the Battle of the Little Big Horn and Related Matters 1876-1881.* Upton and Sons, El Segundo, Calif., 2003.
- Hutton, Paul A: *The Custer Reader.* Lincoln: University of Nebraska, 1992.
- *Custer and His Times.* Little Big Horn Associates, El Paso, Texas 1981.

- *Phil Sheridan and His Army*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1989.
- Innis, Ben. *Bloody Knife! Custer's Favorite Scout*. Old Army Press, Fort Collins, Colorado, 1973.
- Jackson, Donald. *Custer's Gold: The United States Cavalry Expedition of 1874*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1972.
- Johnson, Barry C. *Case of Marcus A. Reno*. The English Westerners' Society, Special Publication No. 3. London, 1969.
- Johnson, Barry c., and Francis B. Taunton, ed. *More Sidelights of the Sioux Wars*. The English Westerners' Society, Special Publication No. 10, London, 2004.
- Johnson, Roy P. *Jacob Horner of the Seventh Cavalry*. State Historical Society of North Dakota, Bismarck, nd.
- Katz, D. Mark. *Custer in Photographs*. Bonanza Books, New York, 1985.
- Kaufman, Fred S. *Custer Passed Our Way*. North Plains Press, Aberdeen, S. Dak. 1971.
- Kinsley, D. A. *Custer Favor the Bold: A Soldier's Story*. Prornontory Press, New York, 1988.
- Kirshner, Ralph. *The Class of 1861: Custer, Ames, and Their Classmates af ter West Point*. Southern Illinois University Press, Carbondale, 1999.
- Knight, Oliver. *Following the Indian Wars: The Story of the Newspaper Correspondents Among the Indian Campaigners*. University of Oklahoma Press, Norman, 1993.
- Koury, Michael J., ed. *Diaries of the Little Big Horn*. Old Army Press, Fort Collins, Colo., 1968.
- *The Field Diary of General Alfred H. Terry: The Yellowstone Expedition, 1876*. Old Army Press, Bellevue, Neb., 1970.
- Krause, Herbert, and Gary D. Olson. *Prelude to Glory: A Newspaper Accounting of Custer's 1874 Expedition to the Black Hills*. Brevet Press, Sioux Falls, S. Dak., 1974.
- Kuhlman, Charles: *Legend Into History and Did Custer Disobey Orders At The Battle Of The Little Big Horn?*
Stackpole Books; Combined Edition, 1994
- Lazarus, Edward: *Black Hills/White Justice: The Sioux Nation Versus The United States: 1775 to the Present*. New York: Harper Collins, 1991.
- Langellier, John P., Kurt Hamilton Cox, and Brian C. Pohanka, eds. *Myles Keogh: The Life and Legend of an "Irish Dragoon" in the Seventh Cavalry*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1991.
- Lawrence, Elizabeth Atwood. *His Very Silence Speaks: Comanche-The Horse Who Survived Custer's Last Stand*. Wayne State University Press, Detroit, Mich., 1989.
- Leckie, Shirley A: *Elizabeth Bacon Custer and the Making of a Myth*. Norman: University of Oklahoma, 1993.
- Ledde, Shirley A. *Elizabeth Bacon Custer and the Making of a Myth*. University of Oklahoma Press, Norman, 1993.

- Lehman, Tim: *Bloodshed at Little Bighorn: Sitting Bull, Custer and the Destinies of Nations*. Baltimore: The John Hopkins University Press, 2010.
- Libby, Orin Grant: *The Arikara Narrative of Custer's Campaign and the Battle of the Little Bighorn* University of Oklahoma Press, 1998
- Liddic, Bruce R: *Vanishing Victory: Custer's Final March (Battle of the Little Big Horn)*. Upton & Sons, 2004
- ed. *I Buried Custer: The Diary of Pvt. Thomas W Coleman, 7th U.S. Cavalry*. Creative Publishing Company, College Station, Tex., 1979.
- and Paul Harbaugh, eds. *Camp on Custer: Transcribing the Custer Myth*. Arthur H. Clark Company, Spokane, Wash., 1995.
- Luce, Edward S. *Keogh, Comanche and Custer*. John S. Swift Ca., St. Louis, Mo., 1939.
- Mackintosh, John D. *Custer's Souther Officer: Captain George D. Wallace*. Cloud Peak Press, Lexington, S.C., 2002.
- Magnussen, Daniel O., ed. *Peter Thompson's Narrative of the Little Big Horn Campaign 1876*. Arthur H. Clark Company, Glendale, Calif., 1974.
- Mangum, Neil C. : *Battle of the Rosebud: Prelude to the Little Bighorn*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1991.
- Manion, John S. *General Terry's Last Statement to Custer*. Monroe County Library System, Monroe, Mich., 1983.
- Manzione, Joseph. *I Am Looking to the North for My Life (Sitting Bull)*. University of Utah Press, Salt Lake City, 1991.
- Marquis, Thomas B. *Memoirs of a White Crow Indian. (Thomas H. LeForge)*. Century Company, New York, 1928.
- *Custer Soldiers Not Buried*. Privately printed, Hardin, Mont., 1933.
- *Keep the Last Bullet for Yourself*. Two Continents Publishing Group, New York. 1976
- *Wooden Leg: A Warrior Who Fought Custer*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1963.
- *Custer, Cavalry, & Crows*. Old Army Press, Fort Collins, Col., 1975.
- Marszalek, John F. *Sherman: A Soldier's Passion for Order*. The Free Press, New York, 1993.
- McClermand, Edward J. *On Time for Disaster: The Rescue of Custer's Command*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1989.
- McVey, Everett E. *The Crow Scout Who Killed Custer*. Reporter Printing Company, Billings, Mont., 1952.
- Meketa, Ray. *Luther Rector Hare, a Texan with Custer: A Biography of an American Hero*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1983.
- Merington, Marguerite : *The Custer Story: The Life and Intimate Letters of General George A. Custer and His Wife Elizabeth*. University of Nebraska Press, 1987

- Merkel, Charles E., Jr .. *Unravelling the Custer Enigma*. Merkel Press, Enterprise, Ala., 1977.
- Michno, Gregory F: *Lakota Noon: The Indian Narrative of Custer's Defeat*. Mountain Press Publishing Company, 1997
- *The Mystery of E Troop; Custer's Gray Horse Company at the Little Bighorn*. Mountain Press Publishing Company, 1997
- Miles, General Nelson A. *Personal Recollections & Observations of General Nelson A. Miles*. 2 vols. University of Nebraska Press, Lincoln, 1992.
- Miller, David Humphreys. *Custer's Fall: The Indian Side of the Story*. Duell, Sloan and Pearce, New York, 1957.
- Milligan, Edward A. *Dakota Twilight: The Standing Rock Sioux, 1874-1890*. Exposition Press, Hicksville, N.Y., 1976.
- Mills, Charles K. *Charles C. DeRudio*. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1983.
- *Harvest of Barren Regrets: The Army Career of Frederick William Benteen 1834-1898*. Arthur H. Clark Company, Glendale, Calif., 1985.
- Monaghan, Jay. *Custer: The Life of General George Armstrong Custer*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1971.
- Mulford, Ami Frank.: *Fighting Indians in the 7th United States Cavalry*. Paul Lindsley Mulford, Coming, N.Y., 1879.
- Nichols, Ronald H., ed.: *Reno Court of Inquiry: Proceedings of a Court of Inquiry in the Case of Major Marcus A. Reno*. Custer Battlefield Historical & Museum Association, Crow Agency, Mont., 1992.
- *In Custer's Shadow: Major Marcus Reno*. Old Army Press, Fort Collins Colo., 1999.
- *Men with Custer: Biographies of the 7th Cavalry*. Custer Battlefield Historical & Museum Association, Hardin, Mont., 2000.
- O'Neil, Tom, ed.: *The Civil War Memoirs of General George Armstrong Custer*. Arrow and Trooper, Brooklyn, N.Y., 1991.
- *GarryOwen Tidbits VII*. Arrow and Trooper Publishing, Brooklyn, N.Y., 1993.
- *Letters from Boston Custer*. Arrow and Trooper, Brooklyn, N.Y., 1993.
- *Custeriana One*. Arrow and Trooper, Brooklyn, N.Y., 1999.
- Overholser, Joel.: *Fort Benton: World's Innermost Port*. Fort Benton, Mont., 1987.
- Panzeri, Peter : *Little Big Horn 1876; Custer's last stand*. Osprey Publishing, Oxford, U.K., 1995
- Philbrick, Nathaniel: *The Last Stand: Custer, Sitting Bull and the Battle of the Little Big Horn*. London: Bodley Head, 2010.
- Reedstrom, E. Lisle.: *Custer's 7th Cavalry: From Fort Riley to the Little Big Horn*. Sterling Publishing Company, New York, 1992.
- Rensburg, John E., and George J.: *Charley Reynolds: Soldier, Hunter, Scout, and Guide*. Edited

- by John M. Carroll with a Historical Introduction by John S. Gray. J. M. Carroll Company, Mattituck, N.Y., 1978.
- Rickey, Don, Jr.: *Forty Miles a Day on Beans and Hay*. University of Oklahoma Press, Norman, 1989.
- Roberts, Richard A.: *Custer's Last Battle: Reminiscences of General Custer*. Preface and notes by Lawrence A. Frost. Custeriana Monograph Series No. 4 (Frost Collection). Monroe County Library System, Monroe, Mich., 1978.
- Rockwell, Ronald V. : *The U.S. Army in Frontier Montana*. Sweetgrass Books, Helena, MT., 2009
- Ronsheim, Milton.: *The Life of General Custer*. Custeriana Monograph Series No. 1. Lawrence A. Frost Collection. Monroe County Library System, Monroe, Mich., 1978.
- Sarf, Wayne M. : *The Little Bighorn Campaign, March-September 1876*. Combined Books, Buchanan, NY, 1993
- Schneider, George A., ed.: *The Freeman Journal: The Infantry in the Sioux Campaign of 1876*. Presidio Press, San Rafael, Calif., 1977.
- Schneider, James V.: *An Enigma Named Noonan*. Privately printed, Fort Wayne, Indiana, 1988.
- *Behind Custer at the Little Big Horn: The Story of Lieutenant Edward Mathey and the Pack Train*. Privately printed, Fort Wayne, Ind., nd.
- Schultz, James Willard.: *William Jackson, Indian Scout*. William K. Cavanagh, Springfield, Ill., 1976.
- Scott, Douglas D., Richard A. Fox, Jr., Melissa A. Connor, and Dick Harmon.: *Archaeological Perspectives on the Battle of the Little Big Horn*. University of Oklahoma Press, Norman, 1989.
- Simon, John Y.: *The Papers of Ulysses s. Grant*. Vol. 16 of 22. 1866. Southern Illinois Univ. Press, Carbondale, 1988.
- Sklenar, Larry: *To Hell With Honor: Custer and the Little Big Horn* University of Oklahoma Press, 2003
- Smith, Sherry L. *Sagebrush Soldier: Private William Earl Smith 's View of the Sioux War of 1876*. University of Oklahoma Press, Norman, 1989.
- Steffen, Randy. *The Horse Soldier 1776-1943: The United States Cavalryman*. Vol. II, *The Frontier, the Mexican War, the Civil War, the Indian Wars, 1851-1880*. University of Oklahoma Press, Norman, 1992.
- Stewart, Edgar I: *Custer's Luck*. Norman: University of Oklahoma, 1980.
- , ed. *The March of the Montana Column: Journal of Lieut. James H. Bradley, 7th Inf, March 17 to June 27, 1876*. University of Oklahoma Press, Norman, 1991.
- Swanson, Glenwood J: *G. A. Custer: His Life and Times*. Agua Dulce: Swanson Productions Inc., 2004.
- Taunton, Francis B., ed.: *Sidelights of the Sioux Wars*. The English Westerners' Society, London, 1967.
- , in collaboration with Brian C. Pohanka.: *Custer's Field: "A Scene of Sickening Ghastly Hor-*

ror." Johnson-Taunton Military Press, London, England, 1986.

---, ed.: *No Pride in the Little Big Horn*. The English Westerners' Society, Special Publication, No. 7, London, 1987.

Taylor, William O.: *With Custer on the Little Big Horn: A Newly Discovered First Person Account*. With a Foreword by Greg Martin. Viking Books, New York, 1996.

Terrell, John Upton, and Colonel George Walton.: *Faint the Trumpet Sounds: The Life and Trial of Major Reno*. David McKay Company, New York, 1966.

Upton, Richard.: *Fort Custer on the Big Horn, 1877-1898*. Arthur H. Clark Company, Glendale, Calif., 1973.

Urwin, Gregory J. W: *Custer Victorious: The Civil War Battles of General George Armstrong Custer* Book Sales; New Edition, 1996

--- , and Roberta E. Fagan, eds.: *Custer and His Times Book Three*. Little Big Horn Associates, University of Central Arkansas Press, 1987.

Utley, Robert M. : *The Reno Court of Inquiry: The Chicago Times Account*. Old Army Press, Fort Collins, Colo., 1972.

--- *Life in Custer's Cavalry: Diaries and Letters of Albert and Jennie Barnitz, 1867-1868*. Yale University Press, New Haven, Conn., 1977.

--- *Frontier Regulars: The United States Army and the Indian, 1866-1891*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1984.

--- : *Custer: Cavalier in Buckskin*. Norman: University of Oklahoma Press, 2001.

--- : *Sitting Bull: The Life and Times of an American Patriot*. New York: Henry Holt and Company, L.L.C., 1993.

Van de Water, Frederic F.: *Glory-Hunter: A Life of General Custer*. University of Nebraska Press, Lincoln, 1988.

Vaughn, J. W. : *The Reynolds Campaign On Powder River*. University of Oklahoma Press, Norman OK, 1961

Vestal, Stanley.: *New Sources of Indian History, 1850-1891: The Ghost Dance, the Prairie Siouxa Miscellany*. University of Oklahoma Press, Norman, 1934.

--- *Sitting Bull, Champion of the Sioux*. University of Oklahoma Press, Norman, 1957.

Viola, Herman J. : *Little Big Horn Remembered: The Untold Indian Story of Custer's Last Stand*. Times Books, New York, 1999.

Wagner, Glendolin Damon.: *Old Neutrinen (John Burkman)*. Sol. Lewis Books, New York, 1973.

Walker, Judson Elliott.: *Campaigns of General Custer in the Northwest and the Surrender of Sitting Bull*. Promontory Press, New York, 1966.

Walker, L. G., Jr. *Dr. Henry R. Porter: The Surgeon Who Survived Little Bighorn*. McFarland & Co., Jefferson, N.C., 2008.

Welch, James and Stekler, Paul: *Killing Custer*. London : W.W Norton and Company, 1994.

Wengert, James W.: *The Custer Despatches: The Words of the New York Herald Correspondents in the Little Big Horn Campaign of 1876*. 2 vols. Sunflower University Press, Manhattan, Kans., 1987.

--- , and E. Elden Davis, eds.: *That Fatal Day: Eight More with Custer-First Hand Accounts of the Battle of the Little Big Horn*. The Powder River Press, Howell, Mich., 1992.

Wert, Jeffrey D: *Custer: The Controversial Life of George Armstrong Custer*. New York: Simon & Schuster, 1996.

Westfall, Douglas Paul.: *Letters from the Field: Wallace at the Little Big Horn*. Edited by James Willert. Paragon Agency, Orange, Calif., 1997.

Whittaker, Frederick: *A Complete Life of General George A. Custer, Volume 2: From Appomattox to the Little Big Horn*. University of Nebraska Press, 1993

Willert, James.: *The Terry Letters: The Letters of General Alfred Howe Terry to His Sisters during the Indian War of 1876*. James Willert, Publisher, La Mirada, Calif., 1980.

--- *The Cuthbert Mills Letters to New York Times during the Indian War of 1876*. James Willert Publisher, La Mirada, Calif., 1984.

--- *Bourke's Diary: From Journals of 1st Lt. John Gregory Bourke, June 27-Sept. 15, 1876*. James Willert, Publisher, La Mirada, Calif., 1985.

--- *March of the Columns: Chronicle of the 1876 Indian War June 27-September 16, 1876*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1994.

--- *Little Big Horn Diary: Chronicle of the 1876 Indian War*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1997.

--- *To The Edge of Darkness: A Chronicle of the 1876 Indian War*. Upton and Sons, El Segundo, Calif., 1998.

Williams, Roger L: *Military register of Custer's last command*
The Arthur H. Clark Company; 2009

Windolph, Charles: *I Fought With Custer: The Story of Sergeant Windolph, Last Survivor of the Battle of the Little Big Horn*. Bison Books, 1987

TIDSKRIFTER

Följande är utdrag ur samtida dagstidningar i form av Internetlänkar ([klicka på länkarna](#))

- [Little Bighorn Battle Coverage: New York Times editorial](#), July 7, 1876
- [Little Bighorn Battle Coverage: The Louisiana Democrat](#). (Alexandria, La.), July 12, 1876 [.pdf file]
- [Little Bighorn Battle Coverage: National Republican](#). (Washington City (D.C.), July 13, 1876 [.pdf file]
- [Little Bighorn Battle Coverage: The Anderson Intelligencer](#). (Anderson Court House, S.C.), July 13, 1876 [.pdf file]
- [Little Bighorn Battle Coverage: National Republican](#). (Washington City (D.C.), July 25, 1876 [.pdf file]
- ["Sitting Bull Tells the Story of the Fight"](#) New York Times (May 7, 1881)

- ["Gall's account of The Battle of the Little Bighorn"](#) St. Paul (Minn.) Pioneer Press (July 18, 1886)
- ["An Eyewitness Account by the Lakota Chief Red Horse"](#) Garrick Mallery, *Picture Writing of the American Indians*, 10th Annual Report of the Bureau of American Ethnology (1893)
- [Account from a Cheyenne participant](#) McClure's Magazine (September, 1898)
- <http://history.nd.gov/archives/o6July1876TribuneExtra.pdf>
Bismarck Tribune extra utgåva den 6 juli 1876
- <http://history.nd.gov/archives/Kelloggdiary.pdf>
del av tidningsreporter Mark Kelloggs dagbok

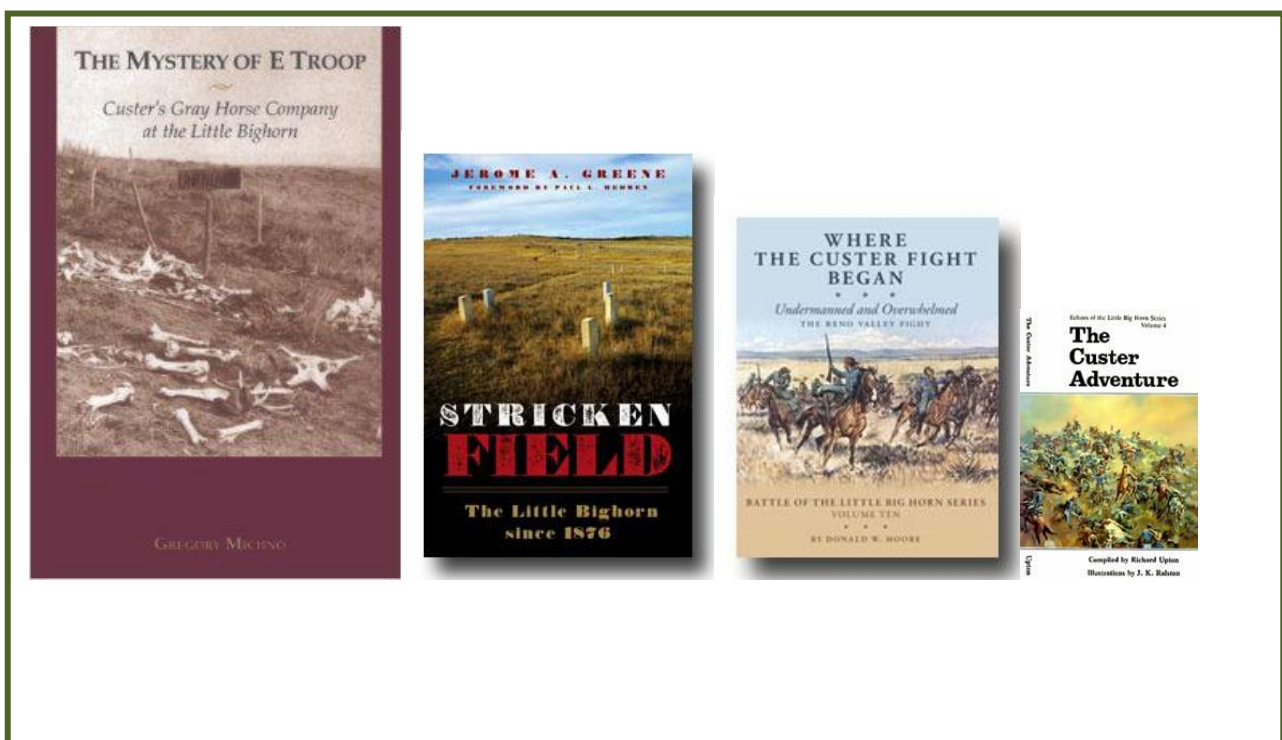
PERIODICALS

- *Annals of Wyoming*
- *Army and Navy Journal*
- *The Battlefield Dispatch; Custer Battlefield Historical & Museum Association*
- *Big-Horn Yellowstone Journal; The History of a Military Expedition*
- *By Valor and Arms*
- *The Crow's Nest (Custer Association of Great Britain)*
- *Greasy Grass; Custer Battlefield Historical & Museum Association*
- *The Guidon (Journal of British Custeriana)*
- *Montana, The Magazine of Western History*
- *Nebraska History*
- *Newsletter (Little Big Horn Associates)*
- *North Dakota Historical Quarterly*
- *North Dakota History*
- *Research Review (Journal of the Little Big Horn Associates) ersatt av "Greasy Grass 1985, se ovan*
- *South Dakota State Historical Collections*
- *South Dakota History*
- *The Westerner's Brand Book*
- *Winners of the West (St. Joseph, Mo. 1923 - 1944)*

INTERNETSIDOR

- *"Little Bighorn Battlefield National Monument."* U.S. National Park Service
www.nps.gov/libi/index.htm
The U.S. National Park Service website outlines information for the National Monument at the Little Bighorn Battlefield. This area memorializes the US Army's 7th Cavalry and the Sioux and Cheyenne in their last battle to preserve their native territory and lifestyle.
- *Immigration... Native American: Custer's Last Stand - For Teachers*
www.loc.gov/teachers/classroommaterials/presentationsandactivities/presentations/immigration/native_american5.html
The Library of Congress summarizes the aftermath of Custer's Last Stand. They mention George Flanders, a soldier in a group who arrived at the Black Hills the day after Custer's charge, and his recount of the Cheyenne Indian tale of Custer's death.
- *"Custer's Last Stand." America's Story from America's Library*
www.americaslibrary.gov/jb/recon/jb_recon_custer_1.html
America's Library, provided by the Library of Congress, offers a broad outline of General Custer's life and the Last Stand in 1876.

- *Little Bighorn History: Articles about Custer's Last Stand*
<http://lbha.org/?p=45>
This site includes an hour-by-hour timeline of the Battle of Little Bighorn.
- *Friends of the Little Bighorn Battlefield*
<http://www.friendslittlebighorn.com/>
Friends of the Little Bighorn Battlefield is the official partner of the Little Bighorn Battlefield National Monument. The website offers photo tours of the battlefield and more information on Custer's Last Stand.
- *"George Armstrong Custer: New Perspectives on The West," PBS.*
www.pbs.org/weta/thewest/people/a_c/custer.htm
PBS's website includes a short biography of General George Custer's life in their collection entitled 'The West.' It mentions key events throughout Custer's life including the Black Hills Expedition and his defeat at Little Bighorn.
- *"The Price of Freedom: Printable Exhibition." National Museum of American History.*
<http://americanhistory.si.edu/militaryhistory/printable/section.asp?id=6>
The National Museum of American History outlines the Western Indian Wars -- that occur after the Civil War -- when thousands of Americans poured into the Great Plains and, as a result, collided with the western Indian tribes.
- *Custer's Black Hills Expedition Map*
www.smallworldmaps.com/custom-maps/custer_blackhills_map.html
Small World Maps has a detailed map of Custer's Black Hills Expedition of 1874.
- *Little Big Horn Associates*
<http://www.thelbha.org/>
- *Custer Battlefield Historical & Museum Association*
<http://www.custerbattlefield.org/>

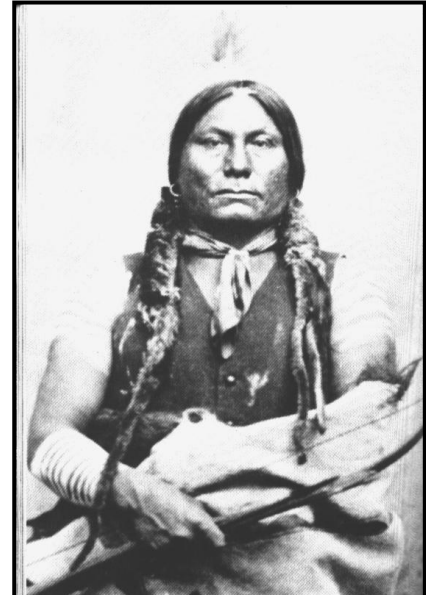
**K.
 PORTRÄTTGALLERI
 Deltagare i striden vid Little Bighorn River den 25 - 27 juni
 1876
 INDIANER**

Crow King; Hunkpapa

Sitting Bull; Hunkpapa

Gall; Hunkpapa

American Horse(d.y.); Oglala

Low Dog; Oglala

He Dog; Oglala

Little Big Man; Oglala

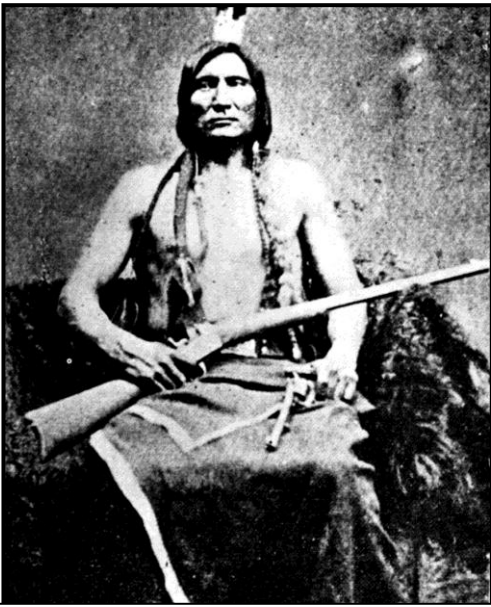

Fotografisk bild saknas

Crazy Horse; Oglala

*One Bull o White Bull;
 Hunkpapa*

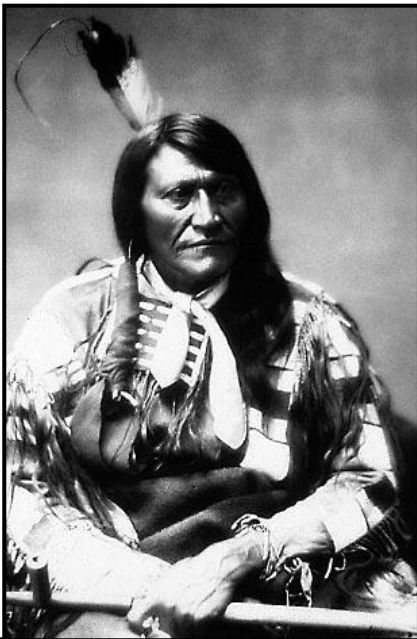
Touch the Clouds; Miniconjou

Hump (d.y.); Miniconjou

Red Horse; Miniconjou

Two Strike; Brule

Spotted Eagle; Sanc Arc

John Grass; Sisasapa

*Lame White Man;
Cheyenne*

Rain in the Face; Hunkpapa

Two Moons; Cheyenne

MILITÄRA OFFICERARE - 7:th US CAVALRY STAB

Överste Samuel D. Sturgis, ordinarie kommandant för regementet. Han var frånvarande på grund av annat tillfälligt uppdrag.

Överstelöjtnant George Armstrong Custer, tillförordnad kommandant för regementet. Dödad i strid på Custer Hill.

*Major Lewis Merrill.
Frånvarande på grund av annat uppdrag*

*Major Joseph Green Tilford.
Frånvarande på grund av annat uppdrag*

*Major Marcus Reno.
Kommenderade en bataljon i striden, lätt sårad*

*1st löjtn Henry J. Nowlan, reg. kvartermästare
Befann sig i baslägret vid Powder River vid tiden för striden*

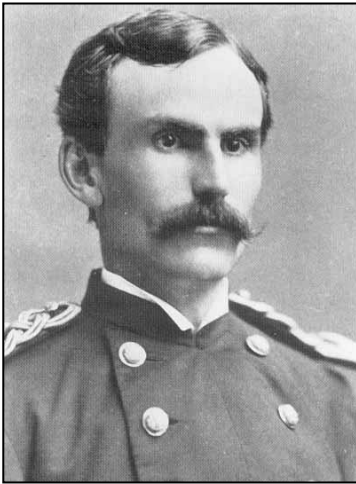
1st löjtn William W. Cooke, reg. adjutant. Dödad i strid på Custer Hill

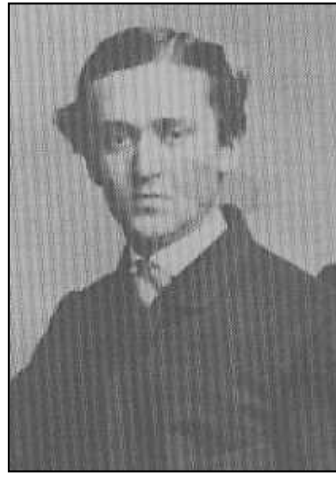
Felix Vinatieri, dirigent och ledare för regementets musikkår. I baslägret vid Powder River vid tiden för striden

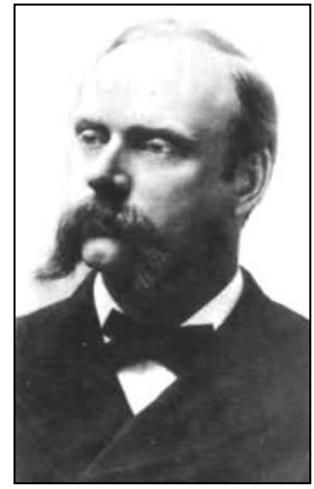
7:e Kavalleriregementets musikkår, kvarlämnad i baslägret vid Powder River

1st löjtn George E. Lord, reg. läkare. Dödad i strid på Custer Hill

James M. DeWolf, assist. läkare. Dödad i strid på Reno Hill

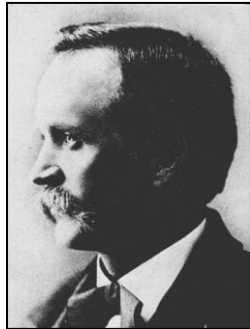

Henry R. Porter, assist. läkare. Överlevde på Reno Hill

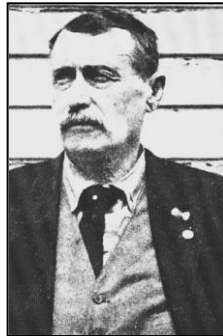
CIVILA SPEJARE, VÄGVISARE OCH CIVILA

Mitch Bouyer

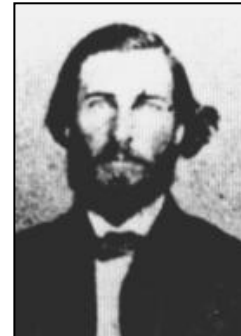
Charles Reynolds

George Herenden

Isaiah Dorman

Frederick Gerard

Kråkindianska spejare

Curly

Bloody Knife

Arikaraindianska spejare

KOMPANIOFFICERARE

Kompani A

kaptan Myles Moylan

*löjtnant Algernon E. Smith;
tillf. kompanichef för komp. E
dödad på Custer Hill*

*underlöjtnant Charles A.
Varnum; tillf. Chief of scouts*

Kompani B

kaptan Thomas M. McDougall

*löjtnant William T. Craycroft
ej närvarande*

*underlöjtnant Benjamin H. Hodgson
dödad i Renos anfall*

Kompani C

*kaptan Thomas W. Custer:
dödad på Custer Hill*

*löjtnant James Calhoun;
tillf. kompanichef för komp. L
dödad på Custer Hill*

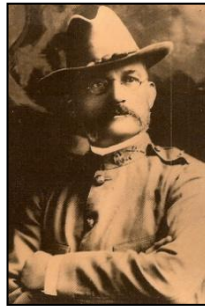

*underlöjtnant Henry M. Harrington
troligen dödad på Custer Hill; hans
kropp ej återfunnen*

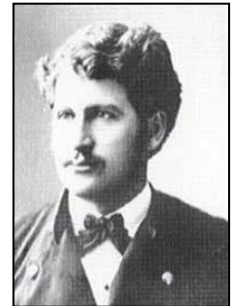
Kompani D

kaptan Thomas Weir

*löjtnant James M. Bell;
ej närvarande*

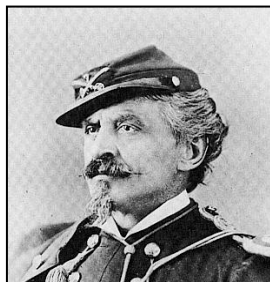

underlöjtnant Winfield S. Edgerly

Kompani E

*kaptan Charles S. Ilsley;
Ej närvarande*

*löjtnant Charles (Carlo) C. DeRudio
tjänstgjorde tillfälligt i kompani A*

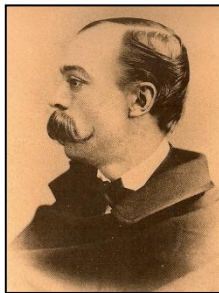

*underlöjtn. William Van Wyck Reily
dödad på Custer Hill vid tillfällig
tjänstgöring i komp F*

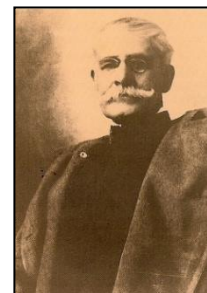
Kompani F

*kaptan George W. Yates ;
dödad på Custer Hill*

*löjtnant Henry Jackson;
ej närvarande*

*underlöjtnant Charles W. Larned;
ej närvarande*

Kompani G

*kaptan John E. Tourtellotte;
ej närvarande*

*löjtnant Donald McIntosh;
dödad i Renos anfall*

underlöjtnant George D. Wallace

Kompani H

kaptan Frederick W. Benteen

löjtnant Frank M. Gibson

*underlöjtnant Ernest A. Garlington;
ej närvarande*

Kompani I

*kaptен Myles W. Keogh;
dödad på Custer Hill*

*löjtnant James E. Porter;
dödad på Custer Hill;
tveksamt om hans kropp
återfanns*

*underlöjtnant Andrew H. Nave;
ej närvarande*

Kompani K

*kaptен Owen Hale;
ej närvarande*

löjtnant Edward S. Godfrey

underlöjtnant Luther R. Hare

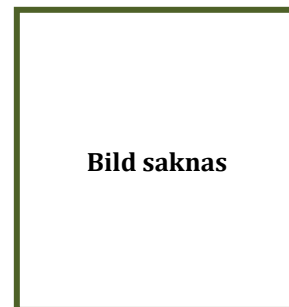
Kompani L

*kaptен Michael V. Sheridan;
ej närvarande;
Bror till divisionskommendanten Philip
Sheridan och tjänstgjorde tillfälligt som
dennes adjutant*

*löjtnant Charles Braden;
ej närvarande*

*underlöjtnant Edwin Ph. Eckerson *)
ej närvarande (se nästa sida)*

Kompani M

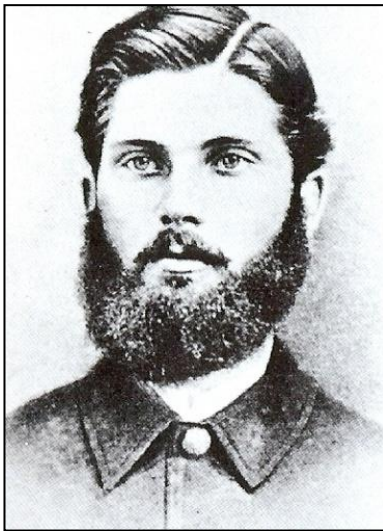
kaptен Thomas H. French

*löjtnant Edward G. Mathey;
förde befäl över packtåget*

*underlöjtnant James G. Sturgis;
dödad på Custer Hill, tveksamt om
hans kropp verkligen återfanns
Han var son till regementets överste*

*) Underlöjtnant Edwin Philip Eckerson hade blivit tilldelad 7:e Kavalleriet den 2 maj 1876 och accepterade utnämningen den 19 maj, men fick uppskov med att ansluta sig till sitt kompani till den 19 juni. Han anslöt sig dock till regementet först den 30 juli och var alltså inte med i striden vid Little Big-horn.

(Det verkar inte finnas någon bild på löjtnant Eckerson.)

Tillfälligt inlånad som ersättning för Eckerson

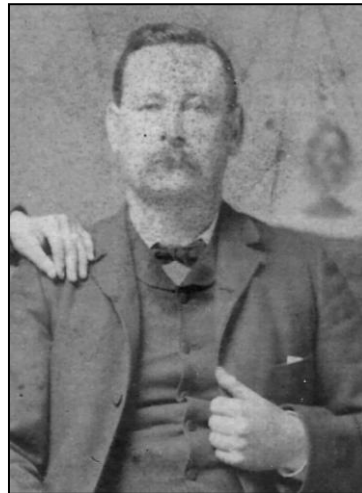
För att fylla vakansen efter honom hade John Jordan Crittenden, 20th Infantry, utsetts.

*underlöjtnant John J. Crittenden
dödad i striden på Calhoun Hill*

STABSFUNKTIONER UTÖVER OFFICERARE

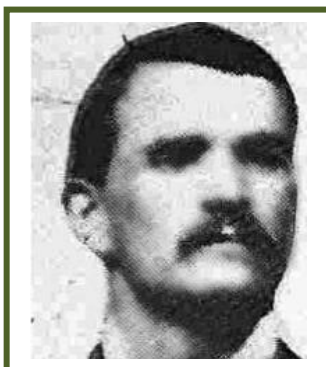
*Fanjunkare (sergeant-major)
William Hunter Sharrow;
dödad på Custer Hill*

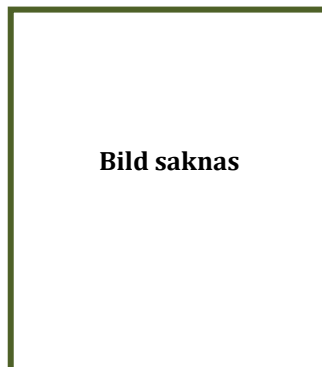
*Intendent (quartermaster-sergeant)
Thomas Cansby;
tjänstgjorde i baslägret*

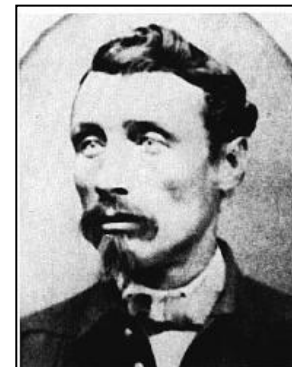
*Sadelmakare (saddler-sergeant)
John G. Tritten;
tjänstgjorde i baslägret*

*Chefstrumpetare (Chief Trumpeter)
Henry Voss; dödad på Custer Hill
(bild tämligen osäker)*

*Regements-Veterinär
Carl A. Stein;
tjänstgjorde i baslägret*

*Sergeant / Custers standarbärare
Robert Hughes;
dödad på Custer Hill*

Bertil Thörn - INDIANKLUBBEN - förklarar här det komplicerade händelseförlopp som ledde fram till det tragiska utfallet av den mest omskrivna av alla drabbningar mellan indianer och Förenta Staternas armé. Den vid Little Bighorn River 1876. En drabbning som tidigare varit mycket sparsamt beskriven på svenska.

Bertil Thörn

INDIANKLUBBEN i Sverige
Helsingborg 2014